

การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอน
ภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
มหาสารคาม เขต 3

วิทยานิพนธ์
ของ
นฤมล อวบอ้วน

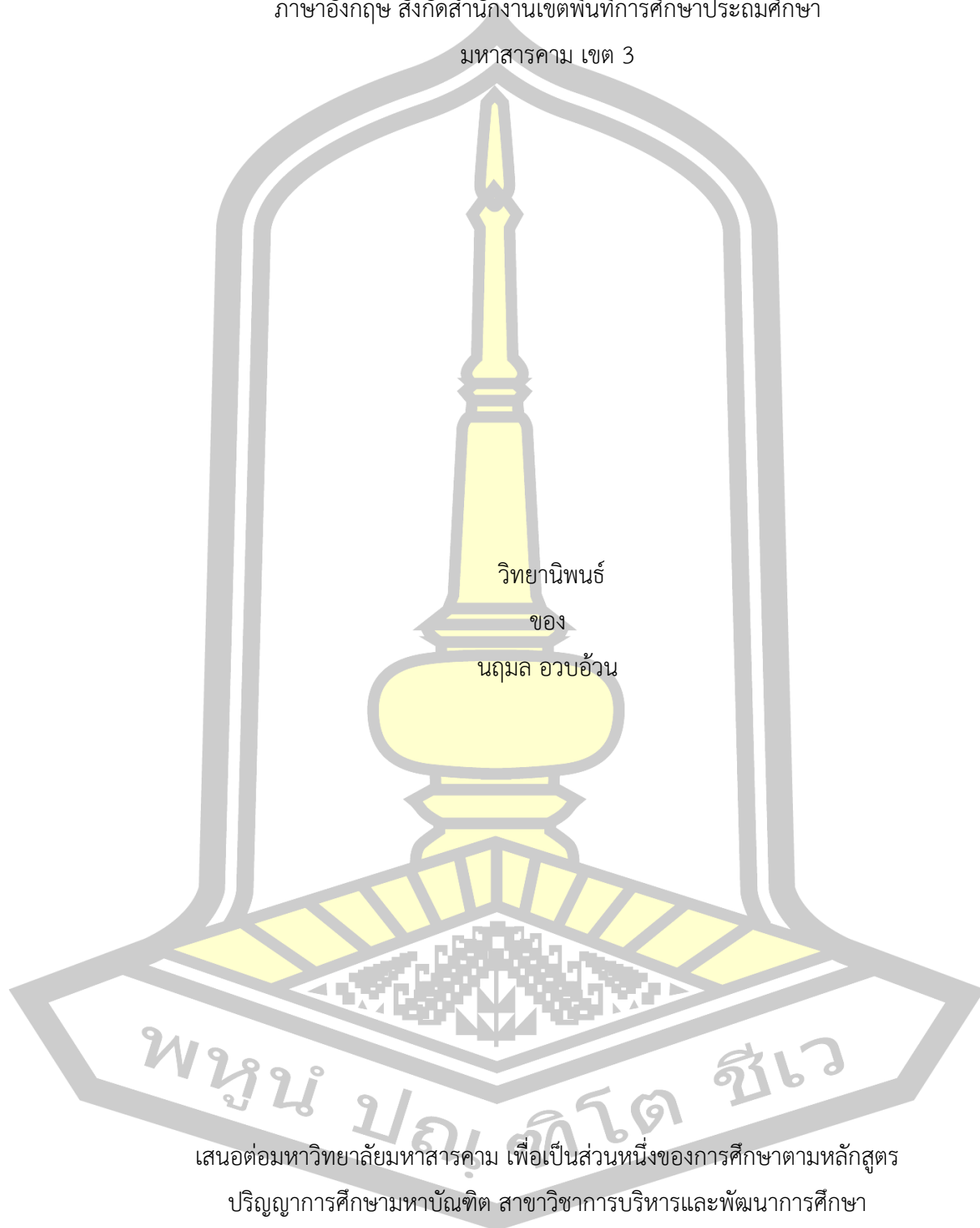
เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา
มกราคม 2568

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอน

ภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

มหาสารคาม เขต 3

วิทยานิพนธ์

ของ

นฤมล อวบอ้วน

พูน ปลูกโต ชีเว

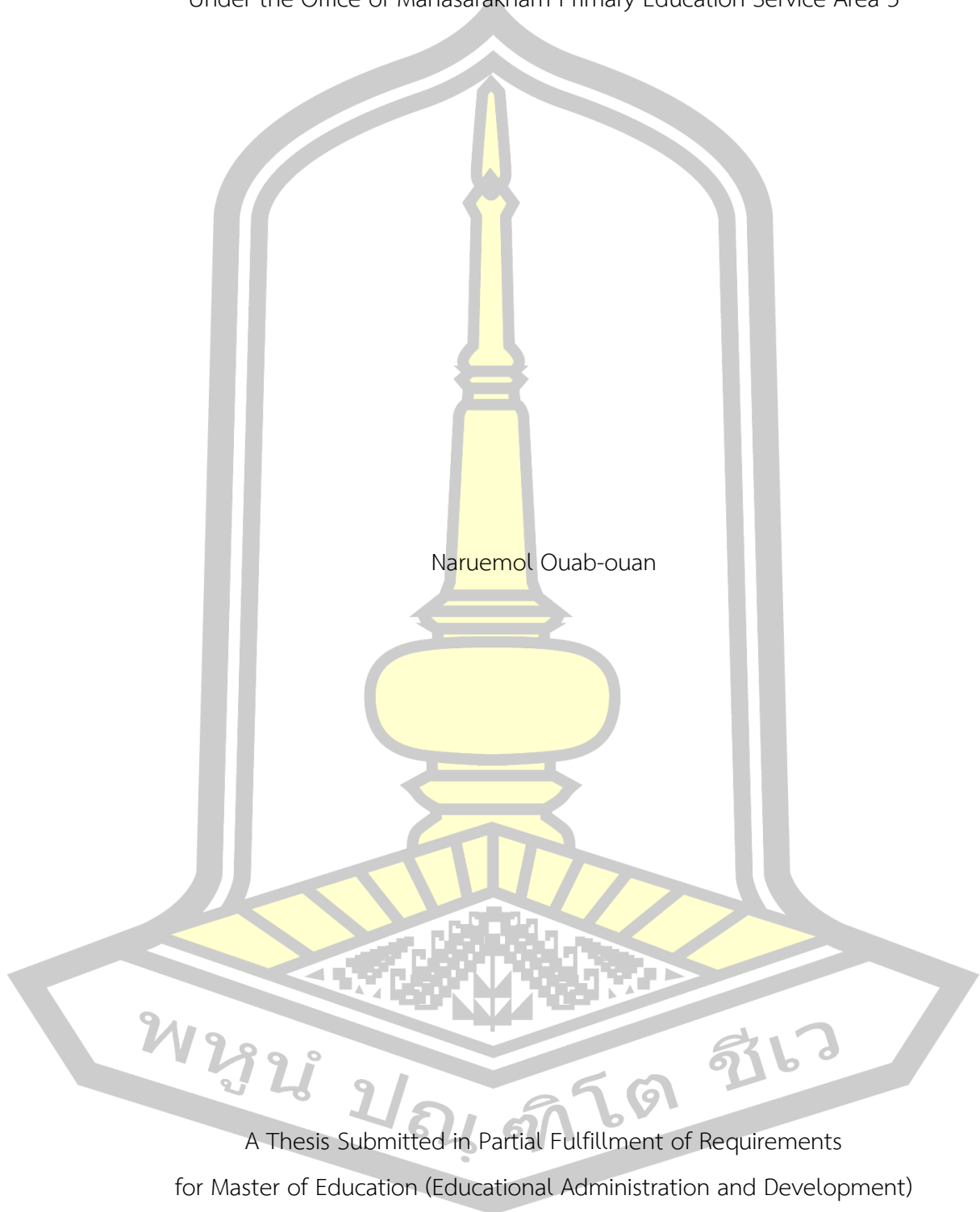
เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา

มกราคม 2568

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Developing a Program to Enhance English Teachers' Active Learning Management
Under the Office of Mahasarakham Primary Education Service Area 3

Naruemol Ouab-ouan

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for Master of Education (Educational Administration and Development)

January 2025

Copyright of Mahasarakham University

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของนางสาวนฤมล อวบอ้วน
แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา
การบริหารและพัฒนาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(รศ. ดร. ธรินธร นามวรรณ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ผศ. ดร. กาญจน์ เรืองมนตรี)

.....กรรมการ

(รศ. ดร. ลักษณ์า สรีวัฒน์)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

(รศ. ดร. กฤษกนก ดวงชาทม)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา ของมหาวิทยาลัย
มหาสารคาม

.....
(รศ. ดร. ขวลิต ชูกำแหง)

.....
(รศ. ดร. กริสน์ ชัยมูล)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ชื่อเรื่อง	การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอน ภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3		
ผู้วิจัย	นฤมล อวบน้ำวน		
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กาญจน์ เรืองมนตรี		
ปริญญา	การศึกษามหาบัณฑิต	สาขาวิชา	การบริหารและพัฒนาการศึกษา
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	ปีที่พิมพ์	2568

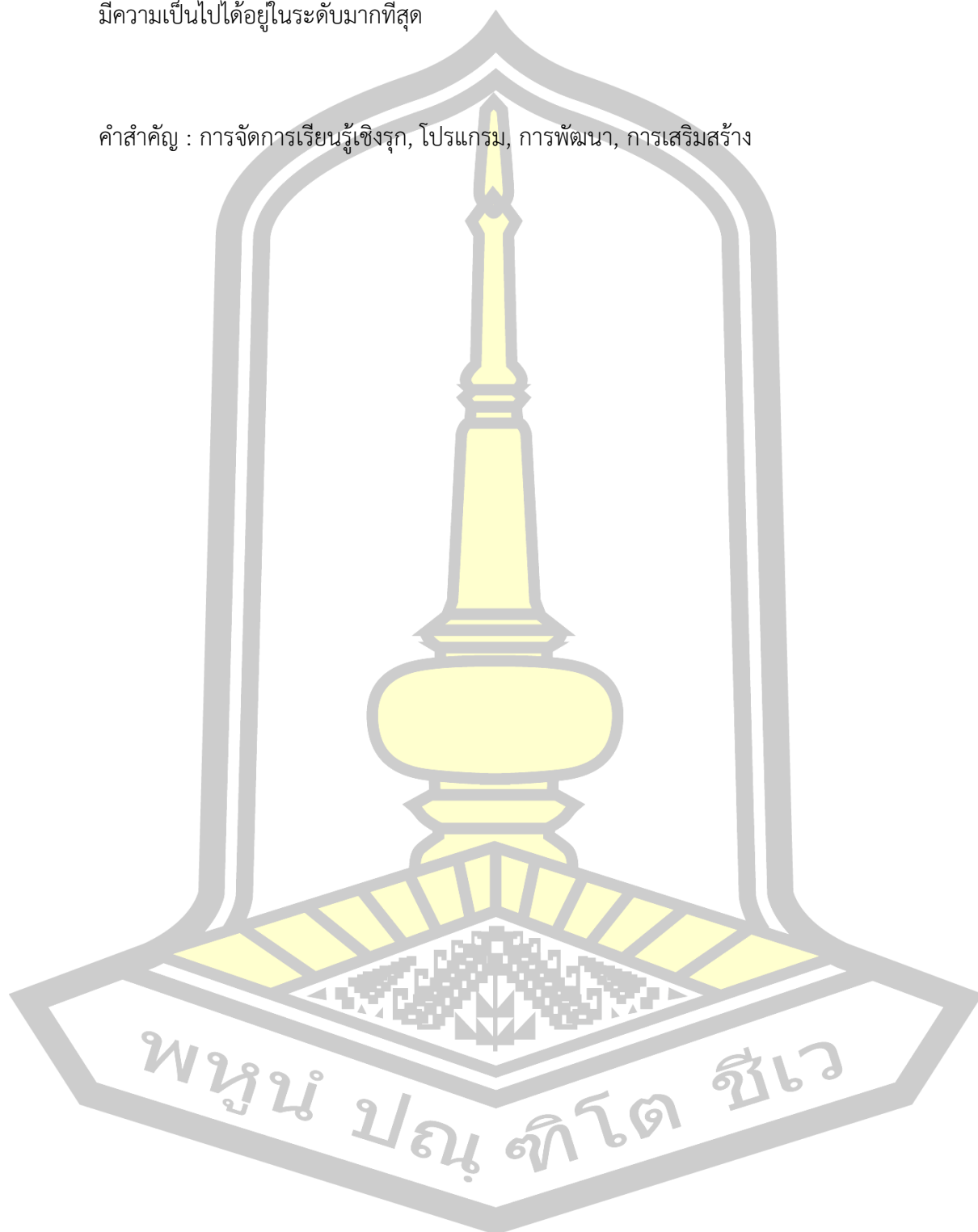
บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ และ 2) พัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ งานวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูผู้สอน จำนวน 267 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) ระยะที่ 2 พัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 5 คน จาก 3 สถานศึกษา ที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practices) เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรม สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด โดยความต้องการจำเป็นเรียงตามลำดับได้แก่ 1) การออกแบบการเรียนรู้ 2) การจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิด 3) การใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี และนวัตกรรม 4) การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง สำหรับโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วย 4 โมดูล ประกอบด้วย โมดูลที่ 1 การออกแบบการเรียนรู้ (40 ชั่วโมง) โมดูลที่ 2 การจัดการเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติผ่านกระบวนการทางความคิด (30 ชั่วโมง) โมดูลที่ 3 การใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้ (20 ชั่วโมง) และโมดูลที่ 4 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตาม

สภาพจริง (10 ชั่วโมง) รวมระยะเวลา 100 ชั่วโมง โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และ
มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้เชิงรุก, โปรแกรม, การพัฒนา, การเสริมสร้าง

TITLE	Developing a Program to Enhance English Teachers' Active Learning Management Under the Office of Mahasarakham Primary Education Service Area 3		
AUTHOR	Naruemol Ouab-ouan		
ADVISORS	Assistant Professor Karn Ruangmontri , Ph.D.		
DEGREE	Master of Education	MAJOR	Educational Administration and Development
UNIVERSITY	Mahasarakham University	YEAR	2025

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the current conditions. and 2) Develop a program to strengthen the active learning management of English teachers. The research is divided into two phases: Phase 1: Current Condition Study; The sample used in the research was teachers. The stratified sampling tools used were questionnaires, statistics were used such as averages, standard deviations, and necessary needs index ($PNI_{modified}$) Phase 2 developed a program to strengthen proactive learning management by interviewing 5 data providers from 3 educational institutions with best practices. The statistics used include mean and standard deviation.

The results show that the current condition of proactive learning management is moderate. The aspect with the highest average value is measurement and evaluation based on actual conditions. The desirable condition is at the highest level. The necessary needs are in order: 1) learning design, 2) learning management through the thinking process, 3) use and development of media, technology, and innovation, and 4) measurement and evaluation according to actual conditions. The program consists of 4 modules: Module 1: Learning Design (40 hours), Module 2: Learning Management by Practice through Thought Process (30 hours), Module 3: Use

and Development of Media, Technology, and Innovation for Learning Management (20 hours), and Module 4: Measurement and Evaluation of Learning Results Based on Actual Conditions (10 hours), for a total period of 100 hours.

Keyword : Active Learning Management, Program, Development, Reinforcement

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 เกิดจากความสนใจและต้องการที่จะพัฒนาการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ในฐานะครูผู้สอนภาษาอังกฤษทั้งในโรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา รวมถึงเคยสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำอำเภอ เพื่อส่งผลต่อการพัฒนาจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจากท่านคณาจารย์ผู้มีพระคุณทุกท่าน ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก รองศาสตราจารย์ ดร.ธรินธร นามวรรณ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.ลักขณา สริวัฒน์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษณก ดวงขาทม กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกมหาวิทยาลัย ที่ได้ให้ความกรุณาในการให้คำปรึกษา แนะนำ และแก้ไขข้อบกพร่องของงานวิจัยในครั้งนี้จนสำเร็จ และ รองศาสตราจารย์ ดร.พชรวิทย์ จันทร์ศิริสรี คุณครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาตั้งแต่สมัยเป็นเด็กนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นและเป็นอาจารย์ผู้ประสิทธิ์วิชาในสาขาที่เรียน ณ ปัจจุบัน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณท่านสุกฤษ แก้วพิกุล ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 คณะศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัยที่ส่งผลให้ งานวิจัยเล่มนี้สมบูรณ์

ขอขอบพระคุณท่าน ผอ.วัชรินทร์ พงศ์พันธุ์อักษร ผอ.เพ็ญศรี กองเกิด ผอ.มัณฑนา บุรัมย์นิธิโชติ ดร.กมลนัธ นระวางค์ และ ผอ.ทรงศิลป์ มาตร์สร้อย ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบ ยืนยันประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางวิจัย

ขอขอบพระคุณโรงเรียนหลักเมืองมหาสารคาม โรงเรียนศรีโกสุมวิทยามิตรภาพที่ 209 และโรงเรียนบ้านกอกหนองผือ ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการเข้าศึกษาวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice)

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคามทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ศูนย์บัณฑิตวิทยาลัยที่คอยรับโทรศัพท์ ให้คำแนะนำ ให้ความอนุเคราะห์ในเรื่องเอกสารต่างๆ และที่ขาดไม่ได้เลยคือ ขอขอบคุณเพื่อนนิสิตสาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษา รุ่น พ.35 ทั้งห้อง 1 และห้อง 2 รวมทั้งกัลยาณมิตรทุกท่านที่คอยช่วยเหลือ เป็นกำลังใจ เป็นแรงสนับสนุน และแรงบันดาลใจทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จ ขอขอบคุณอีกครั้งและขอให้ทุกคนจงโชคดี มีความเจริญรุ่งเรืองและประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน

ขอขอบพระคุณ ท่านผู้บริหาร เจ้าหน้าที่และบุคลากรทางการศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ที่ได้ความเมตตาตั้งแต่ผู้วิจัยก้าวเข้ามาทำงานในสังกัดฯ

ขอขอบพระคุณท่านผู้บริหาร คณะครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์และให้ความร่วมมือด้วยดีในการเก็บข้อมูลวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณเพื่อนครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งนักเรียนโรงเรียนบ้านแพงหนองเหนือสำหรับกำลังใจอย่างสม่ำเสมอตลอดการศึกษา

คุณงามความดี คุณค่าและคุณประโยชน์จากงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอมอบแต่บุพการีเหนือบารมีของลูกคือ คุณพ่อมงคล และคุณแม่สง่า อวบน้ำ พร้อมครอบครัวที่คอยสนับสนุนทุกการตัดสินใจให้กำลังใจที่มีค่าล้ำ ส่งผลเป็นพลังบวกในทุกการขับเคลื่อน ศึกษาพิเศษสู่สุภะรา โดแย้มบุญฤทธิ์ น้องสาวผู้คอยให้กำลังใจและแรงกระตุ้นในการทำงาน และขอมอบแต่ครูอาจารย์ผู้ประสิทธิ์วิชาและบ่มเพาะลูกศิษย์คนนี้ คุณค่าของงานวิจัยครั้งนี้ขอมอบบูชาเพื่อน้อมรำลึกถึงผู้อยู่เบื้องหลังในการวางรากฐานการศึกษาให้กับผู้วิจัยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และจะนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนางานให้ดียิ่งขึ้น

นฤมล อวบน้ำ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ญ
สารบัญตาราง.....	ฎ
สารบัญภาพประกอบ.....	ฅ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
คำถามการวิจัย.....	4
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	5
ขอบเขตการวิจัย.....	5
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
การจัดการเรียนรู้เชิงรุก.....	12
การพัฒนาครู.....	51
โปรแกรม และการพัฒนาโปรแกรม.....	59
หลักการพัฒนาสมรรถนะครู 70: 20: 10.....	63
บริบทของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 3.....	65
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	67
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	74

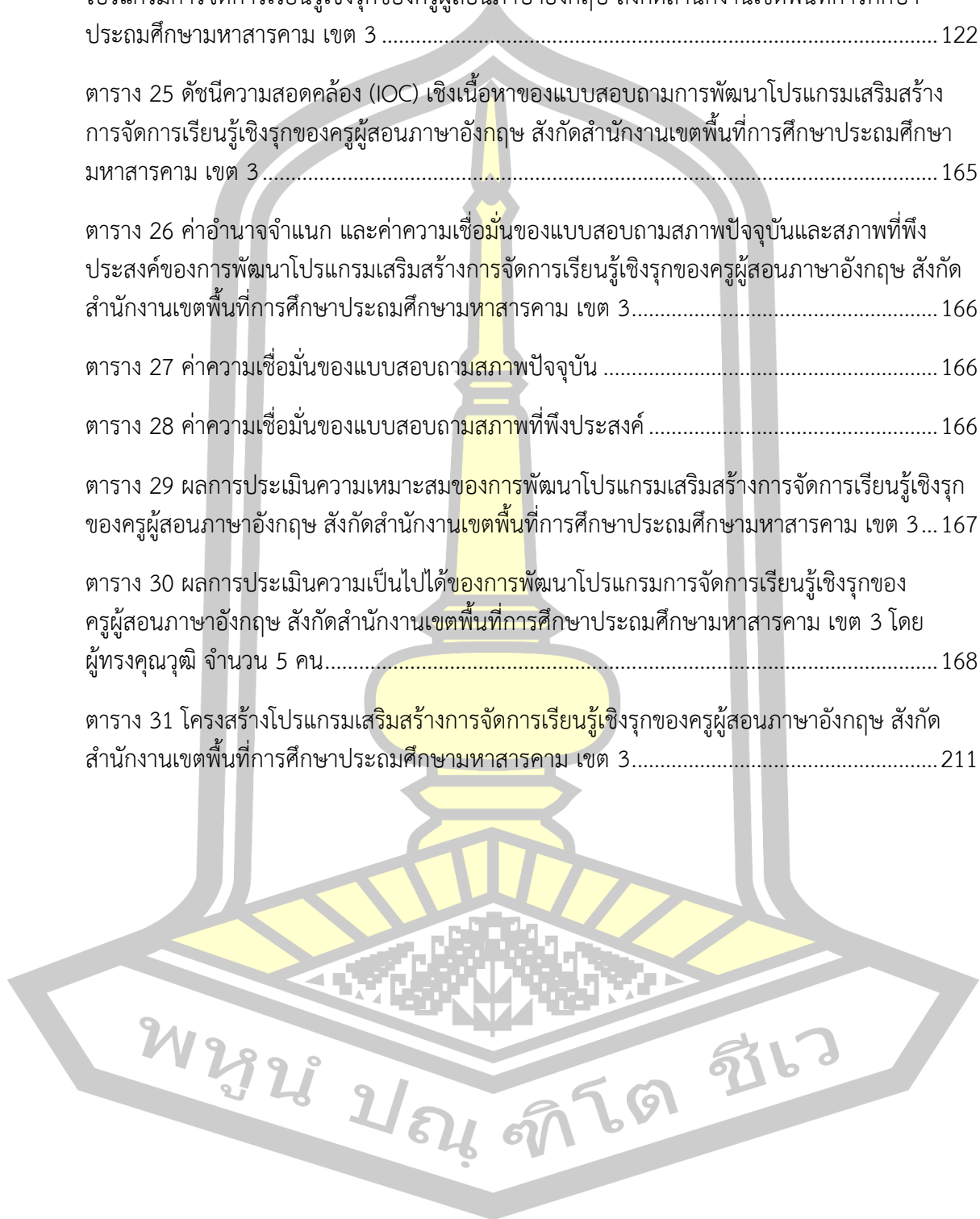
ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของ ครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 76	
ระยะที่ 2 การสร้างและพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอน ภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3	80
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	86
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	86
ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	86
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	86
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	124
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	124
สรุปผล	124
อภิปรายผล.....	125
ข้อเสนอแนะ.....	131
บรรณานุกรม.....	133
ภาคผนวก.....	142
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ	143
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	147
ภาคผนวก ค คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	164
ภาคผนวก ง โปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3	169
ภาคผนวก จ หนังสือขอความอนุเคราะห์.....	215
ภาคผนวก ฉ ภาพประกอบการดำเนินการวิจัย.....	230
ประวัติผู้เขียน.....	237

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก.....	27
ตาราง 2 การสังเคราะห์ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบด้านการออกแบบการเรียนรู้.....	31
ตาราง 3 การสังเคราะห์ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิด และการลงมือปฏิบัติ.....	39
ตาราง 4 การสังเคราะห์ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบด้านการใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยี เพื่อการเรียนรู้.....	44
ตาราง 5 การสังเคราะห์ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง.....	50
ตาราง 6 วิธีการพัฒนาครูที่ได้จากการสังเคราะห์.....	58
ตาราง 7 การสังเคราะห์องค์ประกอบของโปรแกรม.....	60
ตาราง 8 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	77
ตาราง 9 สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยภาพรวม และรายด้าน.....	87
ตาราง 10 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ในการจัดการเรียนรู้ของจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 องค์ประกอบด้านการออกแบบการเรียนรู้.....	88
ตาราง 11 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 องค์ประกอบด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติโดยใช้กระบวนการทางความคิด.....	89
ตาราง 12 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 องค์ประกอบด้านการใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้.....	90
ตาราง 13 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 องค์ประกอบด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง.....	91

ตาราง 14 ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์ ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอน ภาษาอังกฤษ ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI _{modified}) และลำดับความต้องการจำเป็น โดยรวม.....	92
ตาราง 15 แสดงค่าดัชนีความต้องการจำเป็น(PNI _{modified}) และลำดับความต้องการจำเป็นในการ จัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3 ด้านการออกแบบการเรียนรู้.....	93
ตาราง 16 แสดงค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI _{modified}) และลำดับความต้องการจำเป็นในการ จัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3 ด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติโดยใช้กระบวนการทางความคิด.....	94
ตาราง 17 แสดงค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI _{modified}) และลำดับความต้องการจำเป็นในการ จัดการเรียนรู้เชิงรุก ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการ เรียนรู้.....	95
ตาราง 18 แสดงค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI _{modified}) และลำดับความต้องการจำเป็นในการ จัดการเรียนรู้เชิงรุก ครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง.....	96
ตาราง 19 การสังเคราะห์โปรแกรมการพัฒนากิจการการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการออกแบบการเรียนรู้ 101	
ตาราง 20 การสังเคราะห์โปรแกรมการพัฒนากิจการการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านการลง มือปฏิบัติโดยใช้กระบวนการทางความคิด.....	102
ตาราง 21 การสังเคราะห์โปรแกรมการพัฒนากิจการการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้.....	103
ตาราง 22 การสังเคราะห์โปรแกรมการพัฒนากิจการการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการวัดและประเมินผลการ จัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง.....	104
ตาราง 23 บันทึกการตรวจสอบยืนยันโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอน ภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ	114

ตาราง 24 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ โปรแกรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3	122
ตาราง 25 ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เชิงเนื้อหาของแบบสอบถามการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้าง การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3	165
ตาราง 26 ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึง ประสงค์ของการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3.....	166
ตาราง 27 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน	166
ตาราง 28 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์	166
ตาราง 29 ผลการประเมินความเหมาะสมของการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3... ..	167
ตาราง 30 ผลการประเมินความเป็นไปได้ของการพัฒนาโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของ ครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดย ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน.....	168
ตาราง 31 โครงสร้างโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3.....	211

สารบัญภาพประกอบ

หน้า

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดและทฤษฎีในการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
ของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 8

ภาพประกอบ 2 ระยะเวลาวิจัย ขั้นตอนดำเนินการ และผลที่คาดหวัง..... 75

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การพัฒนาประเทศไทยให้ก้าวสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างทุนของประเทศที่มีอยู่ให้เข้มแข็งและมีพลังเพียงพอสำหรับการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาทั้งในระยะกลางและระยะยาว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การพัฒนาคนให้พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 ซึ่งหัวใจสำคัญคือ การส่งเสริมทักษะการรู้คิดและสร้างปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพของคน (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2560) กระทรวงศึกษาธิการได้มุ่งมั่นดำเนินภารกิจตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580) โดยเน้นการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ที่เหมาะสมและมีใจใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง รวมถึงการออกแบบระบบการเรียนรู้ใหม่ การปรับบทบาทครู การเพิ่มประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา และการพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) มีเป้าหมายในการพัฒนาคนในทุกมิติ และในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมีภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ที่เกี่ยวข้องกับด้านการศึกษา มีแนวทางการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการ สมรรถนะและคุณลักษณะที่ดีที่สมวัยทุกด้าน ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม เสริมสร้างจิตสาธารณะ และการเป็นพลเมืองที่ดีแก่ผู้เรียน ปฏิรูปการเรียนรู้ที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ตระหนักถึงพหุปัญญาของผู้เรียนที่หลากหลาย สร้างความเสมอภาคและโอกาสเข้าถึงการศึกษาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ (ประกาศคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564) รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษา ต่อการประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ จึงทำให้สถาบันการศึกษามีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคม ยุกระดับคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศในสาขาวิชาที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และพัฒนาระบบทวิภาคี หรือสหกิจศึกษาเตรียมพร้อมคนที่มีทักษะเข้าสู่ตลาดแรงงาน

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ได้กำหนดเป้าหมายสำคัญ คือ การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะ และทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 หรือ 3Rs 8Cs ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษาในยุคปัจจุบัน การจัดการศึกษาจึงต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 และฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553) โดยเน้นในหมวด 1 บททั่วไป ความมุ่งหมายและหลักการ ตามมาตรา 6 ที่ระบุว่า การจัดการศึกษาควรมุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นบุคคลที่

สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข จากแนวคิดดังกล่าว การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner-Centered Approach) ถือเป็นหัวใจสำคัญของกระบวนการศึกษา โดยเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้น (Active Participation) ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ และใช้กระบวนการหลากหลายที่ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างแท้จริง

ทิศนา แคมมณี (2566) อธิบายถึงแนวทางที่ช่วยสร้างคุณลักษณะที่จำเป็นในยุคโลกาภิวัตน์ เช่น การเรียนรู้ด้วยตนเอง การศึกษาเรื่องที่สอดคล้องกับศักยภาพและความสนใจของผู้เรียน และการพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพ แนวคิดนี้มีรากฐานจากปรัชญาการศึกษาและทฤษฎีการเรียนรู้ที่ผ่านการพัฒนามาอย่างยาวนาน ซึ่งได้รับการยืนยันว่าเป็นแนวทางที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามที่สังคมต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 จึงควรปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นครูเป็นศูนย์กลางบรรยายเพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้มากที่สุด เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนรักการเรียนรู้ สนุกกับการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกรักการเรียนรู้ต่อไปตลอดชีวิต พัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงให้ผู้เรียน จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเรียนรู้ร่วมกันโดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีการสื่อสารกันอย่างมีประสิทธิภาพ มีทักษะการทำงานเป็นทีม มีการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาระหว่างศาสตร์ต่างๆ เรียนรู้จากการกระทำ มีการสะท้อนความคิดของตนเองกับคนอื่น ๆ

นโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ 2566 ด้านที่ 2 คือ ด้านโอกาสและการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา โดยจัดการศึกษาให้ผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้เข้าถึงโอกาสความเสมอภาค และได้รับการพัฒนาสมรรถนะสำหรับการศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพในอนาคตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ ด้านที่ 3 ด้านคุณภาพ 3.2 พัฒนาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะที่เหมาะสมตามช่วงวัย สามารถจัดการตนเอง มีการคิดขั้นสูง มีความสามารถด้านการสื่อสาร สามารถจัดระบบและกระบวนการทำงานของตนเองและร่วมกับผู้อื่น โดยใช้การรวมพลังทำงานเป็นทีม เป็นพลเมืองที่ดี มีศีลธรรม และอยู่ร่วมกับธรรมชาติและวิทยาการอย่างยั่งยืน รวมทั้งมีความจงรักภักดีต่อสถาบันหลักของชาติ ยึดมั่นการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และ 3.3 จัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 นำไปสู่การมีอาชีพ มีงานทำ และส่งเสริมความเป็นเลิศของผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน รวมทั้ง 3.5 พัฒนา ส่งเสริมผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งบุคลากรสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีสมรรถนะตามมาตรฐานตำแหน่งและมาตรฐานวิชาชีพ และด้านที่ 4 ด้านประสิทธิภาพ 4.2 นำเทคโนโลยีดิจิทัลและการจัดการฐานข้อมูล มาใช้เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการเรียนรู้ของผู้เรียน 4.3 ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาโรงเรียนคุณภาพใช้พื้นที่เป็นฐาน ใช้นวัตกรรมในการขับเคลื่อนบริหารจัดการโดยใช้ทรัพยากรร่วมกัน และแสวงหาการมีส่วนร่วมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกระดับ เพื่อให้ประสบผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม และ 4.5 เพิ่มประสิทธิภาพการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา และปรับกระบวนการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการศึกษาขั้นพื้นฐานให้สอดคล้องกับ

ชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) และชีวิตวิถีปกติต่อไป (Next Normal) จุดเน้นที่ 6 คือการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ผ่านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม และมีปฏิสัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติที่หลากหลายรูปแบบ (เชิงรุก) มีการวัดและประเมินผลเพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน (Assessment for Learning) เพื่อให้เกิดสมรรถนะกับผู้เรียนทุกระดับ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566)

รายงานผลการดำเนินงานการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยรวมวิชาภาษาอังกฤษ เปรียบเทียบปีการศึกษา 2565 กับ 2564 พบว่ามีผลต่างเท่ากับ -10.00 และเมื่อเปรียบเทียบกับสังกัดอื่น พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าทุกสังกัด และผลการทดสอบในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 วิชาภาษาอังกฤษ ปีการศึกษา 2565 มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าปีการศึกษา 2564 เท่ากับ -0.97 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3, 2565) สถานการณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ที่ต้องให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น (Active Participation) ผ่านการใช้วิธีการหลากหลาย เช่น การเรียนรู้ผ่านเกม (Game-based Learning) การทำโครงงาน (Project-based Learning) และการจำลองสถานการณ์ (Simulation) เพื่อช่วยยกระดับการเรียนรู้ภาษาอังกฤษให้ผู้เรียนมีความสนุกสนานและเข้าใจเนื้อหาได้อย่างลึกซึ้ง ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2561) ชี้ว่า นักเรียนจะมีประสิทธิภาพในการเรียนรู้สูงสุดเมื่อนักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ครูจึงควรปรับเปลี่ยนบทบาทจากผู้ถ่ายทอดความรู้แบบบรรยายมาเป็นผู้ชี้แนะและส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นพบความรู้ด้วยตัวเอง กระบวนการเรียนการสอนที่ดีควรมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ผ่านการศึกษา ค้นคว้า การทดลอง และการตรวจสอบข้อมูลด้วยตัวเอง รวมถึงการสร้างผลงานที่สะท้อนความสามารถและความเข้าใจอย่างมีคุณภาพ มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้สามารถทำงานอย่างมุ่งมั่น และมีความรับผิดชอบต่อกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง ภาพที่เห็นได้ชัดจากการสอนรูปแบบนี้คือ ผู้เรียนใช้การบันทึกข้อมูลผ่านช่องทางออนไลน์ การค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ บนอินเทอร์เน็ต การนำเสนอผลงานผ่านเครื่องมือดิจิทัล ตลอดจนการทำงานร่วมกันในกลุ่ม และการประเมินผลงานของเพื่อนร่วมชั้น

จากประเด็นปัญหาที่กล่าวมา การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สำหรับครูผู้สอนภาษาอังกฤษ จึงเป็นหนึ่งในแนวทางที่สำคัญที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการสอน โดยมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะการสื่อสารของผู้เรียนให้ตรงกับเป้าหมายของหลักสูตรภาษาอังกฤษในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นแนวทางการสอนที่มีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในกระบวนการเรียนรู้ Silberman (1996) ชี้ว่าผู้เรียนไม่เพียงแต่รับข้อมูล ยังต้องลงมือปฏิบัติ และใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ เพื่อสร้างความรู้ใหม่ด้วยตนเอง แนวทางนี้ได้รับการสนับสนุนจากงานวิจัยหลากหลาย ซึ่งชี้ให้เห็นถึงผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะและการจดจำความรู้ จากข้อเสนอของ Bonwell และ Eison (1995) การเรียนรู้เชิงรุกยึดพื้นฐานสองประการ ได้แก่ การเรียนรู้เป็นธรรมชาติของมนุษย์ที่มีความพยายามค้นหาความรู้ และการเรียนรู้ของแต่ละบุคคลที่มี

ความแตกต่างกัน ดังนั้น กระบวนการเรียนรู้ที่ดีควรคำนึงถึงธรรมชาติและ ความหลากหลายนี้ เพื่อ ออกแบบกิจกรรมที่กระตุ้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียนอย่างมีความหมาย นอกจากนี้ Meyers และ Jones (1993) ได้อธิบายว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุกช่วยเปลี่ยนบทบาทของผู้เรียนจากการเป็นผู้รับ ความรู้ (Passive Receiver) ไปสู่การเป็นผู้สร้างองค์ความรู้ (Co-Creator) ผู้เรียนจะมีโอกาสลงมือทำ กิจกรรม เช่น การอภิปราย การค้นคว้า และการนำเสนอ ซึ่งเป็นการส่งเสริมการคิดขั้นสูง เช่น การ วิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินผลในมุมมองของชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2561) การเรียนรู้เชิง รุกช่วยให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตัวเองผ่านการลงมือทำ กระบวนการนี้ช่วยเพิ่มความสามารถในการ จดจำความรู้ระยะยาว (Retention) และกระตุ้นความตื่นตัวทางการเรียนรู้ พร้อมกันนั้นนันทิชา แคม มณี (2566) เน้นว่าการเรียนรู้เชิงรุกต้องครอบคลุมทั้งด้านกาย สติปัญญา สังคม และอารมณ์ ผู้เรียน จะมีบทบาทสำคัญในกระบวนการเรียนรู้ โดยต้องมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างกระตือรือร้น เช่น การ ทำงานกลุ่ม การอภิปราย และการแก้ปัญหา ซึ่งส่งเสริมการเรียนรู้ที่แท้จริง

จากเหตุผลและปัญหาดังกล่าวในข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการ จัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3 โดยการสร้างและประเมินโปรแกรมเพื่อให้ครูได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สามารถนำไปใช้จัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน และส่งผลให้ทั้ง ครูผู้สอนและผู้เรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีสมรรถนะตามหลักสูตร มีทักษะ มีความคิดริเริ่ม สามารถสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาอย่างต่อเนื่องและมีคุณภาพต่อไป

คำถามการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ มีคำถามที่นำมาสู่การวิจัย ดังนี้

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้เชิง รุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3 อยู่ในระดับใด
2. การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3 ควรเป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ มีความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการจัดการ เรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3
2. เพื่อออกแบบและพัฒนาโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ครั้งนี้ มีความสำคัญดังนี้

1. ได้ทราบสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ซึ่งจะนำไปใช้ในการศึกษาวิจัยและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ต่อไป
2. ได้พัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 เพื่อเป็นเครื่องมือในการช่วยพัฒนาครู และนำไปใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ต่อไป

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา
 - ศึกษาเอกสาร แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้องค์ประกอบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 4 ด้าน ประกอบด้วย
 - 1.1 การออกแบบการเรียนรู้
 - 1.2 การจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและการลงมือปฏิบัติ
 - 1.3 การใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้
 - 1.4 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง
2. ขอบเขตด้านประชากร กลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 2 ระยะ โดยกำหนดขอบเขตประชากร กลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ตามระยะการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

1) ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 จำนวนโรงเรียน 144 โรงเรียน จำนวนครูทั้งสิ้น 863 คน ประชากรทั้งสิ้น 863 คน

2) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 3 จำนวน 267 คน โดยวิธีกำหนดขนาดของตัวอย่างขั้นต่ำของ Krejcie และ Morgan และการใช้เทคนิคการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling Technique) โดยใช้ขนาดสถานศึกษาเป็นหน่วยในการสุ่ม กำหนดสัดส่วนของสถานศึกษาร้อยละ 50 แล้วสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ให้ได้มาซึ่งตัวอย่าง

ระยะที่ 2 สร้างและประเมินโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำหรับการวิจัยในระยะนี้ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลจากการศึกษาวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practice) จากผู้บริหารสถานศึกษา และครูที่มีวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (เชิงรุก) จำนวน 3 คน โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิประเมินตรวจสอบการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยใช้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้เชิงรุก จากการศึกษาหลักการ และแนวคิดจากนักวิชาการ ดังนี้ Meyers and Jones (1993) ; อัมพิกา ภูเดช (2541) ; ไพบูลย์ เปานิล (2546) ; ขนิษฐา กาญจนรังสีนนท์ (2551) ; จรรยา ตาสา (2552) ; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561) สรุปองค์ประกอบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

- 1.1 การออกแบบการเรียนรู้
- 1.2 การจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและการลงมือปฏิบัติ
- 1.3 การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้
- 1.4 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

2. วิธีการพัฒนาครู ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ สังเคราะห์เอกสาร แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องของนักวิชาการหลายคนเกี่ยวกับวิธีการพัฒนาครู ประกอบด้วย สอนอง เครือมาก (2536) ; กระทรวงศึกษาธิการ (2540) ; สมาน รังสีโยกฤษฎ์ (2540) ; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2541) ; เสาวลักษณ์ นิกรพิทยา (2544) ; มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (2551) สรุปวิธีการพัฒนาครู 5 วิธี ได้แก่

- 2.1 การฝึกอบรมและสัมมนา
- 2.2 การศึกษาดูงาน
- 2.3 การปฐมนิเทศ
- 2.4 การพัฒนาตนเอง
- 2.5 การแลกเปลี่ยนความรู้ หรือประสบการณ์

3. หลักการพัฒนาครู กรอบแนวคิดเกี่ยวกับหลักการพัฒนาครู ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ สังเคราะห์เอกสาร แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องของนักวิชาการหลายคนเกี่ยวกับหลักการพัฒนาครู ประกอบด้วย กวี วงศ์พุ่ม (2550) ; อภิวุฒิ พิมลแสงสุริยา (2557) ; ประคัลภ์ ปันตพลังกูร (2558) ;

อาภรณ์ ภูวิทย์พันธ์ (2559) ; Lombardo และ Eichingo (1996) ; Dubrin (2004) และ Charles (2013) สรุปหลักการพัฒนาครู 3 วิธี ได้แก่

3.1 เรียนรู้และพัฒนาผ่านประสบการณ์ ร้อยละ 70

3.2 เรียนรู้และพัฒนาผ่านบุคคลอื่น ร้อยละ 20

3.3 เรียนรู้และพัฒนาผ่านหลักสูตร และโปรแกรม ร้อยละ 10

4. องค์ประกอบของโปรแกรม ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดจากนักวิชาการหลายคน ประกอบด้วย ธรรมชาติ สุขกาล (2543) ; สมิตรา พงศธร (2550) ; ไท คาล้าน (2551) ; ยอดอนงค์ จอมหงษ์พิพัฒน์ (2553) ; สุวัฒน์ จุลสุวรรณ (2554) ได้สรุปองค์ประกอบของโปรแกรม 5 ส่วน ได้แก่

4.1 หลักการและความสำคัญ

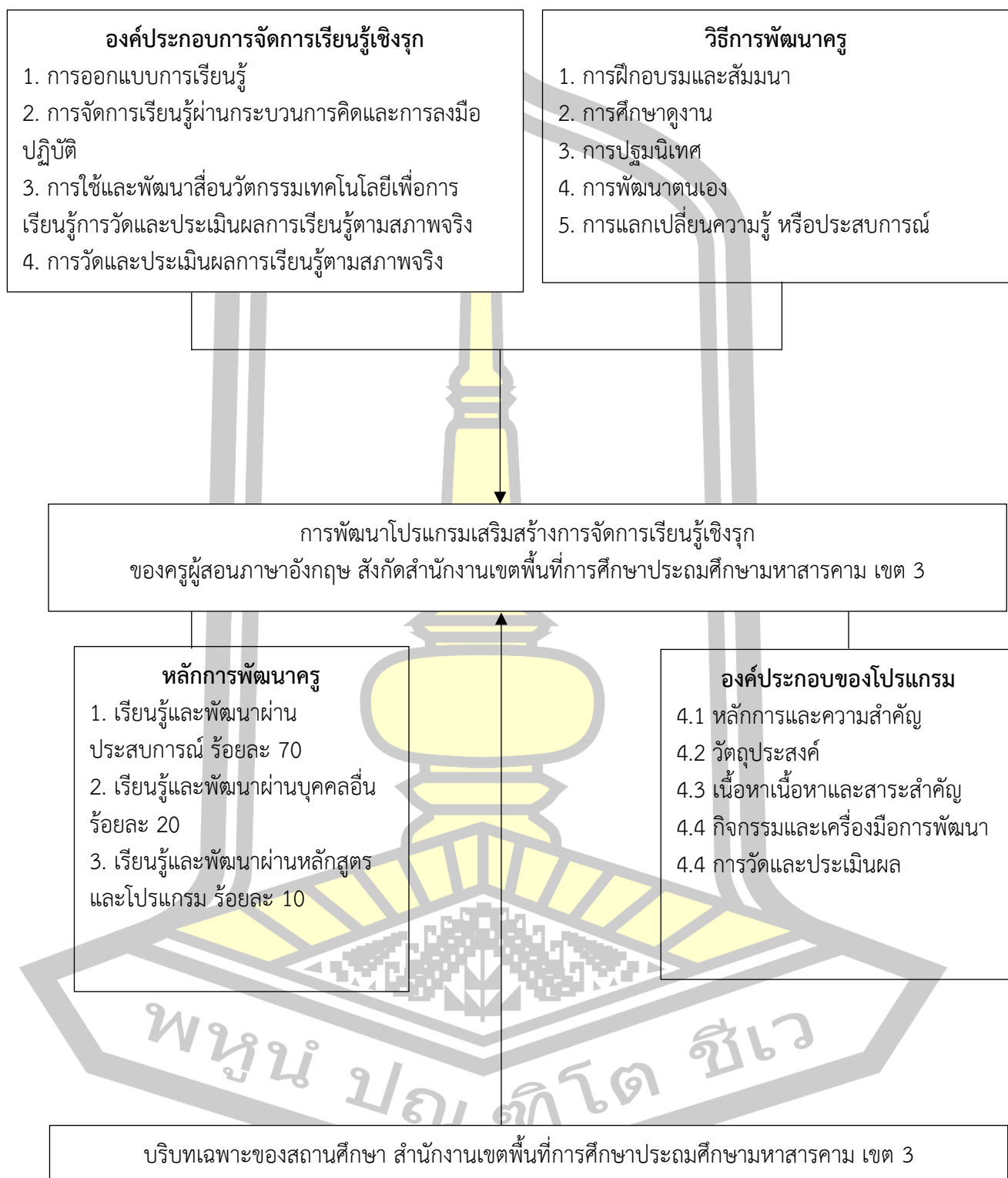
4.2 วัตถุประสงค์

4.3 เนื้อหาเนื้อหาและสาระสำคัญ

4.4 กิจกรรมและเครื่องมือการพัฒนา

4.5 การวัดและประเมินผล

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดและทฤษฎีในการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
ของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
มหาสารคาม เขต 3

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หมายถึง โครงสร้างที่กำหนด กิจกรรม วิธีการ แบบแผนที่สร้างขึ้นอย่างเป็นระบบที่ใช้ในการพัฒนาครูผู้สอนภาษาอังกฤษในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ให้เกิดความรู้และประสบการณ์วิชาชีพด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยการสร้างและประเมินโปรแกรม การกำหนดวัตถุประสงค์ของโปรแกรม การวางแผนในการจัดทำโปรแกรม การสร้างโปรแกรมเพื่อใช้ในการพัฒนาครู การนำโปรแกรมไปใช้และการประเมินผล

2. การจัดการเรียนรู้เชิงรุก หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้น ผ่านการลงมือปฏิบัติ การคิดวิเคราะห์ และการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาทักษะและการเรียนรู้ที่มีความหมายและยั่งยืน โดยครอบคลุมองค์ประกอบ 4 ด้าน ดังนี้

2.1 การออกแบบการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการในการวางแผนการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ที่ต้องการ และให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 1) กำหนดผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เน้นการวิเคราะห์สังเคราะห์ 2) จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนและจำแนกระดับการเรียนรู้ของผู้เรียนจากการประเมินผล 3) การประเมินผลมีความสอดคล้องกับเนื้อหา ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และกิจกรรมการเรียนรู้ 4) สามารถออกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน 5) มีการประเมินสถานะของผู้เรียนก่อนสอนเพื่อกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้และการประเมินความต้องการของผู้เรียน 6) มีความเหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นรายบุคคลสามารถนำประมวลรายวิชามาจัดทำแผนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ และ 7) นำข้อมูลย้อนกลับมาปรับปรุงการออกแบบการเรียนรู้

2.2 การจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและการลงมือปฏิบัติ หมายถึง การจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและการลงมือปฏิบัติเป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีกิจกรรมให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติแลกเปลี่ยนประสบการณ์เรียนรู้ในเชิงทักษะต่าง ๆ เช่น กระบวนการคิดขั้นสูง การทดลอง การสำรวจตรวจสอบ ผู้เรียนต้องหาความหมายและทำความเข้าใจด้วยตนเอง หรือร่วมกันกับเพื่อน เช่น ร่วมสืบค้นหาคำตอบ ร่วมอภิปราย ร่วมนำเสนอและสรุปกรอบความคิดร่วมกัน นำเสนอความรู้ประยุกต์ใช้หรือลงมือปฏิบัติ โดยครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายและจัดบรรยากาศที่เหมาะสม เพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียน ประกอบด้วย 1) จัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้กำหนดแนวคิด วางแผน ประเมินผลและนำเสนอผลงาน 2) จัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดขั้นสูง 3) จัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้คิดแก้ปัญหา 4) จัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้สะท้อนความคิดด้วยการตั้งคำถาม 5) จัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ และ 6) จัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์วิจารณ์และอภิปรายอย่างกว้างขวาง

2.3 การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถในการเลือกใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม สามารถแสวงหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน สามารถออกแบบและสร้างนวัตกรรมทางการศึกษา การผลิตสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศส่งเสริมให้ผู้เรียนมีวิจรรย์ญาณในการเลือกใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างเหมาะสม และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการใช้และพัฒนาสื่อ

นวัตกรรมเทคโนโลยี ซึ่งจะก่อให้เกิดประสิทธิผลต่อผู้เรียน ประกอบด้วย 1) ใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้อย่างหลากหลายเหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ 2) สามารถเลือกใช้ ออกแบบสร้าง และพัฒนาสื่ออุปกรณ์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ 3) สามารถแสวงหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน 4) สืบค้นข้อมูลผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ 5) ใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการผลิตสื่อนวัตกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ และ 6) สามารถพัฒนาเทคโนโลยีและสารสนเทศเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี

2.4 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง หมายถึง กระบวนการตรวจสอบผลการเรียนรู้และพัฒนาการต่าง ๆ ของผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรในสภาพที่สอดคล้องกับความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน เพื่อนำผลไปปรับปรุงการเรียนการสอนให้ผู้เรียนบรรลุผลตามคุณภาพการศึกษาที่กำหนดไว้ และใช้เป็นข้อมูลสำหรับตัดสินผลการเรียน ประกอบด้วย 1) มีความรู้ความเข้าใจหลักการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง 2) สามารถออกแบบวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้อย่างหลากหลายเหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ 3) สามารถสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวัดและประเมินผล และนำเครื่องมือวัดและประเมินผลไปใช้อย่างถูกต้องเหมาะสม 4) สามารถวัดและประเมินผลได้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนตามที่หลักสูตรกำหนด 5) ประเมินผลจากการปฏิบัติจริงและผู้เรียนได้ประเมินตนเอง และ 6) สามารถนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้

3. วิธีการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หมายถึง วิธีการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 อันเป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย การฝึกอบรมและสัมมนา การศึกษาดูงาน การปฐมนิเทศ การพัฒนาตนเอง และการแลกเปลี่ยนความรู้หรือประสบการณ์

4. กระบวนการพัฒนาโปรแกรม หมายถึง รายละเอียดขั้นตอนการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูประกอบด้วย การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ของโปรแกรม การวางแผนในการจัดทำโปรแกรมการสร้างโปรแกรมเพื่อใช้ในการฝึกอบรมและการนำโปรแกรมไปใช้

5. สภาพปัจจุบัน หมายถึง สภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

6. สภาพที่พึงประสงค์ หมายถึง สภาพความต้องการในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

7. ความต้องการจำเป็น หมายถึง ความแตกต่างระหว่างสภาพปัจจุบันกับสภาพที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

8. โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

9. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือรองผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือผู้รักษาการในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

10. ครู หมายถึง ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่สอนหรือจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

11. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 หมายถึง หน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ประกอบด้วย 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอโกสุมพิสัย อำเภอเขียงยืน อำเภอชื่นชม และอำเภอกุดรัง

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยกำหนดหัวข้อดังต่อไปนี้

1. การจัดการเรียนรู้เชิงรุก
2. การพัฒนาครู
3. โปรแกรม และการพัฒนาโปรแกรม
4. หลักการพัฒนาสมรรถนะครู
5. บริบทเฉพาะของพื้นที่วิจัย
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก

1. ความหมายของการเรียนรู้เชิงรุก

ได้มีนักวิชาการหลายท่านให้ความหมายของการเรียนรู้เชิงรุก ไว้ดังนี้

Lorenzen (2001) ให้ความหมายว่า การเรียนรู้เชิงรุก หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน นักเรียนจะมีบทบาทในฐานะผู้ฟังและมีการจดบันทึกบทบาทของผู้สอนต้องช่วยให้ผู้เรียนเกิดการค้นพบในระหว่างการทำงานของนักเรียนเพื่อให้เข้าใจในเนื้อหาที่สอน

Petty (2004) ให้ความหมายว่า การเรียนรู้เชิงรุก หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่ให้โอกาสผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กัน ผู้สอนจะเป็นผู้สนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากกว่าการที่ผู้เรียนจะได้รับความรู้จากการบรรยายเพียงอย่างเดียว

ปรีชาญ เดชศรี (2545) ให้ความหมายว่า การเรียนรู้เชิงรุก หมายถึง การจัดการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น เป็นการจัดการเรียนการสอนที่มีกิจกรรมให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติทั้งในเชิงทักษะต่าง ๆ เช่น การทดลอง การสำรวจตรวจสอบ และปฏิบัติเพื่อเชาว์ปัญญา เช่น การคิดแก้ปัญหา วิเคราะห์วิจารณ์ หรือการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ เพื่อแทนที่การเรียนการสอนที่ครูบอกเล่าให้นักเรียนฟังด้านเดียว

ศักดา ไชกิจภิญโญ (2548) ให้ความหมายว่า การเรียนรู้เชิงรุก หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องหาความหมายและทำความเข้าใจด้วยตนเองหรือร่วมกันกับเพื่อน เช่น ร่วมสืบค้นหาคำตอบ ร่วมอภิปราย ร่วมนำเสนอ และสรุปความคิดรวบยอดร่วมกัน หรืออีกนัยหนึ่ง คือ การเปลี่ยนผู้เรียนจากการเป็นผู้ฟังเพียงอย่างเดียว (passive) มาเป็นผู้เรียนที่ร่วมกิจกรรมการแสวงหาความรู้ที่ผู้สอนกำหนด

สรุปได้ว่า การเรียนรู้เชิงรุก หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้น ผ่านการลงมือปฏิบัติ การคิดวิเคราะห์ และการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาทักษะและการเรียนรู้ที่มีความหมายและยั่งยืน

2. ความสำคัญของการเรียนรู้เชิงรุก

ได้มีนักวิชาการหลายท่านกล่าวถึงความสำคัญของการเรียนรู้เชิงรุก ดังนี้
บุหงา วัฒนะ (2546) กล่าวถึงความสำคัญของการเรียนรู้เชิงรุก ไว้ดังนี้

1. มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน
2. มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนด้วยกัน
3. บรรลุผลสำเร็จทางด้านวิชาการ
4. เกิดทักษะทางด้านการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน
5. มีการพัฒนาทักษะกระบวนการคิดไปสู่ระดับที่สูงขึ้น
6. เกิดเจตคติที่ดีต่อวิชาที่เรียน และเกิดแรงจูงใจต่อการเรียนรู้

ศักดิ์ดา ไชกิจภิญโญ (2548) กล่าวถึงความสำคัญของการเรียนรู้เชิงรุก ไว้ดังนี้

1. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้
2. ได้พัฒนาทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง
3. ได้พัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง
4. กระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรม

ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2553) กล่าวถึงความสำคัญของการเรียนรู้เชิงรุก ไว้ดังนี้

1. เป็นการเรียนการสอนที่พัฒนาศักยภาพทางสมองทั้งการคิด การแก้ปัญหา และการนำไปประยุกต์ใช้
2. เป็นการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้สูงสุด
3. ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้และจัดระบบการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง
4. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนทั้งในด้านการสร้างองค์ความรู้ การสร้างปฏิสัมพันธ์ร่วมกันและร่วมมือกันมากกว่าการแข่งขัน
5. ผู้เรียนได้เรียนรู้ความรับผิดชอบร่วมกัน การมีวินัยในการทำงานและการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ
6. เป็นกระบวนการสร้างสถานการณ์ให้ผู้เรียนอ่าน ฟัง คิด อย่างลุ่มลึก ผู้เรียนจะเป็นผู้จัดระบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง
7. เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นทักษะการคิดขั้นสูง
8. เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนบูรณาการข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศ และหลักการสู่การสร้างความคิดรวบยอด
9. ผู้สอนจะเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการความรู้เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเอง
10. ความรู้เกิดจากประสบการณ์การสร้างองค์ความรู้และการสรุปทบทวนของผู้เรียน

จิตณรงค์ เอี่ยมสำอางค์ (2559) กล่าวถึงความสำคัญของการเรียนรู้เชิงรุก ไว้ดังนี้

1. การเรียนรู้เชิงรุก ส่งเสริมการมีอิสระทางด้านความคิดและการกระทำของผู้เรียน การมีวิจารณ์ญาณ และการคิดสร้างสรรค์ ผู้เรียนจะมีโอกาสในการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริง และมีการใช้วิจารณ์ญาณในการคิดและตัดสินใจในการปฏิบัตินั้น โดยครูเป็นผู้ดูแลให้คำปรึกษา และกระตุ้นซึ่งอาจใช้การถามหรือเทคนิคการสอนต่างๆที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประยุกต์ใช้อุปกรณ์ต่างในการปฏิบัติงานหรือในการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์

2. การเรียนรู้เชิงรุก สนับสนุนส่งเสริมให้เกิดความร่วมมืออย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งความร่วมมือในการปฏิบัติงานกลุ่มจะนำไปสู่ความสำเร็จในภาพรวม

3. การเรียนรู้เชิงรุก ทำให้ผู้เรียนทุ่มเทในการเรียน จูงใจในการเรียนและทำให้ผู้เรียน แสดงออกถึงความรู้ความสามารถเมื่อผู้เรียนในได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติอย่างกระตือรือร้น ในสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย ผู้เรียนจะมีความทุ่มเทเพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จของงานและมีความ รับผิดชอบเช่นเดียวกัน ถ้าผู้เรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเขาก็จะทุ่มเท มุ่งเรียนรู้ และใช้ความรู้ อย่างเต็มความสามารถ

สรุปได้ว่า การเรียนรู้เชิงรุกมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ เพราะเป็นกระบวนการ จัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการ แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ได้พัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง กระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรม และมี ปฏิสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างครูกับนักเรียน นักเรียนกับนักเรียน

3. หลักการจัดการเรียนการสอนการเรียนรู้เชิงรุก

มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงหลักการจัดการเรียนการสอนการเรียนรู้เชิงรุก ไว้ดังนี้

Bonwell (1991) กล่าวถึงหลักการจัดการเรียนการสอนการเรียนรู้เชิงรุก ว่าเป็นการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ภายใต้สมมติฐานพื้นฐาน 2 ประการ คือ

1. การเรียนรู้ เป็นความพยายามโดยธรรมชาติของมนุษย์
2. แต่ละบุคคลมีแนวทางในการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน โดยผู้เรียนจะถูกเปลี่ยน บทบาทจากผู้รับความรู้ (receive) ไปสู่การมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้ (co-creators)

Shenker, Goss, and Bernstein (1996) กล่าวถึงหลักการจัดการเรียนการสอนการเรียนรู้เชิงรุก ดังนี้

1. เป็นการเรียนรู้ที่มุ่งลดการถ่ายทอดความรู้จากผู้สอนสู่ผู้เรียนให้น้อยลง และ พัฒนาทักษะให้เกิดกับผู้เรียน

2. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียนโดยลงมือกระทำมากกว่านั่งฟังเพียงอย่างเดียว
3. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม เช่น อ่าน อภิปราย และเขียน
4. เน้นการสำรวจเจตคติ และคุณค่าที่มีอยู่ในผู้เรียน
5. ผู้เรียนได้พัฒนาการคิดระดับสูงในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินผลใน

การนำไปใช้

6. ทั้งผู้เรียนและผู้สอนรับข้อมูลป้อนกลับจากการสะท้อนความคิดได้อย่าง

รวดเร็ว

สรุปได้ว่าหลักการจัดการเรียนการสอนการเรียนรู้เชิงรุก เป็นการเรียนรู้ที่มุ่งลดการถ่ายทอดความรู้จาก ผู้สอนสู่ผู้เรียนให้น้อยลง และพัฒนาทักษะให้เกิดกับผู้เรียน ผู้เรียนมีส่วนร่วมมีปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน ลงมือกระทำมากกว่านั่งฟังเพียงอย่างเดียว มีส่วนร่วมในการเรียนการสอนทั้งในด้านการสร้างองค์

ความรู้ การสร้างปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน และร่วมมือกันมากกว่าการแข่งขันเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นทักษะการคิดขั้นสูง การเรียนรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ของผู้เรียน โดยผู้เรียนสร้างความรู้ได้ด้วยตนเองโดยการแลกเปลี่ยนความรู้ ตลอดจนมีโอกาสประยุกต์ใช้ความรู้

4. ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

มีนักวิชาการหลายท่านเสนอขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ไว้ดังนี้

Baldwin and Williams (1988) ได้เสนอขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกไว้ดังนี้

1. ขั้นเตรียมพร้อม เป็นขั้นที่ผู้สอนนำผู้เรียนเข้าสู่เนื้อหาโดยการสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการอยากที่จะเรียนรู้ต่อไป
2. ขั้นปฏิบัติงานกลุ่ม เป็นขั้นที่ผู้สอนให้ผู้เรียนเข้ากลุ่มย่อย เพื่อทำงานร่วมกัน และสรุปความคิดเห็นของกลุ่มอีกทั้งต้องแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันระหว่างกลุ่มอื่น ๆ โดยที่ผู้สอนต้องเสริมข้อมูลให้สมบูรณ์
3. ขั้นประยุกต์ใช้ เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนทำแบบฝึกหัด หรือทำแบบทดสอบหลังเรียน
4. ขั้นติดตามผล เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าอิสระเพิ่มเติม โดยจัดทำเป็นรายงาน หรือให้นักเรียนเขียนบันทึกประจำวัน รวมถึงให้ผู้เรียนเขียนสรุปความรู้ที่ได้รับในคาบเรียนนั้น ๆ

Johnson et al. (1991) ได้เสนอขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกไว้ดังนี้

1. ขั้นนำ (3-5 นาที) เป็นขั้นที่แสดงให้ผู้เรียนเห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างเนื้อหาที่จะสอนกับสิ่งที่ผู้เรียนมีพื้นฐานอยู่ก่อนแล้ว พร้อมทั้งระบุโครงสร้างของเนื้อหา แนวคิดประเด็นหลัก ในการสอน ผู้เรียนจะเห็นความสำคัญและอยากเรียนรู้เรื่องนั้นมากขึ้น
2. ขั้นสอน เป็นขั้นที่ผู้สอนสอนเนื้อหา (10-15 นาที) ตามด้วยกิจกรรมอื่น (3-4 นาที) ปกติผู้สอนมักจะสอนติดต่อกันเป็นเวลานาน ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเฉื่อย และไม่กระตือรือร้นจากการศึกษาพบว่า สมาธิหรือความสนใจของผู้เรียนจะลดลงอย่างรวดเร็วภายใน 15 นาที ดังนั้นในรูปแบบการสอนจึงแนะนำการสอน 10-15 นาที ตามด้วยกิจกรรมอื่น 3-4 นาที เพื่อเปลี่ยนบรรยากาศและเป็นการให้โอกาส ผู้สอนมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน เช่น การตั้งคำถามให้ผู้เรียนตอบ หรือจะให้ผู้เรียนช่วยกันคิดเป็นกลุ่มเพื่อตอบ ผู้เรียนจะเข้าใจเนื้อหาและจำได้นานกว่าถ้ามีการอภิปรายร่วมกัน ผู้สอนทำซ้ำโดยสอนเนื้อหาสลับกับกิจกรรมเรื่อย ๆ ไปจนใกล้หมดเวลาสอน
3. ขั้นสรุป เป็นขั้นที่ผู้เรียนสรุปเนื้อหาที่ได้เรียนด้วยตนเอง (4-6 นาที) โดยผู้สอนให้ผู้เรียนสรุปความเข้าใจของตนเอง โดยเขียนใจความสำคัญของเนื้อหาลงในแผ่นกระดาษ และแลกเปลี่ยนกันอ่านกับเพื่อนข้างๆ หรือผู้สอนอาจสุ่มให้ผู้เรียนมาอ่านในชั้นเรียน

Moore (1994) ได้เสนอขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกไว้ดังนี้

1. ขั้นนำ เป็นขั้นที่นำผู้เรียนเข้าสู่บทเรียนด้วยสถานการณ์ในชีวิตประจำวันเพื่อสร้างแรงจูงใจให้กับผู้เรียน
2. ขั้นปฏิบัติ เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนค้นหาคำโนคติของเนื้อหาในแต่ละหน่วย โดยใช้กระบวนการกลุ่ม และให้นักเรียนนำเสนอโนคติที่ค้นพบ
3. ขั้นสรุป ขั้นนี้เป็นขั้นที่ผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันสรุปบทเรียนในแต่ละเนื้อหา

4. ชั้นประเมินผล เป็นชั้นที่ผู้สอนให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด และประเมินผลจากแบบสังเกตพฤติกรรม ใบกิจกรรม และบันทึกการเรียนรู้

สรุปได้ว่าขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ชั้นนำ ชั้นนี้เป็นการเตรียมความพร้อมและนำผู้เรียนเข้าสู่บทเรียน 2) ชั้นสอนชั้นนี้เน้นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เรียนรู้ การสร้างองค์ความรู้ร่วมกัน การนำเสนอความรู้ และการลงมือปฏิบัติจริง 3) ชั้นสรุป ชั้นนี้ผู้สอนและผู้เรียนจะช่วยกันสรุปบทเรียนในแต่ละเนื้อหา และ 4) ชั้นประเมินผล เป็นชั้นที่ผู้สอนประเมินผลตามสภาพจริง

5. รูปแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

การจัดกิจกรรมเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สามารถสร้างให้เกิดขึ้นได้ทั้งในและนอกห้องเรียน รวมทั้งสามารถใช้ได้กับผู้เรียนทุกระดับ ทั้งการเรียนรู้เป็นรายบุคคล การเรียนรู้แบบกลุ่มเล็ก และการเรียนรู้แบบกลุ่มใหญ่ ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงรูปแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ไว้ดังนี้

ปรีชาญ เดชศรี (2545) ได้กล่าวถึง รูปแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยมีกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนเป็นรายบุคคล มี 3 แบบ ได้แก่

แบบที่ 1 การฝึกหัดเป็นรายบุคคลทั้งการเรียน การโต้ตอบและการคิด การให้ทำกิจกรรมเหล่านี้มีเป้าหมายเพื่อเพิ่มพูนความรู้ความจำในเรื่องที่กำลังเรียนอยู่ให้ข้อมูลป้อนกลับในทันทีแก่นักเรียน และนักเรียนมีโอกาสตรวจสอบตนเองทั้งความรู้ เจตคติและคุณค่าของการเรียนรู้รูปแบบกิจกรรม ได้แก่

1. การหยุดเพื่อทำความเข้าใจ วิธีนี้จะใช้เมื่อบรรยายไปแล้วประมาณ 10-15 นาทีให้ผู้สอนหยุดพักแล้วให้นักเรียนทำความเข้าใจกับเรื่องที่เรียนมาในขณะที่เดี๋ยวก่อนครูจะเดินไปรอบๆ ห้อง เพื่อให้นักเรียนซักถามเป็นรายบุคคลรวมทั้งตรวจสอบการบันทึกของนักเรียนด้วย วิธีนี้ช่วยให้นักเรียนที่ไม่มีโอกาสถามขณะบรรยายได้ซักถามปัญหาและทำความเข้าใจกับเนื้อหาที่เป็นช่วงสั้น ๆ ความเข้าใจที่เกิดขึ้น จะช่วยส่งผลให้เกิดการเรียนรู้เรื่องต่อไปได้ง่ายขึ้น

2. การให้เขียนสรุปเมื่อเรียนจบ เมื่อเรียนจบชั่วโมงแล้วให้ใช้วิธีการสรุป โดยให้นักเรียนแต่ละคนเขียนสรุปความรู้ที่ได้พร้อมกับส่งให้ครูตรวจสอบว่านักเรียนเข้าใจมากน้อยเพียงใด ครูจะต้องตรวจสอบก่อนเข้าสอนในชั่วโมงต่อไป เพื่อจะได้เข้าถึงพื้นฐานความรู้ที่ผ่านมา และนำไปเชื่อมโยงกับความรู้ที่จะให้ใหม่ในชั่วโมงต่อไป ด้วยวิธีนี้จะทำให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

3. ให้นักเรียนเขียนเรื่องที่เข้าใจดีที่สุดและน้อยที่สุด ก่อนจบแต่ละชั่วโมงสอนให้เวลานักเรียนประมาณ 5 นาที เพื่อเขียนข้อความสั้นๆ สรุปเรื่องที่เข้าใจได้มากที่สุด หรือดีที่สุด และเรื่องที่เข้าใจได้น้อยที่สุด ผลจากการเขียนจะช่วยให้นักเรียนมีโอกาสคิดทำความเข้าใจ และทบทวนในเรื่องที่เรียนในทันทีทันใด

4. การตอบสนองต่อการสาธิตของครู เมื่อครูนำเสนอกิจกรรมหรือการสาธิตใดๆ จบแล้วในทันที ให้นักเรียนเขียนข้อความสั้น ๆ เพื่อแสดงความคิดเห็นต่อการสาธิตของครู เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์และให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ครูว่า นักเรียนได้เรียนรู้อะไรบ้าง อย่างไรก็ตามมากกว่าที่เป็นกิจกรรมเพื่อความสนุกสนาน

5. การบันทึกประจำวัน (หรือสัปดาห์) ครูตั้งประเด็นหรือคำถามหรือปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่กำลังเรียนอยู่หรือน่าสนใจ เพื่อให้นักเรียนไปอ่านค้นคว้าและเขียนในรูปของการบันทึกประจำวัน ทั้งนี้ครูจะต้องเก็บบันทึกและตรวจเป็นระยะเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนตื่นตัว และในเวลาเดียวกันก็เป็นข้อมูลป้อนกลับให้แก่นักเรียนด้วย

6. การตั้งคำถามสั้น ๆ เมื่อเริ่มต้นบทเรียนให้นักเรียนแต่ละคนร่วมกันตั้งคำถามและเขียนบนกระดาน แล้วให้เวลานักเรียน 1-2 นาที เพื่อตอบหรืออภิปรายเกี่ยวกับปัญหานั้น การตอบหรืออภิปรายเช่นนี้จะช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้ว่าเรื่องที่จะเรียนหรือเรื่องที่สนใจคืออะไร

แบบที่ 2 กิจกรรมที่เกี่ยวกับคำถามและคำตอบ กิจกรรมนี้มีเป้าหมายเพื่อเพิ่มความรู้อย่างเข้าใจให้แก่แก่นักเรียนในเรื่องที่จะเรียนรู้ ส่งเสริมให้เกิดความคิดวิเคราะห์วิจารณ์ กระตุ้นให้นักเรียนได้สร้างข้อสรุปด้วยตนเอง และให้ข้อมูลป้อนกลับในทันทีทันใดต่อการเรียนรู้ของนักเรียนรูปแบบกิจกรรม ได้แก่

1. ให้เวลารอคำตอบ เมื่อถามคำถามแล้วต้องให้เวลาคิดอย่างเพียงพอ ก่อนให้แสดงคำตอบ โดยคำนึงถึงตัวนักเรียนเป็นสำคัญ ต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนได้คิดและตอบคำถาม ไม่ใช่เฉพาะนักเรียนเก่งหรือที่กล้าแสดงออก เมื่อถามแล้วรอจนนักเรียนคิดได้จึงให้ยกมือตอบ

2. ให้นักเรียนในห้องเรียนตอบคำถามเอง เมื่อถามคำถามและนักเรียนตอบคำถามโดยครูไม่ต้องทวนคำตอบอีก แต่ให้นักเรียนทำความเข้าใจเองหรือซักถามผู้ตอบจนเข้าใจชัดเจน เพราะถ้าครูทวนคำตอบอยู่เสมอจะทำให้แก่นักเรียนไม่สนใจคำตอบจากเพื่อน แต่รอสรุปคำตอบจากครูหรือถ้าแก่นักเรียนตอบไม่ชัดเจนอีกก็ได้

3. ส่งเสริมให้ฟังอย่างตั้งใจ เมื่อนักเรียนคนหนึ่งตอบคำถามแล้วให้นักเรียนอีกคนหนึ่งสรุปความรู้ที่ได้จากคำตอบของเพื่อน โดยใช้คำตอบของตนเอง

4. การเลือกสุ่มปัญหาหรือเรื่องที่ต้องการทำความเข้าใจ ให้นักเรียนเขียนปัญหาหรือเรื่องที่ต้องการทำความเข้าใจมากที่สุดลงในกระดาษ แล้วรวบรวมไว้ในที่เดียวกัน จากนั้นจึงสุ่มจับขึ้นมาเพื่อทำความเข้าใจหรืออภิปราย

5. การทดสอบแบบสั้น ๆ ให้นักเรียนแต่ละคนเขียนข้อสอบของตนเองเพื่อรวบรวมไว้ทำเป็นแบบทดสอบต่อไป

แบบที่ 3 การให้ข้อมูลป้อนกลับในทันทีทันใด วิธีนี้ก่อให้เกิดข้อมูลป้อนกลับในทันทีแก่ครูเกี่ยวกับการเรียนรู้ของนักเรียน เพิ่มพูนความรู้ในเรื่องที่กำลังเรียน และส่งเสริมให้เกิดการคิดวิเคราะห์วิจารณ์ รูปแบบกิจกรรม ได้แก่

1. กิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนที่ทำเดี่ยว

1.1 การให้สัญญาณมือ เมื่อมีคำถามหรือปัญหาแล้วให้นักเรียนตอบโดยใช้สัญญาณมือที่ได้ตกลงกันไว้ โดยไม่ต้องส่งเสียง เช่น ข้อสอบแบบ 4 ตัวเลือก อาจกำหนดให้แต่ละนิ้วแทนข้อของตัวเลือกและวางมือไว้บนอกของตัวเอง วิธีนี้จะมีเฉพาะครูที่เห็นคำตอบอย่างชัดเจน โดยแต่ละคนจะไม่เห็นคำตอบของคนอื่น ซึ่งจะช่วยให้ครูได้ประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนได้ในทันที

1.2 ป้ายกระดาษให้คำถามหรือปัญหาแก่นักเรียนโดยเขียนป้ายกระดาษ แล้วให้นักเรียนตอบโดยใช้สัญญาณมือตามข้อ 1 การจัดการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้นจะก่อให้เกิดการกระตุ้นให้เกิดการคิดวิเคราะห์วิจารณ์กิจกรรมดังกล่าว เมื่อปฏิบัติแล้วจะส่งผลดังนี้ ส่งเสริมให้เกิดทักษะการ

คิดวิเคราะห์วิจารณ์ กระตุ้นให้เด็กได้สร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง และเพิ่มความสามารถในการแสดงออกด้านการประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้จากบทเรียน

2. กิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนที่ทำเป็นคู่ กิจกรรมต่อไปนี้จะเกี่ยวข้องกับนักเรียนสองคนที่ทำกิจกรรมร่วมกัน ผลการทำกิจกรรมจะทำให้เกิดทักษะการคิดวิเคราะห์วิจารณ์ เพิ่มความคิดระดับสูง กระตุ้นให้นักเรียนได้สร้างความรู้ด้วยตนเอง กระตุ้นให้นักเรียนได้สำรวจตรวจสอบเจตคติและคุณค่าที่เกิดขึ้นกับตนเอง และส่งเสริมให้นักเรียนรับฟังและพิจารณาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน รูปแบบกิจกรรม ได้แก่

2.1 การอภิปราย ให้นักเรียนอภิปรายหรือแลกเปลี่ยนการบันทึกกับเพื่อนที่นั่งติดกันและอาจกำหนดบทบาทหน้าที่ของเพื่อนแต่ละคนในการทำกิจกรรมคู่ เช่น เป็นผู้ถาม หรือผู้ตอบ หรือทั้งสองคนอภิปรายร่วมกัน

2.2 เปรียบเทียบสมุดบันทึกหรือใช้สมุดบันทึกร่วมกัน นักเรียนบางคนมี ทักษะด้านการจดบันทึกอยู่ในระดับต่ำ วิธีการหนึ่งที่จะช่วยเพิ่มพูนทักษะการจดบันทึก คือ ให้ใช้วิธีเลียนแบบการจดบันทึกของผู้ที่มีทักษะหรือเปรียบเทียบกับ ผู้สอนอาจใช้วิธีหยุดสอนชั่วคราวเพื่อการตรวจสอบสาระสำคัญ โดยให้นักเรียนแลกเปลี่ยนกันอ่านบันทึกพร้อมกับเพิ่มเติมส่วนที่ตนเองบันทึกได้ไม่ครบ

2.3 ประเมินผลงานของผู้อื่น ให้นักเรียนแต่ละคนทำงานที่ได้รับ มอบหมายของตนเองจนเสร็จ เมื่อถึงกำหนดส่งงาน ให้นักเรียนส่งงานเป็น 2 ชุด โดยชุดหนึ่งส่งครูผู้สอนส่วนอีกชุดหนึ่งมอบให้เพื่อน จากนั้นครูจะกำหนดแนวทางในการประเมินและเปิดโอกาสให้ นักเรียนได้ประเมินงานของเพื่อนที่ได้รับมา

ศักดา ไชกิจภิญโญ (2548) กล่าวถึง กิจกรรมในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกว่ามีหลายรูปแบบ ดังต่อไปนี้

1. Think-Pair-Share ผู้สอนตั้งปัญหา ผู้เรียนคิดหาคำตอบด้วยตนเองก่อนสัก 4-5 นาที ต่อมาจับคู่กับเพื่อนอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน หลังจากนั้นจึงสุ่มเรียกมานำเสนอหน้าชั้น

2. Minute Paper หลังจากบรรยายไป 15 นาที ผู้สอนสั่งให้ผู้เรียนสรุปที่เรียนไป 2 ประโยคใน 1 นาที แล้วให้จับคู่แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ผู้สอนอาจสุ่มเรียกผู้เรียนมานำเสนอหน้าชั้น

3. Jigsaw ผู้สอนเลือกเนื้อหาที่สามารถแบ่งออกเป็นส่วนๆ ได้ หรือเลือกบทความที่มีเนื้อหาสอดคล้อง (ใกล้เคียง) 3-4 ชิ้น แบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มเล็กๆ กับเนื้อหา ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนมา 1 คน เลือกเนื้อหาที่เตรียมไว้ให้อ่านทำความเข้าใจร่วมกัน หรือหาคำตอบร่วมกันในกลุ่มแล้วกลับไปสอนที่กลุ่มดั้งเดิมของตนจนทุกคนได้สอนครบ

4. Round Table แบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มเพื่อตอบคำถาม โดยแต่ละกลุ่มได้รับกระดาษคำตอบ 1 แผ่น และปากกา 1 ด้าม ให้แต่ละกลุ่มเขียนคำตอบลงกระดาษ และเวียนให้กลุ่มอื่นดูคำถามคำตอบของกลุ่ม ผู้สอนอาจสุ่มเรียกมานำเสนอหน้าชั้น

5. Voting ให้ผู้เรียนยกมือเพื่อตอบคำถามของผู้สอนในลักษณะแสดงความเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย หรือแข่งกันตอบ

6. End of Class Query สามานาที่สุดท้ายก่อนหมดคาบสอน ให้ผู้เรียนสรุปการเรียนรู้โดยเขียนออกมา 2 ประโยค หรือให้ซักถามก่อนจบการสอน

7. Trade of Problem แบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่ม ในแต่ละกลุ่มจะได้บัตรคำถามไม่เหมือนกัน ให้แต่ละกลุ่มเขียนคำตอบที่บัตรคำถามด้านหลังเสร็จแล้วส่งให้เพื่อนกลุ่มอื่น ในขณะเดียวกันกลุ่มตนเองก็ได้รับบัตรคำถามจากกลุ่มอื่น โดยยังไม่ให้ดูคำตอบให้สมาชิกในกลุ่มอ่านคำถาม และร่วมกันคิดหาคำตอบ เมื่อได้คำตอบแล้วให้พลิกดูคำตอบของกลุ่มก่อนหน้านี้ ถ้าคำตอบตรงกันไม่ต้องเขียนอะไรเพิ่มเติม แต่ถ้าคำตอบของกลุ่มไม่เหมือนกับคำตอบกลุ่มอื่น ให้เขียนคำตอบหลังบัตรคำถามนั้นเป็นอีกคำตอบหนึ่งและให้ยื่นบัตรคำถามส่งให้กลุ่มอื่นต่อไป ในขณะที่เดียวกันก็รับบัตรคำถามของกลุ่มอื่นมาให้ทำเช่นเดียวกันนี้จนครบ ผู้สอนรวบรวมบัตรคำถามที่มีคำตอบมากกว่าหนึ่งคำตอบ ให้ทั้งห้องร่วมอภิปรายหาคำตอบที่เป็นที่ยอมรับของทั้งห้อง

8. Concept Map แบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่ม แจกปากกาและแผ่นใสให้ ให้แต่ละกลุ่มเขียนประเด็นหลักที่ได้เรียนรู้ใส่ตรงกลางแผ่นใส พร้อมทั้งเขียนวงกลมล้อมรอบและเขียนประเด็นรองที่เกี่ยวข้องแล้ววงกลมล้อมรอบเช่นกัน แล้วเชื่อมโยงกับวงกลมประเด็นหลัก ซึ่งจะได้รูปร่างคล้ายลูกโซ่ต่อๆ กันเป็นแบบใยแมงมุมหรือเป็นรูปดาว

McKinney (2010) ได้เสนอรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แบบ เชิงรุก ได้ดี ได้แก่

1. การเรียนรู้แบบแลกเปลี่ยนความคิด (think-pair-share) คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนคิดเกี่ยวกับประเด็นที่กำหนดคนเดียว 2-3 นาที (think) จากนั้นให้แลกเปลี่ยนความคิดกับเพื่อนอีกคน 3-5 นาที (pair) และนำเสนอความคิดเห็นต่อผู้เรียนทั้งหมด (share)

2. การเรียนรู้แบบร่วมมือ (collaborative learning group) คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ให้ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น โดยจัดกลุ่ม ๆ ละ 3-6 คน

3. การเรียนรู้แบบทบทวนโดยผู้เรียน (student-led review sessions) คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทบทวนความรู้ และพิจารณาข้อสงสัยต่าง ๆ ในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ โดยครูจะคอยช่วยเหลือกรณีที่มีปัญหา

4. การเรียนรู้แบบใช้เกม (games) คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้สอนนำเกมเข้าบูรณาการในการเรียนการสอน ซึ่งใช้ได้ทั้งในขั้นการนำเข้าสู่บทเรียน การสอน การมอบหมายงาน และหรือขั้นการประเมินผล

5. การเรียนรู้แบบวิเคราะห์วิดีโอ (analysis or reactions to videos) คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ดูวิดีโอ 5-20 นาที แล้วให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นหรือสะท้อน ความคิดเกี่ยวกับสิ่งที่ได้ดู อาจโดยวิธีการพูดโต้ตอบกัน การเขียน หรือการร่วมกันสรุปเป็นรายกลุ่ม

6. การเรียนรู้แบบโต้วาที (student debates) คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดให้ผู้เรียนได้นำเสนอข้อมูลที่ได้จากประสบการณ์และการเรียนรู้เพื่อยืนยันแนวคิดของตนเองหรือกลุ่ม

7. การเรียนรู้แบบผู้เรียนสร้างแบบทดสอบ (student generated exam questions) คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนสร้างแบบทดสอบจากสิ่งที่ได้เรียนรู้มาแล้ว

8. การเรียนรู้แบบกระบวนการวิจัย (mini-research proposals or project) คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่อิงกระบวนการวิจัย โดยให้ผู้เรียนกำหนดหัวข้อที่ต้องการเรียนรู้วางแผนการเรียนรู้ เรียนรู้ตามแผน สรุปความรู้ หรือสร้างผลงาน และสะท้อนความคิดในสิ่งที่ได้เรียนรู้หรืออาจเรียกว่าการสอนแบบโครงงาน (project-based learning) หรือการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (problem-based learning)

9. การเรียนรู้แบบกรณีศึกษา (analyze case studies) คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้อ่านกรณี ตัวอย่างที่ต้องการศึกษา จากนั้นให้ผู้เรียนวิเคราะห์และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือแนวทางแก้ปัญหาภายในกลุ่ม แล้วนำเสนอความคิดเห็นต่อผู้เรียนทั้งหมด

10. การเรียนรู้แบบการเขียนบันทึก (keeping journals or logs) คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนจดบันทึกเรื่องราวต่างๆ ที่ได้พบเห็นหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน รวมทั้งเสนอความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับบันทึกที่เขียน

11. การเรียนรู้แบบการเขียนจดหมายข่าว (write and produce a newsletter) คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนร่วมกันผลิตจดหมายข่าว อันประกอบด้วยบทความ ข้อมูลสารสนเทศ ข่าวสาร และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น แล้วแจกจ่ายไปยังบุคคลอื่นๆ

12. การเรียนรู้แบบแผนผังความคิด (concept mapping) คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนออกแบบแผนผังความคิด เพื่อนำเสนอความคิดรวบยอด และความเชื่อมโยงกันของกรอบความคิด โดยการใช้เส้นเป็นตัวเชื่อมโยง อาจจัดทำเป็นรายบุคคลหรืองานกลุ่มแล้วนำเสนอผลงานต่อผู้เรียนอื่น ๆ จากนั้นเปิดโอกาสให้ผู้เรียนคนอื่นได้ ซักถามและแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม

จากกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สรุปได้ว่า กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวสามารถจัดได้ 10 รูปแบบ ดังนี้

1. กิจกรรมการจัดการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้นสำหรับนักเรียนเป็นรายบุคคล เช่น

1.1 Think-Pair-Share ผู้สอนตั้งปัญหา ผู้เรียนคิดหาคำตอบด้วยตนเองก่อนสัก 4-5 นาที ต่อมาจับคู่กับเพื่อน อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน หลังจากนั้นจึงสุ่มเรียกมานำเสนอ

1.2 Voting ให้ผู้เรียนยกมือเพื่อตอบคำถามของผู้สอนในลักษณะแสดงความคิดเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย หรือแข่งกันตอบ

2. กิจกรรมการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่ทำเป็นกลุ่ม เช่น

2.1 Jigsaw ผู้สอนเลือกเนื้อหาที่สามารถแบ่งออกเป็นส่วน ๆ ได้ หรือ เลือกบทความที่มีเนื้อหาสอดคล้อง (ใกล้เคียง) 3-4 ชิ้น แบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มเล็กๆ กับเนื้อหาให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนมา 1 คน เลือกเนื้อหาที่เตรียมไว้ให้อ่านทำความเข้าใจร่วมกันหรือหาคำตอบร่วมกันในกลุ่ม แล้วกลับไปสอนที่กลุ่มดั้งเดิมของตนจนทุกคนได้สอนครบ

2.2 Round Table แบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่ม เพื่อตอบคำถาม โดยแต่ละกลุ่ม ได้รับกระดาษคำตอบ 1 แผ่น และปากกา 1 ด้าม ให้แต่ละกลุ่มเขียนคำตอบลงกระดาษ และเวียนให้กลุ่มอื่นดูคำถามคำตอบของกลุ่ม ผู้สอนอาจสุ่มเรียกมานำเสนอหน้าชั้น

2.3 Trade of Problem แบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่ม ในแต่ละกลุ่มจะได้บัตรคำถามไม่เหมือนกันให้แต่ละกลุ่มเขียนคำตอบที่บัตรคำถามด้านหลัง เสร็จแล้วส่งให้เพื่อนกลุ่มอื่น ใน

ขณะเดียวกัน กลุ่มตนเองก็ได้รับบัตรคำถามจากกลุ่มอื่น โดยยังไม่ให้ดูคำตอบ ให้สมาชิกในกลุ่มอ่านคำถาม และร่วมกันคิดหาคำตอบ

3. การเรียนรู้แบบใช้เกม (games) คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้สอนนำเกมเข้าบูรณาการในการเรียนการสอน ซึ่งใช้ได้ทั้งในชั้นการนาเข้าสู่บทเรียน การสอนการมอบหมายงาน และหรือขั้นการประเมินผล

4. การเรียนรู้แบบวิเคราะห์วิดีโอ (analysis or reactions to videos) คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ดูวิดีโอ 5-20 นาที แล้วให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นหรือ สะท้อนความคิดเกี่ยวกับสิ่งที่ได้ดู อาจโดยวิธีการพูดโต้ตอบกัน การเขียน หรือการร่วมกันสรุปเป็นรายการกลุ่ม

5. การเรียนรู้แบบโต้วาที (student debates) คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่จัดให้ผู้เรียนได้นำเสนอข้อมูลที่ได้จากประสบการณ์และการเรียนรู้ เพื่อยืนยันแนวคิดของตนเองหรือ กลุ่ม

6. การเรียนรู้แบบกระบวนการวิจัย (Mini-research proposals or project) คือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่อิงกระบวนการวิจัย โดยให้ผู้เรียนกำหนดหัวข้อที่ต้องการ เรียนรู้วางแผนการเรียน เรียนรู้ตามแผน สรุปความรู้หรือสร้างชิ้นงาน และสะท้อนความคิดในสิ่งที่ได้เรียนรู้ หรืออาจเรียกว่า การสอนแบบโครงงาน (project-based learning) หรือ การสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (problem-based learning)

7. การเรียนรู้แบบกรณีศึกษา (analyze case studies) คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้อ่านกรณีตัวอย่างที่ต้องการศึกษา จากนั้นให้ผู้เรียนวิเคราะห์และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือแนวทางแก้ปัญหาภายในกลุ่ม แล้วนำเสนอความคิดเห็นต่อผู้เรียนทั้งหมด

8. การเรียนรู้แบบการเขียนบันทึก (Keeping journals or logs) คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนจดบันทึกเรื่องราวต่างๆ ที่ได้พบเห็น หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน รวมทั้งเสนอความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับบันทึกที่เขียน

9. การเรียนรู้แบบการเขียนจดหมายข่าว (write and produce a newsletter) คือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนร่วมกันผลิตจดหมายข่าว อันประกอบด้วย บทความ ข้อมูลสารสนเทศ ข่าวสาร และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น แล้วแจกจ่ายไปยังบุคคลอื่น

10. การเรียนรู้แบบทบทวนโดยผู้เรียน (student-led review sessions) คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทบทวนความรู้และพิจารณาข้อสงสัยต่างๆ ในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ โดยครูจะคอยช่วยเหลือกรณีที่มีปัญหา

สรุปได้ว่าการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นบทบาท และการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ครอบคลุมวิธีการจัดการเรียนรู้หลากหลาย ให้ผู้เรียนเป็นผู้มีบทบาทหลักในการเรียนรู้ของตนเอง และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

6. ประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ไว้ดังนี้

Borwell and Eison (1991) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ดังนี้

1. มีความเข้าใจในมโนทัศน์ที่สอนอย่างลึกซึ้ง และถูกต้อง เกิดความคงทนในการเรียนรู้และการถ่ายโยงที่ดี ผู้เรียนได้ลงมือกระทำกิจกรรมที่มีความสนุก ทำหาย และเข้าใจให้ติดตามอยู่เสมอ มีโอกาสใช้เวลาสร้างความคิดกับงานที่ได้ลงมือกระทำมากขึ้น สามารถใช้มโนทัศน์ที่สำคัญใน

การแก้ปัญหา พัฒนาคำตอบของตนเอง บูรณาการและพัฒนามโนทัศน์ที่กำลังเรียนอย่างเป็นระบบ ทำให้เกิดความเข้าใจในมโนทัศน์อย่างชัดเจน มีความสามารถ และทักษะทั้งในเชิงความคิดและเทคนิควิธีที่จะใช้ปฏิบัติงาน และแก้ปัญหาในชีวิตจริง

2. ได้รับประโยชน์จากข้อมูลป้อนกลับ ผู้เรียนสามารถแก้ไขปัญหา และปรับความเข้าใจในมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนได้ทันทีจากการเรียนรู้เชิงรุก เพราะได้ใช้มโนทัศน์พูดคุยและเขียนสื่อสารกันและกัน วิเคราะห์โต้แย้งระหว่างเพื่อนและครู นอกจากนี้ผู้เรียนยังสามารถจัดระบบการคิดและสร้างวินัยต่อกระบวนการแก้ปัญหา รับผิดชอบต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง และรู้ว่าสิ่งที่เรียนนั้นดี อย่างไรส่วนครูจะได้รับประโยชน์จากข้อมูลป้อนกลับอย่างสม่ำเสมอว่า ผู้เรียนเข้าใจหรือไม่เข้าใจซึ่งการได้รับข้อมูลป้อนกลับจะช่วยให้ครูสามารถปรับการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนได้

3. ได้รับประโยชน์จากรูปแบบการสอนที่หลากหลาย การจัดการเรียนรู้เชิงรุกทำได้ดีในชั้นเรียนที่มีนักเรียนทั้งเก่ง และอ่อน โดยครูใช้วิธีการที่แตกต่างกัน เพื่อให้นักเรียนแต่ละคนเข้าใจ และสามารถมอบหมายให้นักเรียนที่เรียนได้เร็วกว่าอธิบายความเข้าใจให้เพื่อนฟัง เป็นการสอนโดยเพื่อนช่วยเพื่อน

4. ได้รับการส่งเสริมเจตคติทางบวกต่อการเรียน การเรียนรู้เชิงรุกช่วยให้ครูสามารถปรับเจตคตินักเรียนต่อการเรียนรู้ได้ ถึงแม้จะสอนในชั้นเรียนที่มีขนาดใหญ่ เนื่องจากนักเรียนได้รับความพอใจมากขึ้นจากเนื้อหา และแบบฝึกหัดที่สัมพันธ์กับชีวิตจริงทำให้เห็นความสำคัญเกิดความพยายามและรับผิดชอบต่อการเรียนรู้มากขึ้นอันเนื่องมาจากการเห็นคุณค่าของการเรียนรู้ที่ตนเองได้ลงมือปฏิบัติ

5. ได้ประโยชน์จากการมีปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียนกับเพื่อน ผู้เรียนมีโอกาสตั้งคำถาม มีการตอบโต้ วิพากษ์วิจารณ์ และชื่นชมการทำงานที่มีวิธีการและมุมมองที่แตกต่างกันของแต่ละคนแต่ละกลุ่ม สร้างความท้าทาย จูงใจทั้งนักเรียนและครูให้สนุกสนาน ตื่นเต้น พัฒนาประสบการณ์ทางสังคม และได้เรียนรู้วิธีการเรียนด้วยตนเอง สามารถปฏิบัติร่วมกับผู้อื่นได้ดี และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

Salame (2001) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกไว้ดังนี้

1. ผู้เรียนมีความเข้าใจในมโนทัศน์ที่สอนอย่างลึกซึ้งและถูกต้องเกิดความคงทน และการถ่ายโยงความรู้ได้ดี ทำให้ผู้เรียนได้ลงมือกระทำกิจกรรมที่มีความสนุกท้าทายและเข้าใจให้ติดตามอยู่เสมอ มีโอกาสใช้เวลาวางสร้างความคิดกับงานที่ลงมือกระทำมากขึ้นสามารถใช้มโนทัศน์ที่สำคัญในการแก้ปัญหา พัฒนาคำตอบของตนเอง บูรณาการและพัฒนามโนทัศน์ที่กำลังเรียนอย่างเป็นระบบ ทำให้เกิดความเข้าใจในมโนทัศน์อย่างชัดเจนมีความสามารถและทักษะทั้งใช้เชิงความคิด และเทคนิควิธีที่จะใช้ปฏิบัติงานและแก้ปัญหาในชีวิตจริง

2. ทั้งผู้เรียนและผู้สอน ได้รับประโยชน์จากข้อมูลป้อนกลับผู้เรียนสามารถแก้ไข และปรับความเข้าใจในมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนได้ทันทีจากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพราะได้ใช้มโนทัศน์พูดคุยและเขียนสื่อสารซึ่งกันและกัน วิเคราะห์โต้แย้งระหว่างเพื่อนและผู้สอน นอกจากนี้ผู้เรียนยังสามารถจัดระบบการคิด และสร้างวินัยต่อกระบวนการแก้ปัญหา รับผิดชอบต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง และรู้ว่าสิ่งที่เรียนนั้นดีอย่างไรผู้สอน จะได้รับประโยชน์จากข้อมูลป้อนกลับอย่างสม่ำเสมอว่า ผู้เรียน

เข้าใจหรือไม่เข้าใจอะไร ซึ่งการได้รับข้อมูลป้อนกลับนี้จะช่วยให้ผู้สอนสามารถปรับการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนได้

3. ผู้เรียนได้รับประโยชน์จากแบบการสอนที่หลากหลาย การจัดการเรียนรู้เชิงรุก ทำให้ดีขึ้นในชั้นเรียนที่มีผู้เรียนทั้งเก่งและอ่อน โดยผู้สอนใช้วิธีการที่แตกต่างกันเพื่อให้ผู้เรียนแต่ละคนเข้าใจและสามารถอธิบายให้ผู้เรียนที่เรียนได้เร็วกว่าอธิบายความเข้าใจให้เพื่อนฟัง เป็นการสอนโดยเพื่อนช่วยเพื่อน

4. ส่งเสริมเจตคติทางบวกต่อการเรียนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกช่วยให้ผู้สอนสามารถปรับเจตคติผู้เรียนต่อการเรียนรู้ได้ ถึงแม้จะสอนในชั้นเรียนขนาดใหญ่เนื่องจากผู้เรียนได้รับความพอใจจากเนื้อหาและแบบฝึกหัดที่สัมพันธ์กับชีวิตจริง ทำให้เห็นความสำคัญเกิดความพยายาม และความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้มากขึ้น อันเนื่องจากการเห็นคุณค่าของการเรียนรู้ที่ตนเองได้ลงมือปฏิบัติจริง

5. ผู้เรียนได้ประโยชน์จากการมีปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียนกับเพื่อนผู้เรียนมีโอกาสตั้งคำถามตอบโต้วิพากษ์วิจารณ์และชื่นชม การทำงานที่มีวิธีการและมุมมองที่แตกต่างกันของแต่ละคนและแต่ละกลุ่ม สร้างความท้าทาย จูงใจทั้งผู้เรียนและผู้สอนให้สนุกสนาน นำต้นตอผู้เรียนพัฒนาประสบการณ์ทางสังคมและได้เรียนรู้วิธีการเรียนด้วยตนเอง สามารถปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นได้ดีมีมนุษยสัมพันธ์อันดีต่อกัน

Mckinney (2008) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ว่าผู้เรียนจะได้ประโยชน์ดังนี้

1. เรียนรู้แบบเข้าใจ มีความจำคงทน มีทักษะในการแก้ปัญหา มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนและเกิดแรงจูงใจในการเรียน
2. สามารถพูดในสิ่งที่เรียนไปได้ เขียนได้สัมพันธ์กับประสบการณ์ในอดีต และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน
3. มีความสนใจ และสนใจเรียนมากขึ้น
4. มีความสุข และสนุกกับการเรียน

สรุปได้ว่า ประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีหลายประการ ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบนี้จะทำให้ผู้เรียนได้เกิดมโนทัศน์ในการเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง และถูกต้อง มีเจตคติในทางบวกสามารถถ่ายโยงความรู้ได้ดี ได้พัฒนาทักษะการคิด เกิดความคงทนในการเรียนรู้ มีการพัฒนาทักษะในการสื่อสาร ได้แก่ การฟัง พูด อ่านและเขียนผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย และเกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อครู และเพื่อนที่เรียน

7. บทบาทของครูกับการเรียนรู้เชิงรุก

มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงบทบาทของครู กับการเรียนรู้เชิงรุกไว้ดังนี้

Shenker, Goss, and Bernstein (1996) ได้กล่าวถึง บทบาทของผู้สอนในการนำการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ไปใช้ในชั้นเรียน ดังนี้

1. เป็นการขยายทักษะการคิดวิเคราะห์ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณตลอดจนความสามารถของการประยุกต์เนื้อหาของผู้เรียนดังนั้นจะต้องสื่อสารการเรียนการสอนอย่างชัดเจน และส่งเสริมการเรียนรู้นอกเวลาของผู้เรียน รวมทั้งการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ

2. ต้องมุ่งเน้นให้ผู้เรียนค้นหาคำตอบมากขึ้นด้วยตนเอง

3. การเรียนแบบบรรยายในชั้นเรียนอาจจะครอบคลุมเนื้อหามากกว่า แต่เมื่อผู้เรียนออกจากชั้นเรียน เนื้อหาที่มากจนไม่ชัดเจนจะทำให้ผู้เรียนลืม และไม่เข้าใจได้ ถึงแม้ว่าการจัดการเรียนรู้เชิงรุกจะใช้เวลาสอนมากกว่า และเรียนรู้มนต์ศน์ได้น้อยกว่า แต่ผู้สอนสามารถปรับแก้ได้โดยสอนมนต์ศน์ที่สำคัญ และสื่อสารอย่างชัดเจนกับผู้เรียนว่าต้องเรียนรู้บางมนต์ศน์ด้วยตนเอง ซึ่งผู้เรียนทำได้ดี เพราะผู้เรียนมีความเข้าใจในมนต์ศน์ที่ได้เรียนรู้ และสามารถนำไปใช้กับการเรียนมนต์ศน์ใหม่ด้วยตนเองได้

4. วิธีการเรียนรู้โดยผู้เรียนเป็นฝ่ายรับความรู้ อาจทำให้ผู้เรียนมีมนต์ศน์ที่คลาดเคลื่อน ซึ่งเป็นผลจากการสอนในขณะที่การจัดการเรียนรู้เชิงรุกช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหามากขึ้น เกิดความสนใจ สนุกสนาน เกิดทักษะในการคิดวิเคราะห์ สามารถถ่ายโอนความรู้ความเข้าใจที่เรียนได้

5. ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกวิธีการหนึ่งๆ ไม่ใช่วิธีการที่ดีที่สุดสำหรับผู้เรียนทุกคน ผู้สอนต้องเลือกกลวิธีและกิจกรรมที่เหมาะสม ศึกษาข้อมูลของผู้เรียนบางคนปฏิเสธ โต้เถียง และปรับกลวิธีการสอน ซึ่งการจัดการเรียนรู้เชิงรุกจะมีความยืดหยุ่นสูง สามารถปรับวิธีการใช้กิจกรรมและแหล่งการเรียนรู้หลากหลาย ซึ่งทำได้มากกว่าการสอนแบบบรรยาย

Lorenzen (2001) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ดังนี้

1. พูดคุยกับนักเรียนในระหว่างการจัดการเรียนรู้
2. จัดห้องเรียนให้เหมาะสมกับการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้
3. ให้มีการอภิปราย การตั้งคำถาม และการเขียนเพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วม
4. ให้นเวล่านักเรียนในการค้นหาคำตอบ ไม่เร่งรีบเอาคำตอบจากนักเรียน
5. ให้รางวัลแก่นักเรียนที่มีส่วนร่วมเพื่อสร้างแรงจูงใจ
6. ให้นเวลากับนักเรียนในช่วงท้ายคาบเพื่อให้นักเรียนถามคำถาม

ณัชนัน แก้วชัยเจริญกิจ (2552) ได้กล่าวถึง บทบาทของครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางของการเรียนรู้เชิงรุก ดังนี้

1. จัดให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน กิจกรรมต้องสะท้อนความต้องการในการพัฒนาผู้เรียนและเน้นการนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริงของผู้เรียน
2. สร้างบรรยากาศของการมีส่วนร่วม และการเจรจาโต้ตอบที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้สอนและเพื่อนในชั้นเรียน
3. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นพลวัต ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรม รวมทั้งกระตุ้นให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้
4. จัดสภาพการเรียนรู้แบบร่วมมือ ส่งเสริมให้เกิดการร่วมมือในกลุ่มผู้เรียน
5. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ท้าทาย และให้โอกาสผู้เรียนได้รับวิธีการสอนที่หลากหลาย

สรุปได้ว่าในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเชิงรุก ครูมีบทบาทสำคัญที่จะต้องออกแบบการเรียนรู้ที่ชัดเจน จัดให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน ส่งเสริมกระบวนการคิดที่ซับซ้อนมากกว่าปกติ สร้างบรรยากาศของการมีส่วนร่วมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ระหว่างเพื่อน

ในชั้นเรียน และครูจัดกิจกรรมการสอนที่หลากหลาย จัดห้องเรียนให้เหมาะสมกับการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และใจกว้าง ยอมรับในความสามารถและการแสดงความคิดเห็นที่ผู้เรียนนำเสนอ พัฒนาสื่อเทคโนโลยีนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ และวัดผลประเมินผลการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน

8. องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ไว้ดังนี้

Meyers and Jones (1993) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกไว้ว่า ประกอบด้วยปัจจัย 3 ประการ ดังนี้

1. ปัจจัยพื้นฐาน (Basic Elements) ได้แก่ การพูดและการฟัง การเขียน การอ่าน และการโต้ตอบความคิดเห็น

2. กลวิธีการเรียนการสอน (Learning Strategies) ได้แก่ การออกแบบการเรียนรู้เป็นกลุ่มเล็กๆ การทำงานแบบร่วมแรงร่วมใจ กรณีศึกษา สถานการณ์จำลอง การอภิปราย การแก้ปัญหา และการเขียนบทความ

3. ทรัพยากรทางการสอน (Teaching Resources) ได้แก่ การกำหนดการบ้าน วิทยากรภายนอก การใช้เทคโนโลยีในการสอน เตรียมอุปกรณ์การศึกษา สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา อัมพิกา ภูเดช (2541) ได้กล่าวว่างค์ประกอบสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ได้แก่

1. การมีวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือ (Appealing Materials)
2. ผู้เรียนมีโอกาสลงมือปฏิบัติ (Opportunities for Manipulation)
3. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเลือกกิจกรรมและกลวิธีการแก้ปัญหาด้วยตนเอง (Choices for Children)
4. ผู้เรียนได้สื่อสารเกี่ยวกับสิ่งที่กำลังทำกับผู้อื่น (Language from Children)
5. การได้รับการสนับสนุนกระตุ้นให้ลงมือทำสิ่งที่ท้าทายจากผู้ใหญ่ (Adult Support)

ไพบูลย์ เปานิล (2546) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกไว้ว่า เป็นการเรียนรู้ที่มีองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบดังนี้

1. การแลกเปลี่ยนประสบการณ์เรียนรู้ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนดึงประสบการณ์เดิมของตนเองออกมาเชื่อมโยงหรืออธิบายปัญหาใหม่ที่พบเพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ หรือข้อสรุปการกระตุ้นให้เกิดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ ครูอาจใช้สื่อแผ่นใส วีดิทัศน์ สถานการณ์จำลอง ตั้งคำถาม หรือสื่อกิจกรรมอื่น ๆ

2. การสร้างองค์ความรู้ หมายถึง โดยการตั้งประเด็นปัญหาหรือคำถามให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ และสร้างสรรค์มวลประสบการณ์ร่วมกัน อาจใช้คำถามหรือสถานการณ์จำลองที่ท้าทายอารมณ์ความรู้สึกของผู้เรียน

3. การนำเสนอความรู้ หมายถึง การหลอมรวมแนวความคิดที่ได้จากการอภิปรายกลุ่มเข้ากับหลักการทฤษฎีที่ครูจัดเตรียมให้ หรือค้นคว้ามาจากแหล่งความรู้ มาสังเคราะห์ภายในกลุ่ม ผู้เรียนจนเกิดความเชื่อมั่นยอมรับว่าเป็นข้อเท็จจริง เช่น การนำปัญหาโทษภัยจากการสูบบุหรี่ หรือ

สิ่งเสพติดทุกชนิด ล้วนเกิดโทษภัยกับต่อตนเอง สังคม และประเทศชาติโดยรวมจนผู้เรียนเป็นที่ ยอมรับ

4. การประยุกต์ใช้ นำเสนอหรือลงมือปฏิบัติ หมายถึง การนำเสนอความรู้นั้นต่อ กลุ่มในห้องเรียน การนำเสนอต่อสาธารณะในลักษณะป้ายนิเทศ ป้ายโฆษณาหรือการเผยแพร่ทาง สื่อมวลชน และหากผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้ เช่น การลดและการเลิกสูบบุหรี่หรือสิ่งเสพติด เพราะตระหนักและเชื่อในสิ่งที่พบ ถือว่าเป็นผลการเรียนรู้ที่คุณค่า

ขนิษฐา กาญจนรังสีนนท์ (2551) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบพื้นฐานของการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่

1. การคุยและฟัง เมื่อผู้เรียนพูดถึงเรื่องหนึ่ง ไม่ว่าจะเพื่อตอบคำถามผู้สอนหรือ อธิบายประเด็นบางอย่างให้เพื่อนฟัง เขาก็ต้องจัดแจงและเสริมแรงสิ่งที่เขาได้เรียนรู้เมื่อเขาฟังเรา ต้องการให้แน่ใจว่าเป็นการฟังที่มีความหมาย เรื่องที่เขาฟังเกี่ยวข้องกับเรื่องที่เขาอยู่ในห้องเรียนผู้เรียน ต้องมีเวลาเป็นช่วง ๆ ที่จะพ้นจากการนั่งฟังผู้สอนบรรยาย เพื่อดูดซับสิ่งที่ได้ยินและทำความเข้าใจ ความหมาย ของการฟัง ผู้สอนอาจตั้งคำถามก่อนบรรยายที่กระตุ้นความคิดของผู้เรียนเพียงพอที่จะทำให้ผู้เรียน อยากจะค้นหาเพื่อตอบคำถามนั้น

2. การเขียน การเขียนทำให้ผู้เรียนได้ประมวลข่าวสารใหม่ๆ ในภาษาของตัวเอง วิธี นี้เหมาะสำหรับห้องเรียนใหญ่ๆ และกับบุคคลที่ต้องการความเป็นอิสระในการเรียนรู้

3. การอ่าน ผู้เรียนเกี่ยวข้องกับกำอ่านมาก แต่ไม่ค่อยได้รับการแนะนำให้อย่างมี ประสิทธิภาพ แบบฝึกหัดแบบเชิงรุก เช่น การตรวจ การสรุป การบันทึกย่อ สามารถ ช่วยให้ผู้เรียน ประมวลสิ่งที่อ่านและช่วยให้เขาพัฒนาความสามารถในการเน้นสาระที่สำคัญ

4. การสะท้อนความคิด โดยทั่วไปเมื่อจบการเรียนรู้ในแต่ละวิชา ผู้เรียนก็จะปิด หนังสือออกจากห้องเรียน ความรู้จางหายไปจากสมองภายในเวลานาน เขาไม่มีเวลาสะท้อน ไม่มีเวลา เชื่อมโยงสิ่งที่เพิ่งเรียนกับสิ่งที่รู้แล้ว หรือใช้ความรู้ที่ได้รับไปทำอะไรได้บ้าง การให้ผู้เรียนหยุดคิดและ บอกให้ผู้อื่นรู้ว่าเรียนแล้วได้อะไรบ้าง ก็จะเป็นความรู้สำหรับคนอื่นด้วย หรือแม้แต่การตอบคำถาม ประจำวันก็เป็นวิธีที่ง่ายที่สุดเพื่อจะเพิ่มความสามารถในการเก็บกักความรู้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561) ได้กำหนดองค์ประกอบของ กระบวนการจัดการเรียนการสอนเชิงรุกไว้ 5 องค์ประกอบดังนี้

1. จัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

2. ใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้

3. มีการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก

4. ตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และนำผลมาพัฒนาผู้เรียน

5. มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และใช้ข้อมูลสะท้อนกลับ เพื่อพัฒนาปรับปรุงการเรียนรู้อ

สรุปได้ว่าในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ การออกแบบ การเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ฟัง พูด อ่าน เขียน ส่งเสริมให้เกิดกระบวนการคิดและลงมือปฏิบัติ การสะท้อน ความคิดและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการเรียนรู้ สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง มีการใช้และพัฒนา

สื่อวัตกรรมการเทคโนโลยีในการสอน และมีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สามารถวิเคราะห์องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ดังตาราง 1

ตาราง 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ที่.	องค์ประกอบ การจัดการเรียนรู้ เชิงรุก	นักวิชาการ					ความถี่
		Meyers and Jones (1993)	อัมพิกา ภูเดช (2541)	ไพบุลย์ เปาณิต (2546)	ขนิษฐา กาญจนรังสีนนท์ (2551)	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561)	
1	การออกแบบการเรียนรู้	✓	✓	✓	✓	✓	5
2	การแลกเปลี่ยนประสบการณ์จากการสังเกต			✓	✓		2
3	การจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิด			✓	✓	✓	3
4	การใช้สื่อและเทคโนโลยี	✓		✓		✓	3
5	การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง	✓		✓	✓	✓	4
6	ประสบการณ์จากการลงมือปฏิบัติ		✓	✓	✓	✓	4
7	การสะท้อนความคิด		✓		✓		2
8	การพัฒนาสื่อวัตกรรมการเรียนรู้	✓		✓		✓	3

จากตาราง 1 พบว่า ค่าคะแนนความถี่ของการออกแบบการเรียนรู้มีค่าสูงสุด รองลงมาคือ การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง สำหรับการเลือกองค์ประกอบหลัก ใช้หลักเกณฑ์การพิจารณาจากความถี่ในระดับสูงสุด 4 ลำดับแรก และนำองค์ประกอบที่มีคะแนนความถี่ต่ำมารวมกับองค์ประกอบที่มีความคล้ายคลึงกัน ได้องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 4 ด้าน ดังนี้

1. การออกแบบการเรียนรู้
2. การจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและการลงมือปฏิบัติ
3. การใช้และพัฒนาสื่อวัตกรรมการเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้
4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

ผู้วิจัยจึงได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ตามที่ได้ทำการสังเคราะห์องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกรายละเอียดดังต่อไปนี้

องค์ประกอบที่ 1 การออกแบบการเรียนรู้

1.1 ความหมายของการออกแบบการเรียนรู้

มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของการออกแบบการเรียนรู้ไว้ดังนี้

Seels and Glasgow (1990) ให้ความหมายของการออกแบบการเรียนรู้ว่า หมายถึง กระบวนการพัฒนาอย่างเป็นระบบที่นำเอาทฤษฎีการเรียนรู้และทฤษฎีการสอนมาทำให้การเรียนรู้มีคุณภาพ

Shambaugh and Magliaro (1997) ให้ความหมายของการออกแบบการเรียนรู้ว่า หมายถึง กระบวนการเชิงระบบที่ใช้ในการวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียน เพื่อจัดหาสิ่งที่จะช่วยให้นักออกแบบการเรียนรู้ สร้างสิ่งที่เป็นไปได้เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน

Smith and Ragan (1999) ให้ความหมายของการออกแบบการเรียนรู้ว่า หมายถึง กระบวนการที่เป็นระบบในการนำหลักการเรียนรู้และหลักการสอนไปวางแผนสื่อวัสดุ อุปกรณ์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้

Gagné and others (2005) ให้ความหมายของการออกแบบการเรียนรู้ว่า หมายถึง การนำหลักการเรียนรู้ไปออกแบบเหตุการณ์ ที่ประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ ที่กำหนดขึ้นอย่างมีเป้าหมายชัดเจน หรือที่เรียกว่าการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตามที่ต้องการ

สรุปได้ว่า การออกแบบการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการในการวางแผนการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ที่ต้องการ และให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ความสำคัญของการออกแบบการเรียนรู้

Gagné and others (2005) ชี้ว่าการออกแบบการเรียนรู้เป็นภารกิจหลักของครู มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพมาตรฐานในระดับการศึกษาที่รับผิดชอบ โดยพยายามจัดการเรียนรู้ที่ดีที่สุดและมีความหลากหลายที่สุดให้กับผู้เรียนทุกคน จึงจำเป็นต้องปรับปรุงพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้ให้นำไปสู่ผลการเรียนรู้ได้จริง กระบวนการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาผู้เรียนไปสู่เป้าหมายและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ การจัดการเรียนรู้ที่ตรงกับความถนัด ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียน การออกแบบการเรียนรู้จึงควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้สัมผัสและสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติให้ผู้เรียนได้ค้นคว้า ทดลอง ฝึกฝนปฏิบัติ ฝึกคิดวิเคราะห์สร้างสรรค์ จินตนาการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ รวมทั้งการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มจนค้นพบองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง

1.3 วิธีการออกแบบการเรียนรู้

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงวิธีการออกแบบการเรียนรู้ไว้ดังนี้

Mager (1975) ได้ตั้งคำถามสำหรับนักออกแบบการเรียนรู้ที่จะต้องหาคำตอบ

ดังนี้

1. เรากำลังจะไปไหน (อะไรคือเป้าหมายของการเรียนรู้)
2. เราจะบรรลุเป้าหมายได้อย่างไร (อะไรคือกลยุทธ์และสื่อกลาง)
3. เราจะรู้ได้อย่างไรว่าบรรลุเป้าหมายแล้ว (เครื่องมือการประเมินเป็นอย่างไร เราจะประเมินและปรับปรุงวัสดุอุปกรณ์การสอนอย่างไร)

จากคำถามข้างต้นสามารถนำมากำหนดเป็นกิจกรรมที่จะต้องปฏิบัติในกระบวนการออกแบบการเรียนรู้เป็น 3 ขั้นตอน ที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันดังนี้

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์การเรียนรู้ เพื่อกำหนดเป้าหมายที่จะไป สิ่งที่คุณประเมินควรวิเคราะห์ ได้แก่ สภาพแวดล้อมหรือบริบทในการเรียนรู้ (Learning Contexts) ตัวผู้เรียน (Learner) และภาระงาน (Learning Task) หรือสิ่งที่ผู้เรียนควรรู้และควรทำได้

ขั้นที่ 2 การออกแบบการเรียนรู้ เพื่อตอบคำถามว่าเราจะไปถึงเป้าหมายได้อย่างไร ขั้นนี้เป็นขั้นที่ผู้ออกแบบการเรียนรู้จะต้องพิจารณาถึงสื่อและกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ที่ใช้สร้างประสบการณ์ให้กับผู้เรียน นอกจากนี้ยังต้องคำนึงถึงการลำดับก่อนหลัง ของการนำเสนอ กิจกรรม และการบริหารชั้นเรียน เช่น จะจัดให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างไร เช่น การเรียนเป็นกลุ่มใหญ่กลุ่มย่อย หรือการเรียนเป็นรายบุคคล เป็นต้น ขั้นนี้จึงเป็นขั้นที่ผู้ออกแบบต้องพิจารณาว่าจะดำเนินการเรียนรู้ได้อย่างไร

ขั้นที่ 3 การประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อตอบคำถามว่าจะรู้ได้ อย่าวางไปถึงเป้าหมายแล้วขั้นนี้เป็นการประเมินทั้งการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น การประเมินผลสามารถแบ่งได้เป็น 2 ระยะคือการประเมินระหว่างดำเนินการหรือการประเมินความก้าวหน้า (Formative Evaluation) และการประเมินผลสรุป (Summative Evaluation) คือ การประเมินหลังเสร็จสิ้นการดำเนินการประเมินความก้าวหน้ามีจุดมุ่งหมายเพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการพัฒนาปรับปรุงการเรียนรู้ ส่วนการประเมินผลสรุปมีจุดมุ่งหมายเพื่อตัดสินผลการดำเนินการ และตัดสินผลการเรียนรู้ว่าได้บรรลุเป้าหมายอย่างไร

พิมพันธ์ เตชะคุปต์ (2550) กล่าวว่า มีวิธีการออกแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์หรือจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ซึ่งควรกำหนดให้ครบทั้งด้านความรู้ (K) กระบวนการ (P) และเจตคติ (A)

2. กำหนดเนื้อหา/สาระ ให้สอดคล้องหรือลือไปกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมในแต่ละวัตถุประสงค์ สาระที่ระบุอาจเป็นข้อเท็จจริง (Fact) มโนทัศน์ (Concept) คำนิยาม/คำจำกัดความ (Definition) หลักการ (Principle) กฎ (Law) และทฤษฎี (Theory)

3. กำหนดยุทธศาสตร์การสอนว่า ต้องการให้หรือเน้นทฤษฎีการเรียนรู้ หลักการเรียนรู้หรือ แนวคิดใดๆ ที่พิจารณาแล้วเหมาะสมกับเนื้อหาเหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียนรวมทั้งบริบทของแหล่งที่จัดการเรียนรู้ อาจจัดการเรียนรู้โดยเน้นครูเป็นศูนย์กลางบ้าง สื่อเป็นศูนย์กลางบ้าง และพยายามจัดเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการจัดการเรียนรู้นั้น ให้เป็นประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญหรือเป็นหลักจากนั้นจึงเลือกใช้รูปแบบการสอน วิธีสอนต่างๆ เทคนิคการสอนหรือ ใช้แบบผสมผสานด้วยหลากหลายวิธีสอน และเทคนิคการสอนที่เหมาะสมกับ

เนื้อหาและบริบท นอกจากนี้ครูยังต้องเตรียม รวมทั้งระบุแหล่งข้อมูลที่เป็นแหล่งเรียนรู้ให้ผู้เรียนไปสืบค้นเพื่อตอบปัญหาที่สงสัยด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่เป็นการสร้างความรู้ใหม่

4. กำหนดวิธีวัดผลการเรียนรู้ด้วยหลากหลายวิธี กำหนดเครื่องมือผู้วัดเป็นการวัดผลที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

สรุปได้ว่าวิธีการออกแบบการเรียนรู้เป็นการกำหนดขั้นตอนหรือกิจกรรมที่จะปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนเพื่อที่จะทำให้เราทราบว่าเป้าหมายในการสอนคืออะไร มีกลยุทธ์และวิธีการอย่างไรเพื่อให้ถึงเป้าหมาย และมีการประเมินอย่างไร

1.4 ตัวบ่งชี้ของการออกแบบการเรียนรู้

มีนักวิชาการกล่าวถึงตัวบ่งชี้ของการออกแบบการเรียนรู้ไว้ดังนี้

สังัด อุทรานันท์ (2529) กล่าวถึงตัวบ่งชี้ของการออกแบบการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. จุดประสงค์ของการเรียนรู้ ในการออกแบบการเรียนรู้ทุกครั้งจำเป็นจะต้องกำหนดจุดประสงค์ให้ชัดเจนเพื่อจะได้ช่วยให้สามารถกำหนดองค์ประกอบอื่น ๆ ที่ตามมาได้สะดวก

2. การประเมินสถานะของผู้เรียนก่อนสอน เป็นการตรวจสอบดูว่าผู้เรียนมีความรู้ความสามารถเพียงพอที่จะเรียนสิ่งใหม่ที่กำลังจะสอนหรือไม่ ถ้าพบว่าผู้เรียนมีความรู้ความสามารถเพียงพอก็ดำเนินการออกแบบการเรียนรู้ต่อไปได้ แต่ถ้าหากพบว่าผู้เรียนยังมีพื้นฐานไม่เพียงพอจำเป็นจะต้องให้ความรู้พื้นฐานแก่ผู้เรียนเสียก่อน

3. การจัดกระบวนการออกแบบการเรียนรู้ เป็นขั้นที่ผู้สอนจะต้องตัดสินใจเลือกดำเนินกิจกรรมการออกแบบการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ หรือเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปสู่จุดหมายปลายทางที่ตั้งไว้

4. การประเมินผล เป็นขั้นที่ดำเนินต่อจากกิจกรรมการออกแบบการเรียนรู้เพื่อจะได้ทราบว่าผู้เรียนบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่เพียงใด จุดประสงค์ของการออกแบบการเรียนรู้ การประเมินสถานะของผู้เรียนก่อนสอน การจัดกระบวนการจัดการเรียนรู้ การประเมินผลการจัดการเรียนรู้ คู่มือการจัดระบบการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้

5. ข้อมูลย้อนกลับ เป็นการนำเอาผลที่ได้จากการประเมินไปประกอบพิจารณาแก้ไขการดำเนินงานในส่วนที่ 1, 2 และ 3 หากพบว่าส่วนไหนยังมีข้อบกพร่องก็จะต้องทำการปรับปรุงแก้ไขให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

กิดานันท์ มลิทอง (2540) กล่าวถึงตัวบ่งชี้ของระบบการเรียนการสอน มีดังนี้

1. ผู้เรียน ต้องมีการพิจารณาลักษณะของผู้เรียนเพื่อการออกแบบกิจกรรมหรือโปรแกรม การเรียนการสอนที่เหมาะสม

2. วัตถุประสงค์ ต้องมีการตั้งวัตถุประสงค์ว่า ต้องการจะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สิ่งใดบ้างในการสอนนั้น หรือระบุผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

3. วิธีการและกิจกรรม ต้องมีการกำหนดวิธีการและกิจกรรมในการเรียนรู้ว่าควรมีอะไรบ้าง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ที่ดีที่สุดได้

4. การประเมิน ต้องมีการกำหนดวิธีการประเมิน เพื่อตัดสินใจว่าการเรียนรู้นั้นประสบผลตามที่ตั้งจุดมุ่งหมายไว้หรือไม่

ทศนา แชมณี (2547) กล่าวถึงตัวบ่งชี้ของการออกแบบการเรียนรู้ มีดังนี้

1. หลักสูตร ปัญหาความต้องการของผู้เรียน ผู้สอน
2. เนื้อหา มโนทัศน์ วัตถุประสงค์
3. ยุทธศาสตร์หรือยุทธวิธีในการสอน
4. กิจกรรมการเรียนรู้และสื่อ
5. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

สรุปได้ว่า ตัวบ่งชี้ของการออกแบบการเรียนรู้ประกอบด้วยผู้เรียน การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ วิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้ การประเมินผลผู้เรียนก่อนสอนและหลังสอน และการนำข้อมูลย้อนกลับเพื่อไปปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนครั้งต่อไป

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการออกแบบการเรียนรู้ข้างต้นผู้วิจัย ได้วิเคราะห์ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบด้านการออกแบบการเรียนรู้ ดังตาราง 2

ตาราง 2 การสังเคราะห์ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบด้านการออกแบบการเรียนรู้

ร.ท.	นักวิชาการ	Mager (1975)	สังต์ อุทรานันท์ (2529)	กิดานันท์ มลิทอง (2540)	ทศนา แชมณี (2547)	พิมพ์นธ์ เตชะคุปต์ (2550)	ความถี่
	ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบด้านการออกแบบการเรียนรู้						
1	กำหนดผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เน้นการวิเคราะห์ สังเคราะห์	✓	✓	✓	✓	✓	5
2	มีความเหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นรายบุคคลสามารถนำประมวลรายวิชามาจัดทำแผนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ	✓			✓	✓	3
3	มีการประเมินสถานะของผู้เรียนก่อนสอนเพื่อกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้และการประเมินความต้องการของผู้เรียน	✓	✓	✓	✓		4

ตาราง 2 (ต่อ)

ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบด้านการออกแบบการเรียนรู้	นักวิชาการ	Mager (1975)	สังต์ อุทรานันท์ (2529)	กิตานันท์ มลิทอง (2540)	ทิตนา แซมณี (2547)	พิมพ์นธ์ เดชะคุปต์ (2550)	ความถี่
4	สามารถออกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน	✓	✓	✓	✓	✓	5
5	จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนและจำแนกระดับการเรียนรู้ของผู้เรียนจากการประเมินผล	✓	✓	✓	✓	✓	5
6	สามารถเลือกใช้และพัฒนาสื่ออุปกรณ์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน				✓	✓	2
7	การประเมินผลมีความสอดคล้องกับเนื้อหา ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และกิจกรรมการเรียนรู้	✓	✓	✓	✓	✓	5
8	นำข้อมูลย้อนกลับมาปรับปรุงการออกแบบการเรียนรู้	✓	✓				2

จากตาราง 2 พบว่า คะแนนความถี่ของการกำหนดผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เน้นการวิเคราะห์สังเคราะห์ จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน และจำแนกระดับการเรียนรู้ของผู้เรียนจากการประเมินผลมีความสอดคล้องกับเนื้อหา ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และกิจกรรมการเรียนรู้ที่สามารถออกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนมีค่าสูงสุด รองลงมาคือ มีการประเมินสถานะของผู้เรียนก่อนสอนเพื่อกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้และการประเมินความต้องการของผู้เรียนสำหรับการเลือกตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบด้านการออกแบบการเรียนรู้ ผู้วิจัยใช้หลักเกณฑ์การพิจารณาจากความถี่ในระดับสูงสุด 3 ลำดับแรก และนำตัวบ่งชี้ที่มีคะแนนความถี่ต่ำมารวมกับตัวบ่งชี้ที่มีความคล้ายคลึงกันได้ ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบด้านการออกแบบการเรียนรู้ 7 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. กำหนดผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เน้นการวิเคราะห์สังเคราะห์
2. จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนและจำแนกระดับการเรียนรู้ของผู้เรียนจากการประเมินผล
3. การประเมินผลมีความสอดคล้องกับเนื้อหา ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และกิจกรรมการเรียนรู้

4. สามารถออกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน
 5. มีการประเมินสถานะของผู้เรียนก่อนสอนเพื่อกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้และการประเมินความต้องการของผู้เรียน
 6. มีความเหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นรายบุคคลสามารถนำประมวลรายวิชามาจัดทำแผนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ
 7. นำข้อมูลย้อนกลับมาปรับปรุงการออกแบบการเรียนรู้
- องค์ประกอบที่ 2 การจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและการลงมือปฏิบัติ

2.1 ความหมายของการคิด

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2542 (ราชบัณฑิต, 2546) ให้ความหมายของคำว่า “คิด” ว่าหมายถึง ทำให้ปรากฏเป็นรูป หรือประกอบให้เป็นรูปหรือเป็นเรื่องขึ้นในใจ ใคร่ครวญ ไตร่ตรอง

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2546) ให้ความหมายของการคิดว่า หมายถึง กิจกรรมทางความคิดที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะเจาะจง เรารู้ว่ากำลังคิดเพื่อวัตถุประสงค์บางอย่าง และสามารถควบคุมให้คิดจนบรรลุเป้าหมายได้ กล่าวคือ การคิดเป็นการจัดการข้อมูลที่ได้รับให้อยู่ในรูปแบบเหมาะสม โดยแปลข้อมูลข่าวสารที่ได้รับสู่รูปแบบใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิม ซึ่งในขณะใช้ความคิดสมองจะนำเอาข้อมูล ความรู้ อารมณ์ และความต้องการ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่ได้วางไว้ในสิ่งที่ปรารถนาจะได้รับ เช่น ตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ในการตอบคำถามหรือการแก้ปัญหา หรือช่วยนำไปสู่เป้าหมายที่วางไว้

ณรงค์ กาญจนะ (2553) ให้ความหมายของการคิดว่า หมายถึง การทำให้ปรากฏเป็นรูป หรือเป็นเรื่องขึ้นในใจ

สรุปได้ว่าการคิด หมายถึง กระบวนการที่เกิดขึ้นในสมองที่ใช้สัญลักษณ์ หรือภาพแทนสิ่งของ เหตุการณ์หรือสถานการณ์ต่างๆ โดยมีการจัดระบบความรู้ ข้อมูล ข่าวสารซึ่งเป็นประสบการณ์เดิมกับประสบการณ์ใหม่หรือสิ่งเร้าใหม่ที่ไปได้ทั้งในรูปแบบธรรมดาและสลับซับซ้อน ผลจากการจัดระบบสามารถแสดงออกได้หลายลักษณะ เช่น การให้เหตุผลการแก้ปัญหาต่าง ๆ เพราะฉะนั้นการสอนแบบเน้นกระบวนการคิด จึงเป็นส่วนสำคัญที่สามารถให้นักเรียนเรียนรู้ได้รับความรู้โดยผ่านกระบวนการคิดของตนเองเป็นสำคัญ

2.2 วัตถุประสงค์ของการสอนการคิด

ความหมายหนึ่งของการสอน คือ การพัฒนาทักษะกระบวนการของผู้เรียน หากคนเรารู้จักวิจิตรคิด หรือคิดเป็นก็จะแก้ไขปัญหาหรือดำเนินชีวิตได้อย่างมีคุณค่า มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะนักเรียนซึ่งเป็นเยาวชนเป็นกำลังของชาติ และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไปในอนาคต ต้องได้รับการฝึกฝนในการคิด จนก่อเป็นทักษะสำหรับการศึกษาค้นคว้าความรู้เพิ่มเติม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน สามารถประกอบอาชีพในอนาคตได้

ณรงค์ กาญจนะ (2553) กล่าวว่า วัตถุประสงค์ในการพัฒนาการคิดของนักเรียน ได้แก่

1. มุ่งให้นักเรียนรู้จักคิด และคิดเป็น คิดอย่างมีวิจารณญาณ (critical thinking)

2. มุ่งให้นักเรียนรู้จักฝึกหัดใช้การพิจารณาสังเกตเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ และประสบการณ์เบื้องต้น ซึ่งเป็นองค์ประกอบพื้นฐานของการสร้างความเข้าใจ ข้อเท็จจริง และการกำหนดข้อสมมติฐานในขั้นต่อไป

3. มุ่งให้นักเรียนรู้จักวิธีการจำแนกองค์ประกอบที่สำคัญ และรายละเอียดปลีกย่อยที่ไม่สำคัญของข้อเท็จจริง ความรู้ และประสบการณ์ซึ่งนำไปสู่การกำหนดความคิดได้อย่างถูกต้อง

4. มุ่งให้นักเรียนรู้จักความคิดอย่างมีระบบในรูปของการสร้างความคิดรวบยอดหรือมโนทัศน์และหลักการ

5. มุ่งให้นักเรียนรู้จักวิธีการ และฝึกตัดสินใจอย่างมีระบบโดยอาศัยแนวความคิด และหลักการที่ถูกต้องเหมาะสม

6. มุ่งให้นักเรียนมีความสามารถแก้ปัญหาที่สลับซับซ้อนโดยอาศัยหลักการที่ถูกต้อง

7. มุ่งให้นักเรียนสามารถแสดงออกซึ่งแนวความคิด และหลักการสิ่งต่างๆ ทั้งเป็นรูปธรรม และนามธรรมได้อย่างถูกต้อง มีเหตุผล

8. มุ่งให้นักเรียนรู้วิธีการวิเคราะห์ข้อเท็จจริงเพื่อสรุปแนวความคิดจำแนกความต่าง

9. มุ่งให้นักเรียนรู้จักวิธีการสังเคราะห์ข้อเท็จจริง เพื่อสรุปแนวความคิด หลักการ

10. มุ่งให้นักเรียนรู้จักวิธีการประเมินค่าข้อเท็จจริง เพื่อสรุปแนวความคิด

หลักการ

11. มุ่งให้นักเรียนฝึกหัด และมีความคิดสร้างสรรค์

12. มุ่งให้นักเรียนฝึกหัด และค้นพบประสบการณ์ด้วยตนเอง

สรุปได้ว่า การสอนคิดมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนสามารถคิดเป็น แก้ไขปัญหาได้ และดำเนินชีวิตได้อย่างมีคุณค่า มีประสิทธิภาพ นำประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน สามารถประกอบอาชีพในอนาคตได้

2.3 ประโยชน์ของการสอนการคิด

ณรงค์ กาญจนะ (2553) กล่าวถึง ประโยชน์ของการสอนเพื่อการพัฒนากระบวนการคิด หรืออีกนัยหนึ่งคือการสอนเพื่อการพัฒนากระบวนการคิด โดยแบ่งเป็นประโยชน์ต่อนักเรียน และประโยชน์ต่อครูผู้สอน ดังนี้

ประโยชน์ต่อนักเรียน

1. นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ดีขึ้น
2. นักเรียนสามารถแก้ปัญหาของตนเองได้ดี
3. นักเรียนสามารถคิดได้ถูกต้องเหมาะสม ก่อประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเอง
4. นักเรียนคิดได้อย่างเป็นระบบ เข้าใจ และจำเนื้อหาอย่างเป็นระบบ ทำให้

ความรู้คงทน และการเรียนเป็นสิ่งที่ไม่น่าเบื่ออีกต่อไป

ประโยชน์ต่อครู

1. เมื่อนักเรียนมีทักษะการคิด ครูสามารถสอนได้ง่ายขึ้น ใช้เวลาน้อยลง ในการอธิบายให้นักเรียนเข้าใจ
2. ทำให้บรรยากาศการเรียนน่าสนใจ ปัญหาด้านการจัดชั้นเรียนน้อยลง
3. เมื่อนักเรียนคิดเป็น แก้ปัญหาเป็น ปัญหาด้านพฤติกรรมนักเรียนก็จะมีน้อยทำให้สอนได้อย่างสนุก
4. ครูเหนื่อยน้อยลง ทำให้มีพลังเหลือที่จะพัฒนาและออกแบบกิจกรรม การเรียนการสอนให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ

2.4 องค์ประกอบของกระบวนการคิด

สุวิทย์ มูลคำ (2547) กล่าวว่า การดำเนินการด้านการจัดกระบวนการคิดมีองค์ประกอบที่สำคัญ 6 ประการได้แก่

1. สิ่งเร้า เป็นสื่อและองค์ประกอบแรกที่เป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลเกิดการรับรู้สิ่งเร้าทำให้เกิดปัญหา ความสงสัย หรือความขัดแย้ง อันอาจจะก่อให้เกิดการคิด ซึ่งอาจจะเป็นวัตถุประสงค์ของ ภาพเสียงข้อมูล สัญลักษณ์ กิจกรรม หรือสถานการณ์ต่างๆ
2. การรับรู้ บุคคลสามารถรับรู้ได้โดยประสาททั้ง 5 คือ หู ตา จมูก ลิ้น และผิวหนังระดับการรับรู้จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับคุณภาพของสิ่งเร้าและความสามารถรับรู้ของแต่ละบุคคล เมื่อรับรู้แล้วเกิดปัญหา หรือข้อสงสัยจะกระตุ้นให้เกิดการคิด
3. จุดมุ่งหมายในการคิด ผู้คิดจะต้องมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนในการคิดแต่ละครั้ง ว่าต้องการเหตุผลเพื่ออะไร เช่น เพื่อแก้ปัญหา ตัดสินใจ หรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ จะช่วยให้เลือกใช้วิธีคิดได้ถูกต้อง และได้ตรงตามความต้องการ
4. วิธีคิด การคิดแต่ละครั้งจะต้องเลือกวิธีที่ตรงกับจุดมุ่งหมายในการคิดนั้นๆ เช่น คิดเพื่อตัดสินใจ ควรใช้วิธีคิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดแก้ปัญหาควรใช้วิธีคิดแบบต่าง ๆ
5. ข้อมูลหรือเนื้อหาประกอบการคิดประกอบด้วยข้อมูลตนเอง ข้อมูลสังคมและสิ่งแวดล้อม และข้อมูลวิชาการซึ่งเป็นความรู้ประสบการณ์เดิม ข้อมูลใหม่ที่ได้มาจากการศึกษาค้นคว้า
6. ผลการคิด เป็นผลที่ได้จากการปฏิบัติงานทางสมองหรือกระบวนการคิดของสมอง การสอนคิดในชั้นเรียน ครูผู้สอนเป็นผู้คอยกระตุ้น สร้างบรรยากาศสถานการณ์เร้าใจ ตลอดจนอำนวยความสะดวกทุกอย่างแก่ผู้เรียน คอยชี้แนะชักนำให้ผู้เรียนเกิดความคิดขึ้น ครูช่วยทุกอย่างแต่เด็กเป็นผู้ลงมือกระทำ คิดเอง ทำเอง กระบวนการที่ครูต้องสร้างให้เกิดทุกครั้งที่ในการสอนคิด คือ กระบวนการจีพาส (GPAS) ได้แก่

6.1 การรวบรวมข้อมูล (Gathering: G) เป็นการกำหนดประเด็นในการรวบรวมข้อมูล กำหนดเป้าหมาย / วัตถุประสงค์การคิด การสังเกตด้วยประสาทสัมผัส การรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตนั้นพร้อมการเลือกข้อมูลมาใช้ประกอบการคิด บันทึกข้อมูลเป็นประสบการณ์ ของตนเอง แล้วดึงข้อมูลเดิมมาใช้เป็นความคิดรวบยอด

6.2 การจัดกระทำข้อมูล (Processing: P) เป็นการจำแนกเปรียบเทียบ จัดกลุ่ม จัดลำดับ สรุปเชื่อมโยงต่อความสัมพันธ์การไตร่ตรองด้วยเหตุผล วิเคราะห์และตรวจสอบข้อมูล

6.3 การนำไปประยุกต์ใช้ (Applying: A) เป็นการเลือกข้อมูลการประเมินทางเลือก เลือกทางเลือก การวิเคราะห์การสังเคราะห์งาน การนำความรู้ที่ค้นพบหรือที่ได้ มาแล้วไปใช้อย่างสร้างสรรค์ ซึ่งนำไปปรับใช้ในสถานการณ์จริง เช่น การแก้ปัญหา การตัดสินใจ การวิเคราะห์วิจารณ์ การคิดสร้างสรรค์งานใหม่

6.4 การกำกับตนเอง (Self – regulating: S) เป็นการจัดการกระทำตนเองให้เกิดเป็นนิสัย พฤติกรรมที่ถาวรในด้านการตรวจสอบและควบคุมการคิด การรู้จักสร้างค่านิยมการคิดที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ การสร้างนิสัยการคิดให้เกิดขึ้นตามสภาวะการณ์และสภาวะจริง ดังนั้น การสร้างทักษะกระบวนการคิดซึ่งเป็นนามธรรม และครูผู้สอนมองเห็นว่าเป็นสิ่งที่ดำเนินการอยู่แล้วนั้น การหลอมเนื้อหาและทักษะกระบวนการคิดสู่บทเรียนให้ผสมกลมกลืนกัน จนเป็นวัฒนธรรมของการสอนของครูยุคใหม่นั้น การออกแบบบทเรียน จึงเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญเนื่องจากบทเรียนที่พัฒนามาจากทักษะกระบวนการคิด จะเป็นตัวกำหนดรูปแบบการสอนคิด การจัดการกระบวนการ การสอนคิดและพฤติกรรมความคิดของนักเรียนได้ตรงตามความต้องการ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552) กล่าวว่า ทักษะการคิดสู่การพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้ใช้กรอบด้านกระบวนการที่ใช้ในการคิด ซึ่งได้แก่ ความสามารถในการคิดขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยทักษะการคิดที่ใช้ในการสื่อสาร และทักษะการคิดที่เป็นแกน และความสามารถในทักษะการคิดขั้นสูง ประกอบด้วยทักษะการคิดซับซ้อน ทักษะพัฒนาลักษณะการคิด และทักษะกระบวนการคิด ซึ่งประกอบไปด้วย ทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะกระบวนการคิดตัดสินใจ ทักษะกระบวนการคิดแก้ปัญหา ทักษะกระบวนการวิจัย และทักษะกระบวนการคิดสร้างสรรค์

สรุปได้ว่า การพัฒนาความคิดของนักเรียนนั้นมีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ หลายประการที่สำคัญ ได้แก่ มุ่งให้นักเรียนรู้จักคิดและคิดเป็น กล่าวคือนักเรียนได้พัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดแก้ปัญหา คิดสร้างสรรค์ และรูปแบบการคิดแบบอื่น ๆ เพื่อใช้ในการตัดสินใจอย่างมีระบบ มีความถูกต้อง นำไปสู่การค้นพบที่เป็นประโยชน์ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อกระบวนการเรียนรู้ ดำเนินชีวิตประจำวัน และประกอบอาชีพต่อไปในอนาคต

2.5 การลงมือปฏิบัติ

วิจารณ์ พานิช (2555) กล่าวว่า การลงมือปฏิบัติ เป็นแนวคิดหรือความเชื่อที่สนับสนุนให้คนเราปฏิบัติสิ่งต่างๆ ด้วยตนเองตามความสนใจ ตามความถนัดและศักยภาพ ด้วยการศึกษาค้นคว้า ฝึกปฏิบัติ ฝึกทักษะจนถึงการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพราะเชื่อว่าหากคนเราได้กระทำ จะทำให้เกิดความเชื่อมั่นเป็นแรงจูงใจให้เกิดการเรียนรู้ ใฝ่เรียน ผู้เรียนจะสนุกสนานที่จะสืบค้นหาความรู้ต่อไป มีความสุขที่จะเรียน มีลักษณะดังนี้

1. การเรียนรู้ผ่านการทำงาน (Work-based Learning) การเรียนรู้แบบนี้ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมผู้เรียนให้เกิดพัฒนาการทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้เนื้อหาสาระ การฝึกปฏิบัติจริง ฝึกฝนทักษะทางสังคม ทักษะชีวิต ทักษะวิชาชีพการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง โดยสถาบันศึกษามักร่วมมือกับแหล่งงานในชุมชน รับผิดชอบการจัดการเรียนการสอนร่วมกันตั้งแต่การกำหนดวัตถุประสงค์ การกำหนดเนื้อหากิจกรรม และวิธีการประเมิน

2. การเรียนรู้ผ่านโครงการงาน (Project-based Learning) การเรียนรู้ด้วยโครงการงาน เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญรูปแบบหนึ่ง ที่เป็นการให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ จริ่งในลักษณะของการศึกษา สำรวจ ค้นคว้า ทดลอง ประดิษฐ์คิดค้น โดยครูเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้ให้ความรู้ (teacher) เป็นผู้อำนวยความสะดวก (facilitator) หรือผู้ให้คำแนะนำ (guide) ทำหน้าที่ออกแบบกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนทำงานเป็นทีม กระตุ้น แนะนำและให้คำปรึกษา เพื่อให้โครงการสำเร็จลุล่วง ประโยชน์ของการเรียนรู้ด้วยโครงการงาน สิ่ง que ผู้เรียนได้รับจากการเรียนรู้ด้วย PBL จึงมีใช้ตัวความรู้ (knowledge) หรือวิธีการหาความรู้ (searching) แต่เป็นทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม (learning and innovation skills) ทักษะชีวิตและประกอบอาชีพ (Life and Career skills) ทักษะด้านข้อมูลข่าวสาร การสื่อสาร และเทคโนโลยี (Information Media and Technology Skills) การออกแบบโครงการงานที่ดีจะกระตุ้นให้เกิดการค้นคว้าอย่างกระตือรือร้น และผู้เรียนจะได้ฝึกการใช้ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และแก้ปัญหา (critical thinking & problem solving) ทักษะการสื่อสาร (communicating) และทักษะการสร้างความร่วมมือ (collaboration) ประโยชน์ที่ได้สำหรับครู นอกจากจะเป็นการพัฒนาคุณภาพด้านวิชาชีพแล้ว ยังช่วยให้เกิดการทํางานแบบร่วมมือกับเพื่อนครูด้วยกัน รวมทั้งโอกาสที่จะได้สร้างสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียนด้วย ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโครงการงาน

ขั้นที่ 1 การเตรียมความพร้อม ครูเตรียมมอบหมายโครงการงานโดยระบุในแผนการสอนในชั้นเรียนครูอาจกำหนดขอบเขตของโครงการอย่างกว้างๆ ให้สอดคล้องกับรายวิชาหรือความถนัดของนักเรียน และเตรียมแหล่งเรียนรู้ ข้อมูลตัวอย่างเพื่อเป็นแนวทางให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม สามารถใช้เว็บไซต์ หรือโปรแกรม moodle ในการ update ข้อมูลแหล่งเรียนรู้ และการกำหนดนัดหมายต่างๆเกี่ยวกับการดำเนินโครงการได้

ขั้นที่ 2 การคิดและเลือกหัวข้อ ให้นักเรียนเป็นผู้สร้างทางเลือกในการออกแบบโครงการเอง เพื่อเปิดโอกาสให้รู้จักการค้นคว้าและสร้างสรรค์ความรู้เชิงนวัตกรรม ครูอาจให้ผู้เรียนทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องก่อน เพื่อเป็นแนวทางในการเลือกหัวข้อการทำงานเป็นทีม กระตุ้นให้เกิด brain storm จะทำให้เกิดทักษะ ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ทักษะการสื่อสาร และทักษะการสร้างความร่วมมือ

ขั้นที่ 3 การเขียนเค้าโครง การเขียนเค้าโครงของโครงการงาน เป็นการสร้าง mind map แสดงแนวคิด แผน และขั้นตอนการทำโครงการงาน เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องมองเห็นภาระงาน บทบาท และระยะเวลาในการดำเนินงาน ทำให้สามารถปฏิบัติโครงการงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ขั้นที่ 4 การปฏิบัติโครงการงาน นักเรียนลงมือปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ในเค้าโครงของโครงการงาน ถ้ามีการวางเค้าโครงเอาไว้แล้ว นักเรียนจะรู้ได้เองว่าจะต้องทำอะไรในขั้นตอนต่อไป โดยไม่ต้องรอลามครูในระหว่างการดำเนินการครูผู้สอนอาจมีการให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด หรือร่วมแก้ปัญหาไปพร้อมๆ กับนักเรียน

ขั้นที่ 5 การนำเสนอโครงการงาน นักเรียนสรุปรายงานผล โดยการเขียนรายงานหรือการนำเสนอในรูปแบบอื่นๆ เช่น แผ่นพับโปสเตอร์จัดนิทรรศการรายงานหน้าชั้นส่งงานทางเว็บไซต์ หรืออีเมล ถ้ามีการประกวดหรือแข่งขันด้วยจะทำให้ นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นมากขึ้น

ขั้นที่ 6 การประเมินผลโครงการ การประเมินโครงการควรมีการประเมินผล การเรียนรู้โดยหลากหลาย เช่น นักเรียนประเมินตนเอง ประเมินซึ่งกันและกัน ประเมินจาก บุคคลภายนอก การประเมินจะไม่วัดเฉพาะความรู้หรือผลงานสุดท้ายเพียงอย่างเดียว แต่จะวัด กระบวนการที่ได้มาซึ่งผลงาน ด้วยการประเมินโดยครูหลายคนจะเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์และทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูด้วยกันอีกด้วย

3. การเรียนรู้ผ่านกิจกรรม (Activity-based Learning) ในการยึดหลักการให้ผู้เรียน สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง “Child Centered” การเรียนโดยการปฏิบัติจริง Learning by Doing และปฏิบัติเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และแก้ปัญหาได้ Doing by Learning จึงถูกนำมาใช้อย่างจริงจังใน การปฏิรูปการศึกษาของไทย การเรียนรู้ชนิดนี้เองที่มีผู้ตั้งฉายาว่า “สอนแต่น้อย ให้เรียนมากๆ Teach less Learn More” การเรียนแบบ Learning by Doing นั้นใช้ “กิจกรรม Activity” เป็น หลักในการเรียนการสอน โดยการ “ปฏิบัติจริง Doing” ในเนื้อหาทุกขั้นตอนของการเรียนรู้ เป็นการ เรียนรู้ด้วยตนเอง ทุกคนในกลุ่มเป็นผู้ปฏิบัติ คุณครูเป็นพี่เลี้ยงและเทรนเนอร์ แต่กิจกรรมที่นำมาใช้นี้ ต้องมีประสิทธิภาพในการเรียนรู้เนื้อหาต่างๆ มีจุดมุ่งหมาย สนุกและน่าสนใจ ไม่ซ้ำซากจนก่อให้เกิด ความเบื่อหน่าย ดังนั้นคุณครูจึงเป็น “นักออกแบบกิจกรรม Activity Designer” มีอาชีพที่สามารถ “มองเห็นภาพกิจกรรม” ได้ทันที

4. การเรียนรู้ผ่านการแก้ปัญหา (Problem-based Learning) เป็นรูปแบบการเรียน อีกรูปแบบหนึ่งที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และรู้จักการทำงานร่วมกันเป็นทีมของผู้เรียน โดยผู้สอนมี ส่วนร่วมน้อยแต่ก็ทำทนายผู้สอนมากที่สุด กระบวนการการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน จะจัดผู้เรียน เป็นกลุ่มย่อย ขนาดประมาณ 8-10 คน โดยมีครูหรือผู้สอนประจำกลุ่ม 1 คน ทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุน การเรียนรู้ (facilitator) ประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

1) เมื่อผู้เรียนได้รับโจทย์ปัญหา ผู้เรียนจะทำความเข้าใจหรือทำความเข้าใจความกระจ่างใน คำศัพท์ที่อยู่ในโจทย์ปัญหานั้น เพื่อให้เข้าใจตรงกัน

2) การจับประเด็นข้อมูลที่สำคัญหรือระบุปัญหาในโจทย์

3) ระดมสมองเพื่อวิเคราะห์ปัญหา อภิปรายหาคำอธิบาย แต่ละประเด็นปัญหา ว่าเป็นอย่างไร เกิดขึ้นได้อย่างไร ความเป็นมาอย่างไร โดยอาศัยพื้นฐานความรู้เดิมเท่าที่ผู้เรียนมีอยู่

4) ตั้งสมมติฐานเพื่อหาตอบปัญหาประเด็นต่างๆ พร้อมจัดลำดับ ความสำคัญของ สมมติฐานที่เป็นไปได้อย่างมีเหตุผล

5) จากสมมติฐานที่ตั้งขึ้น ผู้เรียนจะประเมินว่าเขามีความรู้เรื่องอะไรบ้าง มีเรื่อง อะไรที่ยังไม่รู้หรือขาดความรู้ และความรู้จะจำเป็นที่จะต้องใช้เพื่อพิสูจน์สมมติฐาน ซึ่งเชื่อมโยงกับ โจทย์ปัญหาที่ได้ ขั้นตอนนี้กลุ่มจะกำหนดประเด็นการเรียนรู้ (learning issue) หรือ วัตถุประสงค์การ เรียนรู้ (learning objective) เพื่อจะไปค้นคว้าหาข้อมูลต่อไป

6) ค้นคว้าหาข้อมูลและศึกษาเพิ่มเติมจากทรัพยากรการเรียนรู้ต่างๆ เช่น หนังสือ ตำรา วารสาร สื่อการเรียนสอนต่างๆ การศึกษาในห้องปฏิบัติการ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน อินเทอร์เน็ต หรือปรึกษาอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญในเนื้อหาสาขาเฉพาะ พร้อมทั้งประเมินความถูกต้อง

7) นำข้อมูลหรือความรู้ที่ได้มาสังเคราะห์ อธิบาย พิสูจน์สมมติฐานและประยุกต์ ให้เหมาะสมกับโจทย์ปัญหา พร้อมสรุปเป็นแนวคิดหรือหลักการทั่วไป

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและการลงมือปฏิบัติเป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีกิจกรรมให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ แลกเปลี่ยนประสบการณ์เรียนรู้ในเชิงทักษะต่างๆ เช่น กระบวนการคิดขั้นสูง การทดลอง การสำรวจตรวจสอบ ผู้เรียนต้องหาความหมายและทำความเข้าใจด้วยตนเอง หรือร่วมกันกับเพื่อน เช่น ร่วมสืบค้นหาคำตอบ ร่วมอภิปราย ร่วมนำเสนอ และสรุปกรอบความคิดร่วมกัน นำเสนอความรู้ประยุกต์ใช้หรือลงมือปฏิบัติ โดยครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายและจัดบรรยากาศที่เหมาะสม เพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียน

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการ คิดและการลงมือปฏิบัติ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบด้านการจัดการเรียนรู้ผ่าน กระบวนการคิดและการลงมือปฏิบัติดังตาราง 3

ตาราง 3 การสังเคราะห์ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิด และการลงมือปฏิบัติ

ที่	นักวิชาการ	เกียรติศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2546)	สุวิทย์ มูลคำ (2547)	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน (2552)	ณรงค์ ภาณุจนะ (2553)	วิจารณ์ พานิช (2555)	ความถี่
	ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบด้านการออกแบบการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและการลงมือปฏิบัติ						
1	จัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ			✓	✓	✓	3
2	จัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้คิดแก้ปัญหา		✓		✓	✓	3
3	จัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ วิเคราะห์		✓	✓	✓		3
4	จัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้สะท้อนความคิดด้วยการตั้งคำถาม	✓	✓		✓	✓	4
5	จัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้กำหนดแนวคิดวางแผน ประเมินผล และนำเสนอผลงาน	✓	✓	✓	✓	✓	5
6	จัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดขั้นสูง		✓	✓	✓	✓	4
7	จัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้อภิปราย อย่างกว้างขวาง		✓		✓	✓	3

จากตาราง 3 พบว่า คะแนนความถี่ของการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้กำหนดแนวคิด วางแผน ประเมินผล และนำเสนอผลงานมีค่าสูงสุด รองลงมาคือ จัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดขั้นสูง จัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้สะท้อนความคิดด้วยการตั้งคำถามสำหรับการเลือก ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและการลงมือปฏิบัติ ผู้วิจัยใช้หลักเกณฑ์การพิจารณาจากความถี่ในระดับสูงสุด 3 ลำดับแรก และนำตัวบ่งชี้ที่มีคะแนนความถี่ต่ำ มาก รวมกับตัวบ่งชี้ที่มีความคล้ายคลึงกัน ได้ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบด้านการจัดการเรียนรู้ผ่าน กระบวนการคิดและการลงมือปฏิบัติ 6 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. จัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้กำหนดแนวคิด วางแผน ประเมินผลและนำเสนอผลงาน
 2. จัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดขั้นสูง
 3. จัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้คิดแก้ปัญหา
 4. จัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้สะท้อนความคิดด้วยการตั้งคำถาม
 5. จัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ
 6. จัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์วิจารณ์และอภิปรายอย่างกว้างขวาง
- องค์ประกอบที่ 3 การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้

3.1 ความหมายของสื่อและนวัตกรรมการศึกษา

มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของสื่อและนวัตกรรมการศึกษา ไว้ดังนี้

พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์ (2531) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สื่อการสอน หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่ใช้เป็นเครื่องมือหรือช่องทางสำหรับใช้ในการสอนของครูกับนักเรียน และให้ผู้เรียนเรียนรู้ ได้ตามวัตถุประสงค์ หรือจุดหมายที่ผู้สอนได้กำหนดไว้เป็นอย่างดี

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2537) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สื่อการสอน หมายถึง วัสดุ อุปกรณ์ วิธีการที่ใช้เป็นสื่อกลางให้ผู้สอนสามารถถ่ายทอดความรู้เจตคติและทักษะไปยังผู้เรียนได้ อย่างมีประสิทธิภาพ

กิดานันท์ มลิทอง (2543) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สื่อการสอน หมายถึง สื่อชนิดใด ก็ตามไม่ว่าจะเป็นเทปบันทึกเสียง สไลด์ วิชยู โทรทัศน์ วีดิทัศน์ แผนภูมิ ภาพนิ่ง ฯลฯ ซึ่งบรรจุเนื้อหา เกี่ยวกับการเรียนการสอน สิ่งเหล่านี้เป็นวัสดุอุปกรณ์ทางกายภาพที่นำมาใช้ในเทคโนโลยีการศึกษา เป็นสิ่งที่ใช้เป็นเครื่องมือช่องทางสำหรับการสอนของผู้สอนส่งไปยังผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนสามารถ เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายที่ผู้สอนวางไว้ได้เป็นอย่างดี

อาจกล่าวได้ว่า สื่อการเรียนการสอน (Instructional Media) หมายถึง สื่อ ชนิดใดก็ตามที่บรรจุเนื้อหาสาระการเรียนรู้ซึ่งผู้สอนและผู้เรียนใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการเรียนรู้ เนื้อหาหรือ สาระนั้นๆ และสื่อการเรียนรู้ จึงหมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่มีอยู่รอบตัวไม่ว่าจะเป็นวัสดุ ของจริง บุคคล สถานที่ เหตุการณ์ หรือความคิดเห็นก็ตามถือเป็นสื่อการเรียนรู้ทั้งสิ้น ขึ้นอยู่กับว่าเราเรียนรู้ จากสิ่งนั้นๆ หรือนำสิ่งนั้นๆ เข้าสู่การเรียนรู้ของเราหรือไม่สื่อการเรียนรู้ไม่จำกัดอยู่เพียงเฉพาะ หนังสือเรียนเท่านั้น

ผู้เรียนและผู้สอนสามารถเรียนรู้จากสื่อทุกประเภท สามารถจำแนกตามลักษณะ ได้ 3 ประเภท ดังนี้

1. สื่อสิ่งพิมพ์ หมายถึงหนังสือและเอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่แสดงหรือ เรียบเรียงสาระความรู้ต่างๆ โดยตัวหนังสือที่เป็นตัวเขียนและตัวพิมพ์ เป็นสื่อในการแสดงความหมายสื่อสิ่งพิมพ์มีหลายชนิด เช่น เอกสาร หนังสือเรียน หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร บันทึกรายงาน เป็นต้น

2. สื่อเทคโนโลยี หมายถึง สื่อการเรียนรู้ที่ผลิตขึ้นขึ้นใช้ควบคู่กับ เครื่องมือ โสตทัศนวัสดุ หรือเครื่องมือที่เป็นเทคโนโลยีใหม่ๆ และยังหมายถึงกระบวนการต่างๆ ที่เกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการเรียนรู้ เช่น อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนรู้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สื่ออื่นๆ นอกเหนือจากสื่อ 2 ประเภทที่กล่าวมา ยังมีสื่ออื่นๆ ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนที่มีความสำคัญไม่น้อยกว่าสื่อที่กล่าวมาแล้ว ได้แก่

2.1 บุคคล หมายถึง บุคคลที่มีความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญในสาขาต่างๆ ซึ่งสามารถถ่ายทอดสาระความรู้ แนวคิดและประสบการณ์ไปสู่บุคคลอื่น เช่น บุคลากรในห้องเรียน แพทย์ ตำรวจ นักธุรกิจ เป็นต้น

2.2 ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติและสภาพแวดล้อม ตัวผู้เรียน เช่น พืชผัก ผลไม้ ปรากฏการณ์ ห้องปฏิบัติการ เป็นต้น

2.3 กิจกรรม/กระบวนการ หมายถึง กิจกรรมหรือกระบวนการที่ผู้สอน และผู้เรียนกำหนดขึ้นเพื่อสร้างเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ ใช้ในการฝึกทักษะซึ่งต้องใช้กระบวนการคิด การปฏิบัติการเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้ของผู้เรียน เช่น บทบาทสมมติ การสาธิต การจัดนิทรรศการ การทำโครงการ เกม เพลง เป็นต้น วัสดุ เครื่องมือและอุปกรณ์ หมายถึง วัสดุที่ประดิษฐ์ขึ้นใช้เพื่อ ประกอบการเรียนรู้ เช่น หุ่นจำลอง แผนภูมิ แผนที่ ตาราง สถิติ รวมถึงสื่อประเภทเครื่องมือและอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงานต่างๆ เช่น อุปกรณ์ทดลอง วิทยาศาสตร์ เครื่องมือช่าง เป็นต้น

2.4 นวัตกรรมการศึกษา (Educational Innovation) หมายถึง การนำเอาสิ่งใหม่ ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปของความคิดหรือการกระทำ รวมทั้งสิ่งประดิษฐ์ก็ตามเข้ามาใช้ในกระบวนการศึกษา เพื่อมุ่งหวังที่จะเปลี่ยนแปลงสิ่งที่มีอยู่เดิมให้ระบบการจัดการศึกษามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทำให้ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วเกิดแรงจูงใจในการเรียน และช่วยให้ประหยัดเวลาในการเรียน เช่น การสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน การใช้วีดิทัศน์เชิงโต้ตอบ (Interactive Video) สื่อหลายมิติ (Hypermedia) และอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

สมบูรณ์ สงวนญาติ (2534) ได้ให้ความหมายไว้ว่า นวัตกรรมการศึกษา หมายถึง แนวความคิดหรือวิธีการหรือ เครื่องมือ ซึ่งเป็นสิ่งแปลกใหม่ยังไม่เคยนำมาใช้ในวงการศึกษามาก่อน แต่ได้ถูกนำมาทดลองใช้เพื่อดูผลว่าให้ผลดีเพียงใด ถ้าได้ผลดีก็จะได้รับการยอมรับและเผยแพร่ให้รู้จักและนำมาใช้กันอย่างกว้างขวางต่อไป

สรุปได้ว่า สื่อและนวัตกรรมการศึกษา หมายถึง วัสดุ อุปกรณ์ แนวความคิดหรือเทคนิควิธีการใหม่ๆ ที่ผู้สอนนำมาใช้เป็นตัวกลางในกระบวนการเรียนการสอน เพื่อทำให้ผู้เรียนเข้าใจสิ่งที่ถ่ายทอดได้ดีและรวดเร็วยิ่งขึ้น รวมทั้งได้ผลตามจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน

3.2 ความสำคัญของสื่อและนวัตกรรมการศึกษา

ยุพิน พิพิธกุล และอรพรรณ ต้นบรรจง (2531) กล่าวถึงความสำคัญของสื่อการเรียนการสอนไว้ดังนี้

1. สื่อการเรียนการสอนจะช่วยให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนได้แจ่มแจ้งยิ่งขึ้น
 2. ช่วยในการสอนนักเรียนที่มีความสามารถแตกต่างกัน เช่น นักเรียนบางคนซึ่งเรียนอ่อน อาจจะต้องใช้รูปภาพ สื่อรูปธรรม หรือชุดการเรียนการสอนรายบุคคลช่วยให้เขาบรรลุจุดประสงค์ในการเรียน

3. ช่วยสร้างเสริมความสนใจของนักเรียน
4. ประหยัดเวลาในการสอน บางคนกล่าวว่าทำให้เสียเวลา ความจริงนั้นไม่เสียเวลาเลย คนที่ว่าเสียเวลาเพราะใช้สื่อการเรียนการสอนไม่เป็น
5. เพื่อช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้จากสิ่งที่เป็นรูปธรรมซึ่งจะนำไปสู่นามธรรม และทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจและจำได้นาน
6. ใช้สื่อการเรียนการสอนนั้นเพื่อช่วยในการอธิบายขยายข้อความและสรุปข้อความได้
7. เพื่อเสริมสร้างเจตคติที่ดีแก่นักเรียน
8. เพื่อเสริมให้นักเรียนเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

สมคิด พรหมจ้อย (2547) กล่าวถึงความสำคัญของสื่อการสอนไว้ดังนี้

1. เป็นเครื่องมือหรืออุปกรณ์ที่จะเอื้อให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมายตามที่หลักสูตรต้องการได้ง่ายยิ่งขึ้น
2. การเรียนรู้ด้วยสื่อจะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย และมีความยั่งยืน
3. ผู้เรียนสามารถสัมผัส และตัดต่อจากของจริงซึ่งหมายถึงการลงมือปฏิบัติกิจกรรมโดยมีสื่อ อุปกรณ์เป็นเครื่องมือช่วย
4. สื่อการเรียนการสอนเร้าความสนใจ อยากรู้ อยากเรียน อยากดู อยากเห็น
5. ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์
6. สื่อสามารถย่อขนาด ย่นระยะทาง และเวลา
7. สื่อสามารถเปลี่ยนนามธรรมเป็นรูปธรรมง่ายแก่การเข้าใจ
8. ทำสิ่งยากเป็นสิ่งง่าย

สรุปได้ว่าสื่อและนวัตกรรมการศึกษา มีความสำคัญต่อทั้งผู้เรียนและผู้สอน เพราะเป็นเครื่องมือที่เอื้อให้ครูผู้สอนสามารถจัดการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมายตามที่หลักสูตร ต้องการ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายและมีความยั่งยืน เสริมสร้างเจตคติที่ดีแก่ผู้เรียน

3.3 การพัฒนาจัดทำสื่อและนวัตกรรมการศึกษา

การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและหลักสูตรสถานศึกษามุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตและใช้เวลาอย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งมีความยืดหยุ่น สนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ เรียนรู้จากสื่อการเรียนรู้อะไรก็ได้และแหล่งการเรียนรู้ทุกประเภท รวมทั้งจากเครือข่ายการเรียนรู้ต่างๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่น ชุมชน และแหล่งอื่นๆ สื่อที่จะนำมาใช้เพื่อจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรควรจะมีลักษณะดังนี้

1. เน้นสื่อเพื่อการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองทั้งของผู้เรียนและผู้สอน
2. ผู้เรียนและผู้สอนสามารถจัดทำหรือพัฒนาสื่อการเรียนรู้อะไรก็ได้ รวมทั้งนำสื่อที่มีอยู่รอบตัวมาใช้ในการเรียนรู้

3. รูปแบบของสื่อการเรียนรู้ควรมีความหลากหลาย เพื่อส่งเสริมให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีคุณค่า กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการแสวงหาความรู้ เกิดการเรียนรู้อย่างกว้างขวางและต่อเนื่องตลอดเวลา อย่างไรก็ตาม สื่อที่จะนำมาใช้จัดการเรียนรู้ควรมีความสอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ธรรมชาติของสาระการเรียนรู้และศักยภาพผู้เรียน

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2548) กำหนดให้ครูมีการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา ดังนี้

1. สามารถเลือกใช้ออกแบบสร้างและปรับปรุงนวัตกรรมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี
2. สามารถพัฒนาเทคโนโลยีและสารสนเทศเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้
3. สามารถแสวงหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน
4. สามารถใช้คอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐานได้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552) กำหนดขั้นตอนการดำเนินงานในการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ดังนี้

1. ศึกษา สำรวจ วิเคราะห์สภาพปัญหา การจัดการ การเลือก การใช้และการประเมินคุณภาพสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อใช้จัดการเรียนการสอนและการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ สำหรับเด็กปกติและเด็กพิการเรียนร่วม
2. จัดหาสื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยอย่างหลากหลายเพื่อใช้ในการเรียนการสอนและการพัฒนางานด้านวิชาการ
3. เลือกใช้สื่อและเทคโนโลยีที่ผ่านการประเมินคุณภาพทางวิชาการจากคณะกรรมการของสถานศึกษา คณะกรรมการของเขตพื้นที่และ/หรือกระทรวงศึกษาธิการแล้ว โดยดำเนินการคัดเลือกในรูปของคณะกรรมการและประเมินการใช้สื่ออย่างสม่ำเสมอ
4. ส่งเสริม สนับสนุนให้พัฒนาครูเพื่อผลิต พัฒนาสื่อ นวัตกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งประเมินคุณภาพสื่อฯ เพื่อเลือกใช้ประกอบการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้
5. จัดให้มีศูนย์สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในสถานศึกษา
6. ประสานความร่วมมือในการผลิต จัดหา พัฒนาและแลกเปลี่ยนการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาที่ทันสมัย สำหรับใช้จัดการเรียนการสอนและการพัฒนางานด้านวิชาการกับสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา ผู้ปกครอง องค์กรปกครองท้องถิ่น รวมทั้งหน่วยงานอื่นๆ
7. กำกับติดตาม ประเมินผล การผลิต จัดหา พัฒนา และใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาอย่างต่อเนื่อง
8. เผยแพร่ สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาที่ครูผลิต และพัฒนาให้สถาบันการศึกษาทั้งภายในและภายนอกเขตพื้นที่การศึกษาได้ใช้ประโยชน์ต่อการเรียนการสอนและการพัฒนาวิชาชีพครู

สรุปได้ว่าการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถในการเลือกใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม สามารถแสวงหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนสามารถออกแบบและสร้าง นวัตกรรมทางการศึกษา การผลิตสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศส่งเสริมให้ผู้เรียนมีวิจรรณญาณ

ในการเลือกใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างเหมาะสม และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยี ซึ่งจะก่อให้เกิดประสิทธิผลต่อผู้เรียน

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบด้านการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ ดังตาราง 4

ตาราง 4 การสังเคราะห์ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบด้านการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้

ที่	นักวิชาการ ตัวบ่งชี้ของ องค์ประกอบ ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้	ยุพิน พิพิธกุล และอรพรรณ ต้นบรรจง	สมคิด พรหมไย (2547)	สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2548)	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552)	ความถี่
1	ใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ อย่างหลากหลายเหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรม การเรียนรู้	✓	✓	✓	✓	4
2	สามารถเลือกใช้พัฒนาและสร้างสื่ออุปกรณ์ ที่ส่งเสริมการเรียนรู้	✓	✓	✓	✓	4
3	สืบค้นข้อมูลผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อ พัฒนาการจัดการเรียนรู้			✓	✓	2
4	ใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการผลิตสื่อ นวัตกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้			✓	✓	2
5	สามารถเลือกใช้ออกแบบสร้างและปรับปรุง นวัตกรรมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี		✓	✓	✓	3
6	สามารถพัฒนาเทคโนโลยีและสารสนเทศเพื่อให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้			✓	✓	2
7	สามารถแสวงหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อ ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน	✓	✓	✓	✓	4

จากตาราง 4 พบว่า คะแนนความถี่ของการใช้สื่อวัตกรรมการและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้อย่างหลากหลายเหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ สามารถเลือกใช้พัฒนาและสร้างสื่ออุปกรณ์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ และสามารถแสวงหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน มีค่าสูงสุด รองลงมาคือ สามารถเลือกใช้ออกแบบสร้างและปรับปรุงนวัตกรรมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดีที่สุด สำหรับการเลือกตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบด้านการใช้และพัฒนาสื่อวัตกรรมการเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ ผู้วิจัยใช้หลักเกณฑ์การพิจารณาจากความถี่ในระดับสูงสุด 3 ลำดับแรก และนำตัวบ่งชี้ที่มีคะแนนความถี่ต่ำมารวมกับตัวบ่งชี้ที่มีความคล้ายคลึงกัน ได้ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบด้านการใช้และพัฒนาสื่อวัตกรรมการเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ 6 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. ใช้สื่อวัตกรรมการและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้อย่างหลากหลายเหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้
2. สามารถเลือกใช้ ออกแบบสร้างและพัฒนาสื่ออุปกรณ์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้
3. สามารถแสวงหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน
4. สืบค้นข้อมูลผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้
5. ใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการผลิตสื่อวัตกรรมการที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้
6. สามารถพัฒนาเทคโนโลยีและสารสนเทศเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี

องค์ประกอบที่ 4 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

4.1 แนวคิดของการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

มีนักวิชาการได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงไว้ดังนี้

สมศักดิ์ ภูวิภาดาธรรม (2545) ได้ให้ความคิดเห็นว่า แนวคิดและหลักการประเมินผลตามสภาพจริง คือ การวัดและประเมินผลต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์ของการเรียนรู้ และการจัดกระบวนการเรียนการสอนตามสภาพจริงประกอบด้วยหลักการต่าง ๆ ดังนี้

1. มุ่งเน้นความรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งมีความหมายได้หลากหลาย มิได้มีความหมายเดียวสำหรับทุกคนในทุกโอกาส
2. การเรียนรู้เป็นเรื่องของกระบวนการที่เป็นธรรมชาติ มีการบูรณาการและเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต เป็นผลจากการปฏิบัติจริงมากกว่าการทำซ้ำหรือทำตามคำบอกกล่าวเท่านั้น
3. มุ่งเน้นกระบวนการและผลผลิตที่เกิดขึ้น โดยพิจารณาว่าผู้เรียนได้เรียนรู้อะไรเรียนรู้อย่างไร และทำไมจึงเรียนรู้เช่นนั้น มุ่งเน้นการสืบสวนสอบสวน กล่าวคือ เน้นการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาตามสภาพที่เป็นจริงในชีวิตประจำวัน
5. มีจุดหมายเพื่อกระตุ้น และอำนวยความสะดวกต่อการเรียนของผู้เรียน
6. เน้นการเชื่อมโยงระหว่างพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย เมื่อผู้เรียนให้ความสำคัญของกิจกรรมการเรียน ผู้เรียนย่อมเกิดความสนใจและเกิดความพยายามที่จะศึกษาซึ่งส่งผลให้สามารถเรียนรู้สิ่งนั้น ๆ ได้อย่างดี
7. มีความเชื่อว่าการตัดสินใจในสิ่งที่จะสอนและสิ่งที่จะวัดเป็นเรื่องอัตนัย และเป็นเรื่องเกี่ยวกับคุณค่า

8. เน้นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจโดยผู้สอนควรร่วมมือกับผู้เรียนในการตัดสินใจเกี่ยวกับสิ่งที่เรียน และใช้กระบวนการตัดสินใจเชิงประชาธิปไตย

9. ผู้เรียนและผู้สอนต้องร่วมมือกัน มีอิสระที่จะแสดงออกมาทางความคิดและทดสอบความคิดซึ่งกันและกัน

เอกรินทร์ สีมหาศาล (2546) ได้ให้ความคิดเห็นว่า แนวคิดและหลักการประเมินตามสภาพจริงประกอบด้วย การแสดงความสามารถของผู้เรียนเป็นรายบุคคล โดยเน้นการใช้เครื่องมือวัดผลเพื่อสะท้อนให้เห็นพฤติกรรม ระดับความสามารถ และทักษะที่จำเป็นของผู้เรียนในสถานการณ์ที่เป็นจริงในการดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบัน และต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง การบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอย่างแท้จริง ซึ่งผู้สอนต้องสังเกตจดบันทึกและรวบรวมข้อมูลจากผลงานและวิธีการเรียนรู้วิธีการปฏิบัติของผู้เรียนตลอดเวลาโดยยึดถือพฤติกรรมบ่งชี้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการประเมินการเรียนรู้ตามพฤติกรรมที่คาดหวัง จะต้องกระทำไปพร้อมๆ กัน โดยไม่แยกการสอนและการประเมินออกจากกัน การบูรณาการวิธีการและเครื่องมือในการประเมินอย่างหลากหลาย โดยเน้นผล การเรียนรู้ที่ผู้เรียนนำไปประยุกต์ใช้ และสามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ ได้ด้วยตนเองแทนการจดจำความรู้ตามที่ผู้สอนคอยป้อนให้ การสะท้อนความสามารถด้านต่างๆ และการประเมินระดับความสามารถที่เป็นจริงซึ่งมุ่งการประเมินผลงานที่ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติ และเป็นงานที่มีความหมายที่แท้จริงสอดคล้องสัมพันธ์กับชีวิตประจำวันของผู้เรียนโดยอาศัยทักษะเชาว์ปัญญา และองค์ความรู้ถูกต้องสมบูรณ์ ส่งเสริมการเรียนรู้จากสภาพจริง โดยประเมินทั้งจากการปฏิบัติ และพฤติกรรมการทำงานของผู้เรียนในบริบทของความเป็นจริงในชีวิตประจำวันซึ่งเน้นการประเมินผลระหว่างเรียนของผู้เรียนแต่ละคน

สรุปได้ว่า แนวคิดการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง คือให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม และการทดสอบควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนรู้ ตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ

4.2 ความหมายของการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง เป็นการประเมินสรุปผลการเรียนรู้ (Summative Assessment) เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้ก้าวหน้าสูงสุดเป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุขได้เต็มตามศักยภาพ ซึ่งมีนักวิชาการและหน่วยงานต่าง ๆ ได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

สมศักดิ์ ภูวิภาดาพรรณ (2545) ได้ให้ความหมายว่า การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) เป็นการประเมินที่ออกแบบมาเพื่อสะท้อนให้เห็นพฤติกรรม และทักษะที่จำเป็นของนักเรียนในสถานการณ์ที่เป็นจริงแห่งโลกปัจจุบัน และวิธีการประเมินที่เน้นงานที่นักเรียนแสดงออกในภาคปฏิบัติ เน้นกระบวนการเรียนรู้ ผลผลิตและแฟ้มสะสมงาน

สุวิทย์ มูลคำ และคณะ (2549) ได้ให้ความหมายว่า การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) เป็นการประเมินจากการปฏิบัติงานที่ใกล้เคียงกับชีวิตจริง ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือภาระงาน บริบท (สถานการณ์/เหตุการณ์จำลองใกล้เคียงกับลักษณะงานที่เป็นจริง) และเกณฑ์การประเมินผู้เรียน

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2549) ได้ให้ความหมายว่า การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) หมายถึง การประเมินที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนปฏิบัติงานในชีวิต

จริง มีเวลาเพียงพอสำหรับวางแผนการลงมือทำงาน จนได้งานที่เสร็จสมบูรณ์ มีโอกาสประเมินผลการทำงานด้วยตนเองและมีการปรึกษาร่วมกับผู้เรียน

สุนีย์ คล้ายนิล และคณะ (2550) ได้ให้ความหมายว่า การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) หมายถึง การประเมินความรู้ที่แท้จริงที่อยู่ในบริบทของโลกจริง (Real-World) หรืออยู่ในบริบทของชีวิต

สรุปได้ว่า การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง (Authentic Assessment) หมายถึง กระบวนการตรวจสอบผลการเรียนรู้และพัฒนาการต่างๆ ของผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรในสภาพที่สอดคล้องกับความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน เพื่อนำผลไปปรับปรุงการเรียนการสอนให้ผู้เรียนบรรลุผลตามที่กำหนดไว้ และใช้เป็นข้อมูลสำหรับตัดสินผลการเรียน

4.3 ความสำคัญของการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

สำนักงานนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา (2542) ได้สรุปว่า การประเมินตามสภาพที่แท้จริง เป็นอีกทางเลือกหนึ่งสำหรับการวัดและประเมินผล ซึ่งเข้ามามีบทบาททดแทน ในส่วนแบบทดสอบมาตรฐาน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นแบบทดสอบเลือกตอบไม่สามารถวัดและประเมินผลได้ ลักษณะสำคัญของการประเมินตามสภาพที่แท้จริง คือ

1. งานที่ปฏิบัติเป็นงานที่มีความหมาย (Meaningful Task) เป็นงานที่ให้นักเรียนปฏิบัติ ต้องสอดคล้องกับชีวิตจริงในชีวิตประจำวัน เป็นเหตุการณ์จริงมากกว่ากิจกรรมที่จำลองขึ้น
2. เป็นการประเมินรอบด้านด้วยวิธีการที่หลากหลาย (Multiple Assessment) เป็นการประเมินนักเรียนทุกด้าน ทั้งความรู้ ความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะนิสัย โดยใช้เครื่องมือที่เหมาะสม สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้และพัฒนาการของนักเรียน เน้นให้นักเรียนตอบสนองด้วยการแสดงสร้างสรรค์ ผลิต หรือทำงานในการประเมินต้องประเมินหลายๆ ครั้งด้วยวิธีการที่หลากหลายและเหมาะสม เน้นการลงมือปฏิบัติมากกว่าการประเมินความรู้
3. ผลผลิตที่มีคุณภาพ (Quality Products) นักเรียนมีการประเมินตนเองตลอดเวลา และพยายามแก้ไขจุดด้อยของตนเอง จนกระทั่งได้ผลงานที่ผลิตขึ้นอย่างมีคุณภาพ นักเรียนเกิดความพึงพอใจในผลงานของตนเอง มีการแสดงผลงานของนักเรียนต่อสาธารณชน เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้เรียนรู้และชื่นชมจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
4. ใช้ความคิดระดับสูง (Higher – order Thinking) ต้องพยายามให้นักเรียนแสดงออก หรือผลิตผลงานชิ้นใหม่ ซึ่งเป็นผลงานที่เกิดจากการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินทางเลือก ลงมือกระทำ ตลอดจนการใช้ทักษะการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น
5. มีปฏิสัมพันธ์ทางบวก (Positive Interaction) นักเรียนต้องไม่รู้สึกเครียด หรือเบื่อหน่ายต่อการประเมิน ครู ผู้ปกครอง และนักเรียนต้องเกิดความร่วมมือที่ดีต่อกันในการประเมิน และการใช้ผลประเมินมาแก้ไข
6. งานและมาตรฐานต้องชัดเจน (Clear Tasks and Standard) งานและกิจกรรมที่จะให้นักเรียนปฏิบัติต้องมีขอบเขตที่ชัดเจน สอดคล้องจุดหมาย หรือสภาพที่คาดหวังที่ต้องการให้เกิดพฤติกรรมดังกล่าว

7. มีการสะท้อนตนเอง (Self Reflections) ต้องมีการเปิดโอกาสให้นักเรียน แสดงความรู้สึก ความคิดเห็นหรือเหตุผลต่อการแสดงออก การกระทำ หรือผลงานของตนเองว่าทำไมถึงปฏิบัติ ไม่ปฏิบัติ ทำไมถึงชอบ ทำไมถึงไม่ชอบ

8. มีความสัมพันธ์กับชีวิตจริง (Transfer Into Life) ปัญหาที่เป็นสิ่งเร้าให้นักเรียนได้ตอบสนองต้องเป็นปัญหาที่สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน พฤติกรรมที่ประเมินต้องเป็นพฤติกรรมที่แท้จริงที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน ดังนั้นผู้ปกครองนักเรียนจึงนับว่ามีบทบาทเป็นอย่างยิ่งในการประเมินตามสภาพที่แท้จริง

9. เป็นการประเมินอย่างต่อเนื่อง (Ongoing or Formative) ต้องประเมินนักเรียนตลอดเวลา และทุกสถานที่อย่างไม่เป็นทางการ ซึ่งจะทำให้เห็นพฤติกรรมที่แท้จริงเห็นพัฒนาการ ค้นพบจุดเด่นและจุดด้อยของนักเรียน

10. เป็นการบูรณาการความรู้ (Integration of Knowledge) งานที่นักเรียน ผลงานที่สำคัญๆ ให้ผู้ปกครอง เพื่อนนักเรียน ผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบผลการเรียนรู้ สามารถตรวจสอบคุณภาพที่เกิดขึ้นจริง หรือเสนอแนวทางปรับปรุงสอดคล้องกับเกณฑ์ที่ใช้ประเมินคุณภาพที่เกิดขึ้นจริง หรือเสนอแนวทางปรับปรุงสอดคล้องกับเกณฑ์ที่ใช้ประเมินคุณภาพตามมาตรฐานผู้เรียน

สรุปได้ว่า ความสำคัญของการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงเป็นการประเมินนักเรียนทุกด้าน ทั้งความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ ด้วยวิธีการที่หลากหลายโดยใช้เครื่องมือที่เหมาะสมสอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ และพัฒนาการของนักเรียน

4.4 วิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงไว้ดังนี้

อารีย์ วชิรวารการ (2542) ได้กล่าวถึงวิธีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงไว้ว่า เป็นการประเมินผลสำเร็จจากการเรียนรู้ของนักเรียน (Learning Outcomes) ซึ่งสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นการประเมินความก้าวหน้าและพัฒนาการของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เป็นการประเมินที่เป็นระบบ เป็นกระบวนการและสามารถดำเนินการได้หลายวิธี ดังนี้

1. การสังเกต ซึ่งสามารถทำได้ในทุกสถานการณ์ อาจจะมีหรือไม่มีเครื่องมือในการสังเกตก็ได้

2. การสัมภาษณ์ ด้วยวิธีการตั้งคำถามอย่างง่ายๆ สามารถสัมภาษณ์ทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ

3. บันทึกจากผู้เกี่ยวข้อง ด้วยการรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับนักเรียนในด้านความรู้ ความสามารถ การแสดงออกในลักษณะต่าง ๆ

4. แบบทดสอบวัดความสามารถจริง (Authentic Test) ด้วยการสร้างคำถามเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ หรือสร้างความรู้ใหม่จากความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เดิม จากสถานการณ์จำลองที่คล้ายคลึง หรือเลียนแบบสภาพจริง

5. การรายงานตนเอง ด้วยการให้นักเรียนสามารถพูดหรือเขียนบรรยายความรู้สึกนึกคิด ความเข้าใจ ความต้องการ วิธีการ และผลงานของนักเรียน

6. แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) เป็นตัวอย่างผลงานที่มีการเก็บรวบรวมไว้ อย่างเป็นระบบในช่วงหนึ่งเพื่อเป็นหลักฐานที่แสดงถึงความรู้ความเข้าใจ ความสามารถทักษะความ สนใจความถนัด ความพยายาม ความก้าวหน้า ความสำเร็จ

เอกรินทร์ สีมหาศาล (2546) ได้กล่าวว่า วิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตาม สภาพจริงประกอบด้วย

1. การสังเกต เป็นวิธีการที่กระทำได้ทุกสถานการณ์และทุกสถานที่ผู้สอนอาจ กำหนดเครื่องมือและเกณฑ์ในการสังเกตหรืออาจไม่มีเครื่องมือในการสังเกตก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ ประเด็นที่ต้องการประเมินผู้เรียนว่ามีความจำเป็นต้องใช้การสังเกตระดับความสามารถหรือพฤติกรรม ที่แสดงออกมาน้อยเพียงใด และวิธีการสังเกตสามารถใช้ประเมินผลการเรียนรู้ทั้งในด้านความรู้ความ เข้าใจด้านทักษะกระบวนการด้านคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

2. การสัมภาษณ์ เป็นวิธีการประเมินโดยตั้งคำถามง่ายๆ ไม่ซับซ้อนเกิน ไม่ สามารถสัมภาษณ์ผู้เรียนแต่ละคนได้ทั้งรูปแบบที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ นิยมใช้ประเมินผล การเรียนรู้ด้านความรู้ความเข้าใจในระดับที่สูงกว่าความรู้ความจำและด้านความรู้สึนึกคิดที่สะท้อน ให้ เห็นถึงการเรียนรู้รายวิชาต่างๆ เป็นต้น

3. บันทึกรายงานจากผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นวิธีการรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับตัว ผู้เรียนทั้งในด้านความรู้ ความคิด ความสามารถพิเศษ ความถนัด ความสนใจ และการแสดงออกของ พฤติกรรมลักษณะต่างๆ ทั้งที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการ เรียนรู้ และแนวทางพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรต่อไป

4. แบบทดสอบวัดความสามารถที่เป็นจริง (Authentic Test) เป็นวิธีการสร้าง ข้อสอบโดยใช้คำถามที่เกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ หรือการสร้างความรู้ใหม่จาก ความเข้าใจและประสบการณ์เดิม หรือจากสถานการณ์จำลองที่กำหนดขึ้นให้คล้ายคลึงกับ สถานการณ์ต่าง ๆ ข้อสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในสถานการณ์ที่กำหนดเป็นต้น เพื่อประเมินผลการเรียนรู้ด้านความรู้ความเข้าใจ การฝึกทักษะและกระบวนการ รวมทั้งเจตคติต่อ การเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ของผู้เรียนได้ดียิ่งขึ้น

5. การรายงานตนเอง เป็นวิธีการประเมินด้วยการให้ผู้เรียนเขียนบรรยาย ความรู้สึกหรือพูดแสดงความคิดเห็นออกมาโดยตรง เพื่อประเมินความรู้สึนึกคิด ความเข้าใจ ความ ต้องการการใช้วิธีการต่างๆ และการสร้างผลงานของผู้เรียนจะช่วยให้ผู้สอนเข้าใจผู้เรียนแต่ละคนมาก ยิ่งขึ้นและสามารถประเมินผลการเรียนรู้ด้านความรู้ความเข้าใจทักษะกระบวนการ รวมทั้งเจตคติต่อ การเรียนรู้สิ่งต่างๆ ของผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

6. การใช้แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) เป็นการจัดเก็บตัวอย่างผลงานที่ต้องการ รวบรวมไว้อย่างเป็นระบบ และกระทำอย่างต่อเนื่องตลอดช่วงชั้นของหลักสูตรเพื่อใช้เป็นหลักฐาน แสดงให้เห็นถึงความสามารถของผู้เรียนในด้านความรู้ความเข้าใจ และทักษะต่างๆ ที่ผู้เรียนพัฒนาได้ สำเร็จ รวมทั้งความถนัด ความสนใจ ความพยายาม แรงจูงใจและความก้าวหน้าทางการเรียนที่ สามารถนำมาประกอบการประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนแต่ละคนให้ความเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

สรุปได้ว่า วิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงเป็นการประเมินผลสำเร็จจากการเรียนรู้ของนักเรียน (Learning Outcomes) ซึ่งสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นการประเมินความก้าวหน้าและพัฒนาการของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง ผู้วิจัยได้วิเคราะห์หัวข้อขององค์ประกอบด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง ดังตาราง 5

ตาราง 5 การสังเคราะห์หัวข้อขององค์ประกอบด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

ที่	นักวิชาการ	อารีย์ วัชรวารการ (2542)	สมศักดิ์ ภูวิภาดาพรรณ (2545)	เอกรินทร์ สีมหาศาล (2546)	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552)	ความถี่
	หัวข้อขององค์ประกอบด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง					
1	มีความรู้ความเข้าใจหลักการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ตามสภาพจริง	✓		✓	✓	3
2	สามารถวัดและประเมินผลได้สอดคล้องกับ มาตรฐานการเรียนรู้และเป้าหมายในการพัฒนา ผู้เรียนตามหลักสูตรกำหนด	✓	✓	✓	✓	4
3	สามารถออกแบบวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ อย่างหลากหลายเหมาะสมกับเนื้อหาและ กิจกรรมการเรียนรู้	✓	✓	✓	✓	4
4	สร้างและนำเครื่องมือวัดและประเมินผลไปใช้ อย่างถูกต้องเหมาะสม	✓	✓	✓	✓	4
5	ประเมินผลจากการปฏิบัติจริงและผู้เรียนได้ ประเมินตนเอง	✓	✓	✓	✓	4
6	สามารถนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุง การจัดการเรียนรู้	✓		✓	✓	3
7	สามารถสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวัดและ ประเมินผลการเรียนรู้	✓			✓	2

จากตาราง 5 พบว่าคะแนนความถี่ของความสามารถวัดและประเมินผลได้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนตามที่หลักสูตรกำหนด สามารถออกแบบวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้อย่างหลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ สร้างและนำเครื่องมือวัดและประเมินผลไปใช้อย่างถูกต้องเหมาะสม ประเมินผลจากการปฏิบัติจริง และผู้เรียนได้ประเมินตนเอง มีค่าสูงสุด รองลงมาคือ มีความรู้ความเข้าใจหลักการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ตามสภาพจริง สามารถนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ สำหรับการเลือกตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง ผู้วิจัยใช้หลักเกณฑ์การพิจารณาจากความถี่ในระดับสูงสุด 3 ลำดับแรก และนำตัวบ่งชี้ที่มีคะแนนความถี่ต่ำมารวมกับตัวบ่งชี้ที่มีความคล้ายคลึงกัน ได้ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง 6 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. มีความรู้ความเข้าใจหลักการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง
2. สามารถออกแบบวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้อย่างหลากหลายเหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้
3. สามารถสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวัดและประเมินผล และนำเครื่องมือวัดและประเมินผลไปใช้อย่างถูกต้องเหมาะสม
4. สามารถวัดและประเมินผลได้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนตามที่หลักสูตรกำหนด
5. ประเมินผลจากการปฏิบัติจริงและผู้เรียนได้ประเมินตนเอง
6. สามารถนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้

การพัฒนาครู

1. ความหมายของการพัฒนาครู

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (2542) ได้กำหนดให้มีการปรับระบบโครงสร้างการจัดการศึกษาใหม่ โดยให้มีการกระจายอำนาจไปสู่สถานศึกษา สถานศึกษาจึงเป็นหน่วยที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งในสถานศึกษาจะต้องมีครูมืออาชีพ เป็นบุคคลสำคัญที่จะทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบรรลุผลตามมาตรา 22 ได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพแนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้

กรมวิชาการ (2544) ได้ให้ความหมายการพัฒนาครู หมายถึง การจัดกิจกรรมที่จำเป็นและซับซ้อนอย่างหนึ่งที่จะสร้างความมั่นใจต่อคุณภาพระดับสูงของครูในโรงเรียนถ้าการพัฒนาบุคลากรประสบผลสำเร็จก็จะส่งเสริมความก้าวหน้าของนักเรียน และจะสร้างความมั่นใจต่อคุณภาพระดับสูงของครูในโรงเรียน ถ้าการพัฒนาบุคลากรประสบผลสำเร็จก็จะส่งเสริมความก้าวหน้าของนักเรียน และจะสนับสนุนความร่วมมือของครูในรูปแบบต่างๆ ที่เป็นลักษณะของครูที่มีคุณภาพ

กระทรวงศึกษาธิการ (2552) ได้ให้ความหมาย การพัฒนาครูและบุคลากรว่า การพัฒนาครูและบุคลากรเป็นการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและความชำนาญแก่บุคลากรในองค์กรจนสามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมและทัศนคติให้บุคลากรปฏิบัติงานได้อย่างมี

ประสิทธิภาพในหน้าที่การงาน อันจะเป็นผู้เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีระบบกระบวนการผลิต และพัฒนาครู ณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐานเหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ มาตรฐานขณะเดียวกัน สามารถพัฒนาตนเองและแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง

ยนต์ ชุ่มจิต (2550) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาครูว่า เป็นการดำเนินงานที่พยายามจะสร้างให้ครูมีความรู้ความสามารถ มีทักษะในการสอนและการทำงานตลอดจนมีเจตคติที่ดีในการทำงานรวมถึงการมีบุคลิกภาพและคุณธรรมจริยธรรมของความเป็นครูที่ดีด้วย

สมคิด บางโม (2545) ได้ให้ความหมายการพัฒนาบุคลากร หมายถึง กรรมวิธีต่างๆ ที่จะมุ่งเพิ่มพูนความรู้ความชำนาญและประสบการณ์ เพื่อให้ทุกคนในหน่วยงานหนึ่งสามารถปฏิบัติหน้าที่ในความรับผิดชอบได้ดียิ่งขึ้น

สนอง พรวิเศษณ์ศิริกุล (2547) ได้ให้ความหมายการพัฒนาครู หมายถึง กระบวนการเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ ความรับผิดชอบ ความชำนาญ เกิดทักษะและทัศนคติที่ดีในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพของบุคลากร เป็นประโยชน์ต่อตนเอง และสามารถพัฒนาหน่วยงานของตนเองให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

การพัฒนาครู หมายถึง การดำเนินการด้วยกระบวนการ หรือวิธีการอบรมสัมมนา การประชุมปฏิบัติการ และการสังเกตการสอน เพื่อให้ครูได้มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับงานที่ปฏิบัติ ได้เพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ให้เกิดความชำนาญ สามารถปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ความสำคัญของการพัฒนาครู

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2549) ได้กล่าวถึง การจัดการทรัพยากรบุคคลว่าเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องกระทำอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้บัญญัติชัดเจนในมาตรา 81 เรื่องการพัฒนาการศึกษาและพัฒนาวิชาชีพครู กำหนดให้กระทรวงส่งเสริมให้มีระบบ กระบวนการผลิต การพัฒนาครู ณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูงโดยพัฒนาทั้งบุคลากรใหม่และบุคลากรประจำการอย่างต่อเนื่อง

ประสิทธิ์ ประจักษ์โก (2550) ได้กล่าวถึง การพัฒนาครูด้วยวิธีการประชุมระดมความคิด โดยปรับเปลี่ยนเวลาในกิจกรรม และปรับขั้นตอนในกิจกรรม จะสามารถทำให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ดีขึ้น เพราะจะทำให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย ต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผู้เรียนรักการอ่าน และสามารถใช้แหล่งความรู้และสื่อต่างๆ ทั้งในและนอกสถานศึกษาได้ดีขึ้น

พัฒนา ประยูรสิทธิ (2550) ได้กล่าวถึง การพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เป็นภารกิจของโรงเรียน การแก้ไขและเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ จึงเป็นหน้าที่ของครูเพื่อพัฒนาให้นักเรียนผ่านเกณฑ์การประเมินทักษะตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจและมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ กลยุทธ์ที่ใช้ในการพัฒนาคือการอบรมสัมมนา การประชุมปฏิบัติการ และการนิเทศการสอน

ประวัติ เอรารวรรณ (2545) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการพัฒนางานครูไว้ดังนี้ งานครูเป็นวิชาชีพที่ได้การยอมรับว่าเป็นวิชาชีพชั้นสูง ต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ในการปฏิบัติงานจึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาวิชาชีพครูให้มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของสังคม พร้อมต่อการก้าวหน้าทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นการปฏิบัติงานในชั้นเรียนของครูจึงไม่ใช่สูตรสำเร็จที่หยุดนิ่งตายตัวต้องมีการเคลื่อนไหวปรับเปลี่ยนอยู่ตลอดเวลาเพื่อให้โรงเรียนเป็นเป้าหมายที่ดีที่สุดในการผลิตบุคลากรออกสู่สังคม งานครูเกี่ยวกับการพัฒนาสติปัญญาและความสามารถที่หลากหลายของเด็กแต่ละคน ฉะนั้นครูต้องมีความรอบรู้เฉพาะด้านมีการเตรียมการและวางแผนที่ดีในการสอน และการดำเนินการอย่างเป็นกระบวนการครบวงจร และครูยังต้องศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมและคิดค้นวิธีสอน สื่อการสอน ตลอดจนเครื่องมือใหม่ๆ มาช่วยในการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่และสนองตอบต่อผู้เรียนแต่ละคน จึงจำเป็นต้องคิดค้นและพัฒนารูปแบบวิธีเรียนที่เหมาะสม สอดคล้องกับกระบวนการที่เปลี่ยนไป

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554) ได้กล่าวถึง ครูว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะหน้าที่ปลูกฝังความรู้ความคิด และจิตใจเยาวชนผู้เป็นครูจึงจัดได้ว่าเป็นผู้มีบทบาทสำคัญมาก ในการสร้างสรรค์บัณฑิตอนาคตของชาติบ้านเมือง และต้องทำหน้าที่ในทางที่ถูกต้อง ให้ได้ผลสมบูรณ์ที่สุด เนื่องจากการให้การศึกษาเป็นงานที่ละเอียดซับซ้อนและกว้างขวางมาก จะต้องกระทำโดยอาศัยความรู้ ความสังเกตจดจำ และความฉลาดรอบคอบอย่างสูง ทั้งอาศัยความอดทน ความเพียรพยายาม ความสุจริต และความเมตตาอันกว้างขวางด้วยพร้อม จึงจะสำเร็จผลที่พึงประสงค์ได้ทุกคนต้องตั้งใจให้มั่นคงในงานในความเป็นครูของตน หมั่นฝึกฝนตนให้เข้มแข็ง และสามารถพร้อมอยู่เสมอ ทั้งในวิชาการ ในการปฏิบัติและในจิตใจ จักได้สามารถร่วมกันสร้างสรรค์อนาคตอันผาสุกและเจริญมั่นคงให้แก่ชาติของเราได้ตามที่เราทุกคนมุ่งปรารถนา

การพัฒนาบุคลากรเป็นภารกิจที่สำคัญของหน่วยงาน ซึ่งผู้บริหารต้องให้การส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรมีความรู้ความสามารถ พัฒนาศักยภาพของผู้ปฏิบัติงานในองค์กรให้เกิดความชำนาญ เพื่อให้การดำเนินงานของหน่วยงานให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพในการทำงานของหน่วยงาน

3. แนวคิด หลักการ และวิธีการพัฒนาครู

คำหมาน คนโค (2541 : 2-133) ได้สรุปว่า การพัฒนาครูตามแนวการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ครูสำคัญที่สุดต่อการพัฒนา ซึ่งจัดเป็น 3 ลักษณะใหญ่ๆ ดังนี้

- 1) การพัฒนาตนเองโดยไม่มีวิทยากร หรือมีเป็นครั้งคราว
- 2) การพัฒนาตนเองโดยมีวิทยากร ที่คอยให้คำแนะนำช่วยเหลือ
- 3) การพัฒนาตนเองโดยผสมผสานแบบที่ 1 และ 2 หลักการที่ใช้ในการพัฒนามีวิธีการที่หลากหลาย ซึ่งมีทั้งการใช้สื่อ เช่นการฝึกอบรม การฝึกหัด ทดลองการปฏิบัติการสอนจริง สังเกตการณ์สอน การประชุมเชิงปฏิบัติการ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์การศึกษาดูงาน

อย่างไรก็ตาม ตามสภาพการณ์ของความเป็นจริงและบริบททางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมการเรียนรู้ในปัจจุบัน ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องปรับเปลี่ยนความเชื่อดังนี้

1) เชื่อว่าครูแต่ละคนมีความรู้ ความสามารถ ความถนัด ความสนใจ และศักยภาพที่แตกต่างกัน

2) เชื่อว่าครูแต่ละคนสามารถเป็น วิทยากร พัฒนาตนเองและผู้อื่นให้เกิดความรู้ ทักษะและคุณธรรมได้

3) เชื่อว่าครูแต่ละคนต้องการ พัฒนาตนเองในด้านวิชาชีพและอื่นๆ ตามความถนัดและความสนใจ

4) เชื่อว่าครูแต่ละคนต้องการคิด พูด เขียน และแสดงออกอย่างเสรี เพื่อแสดงความรู้ความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่

5) เชื่อว่าครู แต่ละคนสามารถสังเกต ศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์ สังเคราะห์ และสร้างองค์ความรู้ของตนเองได้

6) เชื่อว่าการพัฒนาครูสามารถทำได้ด้วยกิจกรรมต่างๆ หลากหลายในเวลาและสถานที่ ต่างกันโดยไม่เฉพาะ ในสถานที่ที่อบรมเท่านั้น

7) เชื่อว่าการพัฒนาครูเป็นระบบงานของสถานศึกษา และการพัฒนาตนเอง เป็นส่วนหนึ่งของครูจึงควรกระทำเป็นประจำและต่อเนื่อง

8) เชื่อว่าการพัฒนาครูจะเป็นรายบุคคล หรือทำเป็นกลุ่มก็ได้

9) เชื่อว่าการพัฒนาครูจะต้องเกิดจากความต้องการและความสมัครใจของตัวครูเอง ไม่ใช่เรื่องที่จะต้องบอกหรือบังคับโดยบุคคลอื่น

เสาวลักษณ์ นิกรพิทยา (2544 : 28-48) ได้อธิบายขั้นตอนกระบวนการในการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษากล่าวว่า การพัฒนาตนเองเป็นกระบวนการในการเรียนรู้ ไม่ว่าจะจากการศึกษา หรือการฝึกอบรม ซึ่งเป็นการนำเอาความรู้ ข้อมูล ข่าวสารทักษะและทัศนคติ ตลอดจนแนวความคิดที่ได้รับรู้ใหม่ไปประยุกต์ใช้ ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติงานการดำรงชีพอยู่ในปัจจุบัน และต่อไปในอนาคตซึ่งการพัฒนาตนเองนั้นย่อมทำได้หลายวิธี โดยเฉพาะเจาะจงอยู่ในห้องเรียนหรือสถานศึกษาเท่านั้น เช่น

1. หมั่นศึกษาหาความรู้จากหนังสือหรือเอกสารทางวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นประโยชน์ต่องานของตนจะเป็นการเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจสิ่งใหม่ๆ ให้ทันกับความก้าวหน้าของวิชาการอยู่เสมอ

2. การศึกษาและทำความเข้าใจกับนโยบาย ทิศทาง แผนงาน และโครงการของงานในหน่วยงานที่ต้องนำมาประกอบการปฏิบัติงานให้ชัดเจน เพื่อให้การทำงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ขององค์กรอย่างถูกต้อง

3. ไม่ทำงานคนเดียว แต่เป็นผู้ที่เฝ้าหาความรู้ความเข้าใจด้วยการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และความคิดเห็นกับผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงานกับผู้ใต้บังคับบัญชา และผู้ที่เกี่ยวข้อง

4. เปิดโลกทัศน์ตนให้กว้างขวางด้วยการติดตามความเคลื่อนไหวของข่าวคราว และเหตุการณ์สำคัญๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ

5. เป็นสมาชิกของสังคมวิชาการหรือองค์กรที่มีความสนใจบางแห่งเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสารกับเรื่องราวทางวิชาการ หรือเข้าร่วมกิจกรรมที่เกิดความรู้ความเข้าใจมากยิ่งขึ้น

6. หากมีเวลาเพียงพอที่จะสมัครเข้าศึกษา หรือเข้ารับฝึกอบรมหลักสูตรที่เป็นประโยชน์กับงาน ด้วยค่าใช้จ่ายของตนเองและไม่เสียเวลาดำเนินการประจำ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช (2545 : 633) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการพัฒนาบุคคลว่าการพัฒนาบุคคลเป็นส่วนหนึ่งของงานบริหารที่มีความเชื่อมโยงและสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับนโยบายของหน่วยงานลักษณะของงาน และปัญหาทั้งของหน่วยงานและของผู้ปฏิบัตินั้น ฉะนั้นในการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาบุคคลควรดำเนินเป็นขั้นๆ ดังนี้

1. การหาความเป็นของการพัฒนาบุคคล (Personnel Development) หมายถึง การหาข้อมูลและวิเคราะห์ปัญหาของหน่วยงาน เพื่อหาทางแก้ไขด้วยการพัฒนาบุคคลในหน่วยงานนั้น เช่น ปัญหาการปฏิบัติงานผิดพลาดมาก ล่าช้า ข้าราชการขาดขวัญและกำลังใจในการทำงาน ขาดความรู้ความเข้าใจในนโยบาย กฎ ระเบียบ ที่ออกมาใหม่หรือไม่มีความรู้ที่จะใช้เครื่องมือที่ทันสมัยในการปฏิบัติงานอย่างพอเพียง เป็นต้น

2. การกำหนดวัตถุประสงค์ (Objective) เมื่อทราบปัญหาความจำเป็น หรือความต้องการในการพัฒนาบุคคลแล้ว ก็เริ่มดำเนินการด้วยการกำหนดวัตถุประสงค์ว่าพัฒนาบุคคลเพื่อแก้ปัญหา หรือเพื่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงอย่างไร ในการปฏิบัติข้าราชการ

3. การเลือกวิธีการ (Methods) ที่เหมาะสมที่ว่าจะสมควรจะดำเนินการด้วยวิธีใด เช่น ฝึกอบรมสัมมนา ส่งไปดูงานหรือศึกษาต่างประเทศ หรือโยกย้ายสับเปลี่ยนหน้าที่การงาน เป็นต้น ทั้งนี้โดยพิจารณาว่าวิธีใดได้ผลรวดเร็ว และคุ้มค่าที่สุดจะต้องคำนึงถึงลักษณะของปัญหาและวิธีแก้ไข จำนวนบุคคลที่จะต้องพัฒนา ระยะเวลา งบประมาณและข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ด้วย

4. การกำหนดโครงการ ซึ่งในที่นี้หมายถึงการจัดทำรายละเอียดพัฒนาบุคคลในแต่ละเรื่องว่าจะดำเนินการอย่างไร เช่น ถ้าจะใช้วิธีการฝึกอบรมสัมมนาต้องกำหนดหลักสูตร เนื้อหาวิชา วิทยากร สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณที่จะใช้ หรือถ้าจะใช้วิธีส่งคนศึกษาดูงานหรือศึกษาต่อ ก็ต้องจัดทำโครงการรายละเอียดเหตุผลความจำเป็น พร้อมทั้งกำหนดหรือจัดหาทุน

5. การดำเนินงานพัฒนาบุคคลตามโครงการที่กำหนดหรือจัดทำขึ้น เช่น จัดให้มีการฝึกอบรมหรือสัมมนาหรือประชุมปฏิบัติการ (Workshop) หรือจัดส่งคนศึกษาดูงาน และศึกษาตามโครงการที่ได้รับอนุมัติ

6. การประเมินและติดตามผล การพัฒนาบุคคลที่ดำเนินการไปแล้วว่าได้ผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใดบ้าง รวมทั้งติดตามว่าหน่วยงานบุคคลนั้นได้รับประโยชน์จากโครงการที่ดำเนินการไปแล้วเพียงใดคุ้มค่าหรือไม่

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2549 : 59) ได้กล่าวถึงการพัฒนาครูและบุคลากรการศึกษาไว้ว่า การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นสิ่งที่ต้องกระทำอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 52 กำหนดให้กระทรวงส่งเสริมให้มีระบบ กระบวนการผลิต การพัฒนาครูคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพ และมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยพัฒนาทั้งบุคลากรใหม่ และบุคลากรประจำการอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของโลก อีกทั้งผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ซึ่งเป็นบุคคลที่จะจัดการศึกษาและกระบวนการเรียนรู้ให้แก่เยาวชน ก็ต้องมีกระบวนการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเช่นกัน พอสรุปได้ดังนี้

การพัฒนาครูและบุคลากร ต้องมีความหลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการการพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษา ให้เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถและประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน จนเป็นที่ยอมรับของสังคมหรือของบุคคลในวิชาชีพ

กระทรวงศึกษาธิการ (2552 : 20-21) ได้กล่าวถึงการพัฒนาครูว่า เป็นการปรับปรุงและพัฒนาระบบ และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะวิชาชีพครูให้เชื่อมโยงกับความสามารถในการจัดการเรียนการสอนและเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ เร่งจัดตั้งกองทุนพัฒนาและกองทุนส่งเสริมครูและบุคลากรทางการศึกษา และพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานให้สามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเฉพาะการพัฒนาครูที่สอนไม่ตรงวิชาเอกให้สามารถจัดการเรียนการสอน การวิจัย และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งให้มีระบบและมาตรการจูงใจให้ครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษาได้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

การพัฒนาบุคลากรจะต้องวางแผนอย่างเป็นระบบ กำหนดรายละเอียดการพัฒนาบุคลากรให้ครอบคลุมและชัดเจน ศึกษาสภาพปัญหาความต้องการและจะต้องสอดคล้องตามเป้าหมายในการพัฒนา รวมทั้งความสำคัญความเร่งด่วนของปัญหาที่ควรจะได้รับแก้ไขและเป็นการพัฒนาเพื่อให้บุคลากรมี โอกาสได้รับการพัฒนาตนเองและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในการทำงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4. วิธีการพัฒนาครู

สนอง เครือมาก (2536) ได้กล่าวถึงวิธีพัฒนาครูไว้ดังนี้

1. การฝึกอบรม ได้แก่ การที่หน่วยงานจัดการฝึกอบรมบุคลากรตามหลักสูตรต่างๆ ให้กับบุคลากรของตนเอง หรือหน่วยงานอื่นจัดอบรมแล้วบุคลากรเข้าร่วมอบรม
2. การส่งบุคลากรไปศึกษาฝึกอบรมหรือศึกษาดูงาน ได้แก่ การที่หน่วยงานให้บุคลากรไปศึกษาต่อ หรือฝึกอบรมดูงาน ซึ่งบางครั้งต้องใช้เวลายาวนาน
3. การพัฒนาบุคลากรโดยใช้การปฏิบัติงาน ได้แก่ การที่หน่วยงานจัดบุคลากรปฏิบัติงาน ในหน้าที่แล้วมีการประชุม แนะนำ มอบหมายงานให้ปฏิบัติเพื่อเรียนรู้ในงาน
4. การพัฒนาด้วยตนเอง ได้แก่ การให้บุคลากรพัฒนาตนเองโดยการศึกษาคู่มือการปฏิบัติงาน ศึกษาตอนนอกเวลา ประชุมสัมมนาหรือศึกษาต่อ
5. การพัฒนาที่งานหรือการพัฒนาองค์การ ได้แก่ การที่หน่วยงานจัดพัฒนาบุคลากรในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แต่จัดให้พัฒนาเปลี่ยนแปลงทั้งองค์กรหรือทั้งทีม

กระทรวงศึกษาธิการ (2540) กล่าวว่า วิธีพัฒนาบุคลากรมีหลายวิธีที่นิยมนำมาใช้พัฒนาบุคลากรในสำนักงาน ได้แก่ การปฐมนิเทศ การศึกษาดูงาน การประชุมปฏิบัติการ การให้คำปรึกษา การอบรมเพิ่มเติม การสอนงานและการใช้กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ จรรยาบรรณ เกณฑ์มาตรฐานของตำแหน่ง เป็นต้น การที่ผู้บริหารจะเลือกใช้วิธีการใดขึ้นอยู่กับสภาพปัญหาความต้องการและวัตถุประสงค์ของการพัฒนาบุคลากรแต่ละครั้ง

สมาน รังสิโยภุชฎี (2540) ได้อธิบายถึงรูปแบบในการพัฒนาบุคลากรว่าอาจจะกระทำได้โดยกิจกรรมต่อไปนี้

1. การเรียนรู้ในระหว่างปฏิบัติงาน โดยผู้ปฏิบัติงานอยู่ก่อนแล้วเป็นผู้แนะนำ
2. การอบรมระยะสั้นหรือการปฐมนิเทศ
3. ร่วมมือกันแสวงหาทิศทางใหม่ แนวปฏิบัติใหม่ ๆ
4. จัดให้มีการประชุมร่วมกันกับผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง
5. สนับสนุนให้บุคลากรเข้าร่วมประชุมสัมมนาที่หน่วยงานอื่นจัดขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 21) ได้สรุปวิธีการพัฒนาบุคลากรไว้ดังนี้

1. สนับสนุนและส่งเสริมให้บุคลากรเป็นรายบุคคลได้รับการพัฒนาอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เช่น การส่งไปฝึกอบรมหลักสูตรต่าง ๆ หรือศึกษาต่อ
2. จัดให้มีการประชุม อบรม สัมมนา เป็นหมู่คณะในโรงเรียน
3. จัดให้มีการไปศึกษาดูงานหรือแลกเปลี่ยนบุคลากรภายในกลุ่มโรงเรียน
4. ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรพัฒนาการเรียนการสอน โดยสร้างนวัตกรรมสื่อและใช้เทคโนโลยีประกอบการเรียนการสอน
5. จัดให้มีการประเมินผลการศึกษาวิจัยในชั้นเรียน การวิเคราะห์และเก็บรวบรวมข้อมูล มาปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาการเรียนการสอนให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น พร้อมนำออกเผยแพร่และส่งเสริมให้นำผลงานดังกล่าวเสนอขอปรับปรุงตำแหน่งสูงขึ้น

เสาวลักษณ์ นิกรพิทยา (2544 : 28 – 48) ได้อธิบายถึงการพัฒนาบุคลากร ประกอบด้วย 3 วิธี

1. การพัฒนาตนเอง เป็นกระบวนการในการเรียนรู้ ไม่ว่าจะจากการศึกษาหรือการฝึกอบรม ซึ่งเป็นการนำเอาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร ทักษะ และทัศนคติ ตลอดจนแนวคิดที่พึงได้รับรู้ใหม่ นำไปประยุกต์ใช้ ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงเพื่อให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติงาน การดำรงชีพอยู่ในปัจจุบันและต่อไปในอนาคต
2. การศึกษา หมายถึง กิจกรรมที่มีความมุ่งหมายในการที่จะเสริมสร้างความรู้ ความชำนาญ ค่านิยมทางการศีลธรรมและความเข้าใจที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิต เพื่อให้ผู้เข้ารับการศึกษาศาสนาสามารถใช้ชีวิตได้อย่างมีปกติสุข และทำประโยชน์แก่สังคมได้ แต่สำหรับผู้ที่ปฏิบัติงานอยู่แล้ว การศึกษาจะหมายถึงกิจกรรมด้านการพัฒนาคนที่ได้กำหนดขึ้นเพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการทำงาน
3. การฝึกอบรม เป็นขั้นตอนหนึ่งของการพัฒนาบุคลากรที่หน่วยงานทุกหน่วยงานให้ความสนใจเป็นพิเศษ เพราะการฝึกอบรมเป็นกระบวนการที่ช่วยให้บุคลากร ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาองค์การหรือหน่วยงาน ให้มีความเจริญก้าวหน้าหรือเป้าหมายได้เป็นอย่างดี การฝึกอบรมเป็นการเสริมสร้างความรู้ความสามารถให้กับบุคลากรในการทำงาน เพื่อให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดผลดียิ่งขึ้น

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (2551 : 160 – 161) ได้สรุปกิจกรรมพัฒนาบุคลากร ดังนี้

1. การปฐมนิเทศ
2. การเสนองาน
3. การมอบอำนาจให้ปฏิบัติงานให้รู้จักรับผิดชอบงาน
4. การสับเปลี่ยนโยกย้ายหน้าที่
5. การหาพี่เลี้ยงช่วยสอนงาน
6. ให้ทำหน้าที่ผู้ช่วยงาน
7. การให้รักษาการแทน
8. การไปสังเกตการณ์ทำงานในบางโอกาส
9. ส่งไปศึกษาดูงาน
10. จัดประชุมสัมมนาและฝึกอบรม

11. ส่งเข้าประชุมเรื่องที่เกี่ยวข้องกับงาน
12. จัดเอกสารทางวิชาการให้เพียงพอ
13. จัดให้มีคู่มือปฏิบัติงาน
14. การอ่าน แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ฟังบรรยายทางวิชาการ
15. ให้ทำการทดลอง วิจัย โดยเฉพาะวิจัยในงานที่ทำอยู่เป็นประจำ
16. ให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน
17. ให้มีการปรึกษาก่อนเข้าทำงาน
18. ให้มีการนิเทศโดยหัวหน้างาน

สรุปได้ว่า การพัฒนาบุคลากรมีหลายรูปแบบ แต่ละรูปแบบมีหลักการและจุดเน้นที่แตกต่างกัน การผสมผสานรูปแบบหรือวิธีการต่างๆ ในสัดส่วนที่เหมาะสมน่าจะเป็นวิธีการที่ดีที่สุด ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม บริบท และความจำเป็นของแต่ละองค์กรด้วย จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับวิธีการพัฒนาครู สามารถสังเคราะห์ได้ดังตาราง 6

ตาราง 6 วิธีการพัฒนาครูที่ได้จากการสังเคราะห์

ที่.	วิธีการพัฒนาครู	นักวิชาการ							ความถี่
		สนอง เครื่องมาก (2536)	กระทรวงศึกษาธิการ (2540)	สมาคม รังสิโยภคชนู (2540)	สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541)	เสาวลักษณ์ นิกัรพิทยา (2544)	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (2551)		
1	การปฐมนิเทศ		✓	✓			✓	3	
2	การฝึกอบรมและสัมมนา	✓	✓	✓	✓	✓	✓	6	
3	การศึกษาดูงาน	✓	✓	✓	✓		✓	5	
4	การพัฒนาตนเอง	✓			✓	✓		3	
5	การพัฒนาทีมหรือองค์กร	✓						1	
6	การให้คำปรึกษา		✓				✓	2	
7	การเรียนรู้ระหว่างปฏิบัติงาน			✓				1	
8	การนิเทศ						✓	1	
9	การศึกษาต่อ				✓	✓		2	
10	การแลกเปลี่ยนความรู้หรือประสบการณ์		✓	✓			✓	3	

จากตาราง 6 พบว่า ค่าคะแนนความถี่ของการฝึกอบรมและสัมมนา มีค่าสูงสุดสำหรับการเลือกองค์ประกอบหลัก ผู้วิจัยใช้หลักเกณฑ์การพิจารณาจากความถี่ในระดับสูงสุด 5 ลำดับแรก ดังนี้ 1) การฝึกอบรมและสัมมนา 2) การศึกษาดูงาน 3) การปฐมนิเทศ 4) การพัฒนาตนเอง และ 5) การแลกเปลี่ยนความรู้หรือประสบการณ์

โปรแกรม และการพัฒนาโปรแกรม

1. ความหมายของโปรแกรม

ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของโปรแกรม ดังนี้

หรรษา สุขกาล (2543) กล่าวถึงความหมายของโปรแกรม คือ แผนที่วางไว้เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติตามเป้าหมายภายใต้บริบทของสถาบัน

อุ้นตา นพคุณ (2546) ได้ให้ความหมายของโปรแกรมไว้คือ งานประจำที่มีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง และได้กล่าวถึงความแตกต่างกันของคำว่าโปรแกรมและโครงการไว้ว่า โปรแกรม คือ งานประจำที่มีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ส่วนโครงการจะมีลักษณะที่เป็นงานเฉพาะกิจตามความจำเป็นในสังคมเพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ แต่ถ้าหากโครงการมีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องในระยะเวลาที่ยาวนานในกรณีเช่นนี้ โครงการก็จะกลายเป็นโปรแกรกดั้งนั้นระยะเวลาจึงจำเป็นในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง มีการพัฒนาประเมินผลเพื่อการคงอยู่ของกิจกรรมเป็นปัจจัยที่สำคัญของโปรแกรม

ยอดอนงค์ จอมหงษ์พิพัฒน์ (2553) ได้ให้ความหมายของโปรแกรม คือ แผนหรือกิจกรรมอันเป็นมวลประสบการณ์ที่วางไว้อย่างเป็นระบบระเบียบมีขั้นตอนในการพัฒนาที่สร้างขึ้น โดยการประยุกต์จากองค์ประกอบที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กันของหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานของการพัฒนาโปรแกรมเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้ได้ตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายภายใต้บริบทของการพัฒนาในแต่ละองค์กร

Barr and Keating (1990) ได้กล่าวไว้ว่า โปรแกรมมีความหมายได้หลายแบบขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคลโดยทั่วไปคำว่าโปรแกรมใช้ใน 3 ความหมายคือ

1. โปรแกรม หมายถึง หน่วย (Units) ที่จัดขึ้นเพื่อทำกิจกรรมพิเศษ หรือให้บริการตามความต้องการของสถาบันหรือบุคคล

2. โปรแกรม หมายถึง ลำดับการปฏิบัติตามที่วางแผนไว้ (Series of Planned Intervention) เพื่อวัตถุประสงค์โดยเฉพาะสำหรับกลุ่มเป้าหมายโดยเฉพาะ

3. โปรแกรม หมายถึง กิจกรรมที่วางแผนไว้ (Planned Activity) เพื่อเป้าหมายโดยเฉพาะ

สรุปได้ว่า โปรแกรม คือ โปรแกรมคือแผนหรือกิจกรรมที่มีการวางแผนไว้อย่างเป็นระบบมีการกำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดกิจกรรม กำหนดรายละเอียดในการจัดกิจกรรม และมีการประเมินผลอย่างมีระบบเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้ได้ตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายเพื่อเปลี่ยนแปลงการพัฒนาครูให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

2. องค์ประกอบของโปรแกรม

สมิตรา พงศธร (2550) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญของโปรแกรม ประกอบด้วย จุดมุ่งหมาย (Aims) เป้าหมาย (Goals) วัตถุประสงค์ (Objectives) เนื้อหาวิชา (Content) และ กิจกรรมการเรียนการสอน (Learning Activities) หัวใจของหลักสูตรอยู่ที่กิจกรรมการเรียนการสอน เพราะเป็นเรื่องของการหล่อหลอม กำหนดประสบการณ์การเรียนรู้และการศึกษาของผู้เรียน

ไท คำลั่น (2551) ได้พัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำทางสิ่งแวดล้อม ศึกษาสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ผลการพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมพบว่า โปรแกรมฝึกอบรมมี คุณภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นผลเนื่องจากส่วนประกอบของโปรแกรม ได้แก่ จุดมุ่งหมาย กิจกรรม วิธีการอบรม เนื้อหาสาระ รวมทั้งวิธีการประเมินผล

ปริญญา มีสุข (2552) ได้ออกแบบโปรแกรมการพัฒนาทางวิชาชีพครูแบบมีส่วนร่วม ของครูประกอบด้วย 9 องค์ประกอบดังนี้สภาพปัญหา วัตถุประสงค์ โครงสร้างเวลา คุณสมบัติของ ผู้เข้าร่วมโปรแกรม เนื้อหาที่ใช้ เอกสารที่ใช้ การจัดการเรียนรู้ในโปรแกรม และการประเมินผล โปรแกรม

ยอดอนงค์ จอมหงษ์พิพัฒน์ (2553) ได้พัฒนาโปรแกรมการพัฒนาครูผู้นำการจัดการ เรียนตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีองค์ประกอบสำคัญ 7 ประการ ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการ โครงสร้าง การวัดและประเมินผลโปรแกรม

สุวัฒน์ จุลสุวรรณ (2554) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของโปรแกรมที่มีความสำคัญ และมีความจำเป็นสำหรับการจัดการศึกษา และมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพ ประกอบด้วยจุดมุ่งหมายของโปรแกรม เนื้อหาสาระ กระบวนการจัดการเรียนรู้ และการประเมินผล ดังตาราง 7

ตาราง 7 การสังเคราะห์องค์ประกอบของโปรแกรม

ที่	นักวิชาการ	พรชชา สุขกาล (2543)	สมิตรา พงศธร (2550)	ไท คำลั่น (2551)	ยอดอนงค์ จอมหงษ์พิพัฒน์ (2553)	สุวัฒน์ จุลสุวรรณ (2554)	ความถี่
	องค์ประกอบของโปรแกรม						
1	หลักการและความสำคัญ	✓	✓		✓		3
2	วัตถุประสงค์	✓	✓	✓	✓	✓	5
3	เนื้อหาและสาระสำคัญ		✓	✓	✓	✓	4
4	กิจกรรมและเครื่องมือการพัฒนา	✓	✓	✓	✓	✓	5
5	การวัดและประเมินผล			✓	✓	✓	3
6	กลยุทธ์การเรียนการสอน	✓					1
7	กระบวนการจัดการเรียนรู้				✓	✓	2

จากตาราง 7 พบว่า ผลจากการสังเคราะห์องค์ประกอบของโปรแกรม ผู้วิจัยสรุปได้ว่า องค์ประกอบของโปรแกรมประกอบไปด้วย 1) หลักการและความสำคัญ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา และสาระสำคัญ 4) กิจกรรมและเครื่องมือการพัฒนา และ 5) การวัดและประเมินผล

3. การพัฒนาโปรแกรม

รัชนี กัลยาวิไนย์ และอัจฉรา ธารอุไรกุล (2545) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาโปรแกรม คือ การตรวจดูเอกสารต่างๆ ที่ใช้เขียนโปรแกรม (reviewing) การออกแบบโปรแกรม (designing) การเขียนรหัสโปรแกรม (coding) การทดสอบโปรแกรม (testing) และการจัดทำเอกสาร(documenting)

Barr และ Keating (1990) ได้เสนอรูปแบบของโปรแกรม 5 ขั้น เพื่อการพัฒนาโปรแกรม (Five-step Model for Program Development) ดังนี้

ขั้นที่ 1 การประเมิน (Assessment)

- 1.1 ประเมินความต้องการของนิสิตนักศึกษา
- 1.2 ประเมินสิ่งแวดล้อมสถาบัน
- 1.3 ประเมินทรัพยากร ได้แก่ บุคลากร เงิน และทรัพยากรทางกายภาพ

ขั้นที่ 2 การวางแผน (Planning)

- 1.1 การพัฒนาที่วางแผน
- 1.2 กำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์และการประเมินผล
- 1.3 เลือกวิธีปฏิบัติ
- 1.4 ฝึกรอบมบุคลากรที่เกี่ยวข้อง
- 1.5 กำหนดงบประมาณที่ต้องใช้
- 1.6 กำหนดเวลาสิ้นสุดโปรแกรม

ขั้นที่ 3 การปฏิบัติ (Implementation)

- 1.1 กำหนดความรับผิดชอบ เช่น ทักษะความสามารถและงานที่ต้องทำ
- 1.2 ปฏิบัติตามแผนที่วางไว้
- 1.3 ประเมินผลกระบวนการ (Process) และประเมินผลผลิต (Product)

ขั้นที่ 4 ประเมินหลังจบโปรแกรม (Post-assessment) ใช้ข้อมูลที่ได้จากการประเมินกระบวนการและผลผลิตเพื่อการตัดสินใจอนาคตของโปรแกรม

ขั้นที่ 5 การตัดสินใจเชิงบริหาร (Administrative Decision) การตัดสินใจว่าจะดำเนินโปรแกรมต่อไป หรือยุติโปรแกรมหรือดัดแปลงปรับปรุง

Carolyn Barratt และคณะ (2556) ได้เสนอขั้นตอนของการพัฒนาโปรแกรมไว้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ความจำเป็นในการฝึกรอบม (Analyze the training need) เมื่อมีการพัฒนาโปรแกรมการอบรมเพื่อพัฒนางาน ต้องคำนึงถึงอะไรคือความรู้ อะไรคือทักษะและทัศนคติของผู้ที่รับการอบรมที่จะทำให้โปรแกรมการอบรมมีความสมบูรณ์ และให้สามารถเชื่อมโยงช่องว่างระหว่างผู้เข้ารับการอบรม นอกจากนี้ยังต้องมีการพิจารณาระยะเวลาของการ

ฝึกอบรม พร้อมทั้งวิธีการ แนวโน้มที่ดีที่สุดที่ผู้เข้ารับการอบรมจะได้เรียนรู้และเครื่องมือ หรือทรัพยากรที่มีให้

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบโปรแกรมการอบรม (Design the training program) โดยจะต้องออกแบบให้อยู่บนพื้นฐานซึ่งเป็นผลจากขั้นตอนการวิเคราะห์ ขั้นตอนนี้ประกอบด้วย วัตถุประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งอธิบายในลักษณะที่สามารถวัดผู้เข้าฝึกอบรมได้ตามจุดประสงค์เมื่อเสร็จสิ้นการฝึกอบรม นอกจากนี้ยังต้องกำหนดวิธีการอบรมแสดงเป็นวิธีการฝึกอบรมให้ผู้เข้าอบรมได้เห็นชัดเจน อาจนำเสนอได้หลายวิธี เช่น โดยการสอนในห้องเรียน ทางออนไลน์หรือใช้วิธีการผสมผสานทั้งสองแบบก็ได้โดยการออกแบบในขั้นตอนนี้อาจสร้างเค้าร่างหรือเค้าโครงเนื้อเรื่องที่ช่วยในการพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรม

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรม (Develop the training program) ในขั้นตอนการพัฒนาเป็นการใช้วัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย และวัสดุอื่นๆ ที่สร้างขึ้นในระหว่างขั้นตอน การออกแบบเพื่อพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรม วัสดุนี้อาจรวมถึงส่วนประกอบของการฝึกอบรมออนไลน์ วัสดุสำหรับการฝึกอบรม และผู้เข้ารับการฝึกอบรม ในช่วงนี้ยังอาจจะพัฒนาวิธีการทดสอบการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาการของผู้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับความรู้ทักษะหรือทัศนคติ ขึ้นอยู่กับการฝึกอบรม

ขั้นตอนที่ 4 การใช้โปรแกรมการฝึกอบรม (Implement the training program) ขั้นตอนการนำโปรแกรมไปใช้นั้นบางครั้งเรียกว่า ขั้นตอนการจัดส่งหรือขั้นตอนการส่งมอบในขั้นตอนนี้ เป็นขั้นตอนที่จะต้องทำการการฝึกอบรมให้กับผู้เข้าร่วมฝึกอบรม ไม่ว่าจะเป็คำสั่ง หรือการฝึกที่ใช้ทางออนไลน์ในห้องเรียนหรือผ่านวิธีอื่นๆ ครั้งแรกของการวิธีการฝึกอบรมหรือวิธีการสอนบางครั้งจะ ถูกเรียกว่า "การนำร่อง"

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลโปรแกรมการฝึกอบรม (Evaluate the training program) ขั้นตอนการประเมินผลเป็นขั้นตอนที่จะสามารถตรวจสอบว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รับความรู้ทักษะหรือทัศนคติ ตามที่ระบุเป้าหมายไว้ในขั้นตอนของการวิเคราะห์ความจำเป็นในการฝึกอบรมโดยใช้ข้อมูลที่ได้รับในระหว่างขั้นตอนการประเมินผล สามารถทำการเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมในการออกแบบการพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรมในครั้งต่อไปที่นำเสนอให้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรม

Styles (ทรรษาสุขกาล. 2543 : 38 ; อ้างอิงมาจาก Styles. 1990 : 52) เสนอรูปแบบ การพัฒนาโปรแกรม (Program Development Model) ประกอบด้วย

1. การประเมินความต้องการ
2. ตั้งวัตถุประสงค์
3. การวางแผนตั้งทีมงาน
4. การพัฒนาบุคลากร
5. การประเมินผล
6. วิธีลงมือปฏิบัติ
7. การจัดการทรัพยากร
8. การประเมินสิ่งแวดล้อม

หลักการพัฒนาสมรรถนะครู 70: 20: 10

1. ความหมายของหลักการพัฒนาสมรรถนะครู 70: 20: 10

นักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้ความหมายของหลักการพัฒนา 70: 20: 10 ไว้หลากหลายความหมายโดย Lombardo and Eichinger (1996) ได้เสนอความหมายของหลักการพัฒนา 70: 20:10 หมายถึง เป็นสูตรที่เกิดขึ้นจากงานวิจัยของ Morgan McCall และคณะจากสถาบัน Center for Creative Leadership (CCL) ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งในภายหลัง 2 คณะทำงานนั้น คือ Michael M.Lombardo และ Robert W. Eichinger ได้ตีพิมพ์หนังสือที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ดังกล่าว เรื่อง The Career Architect Development Planner จนกลายเป็นสูตรที่โด่งดัง และมักถูกนำมาอ้างถึงว่าการที่คนเราจะพัฒนาศักยภาพได้จริงๆ นั้น มีสัดส่วนขององค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนาดำเนินตามอัตราส่วน 70 : 20 : 10 ซึ่งสูตรนี้มองว่าการที่ปัจเจกบุคคลจะสามารถพัฒนาตนเองได้จาก กิจกรรมพื้นฐาน 3 ส่วนด้วยกัน ความหมายของหลักการนี้ยังหมายความรวมถึงการเรียนรู้ในองค์กรที่เกิดขึ้นอย่างไม่เป็นทางการอีกด้วย ตามแนวคิดของ O'Driscoll (2015) ได้เสนอความหมายของหลักการพัฒนา 70: 20:10 หมายถึง การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในองค์กรเป็นการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการ โดย 70% เรียนรู้ด้วยตนเองจาก ประสบการณ์การทำงาน และ 20% เรียนรู้จากผู้อื่นที่พร้อมจะให้ข้อมูลป้อนกลับ และคำแนะนำเพื่อการพัฒนา มีเพียง 10% เท่านั้นที่เรียกได้ว่าเป็นการเรียนรู้อย่างเป็นทางการในรูปการเรียน การสอนในห้องเรียน และนอกจากนี้ ความหมายของหลักการพัฒนา 70: 20: 10 ยังมุ่งเน้นการปฏิบัติจริงดังที่ อารมณ์ ภูวิทย์พันธ์ (2559) ได้เสนอความหมายของหลักการพัฒนา 70: 20:10 หมายถึง แนวคิดการพัฒนาที่มุ่งเน้นการปฏิบัติจริง การทำงานจริงในภาคสนามจริงและต้องนำมาปรับใช้เพื่อให้ได้ผลการพัฒนาเกิดขึ้นเป็นไปตามเป้าหมายที่องค์กรต้องการ

กล่าวโดยสรุป คือ ใช้หลักการพัฒนา 70: 20: 10 เป็น สัดส่วนขององค์ประกอบสำคัญที่ช่วยให้เกิดการพัฒนาดำเนินตามอัตราส่วน โดย 70% เรียนรู้ด้วยตนเองจากประสบการณ์การทำงาน 20% เรียนรู้จากผู้อื่นที่พร้อมให้คำแนะนำ และข้อมูลป้อนกลับเพื่อการพัฒนา และ 10% เป็นการเรียนรู้อย่างเป็นทางการในรูปแบบการเรียนการสอนของห้องเรียน โดยในแนวคิดดังกล่าวส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลสามารถปฏิบัติงานได้ตามเป้าหมาย ของบุคคลและองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ความสำคัญของหลักการพัฒนาสมรรถนะครู 70: 20: 10

หลักการพัฒนา 70: 20: 10 เป็นหลักการที่ ส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของกลางปฏิบัติงานให้สามารถปฏิบัติงานได้ตามเป้าหมายของบุคคลและองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ มีนักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้ความสำคัญไว้หลายประการ จากแนวคิดของ อารมณ์ ภูวิทย์พันธ์ (2559) ได้เสนอความสำคัญของหลักการพัฒนา 70: 20:10 ไว้ว่า เป็นเครื่องมือที่เหมาะสมกับ Competency ในแต่ละประเภทและกำหนดกรอบการพัฒนาตาม Competency ที่องค์กรคาดหวังจากพนักงาน ซึ่งจะช่วยให้ผู้บังคับบัญชา และพนักงานเข้าใจว่าไม่ใช่ เฉพาะเครื่องมือการอบรมในห้องเรียนเท่านั้นที่จะช่วยพัฒนาความสามารถของพนักงาน ยังมีเครื่องมือการพัฒนาอื่นๆ อีกมากไม่ว่าจะเป็นเครื่องมือการพัฒนาที่เน้นการเรียนรู้จากประสบการณ์ และเครื่องมือการพัฒนาที่เน้นการ

เรียนรู้จากผู้อื่น หลักการนี้ยังสามารถ มีความสำคัญต่อการเรียนรู้จากการฝึกอบรมและ สะท้อนถึง การเรียนรู้จากผู้อื่น ตามแนวคิดของ O’Driscoll (2015) ได้เสนอความสำคัญของหลักการพัฒนา 70: 20:10 ไว้ว่า เป็นแนวคิดที่ค่อนข้างจะประนีประนอมแนวคิดดั้งเดิมและแนวคิดใหม่ก็คือ การมองกฎ 70-20-10 ในรูปของระบบการพัฒนาที่ประกอบด้วยเกียรติหรือฟันเฟืองการเรียนรู้สามอัน แต่ละอันเป็นตัวแทนของการเรียนรู้จากการฝึกอบรม การเรียนรู้จากผู้อื่น และการเรียนรู้จากการปฏิบัติงาน

ความสำคัญ ซึ่งเป็นหัวใจของหลักการ เป็นการพัฒนาบุคลากรหรือบุคคลในองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยให้องค์กรสามารถบรรลุเป้าหมายได้อย่างรวดเร็ว ตามแนวคิดของ Arets, Jennings and Heijnen (2015) ได้เสนอความสำคัญของหลักการพัฒนา 70: 20:10 หมายถึง หลักการพัฒนาบุคลากรหรือบุคคลในองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพต้องปฏิบัติตามกรอบ 70:20:10 ซึ่งมีแนวคิดการพัฒนามาจากวิจัยของ McCall, Eichinger และ Lombardo

กล่าวโดยสรุปคือ หลักการพัฒนา 70: 20:10 มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการปฏิบัติงาน เนื่องจากช่วยพัฒนาบุคคลหรือพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สามารถบรรลุจุดมุ่งหมายได้โดยการเรียนรู้จากการปฏิบัติในการทำงาน ซึ่งความรู้จากการปฏิบัติจริงเป็นประโยชน์ และเป็นทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน เมื่อผู้ทำงานได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงย่อมส่งผลให้เกิดองค์ความรู้ที่คงทนของการปฏิบัตินั้นด้วย และหลักการนี้ยังเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาช่วยให้องค์กรมีบุคลากรในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ

3. องค์ประกอบของหลักการพัฒนาสมรรถนะครู 70: 20: 10

องค์ประกอบของหลักการ 70: 20: 10 ได้มีนักวิชาการและนักการศึกษา ได้กำหนดองค์ประกอบไว้ โดยมีแนวทาง จากแนวคิดของ Lombardo and Eichinger (1996) ได้เสนอองค์ประกอบหลักการพัฒนา 70: 20:10 ประกอบด้วย ร้อยละ 70 คือ อัตราส่วนของกิจกรรมที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนาดตนเองจาก ประสบการณ์ (Experience) ของการเรียนรู้และพัฒนาผ่านภารกิจในงานแต่ละวัน การได้ทำงานหรือ ได้รับมอบหมายงานที่ทำหาย และการลงมือปฏิบัติ ร้อยละ 20 คือ อัตราส่วนของกิจกรรมที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนาดตนเองจากการ คั่นคว่า (Exposure) ของการเรียนรู้และพัฒนาผ่านการสอนแนะ การทำงานร่วมกับเครือข่าย หรือการเรียนรู้จากการทำงานร่วมกับผู้อื่น การเรียนรู้จากบุคคลอื่นๆ ร้อยละ 10 คือ อัตราส่วนของกิจกรรมที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนาดตนเองจากการเรียน (Education) ของการศึกษาเรียนรู้และพัฒนาผ่านการเรียนในสถานศึกษาอย่างเป็นทางการ หรือผ่านหลักสูตร และโปรแกรมต่างๆ องค์ประกอบดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ Jennings and Wagnier (2015) ได้เสนอองค์ประกอบหลักการพัฒนา 70: 20:10 ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 (70) ประสบการณ์การเรียนรู้จากที่ทำงาน (Challenge Assignment) การเรียนรู้และการพัฒนาผ่านงานแบบวันต่อวันกับความท้าทายและการปฏิบัติ ส่วนที่ 2 (20) การเรียนรู้ทางสังคม (Developmental Relationship) การเรียนรู้และการพัฒนาที่ผ่านคนอื่นการแลกเปลี่ยนความรู้ ส่วนที่ 3 (10) การเรียนรู้ผ่านการฝึกอบรม (Coursework and Training) หลักสูตรแนวทางของนักวิชาการทั้งสองคน แตกต่างกันเพียงคำอธิบายของสัดส่วน

นอกจากนี้ได้มีแนวคิดของ อาภรณ์ ภูวิทย์พันธ์ (2559) ได้เสนอองค์ประกอบหลักการพัฒนา 70: 20:10 ประกอบด้วย 70% Learning Model คือแนวคิดการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์การทำงาน (Learning by Job Experience) ที่เน้นการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่ เป็นรูปแบบ

การเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการมุ่งเน้นการเรียนรู้จากการมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นด้วยการติดตาม การเฝ้าดูผู้อื่นในการปฏิบัติงานจริงเกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ รวมทั้งเรียนรู้จากการทดลองปฏิบัติ ได้สัมผัสของจริงในพื้นที่ทำงานจริง ทำให้ผู้เรียนรู้เกิดการรับรู้อย่างรวดเร็ว 20% Learning Model คือแนวคิดการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการมีปฏิสัมพันธ์กับ บุคคลต่าง ๆ ที่ทำงานอยู่รอบตัวเราผ่านกระบวนการพูดคุย การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ เป็นการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่ ดังนั้นจึงเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากผู้อื่นที่ล้อมรอบตัวเรา การเรียนรู้แบบนี้มีความสำคัญและประโยชน์ต่อพนักงานโดยตรง ทำให้เกิดการรับรู้หรือมุมมองใหม่ๆ นำไปสู่การปรับปรุงผลงานหรือทำให้เกิดผลงานใหม่ๆ จากการนำไปเชื่อมโยงกับการเรียนรู้จาก ประสบการณ์ 10% Learning Model คือแนวคิดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่ แบบเป็นทางการที่เน้นการเรียนรู้จากโปรแกรมหรือหลักสูตรที่จัดขึ้นโดยมุ่งเน้นการกำหนดหัวข้อเนื้อหาหลักสูตรและรูปแบบที่ชัดเจนแบบเฉพาะเจาะจงไว้ล่วงหน้าแล้ว มุ่งเน้นการพัฒนาความรู้ความเข้าใจต่อทฤษฎี แนวคิด หลักการของเรื่องใดเรื่องหนึ่งผ่านการฝึกอบรมทั้งภายในและภายนอกองค์กร

กล่าวโดยสรุปคือ หลักการพัฒนา 70: 20:10 สามารถนำเสนอในรูปแบบใดทั้งสัดส่วน ร้อยละ และเปอร์เซ็นต์ โดยองค์ประกอบของหลักการพัฒนา 70: 20:10 ประกอบด้วย

- 1) 70% เป็นการเรียนรู้ด้วยตนเองจากประสบการณ์การทำงาน
- 2) 20% เป็นการเรียนรู้จากผู้อื่นผ่านการแนะนำและการปฏิบัติงาน และ
- 3) 10% เป็นการเรียนรู้อย่างเป็นทางการในรูปแบบของกิจกรรมการอบรม

บริบทของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 3

1. บริบททั่วไป

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ตั้งอยู่เลขที่ 354 หมู่ที่ 2 ตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จัดการศึกษา 3 ระดับ ประกอบด้วย ระดับปฐมวัย ระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนต้นตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาดำเนินการจัดการศึกษาตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีอำเภอในเขตบริการ 4 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอโกสุมพิสัย อำเภอเชียงยืน อำเภอชื่นชม และอำเภอกุดรัง มีโรงเรียนในสังกัด 144 โรงเรียน ข้าราชการครู จำนวน 863 คน

2. วิสัยทัศน์

สร้างคุณภาพการศึกษา สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

3. พันธกิจ

- 1) จัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ และการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- 2) พัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถความเป็นเลิศทางวิชาการ เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน
- 3) พัฒนาศักยภาพและคุณภาพผู้เรียนให้มีสมรรถนะตามหลักสูตร และคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21

4) สร้างโอกาส ความเสมอภาค ลดความเหลื่อมล้ำให้ผู้เรียนทุกคนได้รับบริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม

5) พัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นมืออาชีพ

6) จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs)

7) พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาทุกระดับ และจัดการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology)

4. เป้าประสงค์

1) นักเรียนระดับก่อนประถมศึกษาและระดับการศึกษาภาคบังคับทุกคน มีพัฒนาการเหมาะสมตามวัยและมีคุณภาพ มีทักษะที่จำเป็นตามคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

2) ประชากรวัยเรียนทุกคน ได้รับโอกาสในการศึกษาภาคบังคับอย่างทั่วถึง เท่าเทียม และมีคุณภาพ

3) ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีความรู้และจรรยาบรรณ ตามมาตรฐานวิชาชีพ

4) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษามีประสิทธิภาพ และเป็นกลไกขับเคลื่อนการศึกษาระดับภาคบังคับ ตามหลักศาสตร์พระราชาสู่คุณภาพมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ

5) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารับรองเชิงบูรณาการ มีเครือข่ายบริหารจัดการ บริหารแบบมีส่วนร่วมตามหลักธรรมาภิบาล

6) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พัฒนาสื่อเทคโนโลยีและระบบข้อมูลสารสนเทศ เพื่อการบริหารจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

7) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา มีการกำกับ ติดตาม ประเมินผล และการรายงานผลอย่างเป็นระบบ

8) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษามีการใช้งานวิจัย เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษา

5. ข้อมูลพื้นฐานด้านจำนวนครูและบุคลากรทางการศึกษา (ข้อมูลปีการศึกษา 2565) มีดังนี้

ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 108 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 6 คน
ข้าราชการครู จำนวน 863 คน (จากข้อมูล ณ วันที่ 15 พฤษภาคม 2566) ลูกจ้างประจำ จำนวน 30 คน พนักงานราชการ จำนวน 40 คน ลูกจ้างชั่วคราว จำนวน 259 คน รวมทั้งสิ้น 1,306 คน

จำนวนข้าราชการครู 863 คน แบ่งตามโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 104 คน โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 483 คน และโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 276 คน

6. ด้านคุณภาพการจัดการศึกษา

1) ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพผู้เรียน (NT) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2565 พบว่า ผลการประเมินในภาพรวมทุกด้านสูงกว่าระดับประเทศ

2) ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน(O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 พบว่า โดยรวมและทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้คะแนนต่ำกว่าระดับประเทศ

3) ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน(O-NET) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2566 พบว่า โดยรวมและทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้คะแนนต่ำกว่าระดับประเทศ

สรุปจากบริบทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 และการสัมภาษณ์ผู้บริหารและศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สามารถสรุปได้ว่า ครูยังขาดทักษะในการจัดการเรียนรู้ และยังไม่มีแนวทางในการพัฒนาครูให้เกิดทักษะการจัดการเรียนรู้ดังกล่าว ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับครูผู้สอนภาษาอังกฤษ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 เพื่อเป็นเครื่องมือในการช่วยพัฒนาครู และนำไปใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

ศุภากร รัตนบุตรดา (2566) ได้ทำวิจัย โปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อ

- 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1
- 2) เพื่อออกแบบ สร้างและประเมินโปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 โดยแบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 จำนวน 289 คน ได้มาโดยการกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie และ Morgan และใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ PNI ระยะที่ 2 ออกแบบ สร้าง และประเมินโปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่แบบสอบถาม และแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรม ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนา การจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 โดยเรียงลำดับความต้องการจำเป็น (PNI) จากมากไปน้อย ได้แก่ การออกแบบการ

เรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและลงมือปฏิบัติ การใช้สื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 2) โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) จุดประสงค์ 3) เนื้อหา 4) วิธีการพัฒนา 5) การวัดและประเมินผล เนื้อหาของโปรแกรม ได้แก่ Module 1 แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพ Module 2 การออกแบบการเรียนรู้ Module 3 การจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและลงมือปฏิบัติ Module 4 การใช้สื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ และ Module 5 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การประเมินโปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิवास โปธิตาทอง (2563) ได้ทำวิจัย การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 โดยมีความมุ่งหมายเพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 และ 2) เพื่อพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 กลุ่ม ตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีจำนวน 327 คน ได้มาโดยวิธีการใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie และ Morgan เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 พบว่า สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 โดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 โดยรวม และเป็นรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด 2. ผลการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 พบว่า โปรแกรมพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ประกอบด้วย องค์ประกอบดังนี้ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหาและสาระสำคัญ 4) วิธีการพัฒนา 5) การวัดและประเมินผล

สุภัทรา ภูษิตรัตน์าวลี (2560) ได้ทำวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับคณาจารย์วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้ มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับคณาจารย์วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้ และ 2) ศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับคณาจารย์วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้ในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักศึกษา มีการดำเนินงาน 2 ระยะ คือ ระยะสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และระยะการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกไปทดลองใช้ในสภาพจริง โดยทดลองเป็นเวลา 1 ภาคการศึกษา พบว่า 1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับคณาจารย์วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้ที่พัฒนาขึ้น เรียกว่า POARE Model ซึ่งมีขั้นตอนสำคัญของการจัดการเรียนรู้ คือ อาจารย์เตรียมความพร้อม (P) นักศึกษาทราบทิศทางในการเรียน (O) นักศึกษาเรียนรู้โดยการปฏิบัติ (A) อาจารย์ส่งเสริมพฤติกรรม การเรียนรู้เชิงรุก (R) และประเมินผลการเรียนรู้รอบด้าน (E) ซึ่งรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่สร้างขึ้นมีความ

เหมาะสมและมีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (75/75) และ 2) เมื่อนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกไปทดลองใช้ พฤติกรรมการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยพฤติกรรมการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษากลุ่มทดลองที่อาจารย์จัดการเรียนรู้เชิงรุก มีค่าเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่อาจารย์จัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบปกติ และนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในภาพรวมอยู่ในระดับดี

วรนิษฐา เลขนอก (2560) ได้ทำวิจัยเพื่อพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6 มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6 2) เพื่อพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมาเขต 6 ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการ พัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6 พบว่า 1.1) สภาพปัจจุบันการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตาม ค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง รองลงมา คือ ด้านการใช้รูปแบบและเทคนิควิธีการสอนอย่างหลากหลาย และด้านการพัฒนาสื่อและนวัตกรรม 1.2) สภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด และรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงตามค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริงรองลงมา คือ ด้านการออกแบบกิจกรรมการ เรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัยผู้เรียน และด้านหลักสูตรและการบูรณาการเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ และด้านการใช้รูปแบบและเทคนิควิธีการสอนอย่างหลากหลาย 2) โปรแกรมการพัฒนาครูด้านการ จัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 พบว่า ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด

กาญจนา จันทะโยธา (2560) ได้ทำวิจัยเพื่อพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3 มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบ และตัวชี้วัดของการพัฒนาครู ด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ดเขต 3 2) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3 3) เพื่อพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3 การวิจัยแบ่งเป็น 3 ระยะ พบว่า 1) องค์ประกอบและตัวชี้วัดของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ 15 ตัวชี้วัด ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 การใช้วิธีสอนที่หลากหลายมี 5 ตัวชี้วัดองค์ประกอบที่ 2 การส่งเสริมผู้เรียนให้เรียนรู้ด้วยตนเองมี 5 ตัวชี้วัดและ องค์ประกอบที่ 3 การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ มี 5 ตัวชี้วัด 2) สภาพปัจจุบันของการพัฒนาครูด้านการจัดการ

เรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การส่งเสริมผู้เรียนให้เรียนรู้ด้วยตนเอง การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ และการใช้วิธีสอนที่หลากหลาย ตามลำดับ สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การใช้วิธีสอนที่หลากหลาย การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ และการส่งเสริมผู้เรียนให้เรียนรู้ด้วยตนเองตามลำดับ 3) การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 3.1) โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 มีองค์ประกอบดังนี้ 1) บทนำ ประกอบด้วยแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ สภาพปัจจุบัน สภาพปัญหาและความสำคัญของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ 2) หลักการและเหตุผล ประกอบด้วย เหตุผลและความจำเป็นในการสร้างโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ 3) ความมุ่งหมาย ประกอบด้วยเป้าหมายที่ต้องการให้บรรลุผลในการใช้โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ 4) ผู้เข้ารับการพัฒนาประกอบด้วย บุคคลที่ควรเข้ารับการพัฒนาในโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ 5) ระยะเวลาประกอบด้วย ระยะเวลาในการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ 6) โครงสร้างขอบข่ายเนื้อหา ประกอบด้วย 3 โมดูล ได้แก่ โมดูล 1 การใช้วิธีสอนที่หลากหลาย โมดูล 2 การส่งเสริมผู้เรียนให้เรียนรู้ด้วยตนเอง และโมดูล 3 การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ 7) วิธีการพัฒนา ประกอบด้วย การเรียนรู้ด้วยตนเอง การฝึกอบรมการสอนแนะและการเป็นพี่เลี้ยง การเรียนรู้จากการปฏิบัติงาน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 8) สื่อ ประกอบด้วย เอกสารประกอบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เครื่องคอมพิวเตอร์ และเครื่องฉายโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อนำเสนอ ใบความรู้ ใบงาน และใบกิจกรรม แบบทดสอบ และแบบบันทึกการเรียนรู้จากการปฏิบัติงาน และ 9) การวัดและการประเมิน ประกอบด้วย การประเมินผู้เข้ารับการพัฒนาและประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 3.2) การประเมินโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

นนทลี พรธาดาวิทย์ (2560) ได้ศึกษาการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเชิงรุกในวิชาการจัดการเรียนรู้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลการใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (เชิงรุก) ที่มีต่อนักศึกษาในวิชาการจัดการเรียนรู้ และศึกษาคุณลักษณะผู้สอนในการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก ผลการวิจัยพบว่า ผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในวิชาการจัดการเรียนรู้ในภาพรวม พบว่า กิจกรรมที่ผู้สอนจัดให้กับนักศึกษามีความเหมาะสมในระดับมาก โดยนักศึกษาแสดงความคิดเห็นว่าผลที่นักศึกษได้รับมากที่สุด คือ กิจกรรมที่ผู้สอนจัดส่งเสริมให้นักศึกษาเรียนรู้ร่วมกัน รองลงมาคือ ช่วยพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีม นักศึกษาสามารถนำกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ในการฝึกสอนได้ในอนาคต ฝึกการนำเสนอหน้าชั้นเรียน และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ส่วนคุณลักษณะผู้สอนนักศึกษามีความคิดเห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด คือ ผู้สอนมีความรู้ ความสามารถ

ในการสอนมีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ผู้สอนมีความพร้อมในการสอน ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกและกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้

วรรณภา สายมาตย์ (2560) ได้ศึกษาการปฏิบัติการพัฒนาการเรียนรู้แบบเชิงรุกเพื่อพัฒนาความคงทนในการเรียนรู้เรื่อง การสังเคราะห์ด้วยแสง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนนาจะหลวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 29 มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุกวิชาชีววิทยา 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนกับเกณฑ์ 3) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน และ 4) เพื่อเปรียบเทียบความคงทนในการเรียนรู้วิชาชีววิทยา เรื่องการสังเคราะห์ด้วยแสงที่ได้รับการสอนโดยการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุกกับการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครูกับเกณฑ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนนาจะหลวย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ผลการวิจัยพบว่า 1) การปฏิบัติการพัฒนาการเรียนรู้แบบเชิงรุก วิชาชีววิทยา เรื่อง การสังเคราะห์ด้วยแสงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนนาจะหลวย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 มีลักษณะเป็นบันไดเวียน 3 วงจร ซึ่งในแต่ละวงจร ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ขั้นวางแผน ขั้นปฏิบัติการและสังเกตการณ์ และขั้นสะท้อนการปฏิบัติการ โดยแต่ละวงจรปฏิบัติการประกอบด้วยขั้นตอนกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้ ขั้นตรวจสอบความรู้เดิม ขั้นสร้างความสนใจ ขั้นสำรวจค้นหา ขั้นอธิบาย ขั้นขยายความรู้ ขั้นประเมินผลและ ขั้นนำความรู้ไปใช้ 2) ผลการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุกมีคะแนนทดสอบหลังปฏิบัติการสูงกว่าก่อนปฏิบัติการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และคะแนนทดสอบหลังปฏิบัติการของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุกสูงกว่าคะแนนทดสอบหลังปฏิบัติการของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุกมีความคงทนในการเรียนรู้มากกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Børte, Nesje, และ Lillejord (2020) ศึกษาเรื่อง อุปสรรคในการเรียนรู้เชิงรุก ข้อค้นพบสำคัญจากการศึกษาคือ แม้จะมีการเรียกร้องให้ใช้การเรียนรู้เชิงรุกมากขึ้นในสถานศึกษา ส่วนการสอนในสถาบันอุดมศึกษาก็ยังคงยึดตามรูปแบบดั้งเดิมที่เน้นการสอนแบบครูเป็นศูนย์กลาง การศึกษาพบว่า การเรียนรู้เชิงรุกถูกขัดขวางโดยโครงสร้างและระบบการสอนที่ยังคงเป็นแบบดั้งเดิม ซึ่งขาดการพัฒนาความร่วมมือในการเรียนการสอน และการสนับสนุนจากโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสมในการปรับเปลี่ยน ผลการศึกษาชี้ว่า การเรียนรู้เชิงรุกสามารถประสบความสำเร็จได้หากมีปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญ ได้แก่ (1) การจัดการที่สอดคล้องกันระหว่างการวิจัยและการปฏิบัติการสอน (2) การสนับสนุนจากโครงสร้างพื้นฐานที่รองรับการวิจัยและการสอน (3) การพัฒนาวิชาชีพของบุคลากร และ (4) การออกแบบการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ. การศึกษาได้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาที่จะสามารถรองรับการเรียนรู้เชิงรุกได้อย่างแท้จริง

Li, Majumdar, Chen, และ Ogata (2021) ศึกษาเรื่อง ระบบการเรียนรู้เชิงรุกที่มุ่งเป้าหมาย (GOAL) เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการอ่าน พฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง และแรงจูงใจในการอ่านแบบกว้างขวาง ข้อค้นพบสำคัญจากการศึกษาคือ การพัฒนาระบบ GOAL ที่สนับสนุนการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Directed Learning: SDL) สามารถส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการอ่าน พฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง และแรงจูงใจในการอ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาจากระดับความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียน ผลการศึกษาชี้ว่า นักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองสูงมีการมีส่วนร่วมในการอ่าน พฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง และแรงจูงใจในการอ่านที่สูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญเมื่อเทียบกับนักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองต่ำ นอกจากนี้ ผลลัพธ์จากการศึกษายังชี้ให้เห็นว่า การมีสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการเรียนรู้ด้วยตนเอง เช่น ระบบ GOAL สามารถเป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์ในการสนับสนุนการเรียนรู้ภาษาในโรงเรียน และสามารถใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการอ่านแบบกว้างขวางได้ แต่ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากสภาพแวดล้อมดังกล่าวขึ้นอยู่กับระดับความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียน ซึ่งอาจมีผลต่อผลลัพธ์ทั้งด้านอารมณ์และพฤติกรรมของนักเรียนในระดับต่าง ๆ

Al Shlowiy และ Raj (2024) ศึกษาเรื่อง การส่งเสริมการเรียนรู้ภาษา: มุมมองของครูผู้สอนภาษาอังกฤษเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกผ่านระบบออนไลน์ ข้อค้นพบสำคัญจากการศึกษาคือ กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองออนไลน์ที่ใช้ในห้องปฏิบัติการช่วยกระตุ้นความสนใจของนักเรียน ส่งเสริมแรงจูงใจ และทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ได้ดีขึ้น โดยเฉพาะในแง่ของการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการทำงานที่ต้องการการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผลการศึกษาชี้ว่า การเรียนรู้ด้วยตนเองออนไลน์สามารถสร้างแนวโน้มที่ดีในด้านการมีส่วนร่วม แรงจูงใจ ความสนใจ การใช้เวลาอย่างมีประสิทธิภาพ ความเป็นอิสระ และการใช้ในการเรียนรู้ในอนาคต นักเรียนส่วนใหญ่มีทักษะการคิดวิเคราะห์ที่ดีและสนุกกับการทำงานด้วยตนเอง แม้ว่าจะมีนักเรียนบางส่วนที่หมดแรงจูงใจและสูญเสียความสนใจเนื่องจากขาดการประเมินผล ความจริงจัง หรือสภาพแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ผลการศึกษายังแสดงให้เห็นว่า เมื่อเปรียบเทียบกับวิธีการเรียนแบบตัวต่อตัว การเรียนออนไลน์ช่วยให้ครูมีเวลามากขึ้นในการอัปเดตวิธีการสอนและช่วยนักเรียนในรูปแบบใหม่ๆ

Kheladi (2021) ศึกษาเรื่อง ทักษะคิดและความกังวลของครูเกี่ยวกับการนำการเรียนรู้เชิงรุกมาใช้ในการสอนวรรณคดีภาษาอังกฤษ: กรณีศึกษาที่มหาวิทยาลัย Tlemcen, ประเทศแอลจีเรีย ข้อค้นพบสำคัญจากการศึกษาคือ แม้ว่าครูจะตระหนักถึงบทบาทสำคัญของกลยุทธ์การเรียนรู้เชิงรุกในการเพิ่มการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการเรียนวรรณคดี แต่ครูยังคงลังเลที่จะนำกลยุทธ์เหล่านี้มาใช้ในการสอนเนื่องจากปัจจัยส่วนบุคคลและอุปสรรคด้านบริบทต่างๆ ผลการศึกษาชี้ว่า ถึงแม้ครูจะยอมรับว่าการใช้การเรียนรู้เชิงรุกสามารถส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียนกับเนื้อหาวรรณคดีได้ แต่พวกเขายังคงมีความกังวลเกี่ยวกับการนำกลยุทธ์เหล่านี้มาใช้ในห้องเรียนเนื่องจากความท้าทายทั้งในด้านส่วนตัวและบริบทการศึกษา ดังนั้น การศึกษาแนะนำให้มีการพิจารณาทบทวนวิธีการสอนวรรณคดีที่ใช้ในปัจจุบันอย่างเร่งด่วน พร้อมเน้นถึงความสำคัญของการพัฒนาครูเพื่อให้นักเรียนเรียนรู้เชิงรุกเป็นวิธีการสอนที่ประสบความสำเร็จในห้องเรียน

Hailikari et al. (2023) ศึกษาเรื่อง มุมมองของนักเรียนเกี่ยวกับวิธีการที่องค์ประกอบต่างๆ ของการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกัน (constructive alignment) สนับสนุนการเรียนรู้เชิงรุก ข้อค้นพบสำคัญจากการศึกษาคือ องค์ประกอบต่างๆ ของการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกันมีบทบาทสำคัญในการกำหนดแนวทางการเรียนรู้ของนักเรียน โดยปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนและการประเมินผลมีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นการเรียนรู้ของนักเรียน การสอนและการประเมินผลที่ต้องการการมีส่วนร่วมของนักเรียนอย่างแข็งขันจะกระตุ้นให้นักเรียนใช้แนวทางการเรียนรู้ที่ลึกซึ้ง ในขณะที่หลักสูตรที่มีการจัดการแบบดั้งเดิมจะทำให้นักเรียนใช้แนวทางการเรียนรู้ที่ตื้นเขิน ผลการศึกษาชี้ว่า การตั้งเป้าหมายการเรียนรู้ไม่ค่อยมีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนมากนัก ในขณะที่การสอนและการประเมินผลที่กระตุ้นการมีส่วนร่วมของนักเรียนมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างชัดเจน การศึกษานี้เสริมสร้างความเข้าใจในบทบาทและอิทธิพลของการสอนที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน โดยแนะนำว่าการหาความท้าทายที่เหมาะสมเป็นกุญแจสำคัญในการสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีที่สุด

จากการศึกษางานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการเรียนรู้เชิงรุกอย่างมีประสิทธิภาพ โดยพบว่า ปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุกคือ การออกแบบการเรียนการสอนและการประเมินผลที่ต้องการการมีส่วนร่วมของนักเรียน (Børte et al., 2020; Hailikari et al., 2023) การสร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Li et al., 2021) และการพัฒนาวิชาชีพของครู (Kheladi, 2021; Al Shlowiy & Raj, 2024) อย่างไรก็ตาม ยังมีอุปสรรคด้านบริบทและความท้าทายส่วนบุคคลที่ต้องการการแก้ไขเพื่อให้การเรียนรู้เชิงรุกประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน

บทที่ 3

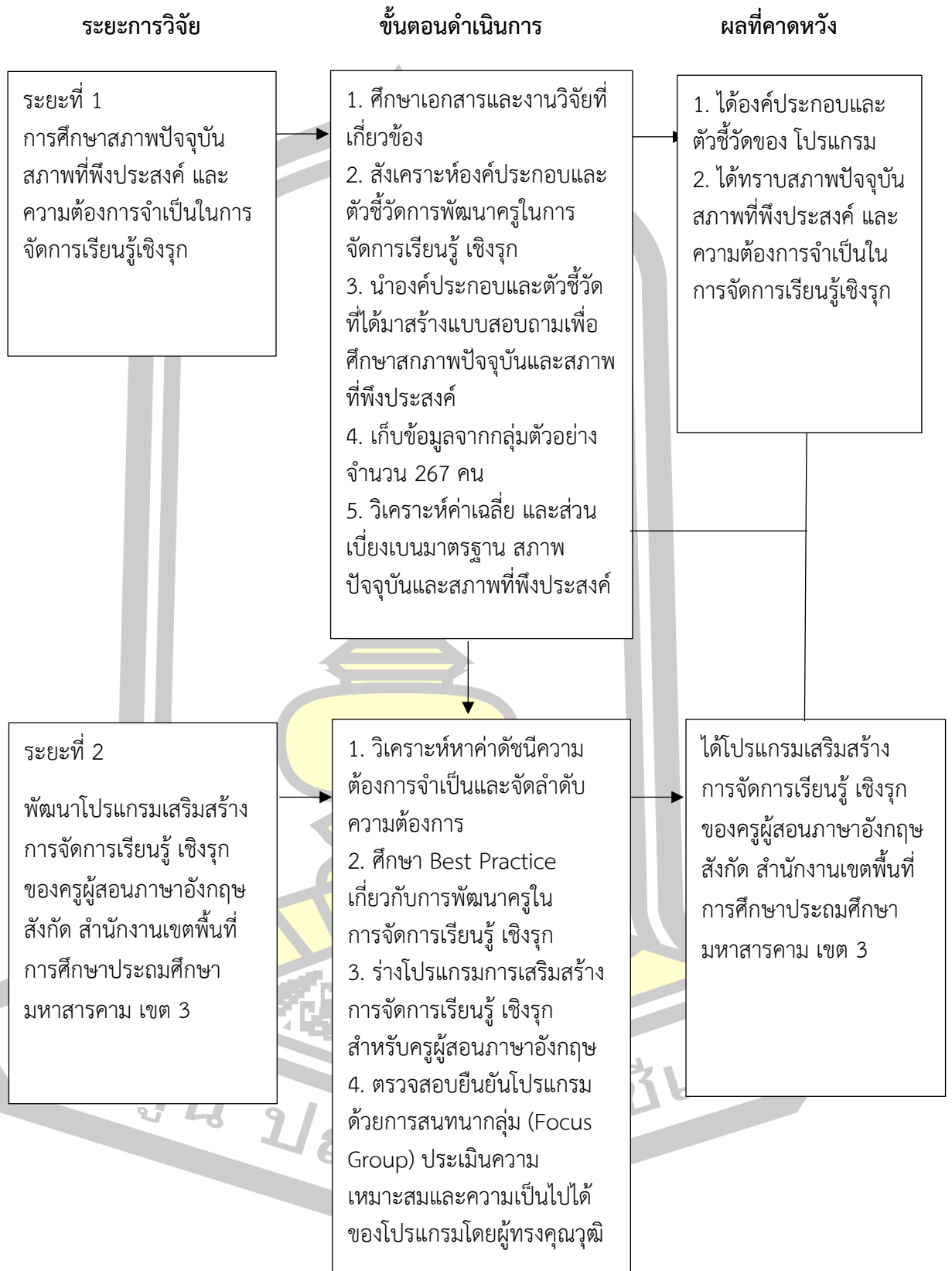
วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบวิธีผสม (Mixed Method Research) เทคนิคการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และเพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 2 ระยะเวลา (Phases) ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

ระยะที่ 2 การสร้างและพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

ภาพประกอบ 2 ระยะการวิจัย ขั้นตอนดำเนินการ และผลที่คาดหวัง

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

1. ขั้นตอนดำเนินการ

1.1 ศึกษาเอกสารตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

1.2 การสังเคราะห์ข้อมูลจากข้อ 1 เพื่อให้ได้องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้ของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

1.3 ประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ โดยอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1.4 นำองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่ได้ มาสร้างแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

1.5 ประเมินคุณภาพของแบบสอบถาม โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน

1.6 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) ทดลองใช้

1.7 เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 267 คน แล้ววิเคราะห์หาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น เพื่อจัดลำดับความสำคัญ (Modified Priority Needs Index: PNI_{modified}) นำผลที่ได้ไปใช้ในการออกแบบโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 จำนวน 863 คน จาก 144 โรงเรียน

2.2 กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ได้แก่ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 จำนวน 267 คน ได้มาจากตารางสำเร็จรูปของ Krejcie และ Morgan (1970) โดยผู้วิจัยได้ทำการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 95 % และระดับความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างที่ .05 ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.2.1 จำแนกโรงเรียนออกตามอำเภอในเขตพื้นที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

2.2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 จำนวน 267 คน โดยการเทียบจำนวนประชากร ทั้งหมดกับตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie และ Morgan และจากนั้นใช้วิธีการกำหนดตามสัดส่วนแบ่งเป็นครูโรงเรียนขนาดใหญ่จำนวน 32 คน ครูโรงเรียนขนาดกลางจำนวน 150 คนและครูโรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 85 คน ผู้วิจัยจึงดำเนินการการสุ่มตัวอย่างโดยใช้

เทคนิคการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) และใช้ขนาดของสถานศึกษาเป็นหน่วยของการสุ่ม เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่าง ดังตารางที่ 8

ตาราง 8 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขนาดโรงเรียน	จำนวนคน (N)	กลุ่มตัวอย่าง (n)
โรงเรียนขนาดใหญ่	104	32
โรงเรียนขนาดกลาง	483	150
โรงเรียนขนาดเล็ก	276	85
รวม	863	267

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในระยะที่ 1 เป็นแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ประกอบด้วย 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อคำถามข้อคำถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของ Likert 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ซึ่งแต่ละระดับมีค่าคะแนน และความหมายดังนี้

5 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

4. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1 ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า

4.2 ร่างแบบสอบถามโดยใช้ประเด็นขององค์ประกอบและตัวชี้วัดที่ได้จากผลการศึกษามาเป็นกรอบการสร้างข้อคำถาม

4.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบและให้คำแนะนำ

4.4 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เสนอแนะแล้ว นำเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย เพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Validity) ตรวจสอบและให้คำแนะนำเกี่ยวกับเครื่องมือการวิจัย ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ได้มา โดยการเลือกตามเกณฑ์คุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญ โดยรายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเพื่อหาค่าความเที่ยงตรง

ด้านเนื้อหา โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม ซึ่งกำหนดค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป โดยผู้เชี่ยวชาญ ดังรายชื่อต่อไปนี้

1) นายศักดิ์สิทธิ์ สีหลวงเพชร วุฒิการศึกษา ปร.ด. (ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต) หลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

2) นายไชยยา อะการะวัง วุฒิการศึกษา ปร.ด. (ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต) เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

3) นางสาวอุษณีย์ ดวงพรหม วุฒิการศึกษา ปร.ด. (ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต) วิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

4) นายจเด็จ ทศวงษา วุฒิการศึกษา พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต พระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

5) นางสาวมาลี มาลาหอม วุฒิการศึกษา กศ.ม. การสอนภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

4.5 นำแบบสอบถามที่ได้ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจพิจารณา นำมาหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ความเหมาะสมความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของข้อคำถาม โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับลักษณะเฉพาะของเนื้อหา (Index of Item Objective Congruence หรือ IOC) ดังนี้

ให้คะแนน +1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสามารถวัดได้

ให้คะแนน 0 ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสามารถวัดได้

ให้คะแนน -1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่สามารถวัดได้

ผลการประเมินความสอดคล้องโดยผู้เชี่ยวชาญพบว่า ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ตั้งแต่ 0.60 – 1.00 จำนวน 32 ข้อ ถือว่าใช้ได้จากนั้นได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จาก 6 โรงเรียน โรงเรียนละ 5 คน รวมจำนวน 30 คน แล้วนำมาคำนวณค่าอำนาจจำแนก โดยใช้วิธีการหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมของเพียร์สัน และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach พบว่า

4.5.1 แบบสอบถามสภาพปัจจุบันมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง 0.55 – 0.90 และมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.96

4.5.2 แบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง 0.46 – 0.91 และมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.97

4.6 นำเครื่องมือไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

4.7 นำเครื่องมือที่ได้ไปทดลองใช้ กับครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ที่เป็นกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด โดยครู จำนวน 30 คน แล้วนำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาหาค่าอำนาจจำแนกของแบบประเมินเป็นรายข้อ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม และนำแบบสอบถาม แต่ละข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกเข้าเกณฑ์ คือ ตั้งแต่ 0.2 – 1.00 มาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) เกณฑ์ที่กำหนด คือตั้งแต่ 0.75 ขึ้นไป โดยมีค่าความเชื่อมั่นของสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ทั้งฉบับเท่ากับ 0.96 และ 0.97 ตามลำดับ

4.8 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามจากผลของการนำเครื่องมือไปทดลองใช้ และจากข้อเสนอแนะของกลุ่มประชากรที่ได้รับการทดลองใช้เครื่องมือ

4.9 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการตามระเบียบแนวทางการปฏิบัติของราชการ ดังนี้

5.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ทำหนังสือ ถึงสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 เพื่อขอความอนุเคราะห์ เก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

5.2 ผู้วิจัยจัดส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์พร้อมทั้งแบบสอบถาม ถึงโรงเรียนที่เป็น กลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์

5.3 สัมภาษณ์ผู้บริหารและครูในโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายด้วยตนเอง เพื่อส่งเคราะห์ ข้อมูลที่ได้เป็นแนวทางในการจัดทำโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (เชิง รุก)

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้ มาดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ทั้งหมดมาให้คะแนน จากนั้นนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เกณฑ์การให้คะแนนตามแนวทางการประเมินความคิดเห็นแบบ มาตรฐานประเมินค่า แบบลิเคิร์ต (Likert Scales) ดังนี้

5 คะแนน หมายถึง มากที่สุด

4 คะแนน หมายถึง มาก

3 คะแนน หมายถึง ปานกลาง

2 คะแนน หมายถึง น้อย

1 คะแนน หมายถึง น้อยที่สุด

2. การแปลผลความหมายของคะแนน ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ความหมายค่าเฉลี่ยของ คะแนนแล้วแปรความหมายที่กำหนด ดังนี้

2.1 วิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการ แจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียงท้ายตาราง

2.2 วิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 2 เกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพพึงประสงค์ของการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุกในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และการหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายชื่อและรายด้านวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) ดังนี้

คะแนน 4.51 – 5.00 หมายถึง มีสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ มากที่สุด

คะแนน 3.51 – 4.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ มาก

คะแนน 2.51 – 3.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ ปานกลาง

คะแนน 1.51 – 2.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ น้อย

คะแนน 1.00 – 1.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ น้อยที่สุด

2.3 วิเคราะห์จัดลำดับความสำคัญความต้องการจำเป็นโดยใช้สูตร PNI modified ของ นงลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช (สุวิมล ว่องวานิช, 2550)

$$PNI_{\text{modified}} = (I - D)/D$$

I (Important) หมายถึง สภาพที่ควรจะเป็น

D (Degree of success) หมายถึง สภาพที่เป็นจริง

2.4 วิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด โดยวิเคราะห์สรุปประเด็นเนื้อหาที่ผู้ตอบแต่ละคนตอบ แยกประเด็นคำตอบเป็นหมวดหมู่

ระยะที่ 2 การสร้างและพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

1. ขั้นตอนดำเนินการ

1.1 การออกแบบโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 มีการดำเนินการ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1.1 นำผลการศึกษาที่ได้จากการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 และนำข้อมูลไปสร้างแบบสัมภาษณ์สำหรับการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ที่มีวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practice)

1.1.2 ศึกษาการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ที่มีวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practice) จำนวน 3 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง ตามเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

1) เป็นครูที่มีผลงานดีเด่นเป็นที่ประจักษ์เป็นที่ยอมรับโดยทั่วกันได้รับรางวัลด้านสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกไม่ต่ำกว่าระดับเขตพื้นที่ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2) เป็นครูที่มีผลงานในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ได้รับการยอมรับในระดับประเทศ

3) เป็นครูที่มีผลงานด้านการวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและวิชาการ

รายชื่อครูต้นแบบที่มีวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practice) ของโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ดังรายชื่อต่อไปนี้

1) ดร.สันติ หัตถ์ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ และนางพุดตาล ไวยสุภี รองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนหลักเมืองมหาสารคาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

2) นายนิคม ไวบรรเทา ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ และนางสาวบุรณาพร พลธิรักษา ครูชำนาญการ โรงเรียนศรีโกสุมวิทยามิตรภาพที่ 209 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

3) นายพิทักษ์พงษ์ โสเพ็ง ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ และนางสาวพัชรินทร์ ธรรมจรรยา ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านกอกหนองมือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

1.1.3 สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาครูต้นแบบ (Best Practice) ที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีเยี่ยม มาใช้ในการปรับร่างโปรแกรม ที่ได้จากการออกแบบเบื้องต้นไว้จากการศึกษาหลักการแนวคิด ทฤษฎี และศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

1.1.4 เสนอร่างโปรแกรมให้อาจารย์ที่ปรึกษาการวิจัยตรวจสอบ ยืนยัน ให้ข้อเสนอแนะ แล้วนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

1.2 นำร่างโปรแกรมไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ พร้อมทั้งข้อคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะปรับปรุงแก้ไข โดยผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงระยะเวลาทั้งหมดที่ใช้ในโปรแกรม โดยปรับลดเวลาที่ใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ตรวจสอบเพื่อให้ได้โปรแกรมที่สมบูรณ์

2. ผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้ทรงคุณวุฒิดำเนินการประเมินโปรแกรม ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) โดยคัดเลือกจากผู้มีคุณสมบัติ ดังนี้

2.1 เป็นผู้สำเร็จการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไป

2.2 เป็นผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 5 ปี

2.3 เป็นคุณครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียน อาจารย์มหาวิทยาลัย และนักวิชาการ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของร่างโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ดังรายชื่อต่อไปนี้

1) นายวัชรินทร์ พงศ์พันธุ์อัศตร ตำแหน่ง ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านแพงหนองเหนือ

2) นางเพ็ญศรี กองเกิด ตำแหน่ง ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านเชียงยืน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

3) ดร.กมลนันธ์ นะราววงศ์ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านดอนกลอยหนองยาง

4) นางมณฑนา บุรัมย์นิธิโชติ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านหนองนาไร่เดียว

5) นายทรงศิลป์ มาตร์สร้อย ตำแหน่ง ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านหนองแวงสวนกล้วย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบประเมินโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ผู้วิจัยสร้างแบบประเมินแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลของผู้ทรงคุณวุฒิ

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

แบบประเมินประกอบด้วยช่องสำหรับแสดงความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) มีคะแนนความคิดเห็นในแต่ละระดับ ประกอบด้วยมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ตามลำดับ มีมาตราส่วนที่คำนวณจากคำตอบของผู้ทรงคุณวุฒิแปลความหมายตามเกณฑ์ ดังนี้

ช่องความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 มีระดับความหมาย ดังนี้

5 หมายถึง	มีความเหมาะสม/เป็นไปได้ของโปรแกรมฯ อยู่ในระดับมากที่สุด
4 หมายถึง	มีความเหมาะสม/เป็นไปได้ของโปรแกรมฯ อยู่ในระดับมาก
3 หมายถึง	มีความเหมาะสม/เป็นไปได้ของโปรแกรมฯ อยู่ในระดับปานกลาง
2 หมายถึง	มีความเหมาะสม/เป็นไปได้ของโปรแกรมฯ อยู่ในระดับน้อย
1 หมายถึง	มีความเหมาะสม/เป็นไปได้ของโปรแกรมฯ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยประสานงานกับกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิและดำเนินการส่งแบบประเมินโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้วยตนเอง

5. การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบประเมินโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 และตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ ของแบบประเมินเพื่อดำเนินการจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและแปลความหมายโดยใช้เกณฑ์ ดังนี้

4.51-5.00	หมายความว่า	มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ของโปรแกรมการพัฒนาฯ อยู่ในระดับมากที่สุด
3.51-4.50	หมายความว่า	มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ของโปรแกรมการพัฒนาฯ อยู่ในระดับมาก
2.51-3.50	หมายความว่า	มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ของโปรแกรมการพัฒนาฯ อยู่ในระดับปานกลาง
1.51-2.50	หมายความว่า	มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ของโปรแกรมการพัฒนาฯ อยู่ในระดับน้อย
1.00-1.50	หมายความว่า	มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ของโปรแกรมการพัฒนาฯ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ร้อยละ (Percentage) วิเคราะห์รายละเอียดเกี่ยวกับเครื่องมือวิจัยและผู้ตอบแบบสอบถาม (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

$$p = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ p แทน ร้อยละ
 f แทน ความถี่หรือจำนวนข้อมูลที่ต้องการหาร้อยละ
 N แทน จำนวนข้อมูลทั้งหมด

1.2 ใช้ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (\bar{x}) วิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อปัจจัยที่เสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุกสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ \bar{x} แทน คะแนนเฉลี่ย
 $\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 N แทน จำนวนข้อมูล

1.3 ใช้ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อตรวจสอบการกระจายของคะแนนจากสูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

$$S.D = \frac{\sqrt{N\sum x^2 - (\sum x)^2}}{N(N-1)}$$

เมื่อ	S.D	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	$\sum x^2$	แทน	ผลรวมกำลังสองของคะแนน
	$(\sum x)^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนยกกำลังสอง
	N	แทน	จำนวนคน

1.4 ค่าดัชนี PNI แบบปรับปรุง (PNI modified) คำนวณข้อคำถามในแต่ละข้อโดยกำหนดความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นอยู่กับสภาพที่ควรจะเป็น แล้วเรียงลำดับของผลต่างของคะแนนเฉลี่ย โดยใช้สูตรดังนี้ (สุวิมล ว่องวาณิช, 2550)

$$\text{ค่า PNI}_{\text{modified}} = (I-D)/D$$

โดย	$\text{PNI}_{\text{modified}}$	หมายถึง	ดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง
	I (Importance)	หมายถึง	ระดับความคาดหวังที่ต้องการให้เกิด
	D (Degree of Success)	หมายถึง	ระดับสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

2.1 การหาค่าความตรงของเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถามใช้สูตรดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์
	R	แทน	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

พหุบัณฑิตวิทยาลัย

2.2 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) โดยใช้สูตรของครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

$$a = \frac{K}{K-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S^2} \right]$$

เมื่อ a แทน สัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
 K แทน จำนวนข้อของแบบสอบถาม
 $\sum S_i^2$ แทน ผลรวมของความแปรปรวนแต่ละข้อ
 S^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนรวม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอน ภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้การนำเสนอข้อมูลเป็นที่เข้าใจตรงกันในการแปลความหมาย ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
D	แทน	ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน
I	แทน	ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์
$PNI_{Modified}$	แทน	ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอข้อมูลผลการวิเคราะห์ข้อมูล เป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

ระยะที่ 2 การสร้างและพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอน ภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

ตาราง 9 สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยภาพรวม และรายด้าน

โปรแกรมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ		
การออกแบบการจัดการเรียนรู้	3.38	0.47	ปานกลาง	4.83	0.36	มากที่สุด	0.43	1
การจัดการเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติผ่านกระบวนการทางความคิด	3.45	0.42	ปานกลาง	4.70	0.45	มากที่สุด	0.36	2
การใช้และพัฒนาสื่อเทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้	3.47	0.53	ปานกลาง	4.57	0.45	มากที่สุด	0.33	3
การวัดและประเมินผล การเรียนรู้ตามสภาพจริง	3.70	0.48	มาก	4.90	0.24	มากที่สุด	0.32	4
รวม	3.45	0.50	ปานกลาง	4.75	0.38	มากที่สุด		

จากตาราง 9 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 พบว่า

สภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนรู้ของจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมาก คือ ด้านการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง และอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยได้ดังนี้ การใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติผ่านกระบวนการทางความคิด และด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ตามลำดับ

สภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ของจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติผ่านกระบวนการทางความคิด และการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ตามลำดับ

ความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) และลำดับความต้องการจำเป็นโดยรวม ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 ด้านการออกแบบการเรียนรู้ ($PNI_{modified}= 0.43$) ลำดับที่ 2 ด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติโดยใช้กระบวนการทางความคิด ($PNI_{modified} = 0.36$) ลำดับที่ 3 ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้ ($PNI_{modified} = 0.33$) และลำดับที่ 4 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง ($PNI_{modified} = 0.32$)

1.1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ของจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3แต่ละองค์ประกอบและรายข้อนำเสนอตามตาราง 11-14

ตาราง 10 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ในการจัดการเรียนรู้ของจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 องค์ประกอบด้านการออกแบบการเรียนรู้

ด้านการออกแบบการเรียนรู้	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. กำหนดเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ ผ่านการวิเคราะห์ และสังเคราะห์	3.61	0.52	มาก	4.96	0.19	มากที่สุด
2. ประเมินผู้เรียนเพื่อกำหนดเป้าหมายการจัดการเรียนรู้ และการประเมินความต้องการของผู้เรียน	3.93	0.44	มาก	4.77	0.42	มากที่สุด
3. สาระการเรียนรู้เหมาะสมกับผู้เรียนเป็นรายบุคคล สามารถนำประมวลรายวิชาจัดทำเป็นแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ	4.10	0.35	มาก	4.83	0.37	มากที่สุด
4. สามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียน	2.88	0.47	ปานกลาง	4.80	0.40	มากที่สุด
5. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถของผู้เรียนโดยมีการจำแนกระดับการเรียนรู้ของผู้เรียน	2.80	0.50	ปานกลาง	4.82	0.38	มากที่สุด
6. ใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน	2.97	0.53	ปานกลาง	4.79	0.41	มากที่สุด
7. เนื้อหาสาระ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและกิจกรรมการเรียนรู้ต้องมีความสอดคล้องกันผ่านการประเมินผล	2.74	0.41	ปานกลาง	4.83	0.46	มากที่สุด
8. มีการสะท้อนกลับข้อมูลเพื่อการปรับปรุงเพื่อออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน	3.64	0.53	มาก	4.98	0.21	มากที่สุด
รวม	3.38	0.47	ปานกลาง	4.83	0.36	มากที่สุด

จากตาราง 10 สภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 องค์ประกอบด้านการออกแบบการ

เรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 3. สาระการเรียนรู้เหมาะสมกับผู้เรียนเป็นรายบุคคล สามารถนำประมวลรายวิชามาจัดทำเป็นแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 5. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถของผู้เรียนโดยมีการจำแนกระดับการเรียนรู้ของผู้เรียน และสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 องค์ประกอบด้านการออกแบบการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 1. กำหนดเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ ผ่านการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 2. ประเมินผู้เรียนเพื่อกำหนดเป้าหมายการจัดการเรียนรู้และการประเมินความต้องการของผู้เรียน

ตาราง 11 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 องค์ประกอบด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติโดยใช้กระบวนการทางความคิด

ด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติโดยใช้กระบวนการทางความคิด	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. จัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ	3.74	0.44	มาก	4.63	0.48	มากที่สุด
2. จัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้คิดแก้ปัญหา	3.70	0.46	มาก	4.65	0.48	มากที่สุด
3. จัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์	3.30	0.53	ปานกลาง	4.69	0.46	มากที่สุด
4. จัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้สะท้อนความคิดผ่านการตั้งคำถาม	3.21	0.45	ปานกลาง	4.77	0.42	มากที่สุด
5. จัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้กำหนดแนวคิดวางแผน ประเมินผล และนำเสนอผลงาน	3.73	0.45	มาก	4.68	0.47	มากที่สุด
6. จัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดขั้นสูง	3.02	0.19	ปานกลาง	4.79	0.41	มากที่สุด
7. จัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้อภิปรายอย่างกว้างขวาง	3.32	0.56	ปานกลาง	4.71	0.46	มากที่สุด
รวม	3.45	0.42	ปานกลาง	4.70	0.45	มากที่สุด

จากตาราง 11 สภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 องค์ประกอบด้านการจัดการ

เรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติโดยใช้กระบวนการทางความคิด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 1. จัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 6. จัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดขั้นสูง และสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 องค์ประกอบด้านการจัดการเรียนผ่านการลงมือปฏิบัติโดยใช้กระบวนการทางความคิด โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 6. จัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดขั้นสูง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 1. จัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ

ตาราง 12 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 องค์ประกอบด้านการใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้

ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ และเหมาะสมกับเนื้อหา	3.50	0.53	ปานกลาง	4.63	0.48	มากที่สุด
2. สืบค้นข้อมูล สารสนเทศ เพื่อพัฒนาและปรับปรุง การจัดการเรียนรู้	3.19	0.62	ปานกลาง	3.61	0.66	มาก
3. ใช้เทคโนโลยีในการพัฒนา ออกแบบ สร้างสรรค์ นวัตกรรม เพื่อการเรียนรู้	4.14	0.44	มาก	4.82	0.38	มากที่สุด
4. สร้างสรรค์สื่อ อุปกรณ์ ที่มีความเหมาะสมกับเนื้อหาในการจัดการเรียนรู้	3.26	0.55	ปานกลาง	4.89	0.31	มากที่สุด
5. สามารถออกแบบ สร้างสรรค์ ปรับปรุง นวัตกรรมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้	3.54	0.55	มาก	4.84	0.36	มากที่สุด
6. ใช้คอมพิวเตอร์ในการสร้างและพัฒนาสื่อ นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้	3.19	0.48	ปานกลาง	4.63	0.48	มากที่สุด
7. ใช้สื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม ทางการศึกษาเป็น ตัวกลางในการถ่ายทอดองค์ความรู้	3.18	0.61	ปานกลาง	3.59	0.64	มาก
รวม	3.47	0.53	ปานกลาง	4.57	0.45	มากที่สุด

จากตาราง 12 สภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 องค์ประกอบด้านการใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 3. ใช้เทคโนโลยีในการพัฒนา ออกแบบ สร้างสรรค์นวัตกรรม เพื่อการ

เรียนรู้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 2. สืบค้นข้อมูล สารสนเทศ เพื่อพัฒนาและปรับปรุง การจัดการเรียนรู้ และข้อ 6. ใช้คอมพิวเตอร์ ในการสร้างและพัฒนาสื่อ นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ และสภาพที่พึงประสงค์ ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 องค์ประกอบด้านการใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรมเพื่อการจัดการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ย สูงสุด คือ ข้อ 4. สร้างสรรค์สื่อ อุปกรณ์ ที่มีความเหมาะสมกับเนื้อหาในการจัดการเรียนรู้ ข้อที่มี ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 2. สืบค้นข้อมูล สารสนเทศ เพื่อพัฒนาและปรับปรุง การจัดการเรียนรู้

ตาราง 13 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 องค์ประกอบด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

ด้านการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ตามสภาพจริง	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. มีความรู้และความเข้าใจในหลักการของการ ประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง	3.61	0.49	มาก	4.96	0.20	มากที่สุด
2. สามารถวัดและประเมินผลการเรียนรู้ได้สอดคล้อง กับมาตรฐานการเรียนรู้และจุดประสงค์การเรียนรู้ ตามที่หลักสูตรกำหนด	3.42	0.51	ปาน กลาง	4.89	0.31	มากที่สุด
3. สามารถออกแบบเครื่องมือในการวัดและ ประเมินผลการเรียนรู้อย่างหลากหลาย เหมาะสม กับเนื้อหาและวิธีการจัดการเรียนรู้	3.89	0.45	มาก	4.98	0.12	มากที่สุด
4. นำเครื่องมือวัดและประเมินผลที่สร้างขึ้นไปใช้ อย่างถูกต้องและเหมาะสม	4.03	0.39	มาก	4.99	0.10	มากที่สุด
5. ผู้เรียนได้ประเมินตนเองและประเมินผล จากการลงมือปฏิบัติจริง	3.57	0.50	มาก	4.85	0.35	มากที่สุด
6. นำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการจัดการ เรียนรู้	3.70	0.56	มาก	4.84	0.37	มากที่สุด
รวม	3.70	0.48	มาก	4.90	0.24	มากที่สุด

จากตาราง 13 สภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 องค์ประกอบด้านการวัดและ ประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ย สูงสุด คือ ข้อ 4. นำเครื่องมือวัดและประเมินผลที่สร้างขึ้นไปใช้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ข้อที่มี ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 2. สามารถวัดและประเมินผลการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้

และจุดประสงค์การเรียนรู้ตามที่หลักสูตรกำหนด และสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 องค์ประกอบด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 4. นำเครื่องมือวัดและประเมินผลที่สร้างขึ้นไปใช้อย่างถูกต้องและเหมาะสม และต่ำสุด คือ ข้อ 6. นำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการจัดการเรียนรู้

1.2 ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นเพื่อจัดลำดับความสำคัญ (Modified Priority Needs Index : $PNI_{modified}$) เพื่อนำไปใช้ในการออกแบบสัมภาษณ์ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ปรากฏผลดังตาราง 15 - 19

ตาราง 14 ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์ ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง ($PNI_{modified}$) และลำดับความต้องการจำเป็นโดยรวม

โปรแกรมในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ	D	I	$PNI_{modified}$	ลำดับความต้องการจำเป็น
1. การออกแบบการเรียนรู้	3.38	4.83	0.43	1
2. การจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติโดยใช้กระบวนการทางความคิด	3.45	4.70	0.36	2
3. การใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้	3.70	4.90	0.33	3
4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง	3.47	4.57	0.32	4

จากตาราง 14 พบว่า ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) และลำดับความต้องการจำเป็นโดยรวมประสงค์ ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 ด้านการออกแบบการเรียนรู้ ($PNI_{modified}=0.43$) ลำดับที่ 2 ด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติโดยใช้กระบวนการทางความคิด ($PNI_{modified}=0.36$) ลำดับที่ 3 ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้ ($PNI_{modified}=0.33$) และลำดับที่ 4 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง ($PNI_{modified}=0.32$)

ตาราง 15 แสดงค่าดัชนีความต้องการจำเป็น($PNI_{modified}$) และลำดับความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการออกแบบการเรียนรู้

ด้านการออกแบบการเรียนรู้	D	I	$PNI_{modified}$	ลำดับความต้องการจำเป็น
1. กำหนดเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ผ่านการวิเคราะห์ และสังเคราะห์	3.61	4.96	0.37	4
2. ประเมินผู้เรียนเพื่อกำหนดเป้าหมายการจัดการเรียนรู้และการประเมินความต้องการของผู้เรียน	3.93	4.77	0.21	7
3. สารการเรียนรู้เหมาะสมกับผู้เรียนเป็นรายบุคคลสามารถนำประมวลรายวิชาจัดทำเป็นแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ	4.10	4.83	0.18	8
4. สามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียน	2.88	4.80	0.67	2
5. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถของผู้เรียนโดยมีการจำแนกระดับการเรียนรู้ของผู้เรียน	2.80	4.82	0.72	1
6. ใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน	2.97	4.79	0.61	3
7. เนื้อหาสาระ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และกิจกรรมการเรียนรู้ต้องมีความสอดคล้องกันผ่านการประเมินผล	3.63	4.95	0.36	5
8. มีการสะท้อนกลับข้อมูลเพื่อการปรับปรุงเพื่อออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน	3.54	4.78	0.34	6

จากตาราง 15 พบว่า ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) และลำดับความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการออกแบบการเรียนรู้ เรียงลำดับความต้องการจำเป็นเรียงจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ลำดับที่ 1 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถของผู้เรียนโดยมีการจำแนกระดับการเรียนรู้ของผู้เรียน($PNI_{modified}=0.72$) ลำดับที่ 2 สามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียน ($PNI_{modified}=0.67$) และลำดับที่ 3 ใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน ($PNI_{modified}=0.61$)

ตาราง 16 แสดงค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) และลำดับความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติโดยใช้กระบวนการทางความคิด

ด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติโดยใช้กระบวนการทางความคิด	D	I	PNI_{modified}	ลำดับความต้องการจำเป็น
1. จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ	3.02	4.79	0.59	1
2. จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้คิดแก้ปัญหา	3.70	4.65	0.26	5
3. จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์	3.30	4.69	0.42	4
4. จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้สะท้อนความคิดผ่านการตั้งคำถาม	3.21	4.77	0.49	3
5. จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้กำหนดแนวคิด วางแผน ประเมินผล และนำเสนอผลงาน	3.73	4.68	0.25	6
6. จัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดขั้นสูง	3.01	4.79	0.54	2
7. จัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้อภิปรายอย่างกว้างขวาง	3.74	4.63	0.24	7

จากตาราง 16 พบว่า ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) และลำดับความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติโดยใช้กระบวนการทางความคิด เรียงลำดับความต้องการจำเป็นเรียงจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ลำดับที่ 1 จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ($PNI_{\text{modified}}=0.59$) ลำดับที่ 2 จัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดขั้นสูง ($PNI_{\text{modified}}=0.54$) และลำดับที่ 3 จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้สะท้อนความคิดผ่านการตั้งคำถาม ($PNI_{\text{modified}}=0.49$)

พูน ปณ ทิโต ชิว

ตาราง 17 แสดงค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) และลำดับความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้

ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้	D	I	PNI_{modified}	ลำดับความต้องการจำเป็น
1. ใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ และเหมาะสมกับเนื้อหา	3.50	4.63	0.32	5
2. สืบค้นข้อมูล สารสนเทศ เพื่อพัฒนาและปรับปรุง การจัดการเรียนรู้	3.19	3.61	0.13	7
3. ใช้เทคโนโลยีในการพัฒนา ออกแบบ สร้างสรรค์ นวัตกรรม เพื่อการเรียนรู้	4.14	4.82	0.16	6
4. สร้างสรรค์สื่อ อุปกรณ์ ที่มีความเหมาะสมกับ เนื้อหาในการจัดการเรียนรู้	3.26	4.89	0.50	1
5. สามารถออกแบบ สร้างสรรค์ ปรับปรุง นวัตกรรม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้	3.54	4.84	0.37	4
6. ใช้คอมพิวเตอร์ ในการสร้างและพัฒนาสื่อ นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้	3.17	4.85	0.41	3
7. ใช้สื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม ทางการศึกษาเป็น ตัวกลางในการถ่ายทอดองค์ความรู้	3.24	4.78	0.46	2

จากตาราง 17 พบว่า ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) และลำดับความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้เรียงลำดับความต้องการจำเป็นเรียงจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ลำดับที่ 1 สร้างสรรค์ สื่อ อุปกรณ์ ที่มีความเหมาะสมกับเนื้อหาในการจัดการเรียนรู้ ($PNI_{\text{modified}}=0.50$) ลำดับที่ 2 ใช้สื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม ทางการศึกษาเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดองค์ความรู้ ($PNI_{\text{modified}}=0.46$) และ ลำดับที่ 3 ใช้คอมพิวเตอร์ ในการสร้างและพัฒนาสื่อ นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ ($PNI_{\text{modified}}=0.41$)

ตาราง 18 แสดงค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) และลำดับความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง	D	I	PNI_{modified}	ลำดับความต้องการจำเป็น
1. มีความรู้และความเข้าใจในหลักการของการประเมินผล การเรียนรู้ตามสภาพจริง	3.61	4.96	0.37	2
2. สามารถวัดและประเมินผลการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับ มาตรฐานการเรียนรู้และจุดประสงค์การเรียนรู้ตามที่ หลักสูตรกำหนด	3.42	4.89	0.43	1
3. สามารถออกแบบเครื่องมือในการวัดและประเมินผล การเรียนรู้อย่างหลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหาและ วิธีการจัดการเรียนรู้	3.89	4.98	0.28	5
4. นำเครื่องมือวัดและประเมินผลที่สร้างขึ้นไปใช้อย่าง ถูกต้องและเหมาะสม	4.03	4.99	0.24	6
5. ผู้เรียนได้ประเมินตนเองและประเมินผลจากการลงมือ ปฏิบัติจริง	3.57	4.85	0.36	3
6. นำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการจัดการเรียนรู้	3.70	4.84	0.31	4

จากตาราง 18 พบว่า ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) และลำดับความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง เรียงลำดับความต้องการจำเป็นเรียงจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ลำดับที่ 1 สามารถวัดและประเมินผล การเรียนรู้ได้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และจุดประสงค์การเรียนรู้ตามที่หลักสูตรกำหนด ($PNI_{\text{modified}}=0.43$) ลำดับที่ 2 มีความรู้และความเข้าใจในหลักการของการประเมินผลการเรียนรู้ตาม สภาพจริง ($PNI_{\text{modified}}=0.37$) และลำดับที่ 3 ผู้เรียนได้ประเมินตนเองและประเมินผลจากการลงมือ ปฏิบัติจริง ($PNI_{\text{modified}}=0.36$)

จากผลการประเมินและจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) สภาพ ปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 สามารถจัดลำดับความสำคัญของความต้องการ จำเป็น (PNI_{modified}) ได้ดังนี้

1. ด้านการออกแบบการเรียนรู้ พบว่า ต้องการให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริม ความสามารถของผู้เรียนโดยมีการจำแนกระดับการเรียนรู้ของผู้เรียน มีการออกแบบการจัดการ เรียนรู้ที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียน และ มีการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เพื่อส่งเสริมการจัดการ เรียนรู้ของผู้เรียน

2. ด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติโดยใช้กระบวนการทางความคิด พบว่า ต้องการให้มีการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ มีการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนเกิดทักษะ การคิดขั้นสูง และมีการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้สะท้อนความคิด วางแผน ประเมินผล และนำเสนอ ผลงาน

3. ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรมเพื่อการจัดการเรียนรู้ พบว่า ต้องการให้มีการสร้างสรรค์สื่อ อุปกรณ์ ที่มีความเหมาะสมกับเนื้อหาในการจัดการเรียนรู้ มีการใช้สื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรมทางการศึกษาเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดองค์ความรู้ และมีการใช้คอมพิวเตอร์ ในการสร้างและพัฒนาสื่อ นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้

4. ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง พบว่า ต้องการให้มีการวัดและ ประเมินผลการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และจุดประสงค์การเรียนรู้ตามที่หลักสูตร กำหนด มีความรู้ความเข้าใจในหลักการของการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง และมีการให้ ผู้เรียนได้ประเมินตนเองและประเมินผลจากการลงมือปฏิบัติจริง

ระยะที่ 2 ศึกษาโปรแกรมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

ผู้วิจัยได้นำตัวชี้วัดในองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบไปสร้างแบบสัมภาษณ์โดยเรียง ตามลำดับความต้องการจำเป็น เพื่อใช้ศึกษาโปรแกรมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอน ภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยสัมภาษณ์จาก ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ที่มีแนวทางการปฏิบัติที่เป็นเลิศที่เป็นที่ยอมรับ เป็นแบบอย่างวิธีปฏิบัติที่ ดี (Best Practice) ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และมีผลงานด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ยอดเยี่ยม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยสรุปตามลำดับความต้องการจำเป็นได้ดังนี้

1. ด้านการออกแบบการเรียนรู้

ผลการสังเคราะห์การสัมภาษณ์ด้านการออกแบบการเรียนรู้ พบว่า การจัดการ เรียนรู้ที่เน้นการจัดการเรียนรู้ ครูสามารถออกแบบการเรียนรู้ มีการเข้ารับการอบรม พัฒนาค้นเอง ด้านการจัดการเรียนรู้ ตลอดเวลา ครูจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และครูสามารถนำสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีมาช่วยกระตุ้นความสนใจ คำนึงถึง ความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน มีการสะท้อนกลับข้อมูลเพื่อการปรับปรุงเพื่อออกแบบการจัดการ เรียนรู้ให้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“...โปรแกรมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้นั้น ครูควรมีความรู้ ความเข้าใจในการกำหนด เป้าหมายการจัดการเรียนรู้ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถของผู้เรียนโดยมีการจำแนก ระดับการเรียนรู้ของผู้เรียน และการจัดการเรียนรู้ นั้น สามารถปรับประยุกต์ใช้ได้กับทุกหน่วยการ เรียนรู้...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, วันที่ 26 กรกฎาคม 2567 : การสัมภาษณ์)

“...การจัดการเรียนรู้ ครูมีการนำเทคโนโลยีมประยุกต์ใช้ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ และที่สำคัญครูต้องเข้าใจ การจัดการเรียนรู้ ที่มีวิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย และต้องเลือกให้เหมาะสมกับผู้เรียน...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, วันที่ 30 กรกฎาคม 2567: การสัมภาษณ์)

“...การออกแบบการเรียนรู้ ตามการจัดการเรียนรู้นั้น สารการเรียนรู้ต้องเหมาะสมกับผู้เรียนเป็นรายบุคคล มีความหลากหลาย สามารถนำประมวลรายวิชาจัดทำเป็นแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบดี มีการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียน มีการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความก้าวหน้าอยู่เสมอ และที่สำคัญต้องมีการสะท้อนกลับข้อมูลเพื่อการปรับปรุงเพื่อออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน ...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, วันที่ 31 กรกฎาคม 2567: การสัมภาษณ์)

2. ด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติโดยใช้กระบวนการทางความคิด

ผลการสังเคราะห์การสัมภาษณ์ ด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติโดยใช้กระบวนการทางความคิด ครูต้องวิเคราะห์หลักสูตรและออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัยผู้เรียน ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้จากง่ายไปยาก โดยสอดแทรกคุณธรรมทุกสาระการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้เรียนจากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน และมีการสนับสนุนด้านการนิเทศติดตามให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับโปรแกรมการสอนที่เน้นการจัดการเรียนรู้ ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“...การจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ ใช้คำถามนำให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ ทบทวนเนื้อหาก่อนเรียน ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เป็นสถานการณ์ที่สอดคล้องกับปัจจุบัน ให้ผู้เรียนได้เรียนจากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, วันที่ 26 กรกฎาคม 2567 : การสัมภาษณ์)

“...การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบหมวด 6 ใบ ครูต้องคิดวิเคราะห์เป็น ครูต้องรู้จักการรอคอยในการฝึกผู้เรียนให้คิดวิเคราะห์เป็น ออกแบบคำถามที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะ การคิดวิเคราะห์ เรียนรู้สไตล์การเรียนรู้ของเด็กแต่ละบุคคลให้ได้มากที่สุด วิเคราะห์ความต้องการและความถนัดของผู้เรียน เพื่อนำมาออกแบบการจัดการเรียนรู้ นักเรียนสามารถอธิบายได้ด้วยตนเอง เกิดเป็นองค์ความรู้ได้ในระยะยาว...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, วันที่ 30 กรกฎาคม 2567: การสัมภาษณ์)

“...ครูต้องพยายามใช้การสอนแบบบรรยายให้น้อยที่สุด ให้ข้อมูลกับนักเรียนมากพอที่ผู้เรียนจะลงมือปฏิบัติกิจกรรมได้ ออกแบบกิจกรรมในรูปแบบสถานการณ์จำลอง มีเทคนิคการจัดกลุ่ม ปริมาณผู้เรียนในกลุ่มให้เหมาะสม และออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้จากง่ายไปยาก โดยสอดแทรกคุณธรรมทุกสาระการเรียนรู้ สร้างองค์ความรู้ให้เกิดความเข้าใจ จะส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ในระยะยาว ...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, วันที่ 31 กรกฎาคม 2567: การสัมภาษณ์)

3. ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้

ผลการสังเคราะห์การสัมภาษณ์ด้านการพัฒนาสื่อและนวัตกรรม พบว่า การจัดการเรียนรู้ ครูสามารถออกแบบและพัฒนาสื่อ นวัตกรรม มีการเข้ารับการอบรม พัฒนาตนเองด้านการพัฒนาสื่อการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา ครูจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจในการสร้างสื่อ และการใช้สื่อ ครูใช้สื่อ นวัตกรรมตามหน่วยการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ง่ายขึ้น และสามารถนำนวัตกรรม เทคโนโลยีมาช่วยกระตุ้นความสนใจ คำนึงถึงความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน โดยเน้นสื่อที่พัฒนาการจัดการเรียนรู้ ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“...โปรแกรมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เน้นทักษะการจัดการเรียนรู้ โดยพัฒนาสื่อและนวัตกรรมนั้น ครูควรมีความรู้ ความเข้าใจในการสร้างสื่อและใช้สื่อที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ซึ่งนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ประสบความสำเร็จในการสอนคือการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) และการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสามารถปรับประยุกต์ใช้ได้กับทุกหน่วยการเรียนรู้...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, วันที่ 26 กรกฎาคม 2567 : การสัมภาษณ์)

“...การจัดการเรียนรู้ การพัฒนาสื่อและนวัตกรรมครูต้องมีการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะจากการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 และที่สำคัญครูต้องเข้าใจจัดการเรียนรู้...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, วันที่ 30 กรกฎาคม 2567: การสัมภาษณ์)

“...สื่อและนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ ควรเป็นสื่อจำลองสถานการณ์จริงในชีวิตประจำวันของผู้เรียน สื่อในโลกออนไลน์ สื่อในกระแสที่ผู้เรียนเข้าใจได้ง่าย ครูต้องทำการบ้านศึกษา ค้นหาสื่อที่น่าสนใจ ใกล้เคียงนักเรียน ความน่าสนใจของสื่อจะทำให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ได้ดี...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, วันที่ 31 กรกฎาคม 2567: การสัมภาษณ์)

4. ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

ผลการสังเคราะห์การสัมภาษณ์ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง พบว่า มีการประเมินผลที่หลากหลาย ประเมินผลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนดไว้ตามสภาพจริงของผู้เรียน ประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ระหว่างเรียนและหลังเรียน มีการวัดและประเมินผลรายบุคคลตามสภาพจริงทั้งด้านคุณภาพ และปริมาณ แล้วเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นจริงมาปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาต่อไป การประเมินสามารถปรับรูปแบบได้หลายประเภท เช่น การสังเกตพฤติกรรม บันทึกการเข้าร่วมกิจกรรม บันทึกคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และแบบทดสอบ ซึ่งการใช้ข้อคำถามแบบอัตนัยต้องกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนที่ชัดเจน และมีการจัดนิเทศภายใน จัดอบรม จัดทำคู่มือ การวัดและประเมินของสถานศึกษา ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“...ครูต้องประเมินผลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนดไว้ตามสภาพจริงของผู้เรียน มีการประเมินผลด้วยเทคนิค วิธีการที่หลากหลาย เหมาะสมกับผู้เรียน มีการกำหนดเกณฑ์อย่างหลากหลายตามคุณภาพศักยภาพของผู้เรียน สามารถประเมินโดยใช้แบบทดสอบ ประเมินชิ้นงานผู้เรียน ประเมินจากการสังเกต ประเมินจากความสำเร็จ ความพึงพอใจในการจัดกิจกรรม การร่วมกิจกรรม การสังเกตพฤติกรรมการเรียน ความมีระเบียบวินัย ล้วนแต่นำมาประเมินได้ทั้งสิ้น ทั้งนี้การประเมินไม่ใช่เฉพาะการตีค่าเพียงอย่างเดียว ผลจากการประเมินก็สามารถสะท้อนการสอนได้เช่นกัน...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, วันที่ 26 กรกฎาคม 2567 : การสัมภาษณ์)

“...ประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในเนื้อหาทั้งระหว่างเรียนและหลังเรียน เน้นข้อสอบแบบอัตนัย หรือใช้สถานการณ์จำลองเพื่อประเมิน มีการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนที่ชัดเจน และมีการจัดอบรม จัดทำคู่มือ การวัดและประเมินของสถานศึกษา...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, วันที่ 30 กรกฎาคม 2567: การสัมภาษณ์)

“...มีการวัดและประเมินผลรายบุคคลตามสภาพจริงทั้งด้านคุณภาพ และปริมาณ แล้วเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นจริงมาปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาต่อไป ให้ผู้เรียนสามารถแก้ไขผลงานให้สมบูรณ์ที่สุดก่อนประเมินผล ชื่นชมจุดเด่นของผลงาน และเสนอแนะข้อควรปรับปรุง เน้นการวัดประเมินผลด้วยความยุติธรรม...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, วันที่ 31 กรกฎาคม 2567: การสัมภาษณ์)

ผู้วิจัยนำผลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิมาสังเคราะห์เกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ดังนี้

พูน ปณ ภิโต ชีเว

ตาราง 19 การสังเคราะห์โปรแกรมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการออกแบบการเรียนรู้

โปรแกรมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ด้านการออกแบบการเรียนรู้	การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ
<ol style="list-style-type: none"> 1. กำหนดเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ ผ่านการวิเคราะห์และสังเคราะห์ 2. ประเมินผู้เรียนเพื่อกำหนดเป้าหมายการจัดการเรียนรู้และการประเมินความต้องการของผู้เรียน 3. สารการเรียนรู้เหมาะสมกับผู้เรียนเป็นรายบุคคล สามารถนำประมวลรายวิชามาจัดทำเป็นแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ 4. สามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียน 5. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถของผู้เรียน โดยมีการจำแนกระดับการเรียนรู้ของผู้เรียน 6. ใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน 7. เนื้อหาสาระ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และกิจกรรมการเรียนรู้ต้องมีความสอดคล้องกันผ่านการประเมินผล 8. มีการสะท้อนกลับข้อมูลเพื่อการปรับปรุงเพื่อออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน 	<p>การจัดการเรียนรู้ที่เน้นการจัดการเรียนรู้ ครูสามารถออกแบบการเรียนรู้ มีการเข้ารับการอบรม พัฒนาตนเองด้านการจัดการเรียนรู้ ตลอดเวลา ครูจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และครูสามารถนำสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี มาช่วยกระตุ้นความสนใจ คำนึงถึงความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน มีการสะท้อนกลับข้อมูลเพื่อการปรับปรุงเพื่อออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนต่อไป</p>

จากตาราง 19 ผลการสังเคราะห์โปรแกรมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการออกแบบการเรียนรู้ พบว่า

1. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นการจัดการเรียนรู้ ครูสามารถออกแบบการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มีการกำหนดเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ ผ่านการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ ออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียน
2. ครูพัฒนาตนเอง โดยมีการเข้ารับการอบรม พัฒนาตนเองด้านการจัดการเรียนรู้ ตลอดเวลา ออกแบบสารการเรียนรู้เหมาะสมกับผู้เรียนเป็นรายบุคคล สามารถนำประมวลรายวิชามาจัดทำเป็นแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ
3. ครูจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถของผู้เรียนโดยมีการจำแนกระดับการเรียนรู้ของผู้เรียน
4. ครูสามารถนำสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีมาช่วยกระตุ้นความสนใจ คำนึงถึงความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน มีการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน

5. เนื้อหาสาระ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และกิจกรรมการเรียนรู้ต้องมีความสอดคล้องกันผ่านการประเมินผล มีการสะท้อนกลับข้อมูลเพื่อการปรับปรุงเพื่อออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนต่อไป

ตาราง 20 การสังเคราะห์โปรแกรมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติโดยใช้กระบวนการทางความคิด

โปรแกรมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติโดยใช้กระบวนการทางความคิด	การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ
<ol style="list-style-type: none"> 1. จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ 2. จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้คิดแก้ปัญหา 3. จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ 4. จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้สะท้อนความคิดผ่านการตั้งคำถาม 5. จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้กำหนดแนวคิดวางแผน ประเมินผล และนำเสนอผลงาน 6. จัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดขั้นสูง 7. จัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้อภิปรายอย่างกว้างขวาง 	<p>ด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติโดยใช้กระบวนการทางความคิด ครูต้องวิเคราะห์หลักสูตรและออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัยผู้เรียน ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้จากง่ายไปยาก โดยสอดแทรกคุณธรรมทุกสาระการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้เรียนจากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน และมีการสนับสนุนด้านการนิเทศติดตามให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับโปรแกรมการสอนที่เน้นการจัดการเรียนรู้</p>

จากตาราง 20 ผลการสังเคราะห์โปรแกรมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติโดยใช้กระบวนการทางความคิด พบว่า

1. ครูวิเคราะห์หลักสูตรและออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัยผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ คิดแก้ปัญหา และเกิดการวิเคราะห์
2. ครูออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล
3. ครูออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้จากง่ายไปยาก โดยสอดแทรกคุณธรรมทุกสาระการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้สะท้อนความคิดผ่านการตั้งคำถาม
4. ครูออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนได้เรียนจากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ให้ผู้เรียนได้กำหนดแนวคิด วางแผน ประเมินผล และมีการนำเสนอผลงาน
5. มีการสนับสนุนด้านการนิเทศติดตามให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับโปรแกรมการสอนที่เน้นการจัดการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้อภิปรายอย่างกว้างขวาง

ตาราง 21 การสังเคราะห์โปรแกรมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้

โปรแกรมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้	การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ
<ol style="list-style-type: none"> 1. ใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้และเหมาะสมกับเนื้อหา 2. สืบค้นข้อมูล สารสนเทศ เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ 3. ใช้เทคโนโลยีในการพัฒนา ออกแบบ สร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้ 4. สร้างสรรค์สื่อ อุปกรณ์ ที่มีความเหมาะสมกับเนื้อหาในการจัดการเรียนรู้ 5. สามารถออกแบบ สร้างสรรค์ ปรับปรุง นวัตกรรมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ 6. ใช้คอมพิวเตอร์ ในการสร้างและพัฒนาสื่อ นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ 7. ใช้สื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม ทางการศึกษาเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดองค์ความรู้ 	<p>การจัดการเรียนรู้ ครูสามารถออกแบบและพัฒนาสื่อ นวัตกรรม มีการเข้ารับการอบรม พัฒนาตนเองด้านการพัฒนาสื่อการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา ครูจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจในการสร้างสื่อและการใช้สื่อ ครูใช้สื่อ นวัตกรรมตามหน่วยการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ง่ายขึ้น และครูสามารถนำนวัตกรรม เทคโนโลยีมาช่วยกระตุ้นความสนใจ คำนึงถึงความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน โดยเน้นสื่อที่พัฒนาการจัดการเรียนรู้</p>

จากตาราง 21 ผลการสังเคราะห์โปรแกรมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้ พบว่า

1. ครูมีความรู้ ความเข้าใจในการสร้างสื่อ สืบค้นข้อมูล สารสนเทศ เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ และใช้สื่อนวัตกรรม เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้และเหมาะสมกับเนื้อหาในการจัดการเรียนรู้
2. ครูออกแบบและพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเข้ารับการอบรมพัฒนาตนเอง ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา สามารถออกแบบ สร้างสรรค์ ปรับปรุง นวัตกรรมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้
3. ครูใช้สื่อ นวัตกรรมตามหน่วยการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ง่ายขึ้น และใช้สื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม ทางการศึกษาเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดองค์ความรู้
4. ครูนำนวัตกรรม เทคโนโลยีมาช่วยกระตุ้นความสนใจ คำนึงถึงความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน โดยเน้นสื่อที่พัฒนาการจัดการเรียนรู้ มีการใช้คอมพิวเตอร์ ในการสร้างและพัฒนาสื่อ นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้

ตาราง 22 การสังเคราะห์โปรแกรมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง

โปรแกรมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพ จริง	การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ
<ol style="list-style-type: none"> 1. ประเมินผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ 2. ประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในเนื้อหาและการคิดวิเคราะห์ขณะเรียนและหลังเรียน 3. ประเมินด้วยการสังเกตการตอบคำถามว่านักเรียนมีการคิดวิเคราะห์ 4. การประเมินผลผู้เรียนด้านคุณภาพและปริมาณ 5. ผู้สอนและผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผล 6. มีการประเมินผลด้วยเทคนิคและวิธีการที่หลากหลาย 	<p>มีการประเมินผลที่หลากหลาย ประเมินผลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนดไว้ตามสภาพจริงของผู้เรียน ประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ระหว่างเรียนและหลังเรียน มีการวัดและประเมินผลรายบุคคลตามสภาพจริงทั้งด้านคุณภาพ และปริมาณ แล้วเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นจริงมาปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาต่อไป การประเมินสามารถปรับรูปแบบได้หลายประเภท เช่น การสังเกตพฤติกรรม บันทึกการเข้าร่วมกิจกรรม บันทึกคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และแบบทดสอบ ซึ่งการใช้ข้อคำถามแบบอัตนัยต้องกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนที่ชัดเจน และมีการจัดนิเทศภายใน จัดอบรม จัดทำคู่มือ การวัดและประเมินของสถานศึกษา</p>

จากตาราง 22 ผลการสังเคราะห์โปรแกรมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง พบว่า

1. ครูประเมินผลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนดไว้ตามสภาพจริงของผู้เรียน
2. ครูประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในเนื้อหาและการคิดวิเคราะห์ขณะเรียนและหลังเรียนด้วยเทคนิคและวิธีการที่หลากหลาย โดยผู้สอนและผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผล
3. ครูวัดและประเมินผลรายบุคคลตามสภาพจริงทั้งด้านคุณภาพ และปริมาณ แล้วเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นจริงมาปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาต่อไป
4. ครูมีการประเมินผลด้วยเทคนิคและวิธีการที่หลากหลาย การประเมินสามารถปรับรูปแบบได้หลายประเภท เช่น การสังเกตพฤติกรรม บันทึกการเข้าร่วมกิจกรรม บันทึกคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และแบบทดสอบ และข้อคำถามแบบอัตนัยที่กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนที่ชัดเจน

5. มีการจัดนิเทศภายใน จัดอบรม จัดทำคู่มือ การวัดและประเมินผลของสถานศึกษา

สรุปโปรแกรมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 มีองค์ประกอบการพัฒนาโปรแกรมทั้งหมด 6 องค์ประกอบ มีเนื้อหาของโปรแกรมทั้งหมด 4 ด้าน รวมเนื้อหาในการพัฒนาทั้งหมด 19 ข้อ ดังนี้ ด้านการออกแบบการเรียนรู้ มี 5 ข้อ ด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติโดยใช้กระบวนการทางความคิด มี 5 ข้อ ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการมี 4 ข้อ และด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง มี 5 ข้อ

ผู้วิจัยทำการพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 องค์ประกอบของโปรแกรมประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ หลักการของโปรแกรม วัตถุประสงค์ของโปรแกรม เนื้อหาของโปรแกรม กระบวนการพัฒนา สื่อวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ และการประเมินผล ใช้ระยะเวลารวม 100 ชั่วโมง โดยโปรแกรมแบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 หน่วย นำเสนอเรียงตามลำดับความต้องการจำเป็น ดังนี้

การออกแบบการเรียนรู้ หมายถึง 1) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นการจัดการเรียนรู้ ครูสามารถออกแบบการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มีการกำหนดเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ ผ่านการวิเคราะห์และสังเคราะห์ ออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียน 2) ครูพัฒนาตนเอง โดยมีการเข้ารับการอบรม พัฒนาด้านการจัดการเรียนรู้ตลอดเวลา ออกแบบสาระการเรียนรู้เหมาะสมกับผู้เรียนเป็นรายบุคคล สามารถนำประมวลรายวิชาจัดทำเป็นแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ 3) ครูจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถของผู้เรียนโดยมีการจำแนกระดับการเรียนรู้ของผู้เรียน 4) ครูสามารถนำสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีมาช่วยกระตุ้นความสนใจ คำนึงถึงความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน มีการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน 5) เนื้อหาสาระ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และกิจกรรมการเรียนรู้ต้องมีความสอดคล้องกันผ่านการประเมินผล มีการสะท้อนกลับข้อมูลเพื่อการปรับปรุงเพื่อออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนต่อไป

การจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติโดยใช้กระบวนการทางความคิด หมายถึง 1) ครูวิเคราะห์หลักสูตรและออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัยผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ คิดแก้ปัญหา และเกิดการวิเคราะห์ 2) ครูออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล 3) ครูออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้จากง่ายไปยาก โดยสอดแทรกคุณธรรมทุกสาระการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้สะท้อนความคิดผ่านการตั้งคำถาม 4) ครูออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนได้เรียนจากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ให้ผู้เรียนได้กำหนดแนวคิด วางแผน ประเมินผล และมีการนำเสนอผลงาน 5) มีการสนับสนุนด้านการนิเทศติดตามให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับโปรแกรมการสอนที่เน้นการจัดการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้อภิปรายอย่างกว้างขวาง

การใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้ หมายถึง 1) ครูมีความรู้ ความเข้าใจในการสร้างสื่อ สืบค้นข้อมูล สารสนเทศ เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ และใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้และเหมาะสมกับเนื้อหาในการจัดการเรียนรู้ 2) ครู

ออกแบบและพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเข้ารับการอบรม พัฒนาตนเองด้านการพัฒนาสื่อการเรียน ร้อยอยู่ตลอดเวลา สามารถออกแบบ สร้างสรรค์ ปรับปรุง นวัตกรรมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ 3) ครู ใช้สื่อ นวัตกรรมตามหน่วยการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างขึ้น และใช้สื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม ทางการศึกษาเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดองค์ความรู้

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง หมายถึง 1) ครูประเมินผลให้สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนดไว้ตามสภาพจริงของผู้เรียน 2) ครู ประเมินผลการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ในเนื้อหาและการคิดวิเคราะห์ขณะเรียนและหลังเรียนด้วยเทคนิคและวิธีการที่หลากหลาย โดยผู้สอนและผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผล 3) ครูวัดและประเมินผลรายบุคคลตามสภาพจริง ทั้งด้านคุณภาพ และปริมาณ แล้วเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นจริงมาปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาต่อไป 4) ครูมีการประเมินผลด้วยเทคนิคและวิธีการที่หลากหลาย การประเมินสามารถปรับรูปแบบได้หลาย ประเภท เช่น การสังเกตพฤติกรรม บันทึกการเข้าร่วมกิจกรรม บันทึกคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และ แบบทดสอบ และข้อคำถามแบบอัตนัยที่กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนที่ชัดเจน 5) มีการจัดนิเทศ ภายใน จัดอบรม จัดทำคู่มือ การวัดและประเมินผลของของสถานศึกษา

ผู้วิจัยนำผลจากการวิจัยในระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึง ประสงค์ของ การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3 การวิเคราะห์การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูในการจัดการ เรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3 และการศึกษา Best Practice เกี่ยวกับการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกจากครูโรงเรียน ที่มีแนวปฏิบัติที่ดี มาเป็นข้อมูลประกอบการร่างโปรแกรมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของ ครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3 โดยมี รายละเอียดของโปรแกรมดังนี้

ร่างโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3

ส่วนที่ 1 บทนำ

สภาพโลกาภิวัตน์ได้เชื่อมทุกประเทศให้กลายเป็นสมาคมโลก โดยเชื่อมโยงทั้งด้านการ ถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร องค์กรความรู้ วัฒนธรรม และเศรษฐกิจการค้าที่เปิดเสรีมากขึ้น รวมถึงการ คมนาคมขนส่งจากทั่วทุกมุมโลก ส่งผลให้เกิดการตื่นตัวในการพัฒนาทักษะภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นสื่อกลางในกิจกรรมแทบทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็น ด้านการค้าและการ ลงทุน การศึกษา การติดต่อสื่อสาร การท่องเที่ยว และการใช้ในชีวิตประจำวัน แม้ว่าปัจจุบันจะมี ภาษาต่างประเทศอื่น ๆ เข้ามามีบทบาทมากขึ้น เช่น ภาษาจีน ภาษาเกาหลี ภาษาญี่ปุ่น ฯลฯ แต่ภาษาอังกฤษยังคงเป็นที่ยอมรับและนำมาใช้เป็นภาษากลางของคนทั่วโลก

กระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนไทยเด็กและเยาวชนไทย ให้มี ความสามารถใช้ภาษาอังกฤษ ในระดับที่สามารถติดต่อสื่อสารและใช้ประโยชน์ได้ แต่จากงานวิจัย

หลายชิ้นกลับพบว่า เด็กไทยมีความอ่อนด้านภาษาอังกฤษค่อนข้างมาก โดยเด็กไทยส่วนใหญ่มีความสามารถด้านภาษาอังกฤษในระดับต้องปรับปรุง

ปัญหาสำคัญประการหนึ่งที่ไม่เอื้อและเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาภาษาอังกฤษของเด็กไทยคือ ความจำกัดด้านคุณภาพและปริมาณครูที่มีความสามารถด้านภาษาอังกฤษ ที่ผ่านมามีครูสอนภาษาอังกฤษจำนวนมากยังขาดความแม่นยำในการออกเสียงและการใช้ไวยากรณ์ มุ่งสอนแบบท่องจำมากกว่าการสอนให้รู้จักธรรมชาติของภาษา ซึ่งหากครูไม่มีความรู้ในภาษาอังกฤษเพียงพอ ย่อมยากที่จะสอนผู้เรียนให้เก่งภาษาอังกฤษได้ การพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษจะเห็นว่าครูก็เป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาทักษะ ภาษาอังกฤษของผู้เรียน รวมถึงการจัดการเรียนรู้ที่สามารถกระตุ้นความสนใจใฝ่รู้ของผู้เรียน

หลักการพัฒนาบุคลากรอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่องและทั่วถึง คือ จะต้องมีการวางแผนการพัฒนาบุคลากรอย่างชัดเจน โดยสอดคล้องสัมพันธ์กับภารกิจหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรนั้นๆ และต้องมีกระบวนการที่เป็นขั้นตอนมีระบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 นั้นในการปฏิบัติจริงในสถานศึกษา ยังคงมีปัญหาและไม่บรรลุผลเท่าที่ควร ทั้งนี้เพราะมีเหตุปัจจัยหลายประการ คือ การจัดการเรียนรู้อย่างคงที่ครูเป็นศูนย์กลาง ครูส่วนมากยังคงเชื่อมั่น และคุ้นเคยอยู่กับการถ่ายทอดความเชี่ยวชาญของตนให้ลูกศิษย์ ครูคือผู้รู้ดีที่สุด และมีอำนาจที่สุด ในห้องเรียนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560:41) ได้ให้ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ โดยการส่งเสริมให้ครูจัดทำหน่วยการเรียนรู้ ด้วยการคัดเลือกผลงานเพื่อเชิดชูเกียรติจำแนกเป็นระดับ ระดับดี ดีเด่น ดีเยี่ยม ทั้งมีกิจกรรมเสริมเติมเต็มความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ ให้แก่ครูผู้ส่งผลงานที่ได้รับการคัดเลือกด้วย ซึ่งการส่งเสริมให้มีการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ดังกล่าวจะส่งผลให้คุณครูได้นำหน่วยการเรียนรู้ที่ได้ออกแบบขึ้น นั้นไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ครอบคลุมทุกตัวชี้วัดของมาตรฐานการเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพ ในการจัดการเรียนรู้ นี้ ครูผู้สอนจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม เทคโนโลยี และการเรียนรู้ของผู้เรียน ต้องเปลี่ยนจากผู้สอน เป็นผู้ถ่ายทอดโดยปรับเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้ชี้แนะ แนะนำวิธีการค้นคว้าหาความรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถแสวงหาความรู้และประยุกต์ใช้ทักษะต่าง ๆ โดยการสร้างความเข้าใจด้วยตนเองจนเกิดเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมาย

การให้ความสำคัญต่อการพัฒนาครูกับการพัฒนาตนเองด้านภาษาอังกฤษ ทั้งด้านการฟัง พูด อ่าน และเขียน ในระดับที่สามารถสื่อสารและสอนผู้เรียน รวมถึงนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งไม่เพียงแต่กลุ่มครูที่สอนภาษาอังกฤษเท่านั้น แต่รวมถึงกลุ่มครูที่สอนในวิชาอื่นด้วยที่ควรมีพื้นฐานด้านทักษะภาษาอังกฤษที่ดี ซึ่งย่อมจะส่งผลดีต่อการพัฒนาตนเอง และมีส่วนพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของผู้เรียนด้วย แนวทางการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของครู

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 เพื่อให้ครูผู้สอนภาษาอังกฤษมีแนวทางในการพัฒนาตนเอง นำความรู้ความสามารถไปพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ และนำผลวิจัยที่ได้มาปรับปรุงเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาต่อไป

หลักการ

หลักการโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้ครูสามารถนำความรู้ ความเข้าใจ ที่ได้จากการพัฒนา ไปดำเนินการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพของนักเรียน และพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

เป้าหมายและวัตถุประสงค์

เป้าหมาย

เพื่อพัฒนาศักยภาพครูผู้สอนภาษาอังกฤษในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ให้สามารถจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ได้อย่างมีประสิทธิภาพส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างเต็มศักยภาพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ครูผู้สอนภาษาอังกฤษมีความรู้และทักษะในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก
2. เพื่อส่งเสริมการใช้สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการจัดการเรียนรู้
3. เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
4. เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างครูผู้สอนในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และแนวปฏิบัติที่ดี

โครงสร้างและเนื้อหา

เนื้อหาของโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 แบ่งออกเป็น 4 หน่วย รวม 100 ชั่วโมงในการพัฒนา ได้แก่

หน่วยที่ 1 การออกแบบการเรียนรู้ (30 ชั่วโมง)

หลักการ

การออกแบบการเรียนรู้ คือกระบวนการในการวางแผนการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ที่ต้องการ และให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

เป้าหมายและวัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนาเกิดความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้การกำหนดผลการเรียนรู้ที่เน้นการวิเคราะห์ สังเคราะห์ จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ การประเมิน สถานะและความต้องการของผู้เรียน นำข้อมูลย้อนกลับมาปรับปรุงการออกแบบการเรียนรู้

โครงสร้างและเนื้อหา

- 1.1 การศึกษาหลักสูตร โครงสร้างรายวิชา มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด
- 1.2 การประเมินสถานะของผู้เรียนก่อนสอนเพื่อกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้
- 1.3 การประเมินความต้องการของผู้เรียน ให้มีความเหมาะสมกับเนื้อหาสาระ
- 1.4 นำประมวลรายวิชามาจัดทำแผนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ
- 1.5 การกำหนดผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เน้นการวิเคราะห์ สังเคราะห์
- 1.6 การจัดทำหน่วยการเรียนรู้โดยวิเคราะห์จากมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด
- 1.7 ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การเรียนรู้ที่หลากหลายน่าสนใจ ยืดหยุ่นและสามารถปรับใช้ให้เหมาะสมกับบทเรียนและผู้เรียน
- 1.8 ใช้กระบวนการ PLC เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเพื่อนครูด้วยกันและนำข้อมูลย้อนกลับมาปรับปรุงการออกแบบการเรียนรู้

รูปแบบและแนวทางการจัดกิจกรรม

- 1) การพัฒนาตนเอง
- 2) การอบรม สัมมนา
- 3) การจัดทีมงานเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้

เทคนิคและเครื่องมือ

- 1) แบบทดสอบ
- 2) สื่อเล็กทรอนิกส์
- 3) ใบความรู้
- 4) แหล่งเรียนรู้
- 5) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เข้ารับการอบรมกับวิทยากรประจำหลักสูตร

การประเมินผล

- 1) การสังเกตจากการอภิปราย
- 2) ประเมินผลงานจากใบกิจกรรมระหว่างที่ปฏิบัติ
- 3) ทดสอบความรู้ความเข้าใจก่อน-หลัง การพัฒนา

หน่วยที่ 2 การจัดการเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติผ่านกระบวนการทางความคิด (50 ชั่วโมง)

หลักการ

การจัดการเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติผ่านกระบวนการทางความคิด เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีกิจกรรมให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ แลกเปลี่ยนประสบการณ์เรียนรู้ในเชิงทักษะต่างๆ เช่น กระบวนการคิดขั้นสูง การทดลอง การสำรวจตรวจสอบ ผู้เรียนต้องหาคำหมายและทำความเข้าใจด้วยตนเอง ร่วมกันสืบค้นหาคำตอบ อภิปราย นำเสนอและสรุปกรอบความคิดร่วมกัน ประยุกต์ใช้หรือลงมือปฏิบัติ โดยครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนที่หลากหลายและจัดบรรยากาศที่เหมาะสม เพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียน

เป้าหมายและวัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนาก่อเกิดความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการจัดการเรียนรู้ ผ่านกระบวนการคิดและ การลงมือปฏิบัติ การพัฒนารูปแบบเทคนิคการจัดการเรียนการสอนที่มี กิจกรรมให้นักเรียนได้คิดและลงมือปฏิบัติการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียน

โครงสร้างและเนื้อหา

- 2.1 การจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียน มีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติจริง
- 2.2 การจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้คิดแก้ปัญหา พัฒนาระบบ การคิด ศึกษาค้นคว้า ทดลองและแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง
- 2.3 การจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์วิจารณ์และอภิปรายอย่าง กว้างขวาง
- 2.4 การจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง สะท้อนความคิดเห็นด้วยการ ตั้งคำถาม
- 2.5 การจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้สะท้อนความคิดด้วยการตั้งคำถาม
- 2.6 การจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้กำหนดแนวคิด วางแผน ประเมินผลและนำเสนอผลงาน

รูปแบบและแนวทางการจัดกิจกรรม

- 1) การพัฒนาตนเอง
- 2) การอบรม สัมมนา

เทคนิคและเครื่องมือ

- 1) แบบทดสอบ
- 2) สื่ออิเล็กทรอนิกส์
- 3) ใบความรู้
- 4) แหล่งเรียนรู้
- 5) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เข้ารับการอบรมกับวิทยากรประจำหลักสูตร

การประเมินผล

- 1) การสังเกตจากการอภิปราย
- 2) ประเมินผลงานจากใบกิจกรรมระหว่างที่ปฏิบัติ
- 3) ทดสอบความรู้ความเข้าใจก่อน-หลัง การพัฒนา

หน่วยที่ 3 การใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้ (10 ชั่วโมง) หลักการ

การใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้ คือความสามารถในการ เลือกใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้อย่างเหมาะสม สามารถแสวงหาแหล่งเรียนรู้ ที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน สามารถออกแบบและสร้างนวัตกรรมทางการศึกษา การผลิตสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศส่งเสริมให้ผู้เรียน มีวิจารณญาณในการเลือกใช้เทคโนโลยี สารสนเทศได้อย่างเหมาะสม มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ ใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม

เป้าหมายและวัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนาเกิดความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ การเลือกใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ การสืบค้นข้อมูลผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต การออกแบบและสร้าง นวัตกรรมทางการศึกษา

โครงสร้างและเนื้อหา

- 3.1 การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนรู้ อย่างหลากหลายเหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้
- 3.2 สืบค้นข้อมูลผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้
- 3.3 การเลือกใช้ ออกแบบ สร้างและพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเพื่อนำมาใช้แก้ปัญหาและส่งเสริม การเรียนรู้ของผู้เรียน
- 3.4 การใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการผลิตสื่อ นวัตกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้
- 3.5 การติดตามประเมินผลการใช้สื่อ นวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง
- 3.6 การพัฒนาเทคโนโลยีและสารสนเทศ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี

รูปแบบและแนวทางการจัดกิจกรรม

- 1) การพัฒนาตนเอง
- 2) การอบรม สัมมนา

เทคนิคและเครื่องมือ

- 1) แบบทดสอบ
- 2) สื่ออิเล็กทรอนิกส์
- 3) ใบความรู้
- 4) แหล่งเรียนรู้
- 5) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เข้ารับการอบรมกับวิทยากรประจำหลักสูตร

การประเมินผล

- 1) การสังเกตจากการอภิปราย
- 2) ประเมินผลงานจากใบกิจกรรมระหว่างที่ปฏิบัติ
- 3) ทดสอบความรู้ความเข้าใจก่อน-หลัง การพัฒนา

หน่วยที่ 4 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง (10 ชั่วโมง)

หลักการ

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง หมายถึง กระบวนการตรวจสอบผลการเรียนรู้ และพัฒนาการ ต่าง ๆ ของผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร ในสภาพที่สอดคล้องกับ ความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน เพื่อนำผลไปปรับปรุงการเรียนการสอนและใช้เป็นข้อมูลสำหรับการ ตัดสินผลการเรียน

เป้าหมายและวัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนาเกิดความรู้ ความเข้าใจและความสามารถในการวัดและประเมินผลการ เรียนรู้ตามสภาพจริง สร้างเครื่องมือวัดผลประเมินผล นำผลการประเมินมาพัฒนาการจัดการเรียนรู้

โครงสร้างและเนื้อหา

- 4.1 ศึกษาคู่มือการวัดและประเมินผล รวมถึงมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดการเรียนรู้ และจุดประสงค์การเรียนรู้
- 4.2 ออกแบบวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้อย่างหลากหลายเหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้
- 4.3 สร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวัดและประเมินผล และนำเครื่องมือวัดและประเมินผลไปใช้อย่างถูกต้องเหมาะสม
- 4.4 วัดและประเมินผลจากการปฏิบัติจริงและผู้เรียนได้ประเมินตนเอง
- 4.5 วัดและประเมินผลได้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนตามที่หลักสูตรกำหนด
- 4.6 นำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้

รูปแบบและแนวทางการจัดกิจกรรม

- 1) การพัฒนาตนเอง
- 2) การอบรม สัมมนา

เทคนิคและเครื่องมือ

- 1) แบบทดสอบ
- 2) สื่อเล็กทรอนิกส์
- 3) ใบความรู้
- 4) แหล่งเรียนรู้
- 5) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เข้ารับการอบรมกับวิทยากรประจำหลักสูตร

การประเมินผล

- 1) การสังเกตจากการอภิปราย
- 2) ประเมินผลงานจากใบกิจกรรมระหว่างที่ปฏิบัติ
- 3) ทดสอบความรู้ความเข้าใจก่อน-หลัง การพัฒนา

4. รูปแบบวิธีการและแนวทางการจัดกิจกรรม

วิธีการและแนวทางการจัดกิจกรรม ใช้วิธีการที่หลากหลายเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งและยั่งยืน เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนาศึกษาสามารถนำไปเป็นหลักการในการพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง วิธีการที่จะนำมาใช้ในการดำเนินการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ได้แก่ 1) การพัฒนาตนเอง 2) การอบรม สัมมนา 3) การจัดทีมงานเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยอาศัยหลักการพัฒนา 70:20:10 70% คือ ประสบการณ์การทำงานจริง 20% คือ การทำงานร่วมกับผู้อื่นหรือการเรียนรู้จากบุคคลอื่น และ 10% คือ อาศัยหลักสูตร รูปแบบวิธีการที่ชัดเจน

5. เทคนิคและเครื่องมือ

- 1) แบบทดสอบ
- 2) สื่อเล็กทรอนิกส์
- 3) ใบความรู้
- 4) แหล่งเรียนรู้

5) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เข้ารับการอบรมกับวิทยากรประจำหลักสูตร

6. การประเมินผล

1) การประเมินความรู้ความเข้าใจ ก่อน-หลัง การพัฒนา

2) การประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ตรวจสอบและยืนยันโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบ และประเมิน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 5 คน ซึ่ง ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิแสดงดังตาราง 23

ตาราง 23 บันทึกการตรวจสอบยืนยันโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอน
ภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดย
ผู้ทรงคุณวุฒิ

ประเด็นการตรวจสอบยืนยันโปรแกรม	ข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ	การปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ
1. หลักการ	มีความชัดเจน (คงไว้)	คงไว้
2. เป้าหมายและวัตถุประสงค์	มีความชัดเจน ครบคลุม (คงไว้)	คงไว้
3. โครงสร้างและเนื้อหา		
3.1 หน่วยที่ 1 การออกแบบการเรียนรู้	ปรับชั่วโมงการพัฒนาให้เหมาะสมกับความต้องการจำเป็น ลำดับที่ 1	เพิ่มชั่วโมงการพัฒนา
3.2 หน่วยที่ 2 การจัดการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติผ่านกระบวนการทางความคิด	ปรับชั่วโมงการพัฒนาให้เหมาะสมกับความต้องการจำเป็น ลำดับที่ 2	ลดชั่วโมงการพัฒนา
3.3 การใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรมเพื่อการจัดการเรียนรู้	ปรับชั่วโมงการพัฒนาให้เหมาะสมกับความต้องการจำเป็น ลำดับที่ 3	เพิ่มชั่วโมงการพัฒนา
3.4 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง	ปรับชั่วโมงการพัฒนาให้เหมาะสมกับความต้องการจำเป็น ลำดับที่ 4	คงไว้
4. รูปแบบวิธีการและแนวทางการจัดกิจกรรม		
4.1 การพัฒนาตนเอง	มีความเหมาะสม (คงไว้)	คงไว้
4.2 การฝึกอบรมและสัมมนา	มีความเหมาะสม (คงไว้)	คงไว้
1) ทำแบบทดสอบก่อนการอบรม		
2) ศึกษาเนื้อหาจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์		
3) ศึกษาเนื้อหาเพิ่มเติมจากใบความรู้		
4) สืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้		
5) ทำใบงาน/กิจกรรมที่กำหนด		
6) แสดงความคิดเห็นตามประเด็นที่สนใจ		
7) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เข้ารับการอบรมกับวิทยากรประจำหลักสูตร		
8) ทำแบบทดสอบหลังการอบรม		
5. เทคนิคและเครื่องมือ	มีความเหมาะสม (คงไว้)	คงไว้
6. การประเมินผล	มีความเหมาะสม (คงไว้)	คงไว้

นำร่างโปรแกรมฯ มาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ จนได้โปรแกรมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยมีรายละเอียดของโปรแกรกดังนี้

โปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

บทนำ

สภาพโลกาภิวัตน์ได้เชื่อมทุกประเทศให้กลายเป็นสมาคมโลก โดยเชื่อมโยงทั้งด้านการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร องค์ความรู้ วัฒนธรรม และเศรษฐกิจการค้าที่เปิดเสรีมากขึ้น รวมถึงการคมนาคมขนส่งจากทั่วทุกมุมโลก ส่งผลให้เกิดการตื่นตัวในการพัฒนาทักษะภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นสื่อกลางในกิจกรรมแทบทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็น ด้านการค้าและการลงทุน การศึกษา การติดต่อสื่อสาร การท่องเที่ยว และการใช้ในชีวิตประจำวัน แม้ว่าปัจจุบันจะมีภาษาต่างประเทศอื่น ๆ เข้ามามีบทบาทมากขึ้น เช่น ภาษาจีน ภาษาเกาหลี ภาษาญี่ปุ่น ฯลฯ แต่ภาษาอังกฤษยังคงเป็นที่ยอมรับและนำมาใช้เป็นภาษากลางของคนทั่วโลก

กระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนไทยเด็กและเยาวชนไทย ให้มีความสามารถใช้ภาษาอังกฤษ ในระดับที่สามารถติดต่อสื่อสารและใช้ประโยชน์ได้ แต่จากงานวิจัยหลายชิ้นกลับพบว่า เด็กไทยมีความอ่อนด้อยด้านภาษาอังกฤษค่อนข้างมาก โดยเด็กไทยส่วนใหญ่มิมีความสามารถด้านภาษาอังกฤษในระดับต้องปรับปรุง

ปัญหาสำคัญประการหนึ่งที่ไม่เอื้อและเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาภาษาอังกฤษของเด็กไทย คือ ความจำกัดด้านคุณภาพและปริมาณครูที่มีความสามารถด้านภาษาอังกฤษ ที่ผ่านมามีครูสอนภาษาอังกฤษจำนวนมากยังขาดความแม่นยำในการออกเสียงและการใช้ไวยากรณ์ มุ่งสอนแบบท่องจำมากกว่าการสอนให้รู้จักธรรมชาติของภาษา ซึ่งหากครูไม่มีความรู้ในภาษาอังกฤษมากเพียงพอ ย่อมยากที่จะสอนผู้เรียนให้เก่งภาษาอังกฤษได้ การพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษจะเห็นว่าครูก็เป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาทักษะ ภาษาอังกฤษของผู้เรียน รวมถึงการจัดการเรียนรู้ที่สามารถกระตุ้นความสนใจใฝ่รู้ของผู้เรียน

หลักการพัฒนาบุคลากรอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่องและทั่วถึง คือ จะต้องมีการวางแผนการพัฒนาบุคลากรอย่างชัดเจน โดยสอดคล้องสัมพันธ์กับภารกิจหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรนั้นๆ และต้องมีกระบวนการที่เป็นขั้นตอนมีระบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 นั้นในการปฏิบัติจริงในสถานศึกษา ยังคงมีปัญหาและไม่บรรลุผลเท่าที่ควร ทั้งนี้เพราะมีเหตุปัจจัยหลายประการ คือ การจัดการเรียนรู้อย่างเน้นที่ครูเป็นศูนย์กลาง ครูส่วนมากยังคงเชื่อมั่น และคุ้นเคยอยู่กับการถ่ายทอดความเชี่ยวชาญของตนให้ลูกศิษย์ ครูคือผู้รู้ดีที่สุด และมีอำนาจที่สุด ในห้องเรียนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560:41) ได้ให้ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ โดยการส่งเสริมให้ครูจัดทำหน่วยการเรียนรู้ ด้วยการคัดเลือกผลงานเพื่อเชิดชูเกียรติจำแนกเป็นระดับ ระดับดี ดีเด่น ดีเยี่ยม ทั้งมีกิจกรรมเสริมเติมเต็มความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ ให้แก่ครูผู้ส่งผลงานที่ได้รับการคัดเลือกด้วย ซึ่งการส่งเสริมให้มีการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ดังกล่าวจะส่งผลให้คุณครูได้นำหน่วยการเรียนรู้ที่ได้ออกแบบขึ้น นั้นไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ครอบคลุมทุกตัวชี้วัดของมาตรฐานการเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพ ในการจัดการเรียนรู้ นี้ ครูผู้สอนจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม เทคโนโลยี และการเรียนรู้ของผู้เรียน ต้อง

เปลี่ยนจากผู้สอน เป็นผู้ถ่ายทอดโดยปรับเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้ชี้แนะ แนะนำวิธีการค้นคว้าหาความรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถแสวงหาความรู้และประยุกต์ใช้ทักษะต่าง ๆ โดยการสร้างความเข้าใจด้วยตนเองจนเกิดเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมาย

การให้ความสำคัญต่อการพัฒนาครูกับการพัฒนาตนเองด้านภาษาอังกฤษ ทั้งด้านการฟัง พูด อ่าน และเขียน ในระดับที่สามารถสื่อสารและสอนผู้เรียน รวมถึงนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งไม่เพียงแต่กลุ่มครูที่สอนภาษาอังกฤษเท่านั้น แต่รวมถึงกลุ่มครูที่สอนในวิชาอื่นด้วยที่ควรมีพื้นฐานด้านทักษะภาษาอังกฤษที่ดี ซึ่งย่อมจะส่งผลดีต่อการพัฒนาตนเอง และมีส่วนพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของผู้เรียนด้วย แนวทางการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของครู

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 เพื่อให้ครูผู้สอนภาษาอังกฤษมีแนวทางในการพัฒนาตนเอง นำความรู้ความสามารถไปพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ และนำผลวิจัยที่ได้มาปรับปรุงเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาต่อไป

หลักการ

หลักการโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้ครูสามารถนำความรู้และวิธีการพัฒนาตนเองที่ได้ ไปดำเนินการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพของนักเรียน และพัฒนาศักยภาพตนเองในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกต่อไป

เป้าหมายและวัตถุประสงค์

เป้าหมาย

เพื่อพัฒนาศักยภาพครูผู้สอนภาษาอังกฤษในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ให้สามารถจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างเต็มศักยภาพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ครูผู้สอนภาษาอังกฤษมีความรู้และทักษะในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก
2. เพื่อส่งเสริมการใช้สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการจัดการเรียนรู้
3. เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
4. เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างครูผู้สอนในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และแนวปฏิบัติที่ดี

โครงสร้างและเนื้อหา

เนื้อหาของโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 แบ่งออกเป็น 4 หน่วย ได้แก่

หน่วยที่ 1 การออกแบบการเรียนรู้ (40 ชั่วโมง)

หลักการ

การออกแบบการเรียนรู้ คือกระบวนการในการวางแผนการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ที่ต้องการ และให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เป้าหมายและวัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนาก่อเกิดความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้การกำหนดผลการเรียนรู้ที่เน้นการวิเคราะห์ สังเคราะห์ จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ การประเมิน สถานะและความต้องการของผู้เรียน นำข้อมูลย้อนกลับมาปรับปรุงการออกแบบการเรียนรู้

โครงสร้างและเนื้อหา

- 1.1 การศึกษาหลักสูตร โครงสร้างรายวิชา มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด (5 ชั่วโมง)
- 1.2 การประเมินสถานะของผู้เรียนก่อนสอนเพื่อกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ (5 ชั่วโมง)
- 1.3 การประเมินความต้องการของผู้เรียน ให้มีความเหมาะสมกับเนื้อหาสาระ (5 ชั่วโมง)
- 1.4 นำประมวลรายวิชามาจัดทำแผนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ (5 ชั่วโมง)
- 1.5 การกำหนดผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เน้นการวิเคราะห์ สังเคราะห์ (5 ชั่วโมง)
- 1.6 การจัดทำหน่วยการเรียนรู้โดยวิเคราะห์จากมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด (5 ชั่วโมง)
- 1.7 ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การเรียนรู้ที่หลากหลายน่าสนใจ ยืดหยุ่นและสามารถปรับใช้ให้เหมาะสมกับบทเรียนและผู้เรียน (5 ชั่วโมง)

1.8 ใช้กระบวนการ PLC เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเพื่อนครูด้วยกันและนำข้อมูลย้อนกลับมาปรับปรุงการออกแบบการเรียนรู้ (5 ชั่วโมง)

รูปแบบและแนวทางการจัดกิจกรรม

- 1) การพัฒนาตนเอง
- 2) การอบรม สัมมนา
- 3) การจัดทีมงานเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้

เทคนิคและเครื่องมือ

- 1) แบบทดสอบ
- 2) สื่อเล็กทรอนิกส์
- 3) ใบความรู้
- 4) แหล่งเรียนรู้
- 5) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เข้ารับการอบรมกับวิทยากรประจำหลักสูตร

การประเมินผล

- 1) การสังเกตจากการอภิปราย
- 2) ประเมินผลงานจากใบกิจกรรมระหว่างที่ปฏิบัติ
- 3) ทดสอบความรู้ความเข้าใจก่อน-หลัง การพัฒนา

หน่วยที่ 2 การจัดการเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติผ่านกระบวนการทางความคิด (30 ชั่วโมง)

หลักการ

การจัดการเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติผ่านกระบวนการทางความคิด เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีกิจกรรมให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ แลกเปลี่ยนประสบการณ์เรียนรู้ในเชิงทักษะต่างๆ เช่น กระบวนการคิดขั้นสูง การทดลอง การสำรวจตรวจสอบ ผู้เรียนต้องหาความหมายและทำความเข้าใจด้วยตนเอง ร่วมกันสืบค้นหาคำตอบ อภิปราย นำเสนอและสรุปกรอบความคิดร่วมกัน ประยุกต์ใช้หรือลงมือปฏิบัติ โดยครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนที่หลากหลายและจัดบรรยากาศที่เหมาะสม เพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียน เป้าหมายและวัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนาก่อเกิดความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและการลงมือปฏิบัติ การพัฒนารูปแบบเทคนิคการจัดการเรียนการสอนที่มีกิจกรรมให้นักเรียนได้คิดและลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียน

โครงสร้างและเนื้อหา

- 2.1 การจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียน มีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติจริง (5 ชั่วโมง)
- 2.2 การจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้คิดแก้ปัญหา พัฒนาระบบ การคิด ศึกษาค้นคว้า ทดลองและแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง (5 ชั่วโมง)
- 2.3 การจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์วิจารณ์และอภิปรายอย่างกว้างขวาง (5 ชั่วโมง)
- 2.4 การจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง สะท้อนความคิดเห็นด้วยการตั้งคำถาม (5 ชั่วโมง)
- 2.5 การจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้สะท้อนความคิดด้วยการตั้งคำถาม (5 ชั่วโมง)
- 2.6 การจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้กำหนดแนวคิด วางแผน ประเมินผลและนำเสนอผลงาน (5 ชั่วโมง)

รูปแบบและแนวทางการจัดกิจกรรม

- 1) การพัฒนาตนเอง
- 2) การอบรม สัมมนา

เทคนิคและเครื่องมือ

- 1) แบบทดสอบ
- 2) สื่อเล็กทรอนิกส์
- 3) ใบความรู้
- 4) แหล่งเรียนรู้
- 5) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เข้ารับการอบรมกับวิทยากรประจำหลักสูตร

การประเมินผล

- 1) การสังเกตจากการอภิปราย
- 2) ประเมินผลงานจากใบกิจกรรมระหว่างที่ปฏิบัติ

3) ทดสอบความรู้ความเข้าใจก่อน-หลัง การพัฒนา

หน่วยที่ 3 การใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรมเพื่อการจัดการเรียนรู้ (20 ชั่วโมง)

หลักการ

การใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้ คือความสามารถในการเลือกใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม สามารถแสวงหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน สามารถออกแบบและสร้างนวัตกรรมทางการศึกษา การผลิตสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศส่งเสริมให้ผู้เรียน มีวิจาร์ณญาณในการเลือกใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างเหมาะสม มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ ใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เป้าหมายและวัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนาเกิดความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ การเลือกใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ การสืบค้นข้อมูลผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต การออกแบบและสร้างนวัตกรรมทางการศึกษา โครงสร้างและเนื้อหา

3.1 การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนรู้ อย่างหลากหลายเหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ (4 ชั่วโมง)

3.2 สืบค้นข้อมูลผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ (4 ชั่วโมง)

3.3 การเลือกใช้ ออกแบบ สร้างและพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเพื่อนำมาใช้แก้ปัญหาและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน (4 ชั่วโมง)

3.4 การใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการผลิตสื่อ นวัตกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ (4 ชั่วโมง)

3.5 การติดตามประเมินผลการใช้สื่อ นวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง (2 ชั่วโมง)

3.6 การพัฒนาเทคโนโลยีและสารสนเทศ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี (2 ชั่วโมง)

รูปแบบและแนวทางการจัดกิจกรรม

1) การพัฒนาตนเอง

2) การอบรม สัมมนา

เทคนิคและเครื่องมือ

1) แบบทดสอบ

2) สื่อเล็กทรอนิกส์

3) ใบความรู้

4) แหล่งเรียนรู้

5) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เข้ารับการอบรมกับวิทยากรประจำหลักสูตร

การประเมินผล

1) การสังเกตจากการอภิปราย

2) ประเมินผลงานจากใบกิจกรรมระหว่างที่ปฏิบัติ

3) ทดสอบความรู้ความเข้าใจก่อน-หลัง การพัฒนา

หน่วยที่ 4 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง (10 ชั่วโมง)

หลักการ

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง หมายถึง กระบวนการตรวจสอบผลการเรียนรู้ และพัฒนาการ ต่าง ๆ ของผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร ในสภาพที่สอดคล้องกับความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน เพื่อนำผลไปปรับปรุงการเรียนการสอนและใช้เป็นข้อมูลสำหรับการตัดสินใจผลการเรียน

เป้าหมายและวัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนาก่อเกิดความรู้ ความเข้าใจและความสามารถในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง สร้างเครื่องมือวัดผลประเมินผล นำผลการประเมินมาพัฒนาการจัดการเรียนรู้

โครงสร้างและเนื้อหา

4.1 ศึกษาคู่มือการวัดและประเมินผล รวมถึงมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดการเรียนรู้ และจุดประสงค์การเรียนรู้ (2 ชั่วโมง)

4.2 ออกแบบวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้อย่างหลากหลายเหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ (2 ชั่วโมง)

4.3 สร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวัดและประเมินผล และนำเครื่องมือวัดและประเมินผลไปใช้อย่างถูกต้องเหมาะสม (2 ชั่วโมง)

4.4 วัดและประเมินผลจากการปฏิบัติจริงและผู้เรียนได้ประเมินตนเอง (2 ชั่วโมง)

4.5 วัดและประเมินผลได้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนตามที่หลักสูตรกำหนด (1 ชั่วโมง)

4.6 นำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ (1 ชั่วโมง)

รูปแบบและแนวทางการจัดกิจกรรม

- 1) การพัฒนาตนเอง
- 2) การอบรม สัมมนา

เทคนิคและเครื่องมือ

- 1) แบบทดสอบ
- 2) สื่ออิเล็กทรอนิกส์
- 3) ใบความรู้
- 4) แหล่งเรียนรู้
- 5) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เข้ารับการอบรมกับวิทยากรประจำหลักสูตร

การประเมินผล

- 1) การสังเกตจากการอภิปราย
- 2) ประเมินผลงานจากใบกิจกรรมระหว่างที่ปฏิบัติ
- 3) ทดสอบความรู้ความเข้าใจก่อน-หลัง การพัฒนา

4. รูปแบบวิธีการและแนวทางการจัดกิจกรรม

วิธีการและแนวทางการจัดกิจกรรม ใช้วิธีการที่หลากหลายเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งและยั่งยืน เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนาศาสนาไปเป็นหลักการ ในการพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง วิธีการที่จะนำมาใช้ในการดำเนินการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้าง การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3 ได้แก่ 1) การพัฒนาตนเอง 2) การอบรม สัมมนา 3) การจัดทีมงานเพื่อ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยอาศัยหลักการพัฒนา 70:20:10 70% คือ ประสบการณ์การทำงานจริง 20% คือ การทำงานร่วมกับผู้อื่นหรือการเรียนรู้จากบุคคลอื่น และ 10% คือ อาศัยหลักสูตร รูปแบบ วิธีการที่ชัดเจน

5. เทคนิคและเครื่องมือ

- 1) แบบทดสอบ
- 2) สื่อเล็กทรอนิกส์
- 3) ใบความรู้
- 4) แหล่งเรียนรู้
- 5) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เข้ารับการอบรมกับวิทยากรประจำหลักสูตร

6. การประเมินผล

- 1) การประเมินความรู้ความเข้าใจ ก่อน-หลัง การพัฒนา
- 2) การประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

การตรวจสอบยืนยันโปรแกรมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3 มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ ผู้ทรงคุณวุฒิได้ยืนยันโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3 ที่เหมาะสมเพื่อนำไปพัฒนาต่อไป ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิที่ ตรวจสอบยืนยัน ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมมีจำนวน 5 คน ประกอบด้วย

1) นายวัชรินทร์ พงศ์พันธุ์อัคร ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านแพงหนองเหนือ วิทยฐานะ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3 วุฒิการศึกษา (ศษ.ม.) การบริหารการศึกษา

2) นางเพ็ญศรี กองเกิด ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเชียงยืน วิทยฐานะ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3 วุฒิการศึกษา (ศษ.ม.) การบริหารการศึกษา

3) นางมณฑนา บุรัมย์นิธิโชติ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองนาไร่เดียว วิทยฐานะ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3 วุฒิการศึกษา (ค.ม.) วิจัยและประเมินผลการศึกษา (ศษ.ม.) การบริหารการศึกษา

4) ดร.กมลนันทน์ นระวงศ์ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านดอนกลอยหนองยาง วิทยฐานะ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3 วุฒิการศึกษา (ปร.ด.) การบริหารการศึกษา

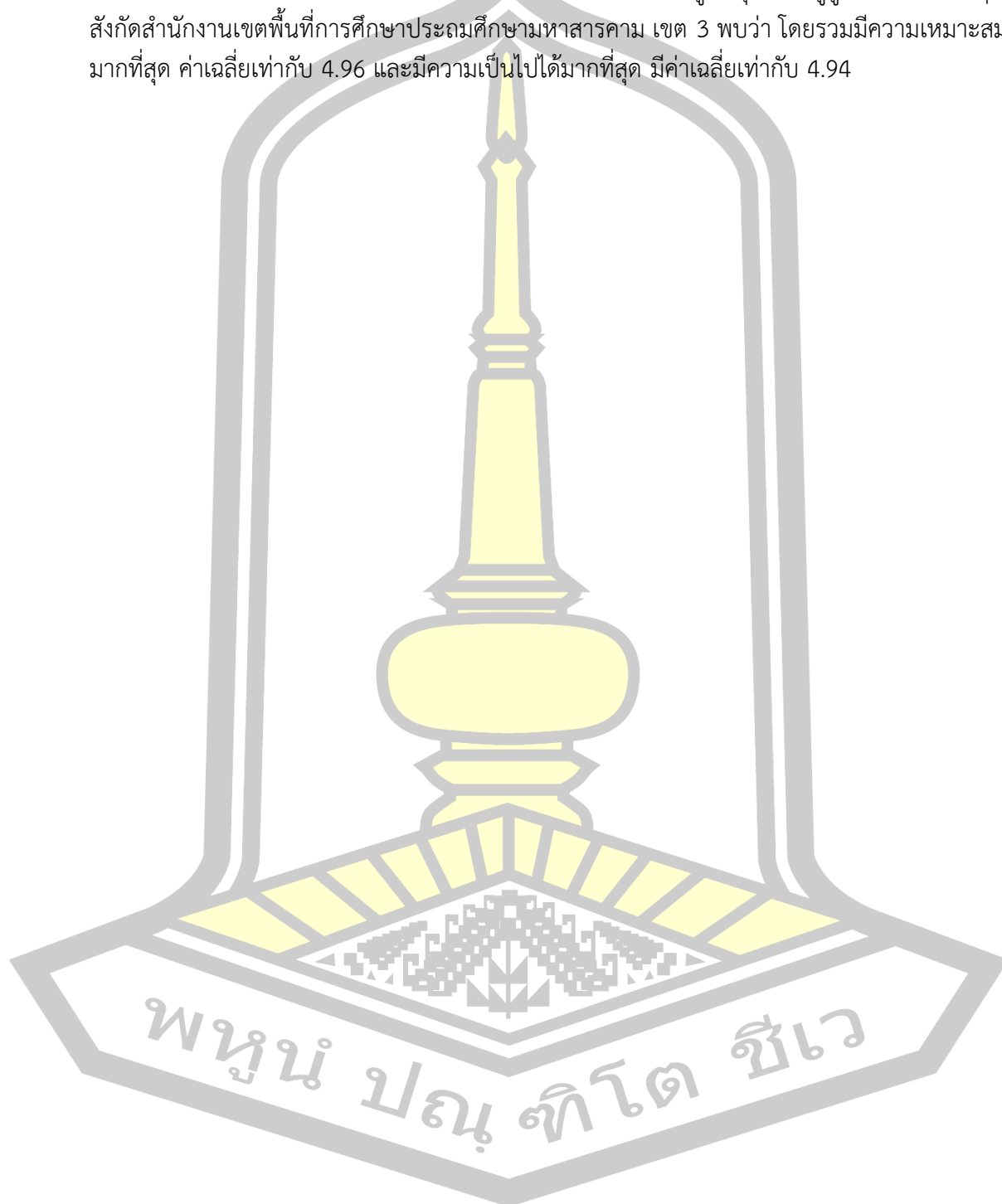
5) นายทรงศิลป์ มาตร์สร้อย ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองแวงสวนกล้วย วิทยฐานะผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 วุฒิกการศึกษา (ค.ม.) การบริหารการศึกษา

ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ปรากฏดังตาราง 24

ตาราง 24 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D.	ระดับความ คิดเห็น	\bar{X}	S.D.	ระดับความ คิดเห็น
โปรแกรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3						
1. หลักการ	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
2. เป้าหมายและวัตถุประสงค์	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
3. โครงสร้างและเนื้อหา	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
3.1 หน่วยที่ 1 การออกแบบการเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
3.2 หน่วยที่ 2 การจัดการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติผ่านกระบวนการทางความคิด	4.80	0.45	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
3.3 หน่วยที่ 3 การใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
3.4 หน่วยที่ 4 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ฯ	4.80	0.45	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
4. รูปแบบวิธีการและแนวทางการจัดกิจกรรม	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
4.1 การพัฒนาตนเอง	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
4.2 การฝึกอบรมและสัมมนา	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
5. เทคนิคและเครื่องมือ	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
6. การประเมินผล	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
โดยรวม	4.96	0.09	มากที่สุด	4.94	0.10	มากที่สุด

จากตาราง 24 ชี้ให้เห็นว่าโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้เพื่อเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสมมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.96 และมีความเป็นไปได้มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.94

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูล มาสรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะตามลำดับ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สรุปผล
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3
2. เพื่อออกแบบและพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

สรุปผล

การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 สรุปผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3
 - 1.1 สภาพปัจจุบันของการเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงจากมากไปน้อย พบว่า ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการออกแบบการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและการลงมือปฏิบัติ และด้านการใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ
 - 1.2 สภาพที่พึงประสงค์ของการเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงจากมากไปน้อย พบว่า ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง รองลงมา คือ ด้านการออกแบบการเรียนรู้ ด้านการจัดการ

เรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและการลงมือปฏิบัติ และด้านการใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยี เพื่อการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ ตามลำดับ

1.3 ลำดับความต้องการจำเป็นของการเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอน ภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปน้อย ได้แก่ ลำดับที่ 1 ลำดับที่ 1 ด้านการออกแบบการเรียนรู้ ลำดับที่ 2 ด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและการลงมือปฏิบัติ ลำดับที่ 3 ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้และลำดับที่ 4 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง ตามลำดับ

2. โปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 มีองค์ประกอบดังนี้ 1) หลักการ 2) เป้าหมายและวัตถุประสงค์ 3) โครงสร้างและเนื้อหา 3.1) หน่วยที่ 1 การออกแบบการเรียนรู้ 3.2) หน่วยที่ 2 การจัดการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติผ่านกระบวนการทางความคิด 3.3) หน่วยที่ 3 การใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้ 3.4) หน่วยที่ 4 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 4) รูปแบบวิธีการและแนวทางการจัดกิจกรรม 4.1) การพัฒนาตนเอง 4.2) การฝึกอบรมและสัมมนา 5) เทคนิคและเครื่องมือ และ 6) การประเมินผล ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอน ภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก และมีความเป็นไปได้ระดับมาก

อภิปรายผล

จากการศึกษาโปรแกรมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ผู้วิจัยอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 สภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง และความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอน ภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ลำดับที่ 1 ด้านการออกแบบการเรียนรู้ ลำดับที่ 2 ด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติโดยใช้กระบวนการทางความคิด ลำดับที่ 3 ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้ และลำดับที่ 4 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ตามสภาพจริง ทั้งนี้อาจเป็น เพราะครู ผู้บริหาร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องข้างข้อและนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแก่ผู้เรียน การบูรณาการเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ในหลักสูตรยังขาดการให้ความสำคัญ การวัดและประเมินผลไม่ตอบสนองการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง ครูขาดความเข้าใจในกระบวนการ ขั้นตอน เทคนิค และวิธีการที่เหมาะสมในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และครูขาดพัฒนาตนเองในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ยังคงใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบเดิมที่เน้นเพียงการท่องจำ ยึดครูเป็นศูนย์กลาง ครูเป็นผู้บรรยายครูเป็นผู้ลงมือปฏิบัติ ทำให้ผู้เรียนขาดการคิด การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมินค่า ขาดการเรียนรู้ที่เกิดจากการลงมือปฏิบัติ ซึ่งเป็นองค์ความรู้ที่ชัดเจนและสร้างความเข้าใจในการเรียนรู้ในระยะยาว ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นในยุคปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับ จิราภรณ์ ยกอินทร์ (2560) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุก หมายถึง วิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ผู้เรียนเป็นผู้ทำความเข้าใจ ศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเอง โดยผู้เรียนร่วมกันอภิปราย นำเสนอ สรุปความคิดรวบยอด โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อเป็นการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้ โดยกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความใฝ่รู้ การคิดอย่างเป็นระบบ สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ได้อย่างสมเหตุสมผล โดยผู้วิจัยสามารถสรุปการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 แต่ละด้านเป็นรายข้อตามลำดับความต้องการจำเป็นได้ดังนี้

1.1 ด้านการออกแบบการเรียนรู้ การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 องค์ประกอบด้านการออกแบบการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สาระการเรียนรู้เหมาะสมกับผู้เรียนเป็นรายบุคคล สามารถนำประมวลรายวิชามาจัดทำเป็นแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถของผู้เรียนโดยมีการจำแนกระดับการเรียนรู้ของผู้เรียน ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 องค์ประกอบด้านการออกแบบการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กำหนดเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ ผ่านการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ประเมินผู้เรียนเพื่อกำหนดเป้าหมายการจัดการเรียนรู้และการประเมินความต้องการของผู้เรียน ซึ่งผลปรากฏเช่นนี้อธิบายได้ว่า การจัดการเรียนรู้จะประสบผลสำเร็จในการพัฒนาการเรียนรู้เชิงรุก แก่ผู้เรียนได้นั้นครูต้องมีการกำหนดเป้าหมายการจัดการเรียนรู้ ที่ผ่านกระบวนการวิเคราะห์ และสังเคราะห์อย่างชัดเจนเพื่อให้การจัดการเรียนรู้เกิดแก่ผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนสอดคล้องกับเนื้อหาสาระ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และจุดประสงค์การเรียนรู้ มีการประเมินผลการใช้สื่อและนวัตกรรม และนำผลการประเมินไปปรับปรุงพัฒนาให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น และสามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาที่มีบริบทใกล้เคียงได้ ซึ่งสอดคล้องกับ สมจิต จันทรฉาย (2557) ได้กล่าวถึงความหมายของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า การออกแบบการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การนำเอาหลักวิทยาศาสตร์มาใช้เป็นระบบเพื่อให้เกิดการออกแบบหรือการวางแผนการจัดการ

เรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด หลักการออกแบบการเรียนการสอน (Instructional Design) เป็นสิ่งที่แนะนำแนวทางสำหรับผู้สอนหรือผู้ออกแบบการเรียนการสอน (Instructional Designer) ให้เกิดผลสำเร็จในการออกแบบและรู้โปรแกรมในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยและสร้างเสริมประสบการณ์ในการออกแบบการเรียนการสอน (Instructional Design) เพื่อนำความรู้ของผู้สอนที่มีอยู่อย่างหลากหลายไปสู่ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่นเดียวกับผลการศึกษาของ อภิवास โภธิตาทอง (2563) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 พบว่า 1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 พบว่า สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 โดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับ ปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 โดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด 2. ผลการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 พบว่า โปรแกรมพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 30 ประกอบด้วย องค์ประกอบดังนี้ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหาและสาระสำคัญ 4) วิธีการพัฒนา 5) การวัด และประเมินผล

1.2 ด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติโดยใช้กระบวนการทางความคิด สภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษา มหาสารคาม เขต 3 องค์ประกอบด้านด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติโดยใช้กระบวนการทางความคิด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ จัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ จัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดขั้นสูง และสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษา มหาสารคาม เขต 3 องค์ประกอบด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติโดยใช้กระบวนการทางความคิด โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ จัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดขั้นสูง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ จัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ซึ่งผลปรากฏเช่นนี้อธิบายได้ว่า การจัดการเรียนรู้ผ่านการให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติก่อให้เกิดการสร้างองค์ความรู้ส่งผลให้เกิดทักษะการคิดขั้นสูง นำไปสู่การเรียนรู้ในระยะยาว ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนที่ลึกซึ้ง ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับชีวิตจริง โดยเฉพาะทักษะการเรียนรู้เชิงรุก ผู้เรียนได้รับความรู้ ความเข้าใจเนื้อหาในลักษณะองค์รวม เป็นโปรแกรมที่ช่วยให้ครูได้ทำงานร่วมกัน หรือประสานงานร่วมกัน ส่งเสริมให้ครูได้คิดวิธีการหรือนำเทคนิคใหม่ ๆ มาใช้ ซึ่งครูต้องมีความเชื่อมั่นและเข้าใจตรงกันในเรื่องการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ คิดวางแผน คิดกระบวนการเรียนรู้และมีการประเมินผลร่วมกัน โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้ผู้เรียนสามารถค้นหาคำตอบได้ด้วยตนเองและได้ลงมือปฏิบัติจริง เน้นการเรียนรู้ที่เกิดจากการบูรณาการเนื้อหาสาระที่เชื่อมโยงกันมากกว่าที่จะเกิดจากเนื้อหาใดเนื้อหาหนึ่งเท่านั้น ส่งผลดีต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ วิจารย์ พานิช (2555) ได้กล่าวถึงการลงมือปฏิบัติเป็นความเชื่อหรือแนวคิดที่สนับสนุนให้ปฏิบัติในสิ่งต่าง ๆ ตามความสนใจ

ตามความถนัด และศักยภาพด้วยการศึกษาค้นคว้าฝึกทักษะฝึกปฏิบัติจนถึงการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพราะเชื่อว่าถ้าหากคนเราได้ลงมือกระทำ จะสร้างความเชื่อมั่นที่เป็นแรงจูงใจให้เกิดการเรียนรู้ ผู้เรียนจะมีความสุขสนุกสนานที่จะสืบค้นหาความรู้และมีความสุขที่จะเรียนต่อไป

1.3 ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้ สภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 องค์ประกอบด้านการใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ใช้เทคโนโลยีในการพัฒนา ออกแบบ สร้างสรรค์นวัตกรรม เพื่อการเรียนรู้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สืบค้นข้อมูล สารสนเทศ เพื่อพัฒนาและปรับปรุง การจัดการเรียนรู้ และสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 องค์ประกอบด้านการใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สร้างสรรค์สื่อ อุปกรณ์ ที่มีความเหมาะสมกับเนื้อหาในการจัดการเรียนรู้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สืบค้นข้อมูล สารสนเทศ เพื่อพัฒนาและปรับปรุง การจัดการเรียนรู้ ซึ่งผลปรากฏเช่นนี้อธิบายได้ว่า ครูผู้สอนจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบและเทคนิค วิธีการสอนอย่างหลากหลาย ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม เทคโนโลยีและการเรียนรู้ มีการสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้ โดยผ่านการสืบค้นข้อมูล สารสนเทศ เพื่อให้การเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพ ผู้เรียนเกิดการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง จนเกิดเป็นการเรียนรู้อย่างมีความหมาย ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ไฉไลศรี เพชรใต้ (2563) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัย พบว่า ผลการวิจัยพบว่า 1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดของการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 5 องค์ประกอบ จำนวน 15 ตัวชี้วัด ยืนยันโดยผู้ทรงคุณวุฒิมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 2. สภาพปัจจุบันการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูประถมศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนสภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวมอยู่ในระดับมาก 3. การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 2 ส่วน คือ 1) โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและ 2) คู่มือการใช้โปรแกรมโดยมีองค์ประกอบของโปรแกรม คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) วิธีการพัฒนา และ 5) การวัดและประเมินผล ประกอบด้วย 5 Module คือ 1) การวิเคราะห์ผู้เรียน 2) การออกแบบการเรียนรู้ 3) การจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 4) การใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี 5) การวัดและประเมินผล ผลการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด 4. ผลการนำโปรแกรมฯ ไปใช้พบว่า 1) ผลการทดสอบความรู้เกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูก่อนการพัฒนามีค่าเฉลี่ย 12.90 คิดเป็นร้อยละ 43.00 และมีคะแนนหลังการพัฒนามี

ค่าเฉลี่ย 27.66 คิดเป็นร้อยละ 92.20 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโปรแกรมฯ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

1.4 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง สภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 องค์ประกอบด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นำเครื่องมือวัดและประเมินผลที่สร้างขึ้นไปใช้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสามารถวัดและประเมินผลการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และจุดประสงค์การเรียนรู้ตามที่หลักสูตรกำหนด และสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 องค์ประกอบด้านการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นำเครื่องมือวัดและประเมินผลที่สร้างขึ้นไปใช้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ ซึ่งผลปรากฏเช่นนี้อธิบายได้ว่า การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง ครูสามารถใช้กระบวนการสังเกต บันทึกและการรวบรวมข้อมูลจากผลงาน วิธีการ หรือสิ่งที่ผู้เรียนปฏิบัติ เพื่อเป็นพื้นฐานของการตัดสินใจและการคิดวิเคราะห์ที่เกี่ยวกับผู้เรียน การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง จะไม่เน้นการประเมินเฉพาะทักษะพื้นฐาน แต่จะเน้นประเมินทักษะการคิดที่ซับซ้อนในการทำงาน ความสามารถในการแก้ปัญหาและการแสดงออกที่เกิดจากการปฏิบัติในสภาพจริง ในการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้วย ครูจึงต้องวัดให้ครบถ้วนตามจุดประสงค์การเรียนรู้ วัดสิ่งที่เป็นการแสดงพฤติกรรมที่สะท้อนความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน และที่สำคัญครูต้องเลือกสรร คิดค้น เครื่องมือและเทคนิคการวัดและประเมินผลที่เป็นการวัดพฤติกรรมที่แท้จริงที่แสดงออกซึ่งความสามารถของผู้เรียนทั้งด้านปริมาณ และคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ อารีย์ วชิรวารการ (2542) ได้กล่าวถึงวิธีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงไว้ว่า เป็นการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เกิดผลสำเร็จ (Learning Outcomes) ซึ่งมีความสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งจะต้องเน้นพัฒนาการของผู้เรียนและการประเมินความก้าวหน้าด้วยวิธีการที่มีความหลากหลาย เป็นกระบวนการในการประเมินที่เป็นระบบ

2. โปรแกรมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 มีองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ 1) การออกแบบการเรียนรู้ 2) การจัดการเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติผ่านกระบวนการทางความคิด 3) การใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้ และ 4) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง ความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สามารถสังเคราะห์โปรแกรมพัฒนาพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 อีกทั้งผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินความสอดคล้องความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการเรียนรู้ เป็นผู้บริหารที่มีความรู้ความสามารถด้านการบริหาร

และจัดการเรียนรู้ และเป็นบุคคลที่มีความรู้และความเข้าใจในเกี่ยวกับการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นอย่างดี เมื่อผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาโปรแกรมพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแล้วนั้น พบว่าผู้วิจัยมีการนำข้อมูลจากผลการศึกษาในตอนต้นที่ 1 ตอนที่ 2 ผสมกับ ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างมาเป็นข้อมูลในการสร้างโปรแกรมพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 รวมถึงเมื่อเห็นองค์ประกอบการดำเนินงาน วิธีดำเนินการและ ผลการดำเนินงาน ทำให้สามารถตัดสินใจที่จะประเมินออกมาได้ว่าโปรแกรมพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมานั้น โดยรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับผลการศึกษากาญจนา จันทะโยธา (2560) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 งานวิจัยในครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการพัฒนาครู ด้านการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 3 2) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 3) เพื่อพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 การวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ พบว่า 1) องค์ประกอบและตัวชี้วัดของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ 15 ตัวชี้วัด ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 การใช้วิธีสอนที่หลากหลายมี 5 ตัวชี้วัดองค์ประกอบที่ 2 การส่งเสริมผู้เรียนให้เรียนรู้ด้วยตนเองมี 5 ตัวชี้วัดและองค์ประกอบที่ 3 การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ มี 5 ตัวชี้วัด 2) สภาพปัจจุบันของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การส่งเสริมผู้เรียนให้เรียนรู้ด้วยตนเอง การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ และการใช้วิธีสอนที่หลากหลาย ตามลำดับ สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การใช้วิธีสอนที่หลากหลายส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้และการส่งเสริมผู้เรียนให้เรียนรู้ด้วยตนเอง ตามลำดับ 3) การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 3.1) โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 มีองค์ประกอบดังนี้ 1) บทนำ ประกอบด้วยแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ สภาพปัจจุบันสภาพปัญหาและความสำคัญของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ 2) หลักการและเหตุผล ประกอบด้วย เหตุผลและความจำเป็นในการสร้างโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ 3) ความมุ่งหมาย ประกอบด้วยเป้าหมายที่ต้องการให้บรรลุผลในการใช้โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ 4) ผู้เข้ารับการพัฒนาประกอบด้วย บุคคลที่ควรเข้ารับการพัฒนาในโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ 5) ระยะเวลา ประกอบด้วย ระยะเวลาในการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการ

จัดการเรียนรู้ 6) โครงสร้างขอบข่ายเนื้อหา ประกอบด้วย 3 โมดูล ได้แก่ โมดูล 1 การใช้วิธีสอนที่หลากหลาย โมดูล 2 การส่งเสริมผู้เรียนให้เรียนรู้ด้วยตนเอง และโมดูล 3 การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ 7) วิธีการพัฒนา ประกอบด้วย การเรียนรู้ด้วยตนเอง การฝึกอบรมการสอนแนะและการเป็นพี่เลี้ยง การเรียนรู้จากการปฏิบัติงาน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 8) สื่อ ประกอบด้วย เอกสารประกอบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เครื่องคอมพิวเตอร์ และเครื่องฉายโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อนำเสนอ ใบความรู้ ใบงานและใบกิจกรรม แบบทดสอบ และแบบบันทึกการเรียนรู้จากการปฏิบัติงาน และ 9) การวัดและการประเมิน ประกอบด้วย การประเมินผู้เข้ารับการพัฒนาและประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการพัฒนา โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 3.2) การประเมินโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ต้องเน้นการพัฒนาที่ตัวครูผู้สอนเป็นหลัก ครูผู้สอนต้องพัฒนารูปแบบ เทคนิค วิธีการสอน พัฒนาสื่อและนวัตกรรม ตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนรู้เชิงรุก และการดำเนินการร่วมกันอย่างเป็นระบบทั้งผู้บริหาร ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายนำไปสู่การพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของผู้เรียนที่มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ ดังที่ กระทรวงศึกษาธิการ (2553) ได้เสนอความสำคัญของการพัฒนาครูไว้ว่า หัวใจของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาหรือคุณภาพของผู้เรียน คือ คุณภาพครู เพราะครูต้องรับผิดชอบการพัฒนาหลักสูตรจัดการเรียนการสอนให้เด็กมีคุณภาพ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องเร่งรัดการพัฒนาครูเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่าครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 มีความจำเป็นที่จะได้รับการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ให้มากขึ้น ควรศึกษารายละเอียดและวางแผนการพัฒนาครูให้ชัดเจนก่อนนำโปรแกรมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ไปประยุกต์ใช้จึงจะเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลโดยเฉพาะด้านการพัฒนาสื่อและนวัตกรรม ซึ่งจากผลการวิจัยแล้วมีความต้องการจำเป็นมากที่สุด

1.2 ควรมีการจัดทำโปรแกรมหรือโปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกหรือรายวิชาอื่น ๆ หรือพัฒนาในแต่ละด้านให้กับครูอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ครูได้มีการพัฒนาตนเองในการปฏิบัติงานอย่างจริงจัง

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความรู้ความเข้าใจในด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และการจัดการเรียนรู้อื่นที่หลากหลายในปัจจุบันและมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาครู หรือควรจัดให้มีการ

นิเทศการจัดการเรียนรู้และจัดให้มีครูพี่เลี้ยงที่มีความเชี่ยวชาญ มีประสบการณ์คอยแนะนำครูที่ต้องการพัฒนา

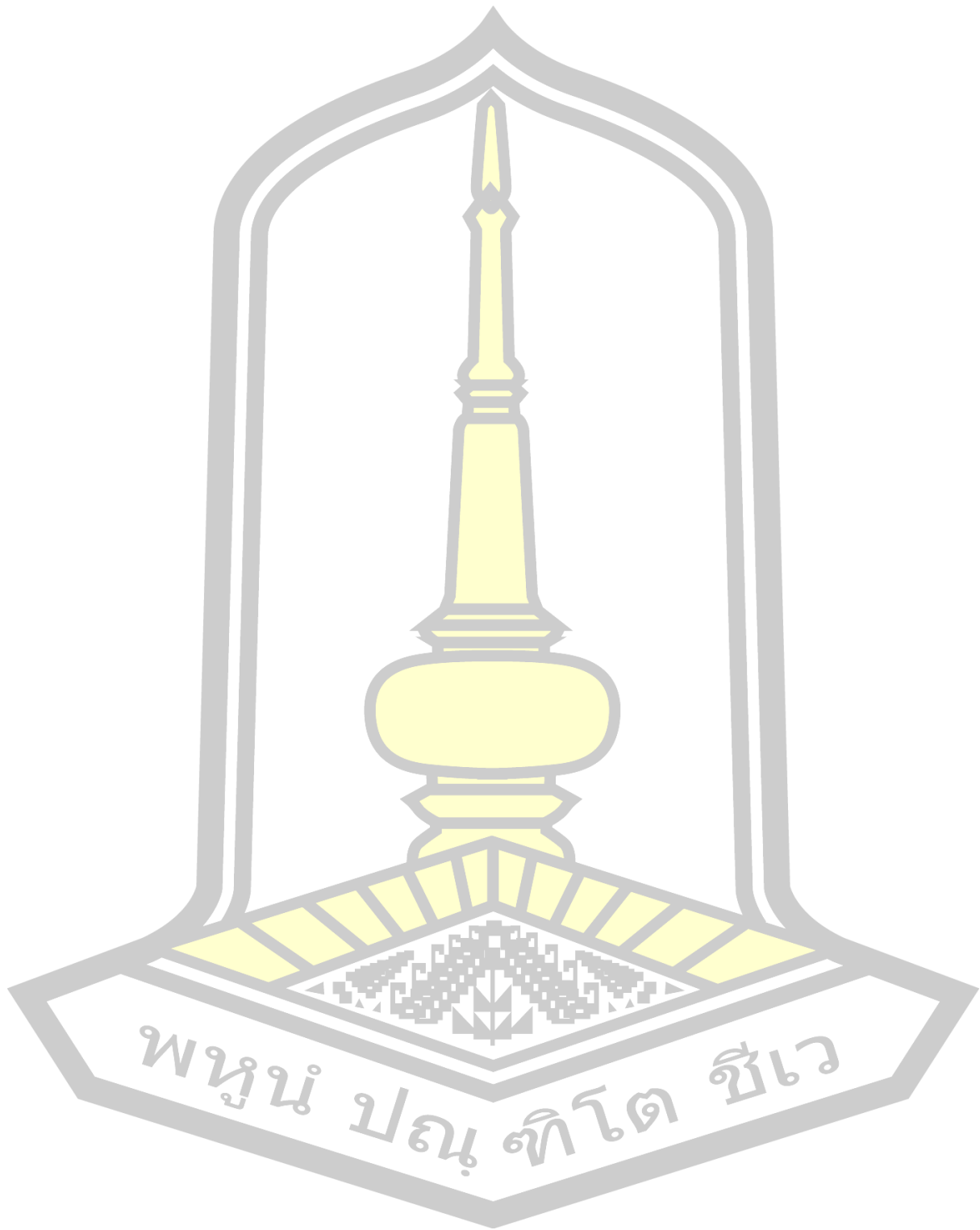
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาโปรแกรมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ในสังกัดอื่น ๆ หรือวิชาอื่น เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกันหรือไม่ เพื่อให้การพัฒนาเป็นไปอย่างสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มตัวอย่างที่มีสถานะและบริบทใกล้เคียงกัน

2.2 ควรจะใช้การวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อเพิ่มเติม เพื่อการศึกษาในเชิงลึก เช่น การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) การวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เป็นต้น โดยนำเอาผลการวิจัยนี้ เป็นข้อมูลและโปรแกรมเพื่อนำผลการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพไปใช้ในการส่งเสริมและพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551ก). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553ข). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553ค). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กาญจน์ เรืองมนตรี และ ธรินธร นามวรรณ. (2557). การบริหารวิชาการและนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้. มหาสารคาม: อภิชาติการพิมพ์.
- กาญจนา จันทะโยธา. (ม.ป.ป.). การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 2560.
- กิดานันท์ มลิทอง. (2540). เทคโนโลยีทางการศึกษาและนวัตกรรม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กิดานันท์ มลิทอง. (2555). สื่อการสอนและฝึกอบรมจากสื่อพื้นฐานถึงสื่อดิจิทัล. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2546). การคิดเชิงวิเคราะห์. กรุงเทพฯ: ชัคเชส มีเดีย.
- จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2551). การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: ทวีพริ้นท์ (1991) จำกัด.
- จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2556). การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิราภรณ์ ยกอินทร์. (2560). การจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.
- เจนจิรา คงสุข. (2552). การพัฒนาโปรแกรมการศึกษาสำหรับผู้ปกครอง ในการส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายของเด็กวัยอนุบาล ด้วยรูปแบบการให้ประชาชนในชนบทมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไฉไลศรี เพชรไต้. (2563). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2557). เทคโนโลยีทางการศึกษา:ทฤษฎีและการวิจัย. กรุงเทพฯ: โอเอส.
- ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์. (2546). การบริหารงานวิชาการ. ปัตตานี: สำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.

- ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์. (2551). *การบริหารงานวิชาการและการนิเทศภายในสถานศึกษา*. ปัตตานี: ฝ่ายเทคโนโลยีทางการศึกษา สำนักงานวิทยาบริการ.
- เชาวฤทธิ์ จงเกษกรณ์. (2561). *คู่มือการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- ไชยยศ เรืองสุวรรณ. (20 พฤศจิกายน 2553). *เชิงรุก. ข่าวสารวิชาการ คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*, หน้า 3-5.
- ณรงค์ กาญจนะ. (2553). *เทคนิคและการสอนเบื้องต้น เล่ม 1*. กรุงเทพฯ: จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.
- ถนอมจิตต์ ขุฑทะกะพันธุ์. (2546). *การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความรู้และทักษะของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน. (2561). *การประยุกต์ใช้ SPSS วิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัย*. มหาสารคาม: ตักสิลาการพิมพ์.
- ทิตินา แคมณี. (2556). *รูปแบบการเรียนการสอน : ทางเลือกที่หลากหลาย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไท คำล้าน. (2551). *การพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำทางสิ่งแวดล้อมศึกษาสำหรับ ผู้บริหารสถานศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อึ้ง บัวศรี. (2542). *ทฤษฎีหลักสูตร : การออกแบบและการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.
- ธีระ รุญเจริญ. (2546). *การบริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: แอลทีเพรส.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2545). *กระบวนการปฏิรูปเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ : การประเมินและการประกัน*. กรุงเทพฯ: วี ที ซี คอมมิวนิเคชั่น.
- นนทลี พรธาดาวิทย์. (2561). *การจัดการเรียนรู้แบบ เชิงรุก*. กรุงเทพฯ: ทริปเพิ้ลเอ็ดดูเคชั่น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปรัชญา เวสารัชช์. (2554). *หลักการจัดการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). *จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมกรุงเทพฯ.
- พวงแก้ว กิจธรรม. (2552). *การดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ โดยกระทรวงศึกษาธิการ*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิพัฒนาคนพิการไทย.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์และเพียว ยินดีสุข. (2561). *การเรียนรู้เชิงรุกแบบรวมพลังกับ PLC เพื่อการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เพ็ญพิชญา ภาไฉโง. (กรกฎาคม-ธันวาคม 2554). *การรับรู้ในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนในสังกัดเทศบาลปทุมบุรีและสระบุรี. วารสารวิจัยเพื่อพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์*, 1.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. (2559). *การศึกษา 4.0 เป็นยิ่งกว่าการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ตำราและเอกสารวิชาการ วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

- ไพโรจน์ ตีรณธนากุล. (2546). *การออกแบบและการผลิตบทเรียนคอมพิวเตอร์การสอนสำหรับ e-Learning*. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- ไพศาล เครือแสง. (2556). *เทคนิคการสอนเชิงรุก*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพศาล เครือแสง. (2556). *เทคนิคการสอนเชิงรุก เรียนรู้ประสบการณ์จาก Shelton College International ประเทศสิงคโปร์*. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ไพศาล น้อยสุวรรณ. (2553). *การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คพับลิเคชั่นส์.
- รุ่งกานต์ มณีฉาย. (2559). *คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2*. มหาวิทยาลัยบูรพา. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ลีลาวดี ชนะมาร. (2563). *การพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอนบัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วัชรรา เล่าเรียนดี และคณะ. (2560). *กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาการคิดและยกระดับ. นครปฐม: เพชรเกษมพริ้นติ้ง กรุ๊ป*.
- วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (2544). *การพัฒนาการเรียนการสอนทางการอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- วิโรจน์ สารรัตนะ. (2556). *กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษาระดับต้นๆต่อการศึกษาศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: หจก.ทิพย์วิสุทธิ.
- ศรีสุรางค์ ทีนะกุล. (2542). *การคิดและการตัดสินใจ*. กรุงเทพฯ: เจริญเทพ เอ็ดดูเคชั่น.
- ศักดิ์ดา ไชยกิจภิญโญ. (2548). *สอนอย่างไรให้ เชิงรุก. วารสารนวัตกรรมการเรียนการสอน, 12-15*.
- ศักดิ์ศรี ปาณะกุล. (2550). *วิธีการสอนวิทยาศาสตร์*. กรุงเทพฯ: ชวนพิมพ์.
- สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา. (2552). *การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อ*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2554). *ผลการประเมิน PISA 2009 การอ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์*. กรุงเทพฯ: อรุณ.
- สถาพร พฤษพิบูล. (2555). *คุณภาพผู้เรียนเกิดจากกระบวนการเรียนรู้*. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมจิต จันทรฉาย. (2557). *การออกแบบและพัฒนาการเรียนการสอน*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- สมชาติ กิจยรรยงและอรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง. (2550). *เทคนิคการจัดฝึกอบรม*. กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- สมบุรณ์ สงวนญาติ. (2534). *เทคโนโลยีการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ: การศาสนา.

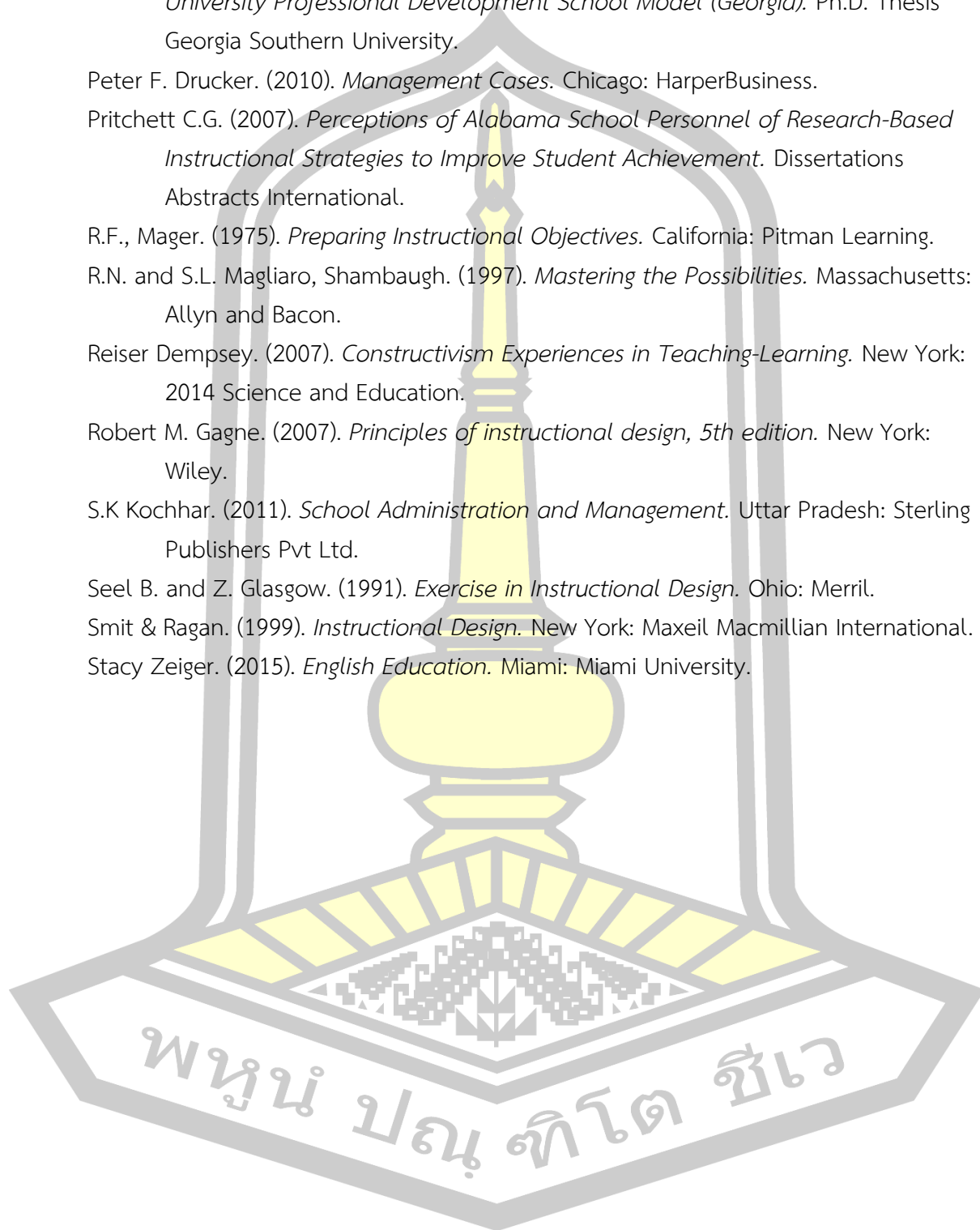
- สมยศ นาวิการ. (2544). *การบริหาร*. กรุงเทพฯ: สมหมายการพิมพ์.
- สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์. (2564). *แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนากำลังคนในศตวรรษที่ 21*. *คุรุสภา วิทยาจารย์*, 10-13.
- สมาน อัครภูมิ. (2551). *การบริหารการศึกษายุคใหม่ : แนวคิด ทฤษฎี และปฏิบัติ*. อุบลราชธานี: ครูศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3. (2565). *คู่มือแนวทางการส่งเสริมการจัดการการเรียนรู้ (เชิงรุก)*. มหาสารคาม: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 .
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3. (2565). *แผนพัฒนาการศึกษา พ.ศ. 2566-2570*. มหาสารคาม: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2542). *งานบริหารโรงเรียน การบริหารงานวิชาการ ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง เล่ม 4*. กรุงเทพฯ: รุ่งศิลป์การพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *คู่มือการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิก.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (เชิงรุก) ตามนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้*. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *แนวทางการนิเทศและพัฒนากการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (เชิงรุก)*. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา. (2542). *แนวทางการประเมินตามสภาพที่แท้จริง*. กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2545). *แนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2548). *มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2549). *คู่มือการปฏิบัติงานการต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2558). *รายงานผลการศึกษา สถานภาพการผลิตและพัฒนาครู*. กรุงเทพฯ: กลุ่มนโยบายด้านการผลิตและพัฒนาครูคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนากการเรียนรู้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิก.
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกำแพงเพชร. (2564). *แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก*. กำแพงเพชร: สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกำแพงเพชร.

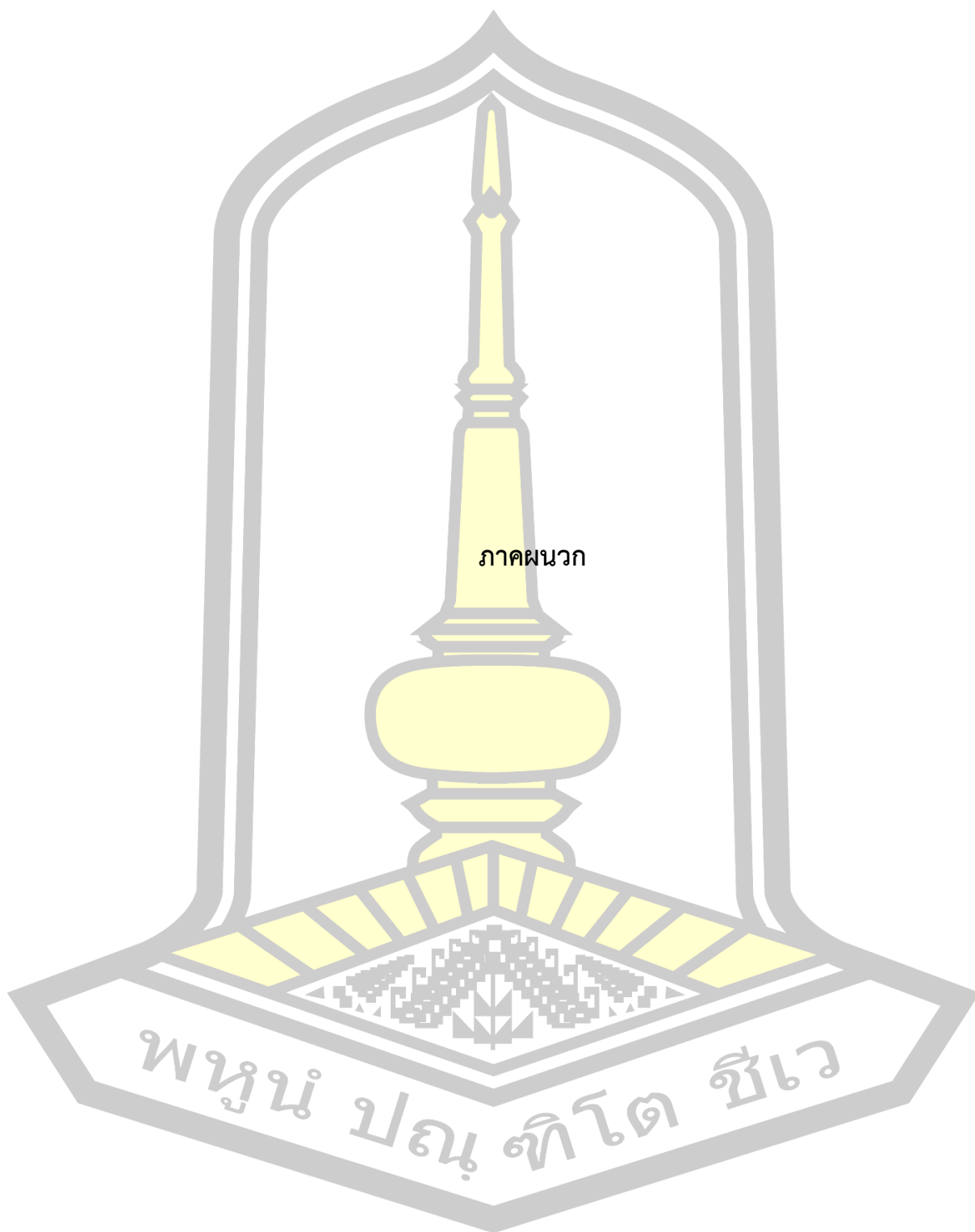
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2559). *แนวทางการประเมินตามสภาพจริง*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุธรรม ธรรมทัศน์านนท์. (2554). *หลักการ ทฤษฎีและแนวปฏิบัติทางการบริหารการศึกษา*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุธาทิพย์ งามนิล และคณะ. (2559). *คู่มือการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก for Huso at KPRU:การจัดการเรียนการสอนแบบใฝ่รู้ (เชิงรุก)*. กำแพงเพชร: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- สุนีย์ คล้ายนิล และคณะ. (2550). *การวัดและประเมินผลเพื่อคุณภาพการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: เซเว่นพรินติ้ง กรุ๊ป.
- สุภัทรา ภูษิตร์ตนาวลี. (2560). *การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับคณาจารย์วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้*. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมิตรา พงศธร. (2550). *สรุปเรื่องของหลักสูตร. สภาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทย*, 15-23.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2547). *ครบเครื่องเรื่องการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- สุวิทย์ มูลคำ และคณะ. (2549). *การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิด*. กรุงเทพฯ: อี เค บรีคส์.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2548). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2550). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2554). *การสังเคราะห์เทคนิคที่ใช้ในการประเมินความต้องการจำเป็นในนิติต คณะครุศาสตร์*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อนุรัตน์ อนันทนาธร. (2559). *หลักการบริหารบ้านเมือง*. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อภิรักษ์ สิริรัตนจิตต์. (2560). *การจัดการเรียนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- อภิवास โปธิตาทอง. (2563). *การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30*. การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อาณัติ รัตนธิรกุล. (2553). *สร้างระบบ e-Learning ด้วย Moodle ฉบับสมบูรณ์*. กรุงเทพฯ: ยูเคชั่น.
- อาภรณ์ ภูวิทย์พันธ์. (2559). *การพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรบนพื้นฐาน 70:20:10 Learning Model*. กรุงเทพฯ: เอช อาร์เซ็นเตอร์.
- อารีย์ วชิรวราการ. (2542). *การวัดและการประเมินผล*. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏธนบุรี.
- อุ้นตา นพคุณ. (2548). *กรอบแนวความคิดการพัฒนาโปรแกรมอย่างมีส่วนร่วมทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: ชวนพิมพ์.
- เอกรินทร์ สีมหาศาล. (2546). *แนวปฏิบัติกระบวนการวัดและประเมินผล ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: บ็อค พอยท์.

- AL-Behais, S. and Khalil, S. (2011). *The Impact Professional Development on Teacher Practices and Teaching Efficacy*. *Dissertation Abstracts International*, 73(03), 144–A.
- Anne Pyburn Craig. (2018). *Definition of Educational Administration*. New York: John Wiley Hesler.
- Atkinson D. (1993). *Teaching monolingual classes*. Limerick: University of Limerick.
- B. and Others, Caroly. (ม.ป.ป.). *How to Develop a Training Program on the Job*. เรียกใช้เมื่อ 10 May 2023 จาก wikiHow: <https://www.wikihow.com/Develop-a-Training-Program-on-the-Job>
- Bar, M.J. and Keating, L.A. (1990). *Introduction: Elements of program development*. In M.J. Barr Keating and Associates. *Developing effective student services program*. San Francisco : Jossey-Bass.
- Barr, M.W and other. (1985). *Developing Student Affairs Program :System Approaches for Practitioner*. San Francisco, California : Jossey-Bass.
- B.R. and W.J. Alschuld, Witkin. (1995). *Planning and Conducting Needs Assessment : A Practical Guide*. Thousand Oaks: Sage.
- Bonwell, C.C. and Eison, J. A. (1992). *Active Learning :Creating excitement in the classroom*. Washington, DC : Education Resource Information.
- Bonwell C.C. and J.A. Eison. (1991). *Active Learning: Creative Excitement in the Classroom*. Washington: ASHE-ERIC.
- C. and Conway, K., Charney. (2005). *The trainer's tool kit*. New York: AMACOM.
- C. and T.B. Jones, Meyers. (1993). *Promoting Active Learning: Strategies for the*. San Francisco: Jossey-Bass.
- C. R., Rogers. (2000). *Freedom to Learn for the 80s*. Ohio: Merrill.
- Caffarella, R.S. (1994). *Planning programs for adult learners*. USA : Jossey-Bass.
- Confer, C.S. (2005). *Student Participation in a Process of teacher Cahng : Toward Student Centered Teaching and Learning*. *Dissertations Abstracts International*, 66(3), 2573–A.
- Caffarella. R. (2002). *Planning Program for Adult Learner: a Practice Guide for Educators, Trainer and Staff Developer*. San Francisco: Jossey-Bass Publisher.
- D. and others, Stufflebeam. (1985). *Conducting Educational Needs Assessment*. Hingham: Kluwer-Nijhoff.
- E. J., Boone. (1992). *Developing Programs in Adult Education*. Waveland: Prospect Heights.
- E. J., Boone. (1992). *Developing Programs in Adult Education*. Waveland: Prospect Heights.

- Fink A. (2015). *Evaluation Fundamentals: Insight into Program*. Los Angeles: Sage.
- Francis A. and John A.O. (ม.ป.ป.). *Life Skills Education in Kenya: An Assessment of the Level of Preparedness of Teachers and School Managers in Implementing Life Skills Education in Trans-Nzoia District, Kenya*. Journal Of Humanities And Social Science (IOSR-JHSS).
- Geoff Petty. (ม.ป.ป.). *Geoff Petty*. เรียกใช้เมื่อ 25 April 2023 จาก geoffpetty.com: <http://www.geoffpetty.com>.
- Guntuku R. and Meesala A. (2013). *Developing a Management Teacher Competency Scale for Indian Context*. TRANS Asian Journal of Marketing & Management Research.
- Hammond and Baratz Snowden. (2005). *A Good Teacher in Every Classroom*. New York: The National Education.
- Houle C. (1996). *The Design of Education*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Hudgin B.B. (1997). *Learning and Thinking*. Illinois: Peacock Publister.
- J.I., Goss, S.A. and D.A. Bernstein, Shenker. (1996). *Education and the Creative Potential*. Minneapolis: The Lund Press.
- John C.Bean. (2554). *Engaging Ideas: The Professor's Guide to Integrating Writing*. New York: John Wiley.
- L, Berk. (1999). *Infants, children, and adolescents (3rd Edition)*. Boston: Allen & Bacon.
- Lorenzen Michael. (- - 2001). *Active Learning and Library Instruction*. Illinois, Illinois, USA. เข้าถึงได้จาก <https://valenciacollege.edu/faculty/development/courses-resources/documents/activelearninglibrary.pdf>
- Maddox J.V. (2003). *Teacher Training in Multiple Intelligences Strategies and Cooperative Learning Structures to Effect a Change in the Classroom*. Dissertation Abstracts International.
- McKillip J. (1987). *Need Analysis : Tools for the Human Services and Education*. California: Sage.
- McKinney, Kathleen. (2010). *Active Learning*. Illinois State University. Center for Teaching, Learning & Technology Retrieved 1 August 2020 from <http://www.cat.ilstu.edu/additional/active.php>
- Nonaka and Takeuchi. (2001). *The Knowledge-creating Company: How Japanese Companies Create the Dynamics of Innovation*. New York: Oxford University Press.

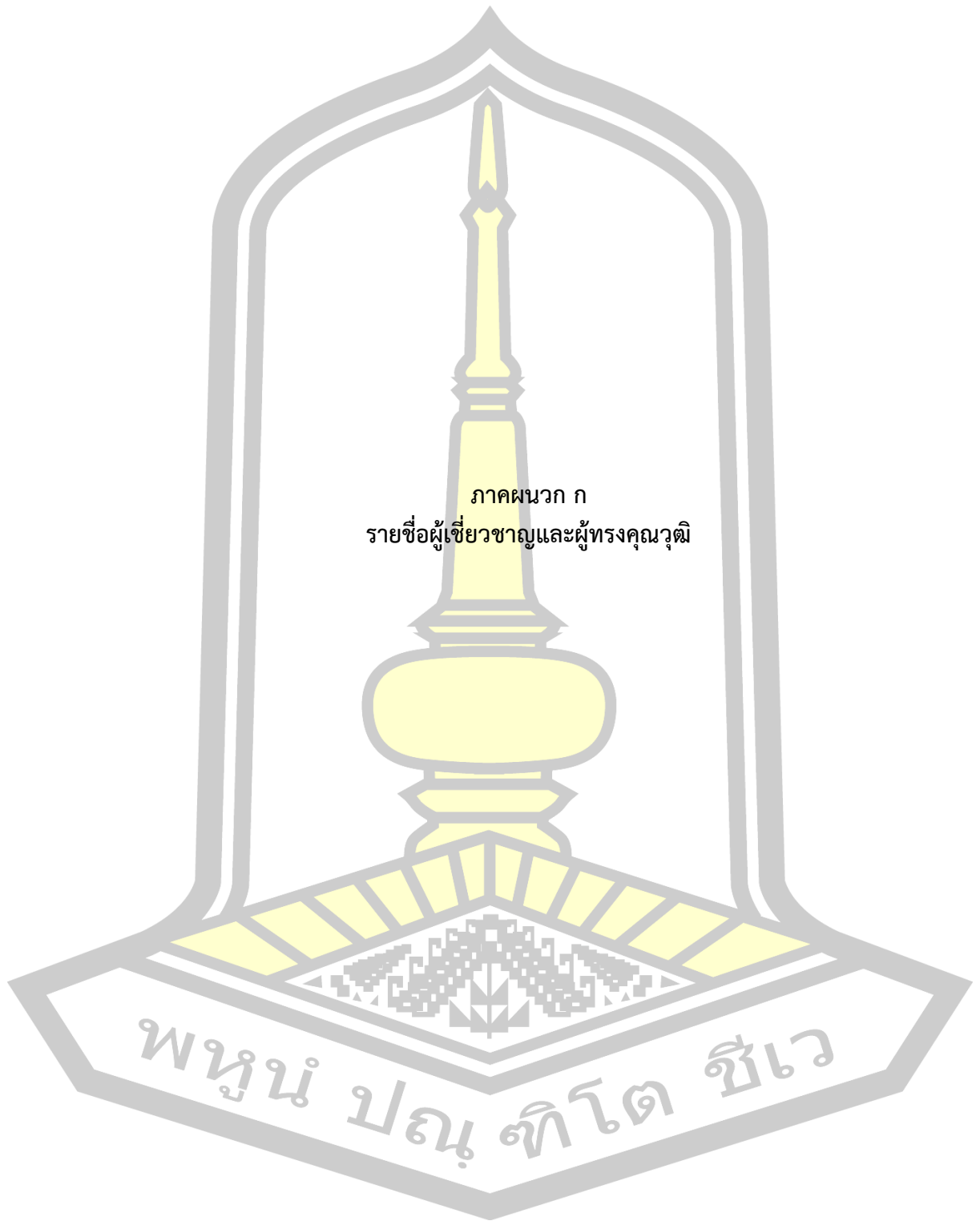
- Peebles. (2004). *High School Principals and Teachers Perceptions Peach State University Professional Development School Model (Georgia)*. Ph.D. Thesis Georgia Southern University.
- Peter F. Drucker. (2010). *Management Cases*. Chicago: HarperBusiness.
- Pritchett C.G. (2007). *Perceptions of Alabama School Personnel of Research-Based Instructional Strategies to Improve Student Achievement*. Dissertations Abstracts International.
- R.F., Mager. (1975). *Preparing Instructional Objectives*. California: Pitman Learning.
- R.N. and S.L. Magliaro, Shambaugh. (1997). *Mastering the Possibilities*. Massachusetts: Allyn and Bacon.
- Reiser Dempsey. (2007). *Constructivism Experiences in Teaching-Learning*. New York: 2014 Science and Education.
- Robert M. Gagne. (2007). *Principles of instructional design, 5th edition*. New York: Wiley.
- S.K Kochhar. (2011). *School Administration and Management*. Uttar Pradesh: Sterling Publishers Pvt Ltd.
- Seel B. and Z. Glasgow. (1991). *Exercise in Instructional Design*. Ohio: Merrill.
- Smit & Ragan. (1999). *Instructional Design*. New York: Maxeil Macmillian International.
- Stacy Zeiger. (2015). *English Education*. Miami: Miami University.

ภาคผนวก

พหุณฺ์ ปณฺุ ทิโต ชีเว

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ

พหุมนั ปณุ ทิโต ชีเว

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

- 1) นายศักดิ์สิทธิ์ สีหลวงเพชร วุฒิการศึกษา ปร.ด. (ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต) หลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3
- 2) นายไชยยา อะการะวัง วุฒิการศึกษา ปร.ด. (ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต) เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3
- 3) นางสาวอุษณีย์ ดวงพรม วุฒิการศึกษา ปร.ด. (ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต) วิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3
- 4) นายจเด็จ ทศวงษา วุฒิการศึกษา พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต พระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3
- 5) นางสุมาลี มาลาหอม วุฒิการศึกษา กศ.ม.การสอนภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

รายชื่อผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิที่มีวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice)
ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

1. ดร.สันติ หัตถ์ที ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ และนางพุดตาล ไวยสุภี รองผู้อำนวยการ
ชำนาญการพิเศษ โรงเรียนหลักเมืองมหาสารคาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
มหาสารคาม เขต 1
2. นายนิคม ไวบรรเทา ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ และนางสาวบูรณาพร พลธิรักษา
ครูชำนาญการ โรงเรียนศรีโกสุมวิทยามิตรภาพที่ 209 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3
3. นายพิทักษ์พงษ์ โสเพ็ง ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ และนางสาวพัชรินทร์ ธรรมจรรยา
ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านกอกหนองผือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
มหาสารคาม เขต 3

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในตรวจสอบยืนยัน
ประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของโปรแกรม

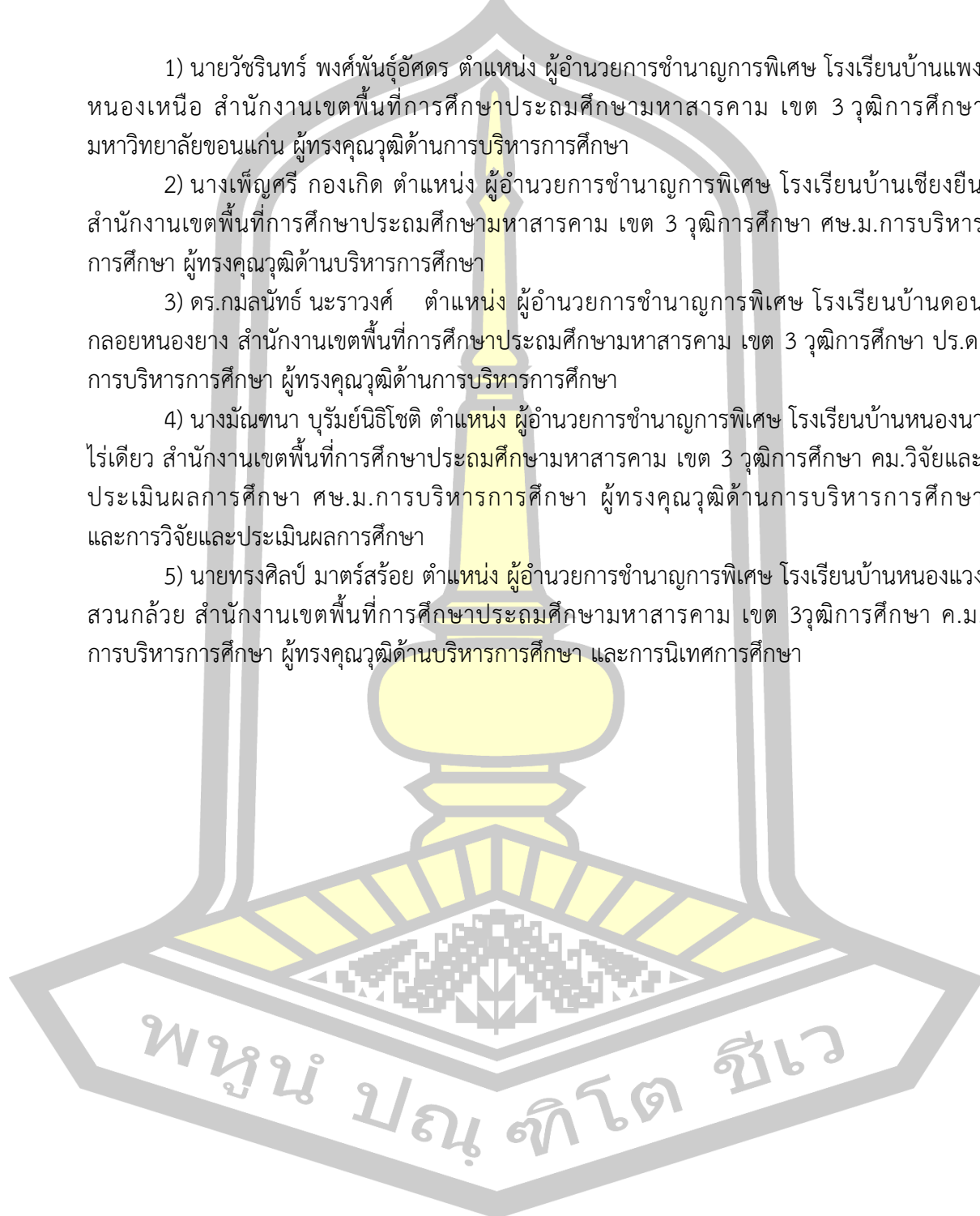
1) นายวัชรินทร์ พงศ์พันธ์อักษร ตำแหน่ง ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านแพงหนองเหนือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 วุฒิการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษา

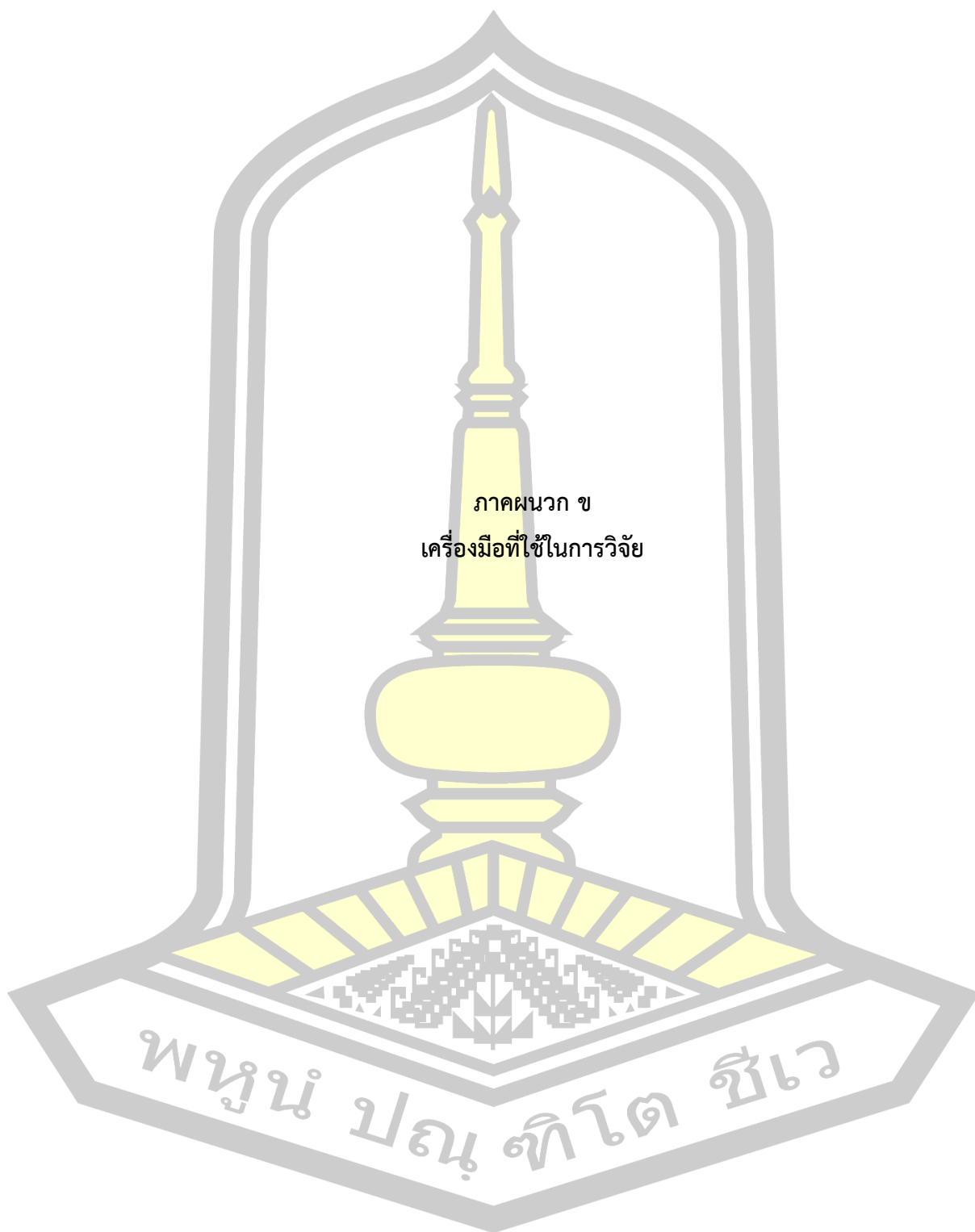
2) นางเพ็ญศรี กองเกิด ตำแหน่ง ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านเชียงยืน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 วุฒิการศึกษา ศษ.ม.การบริหารการศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษา

3) ดร.กมลนัทธิ์ นะรวางศ์ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านดอนกลอยหนองยาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 วุฒิการศึกษา ปร.ด.การบริหารการศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษา

4) นางมัทธนา บุรัมย์นิธิโชติ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านหนองนาไร่เดียว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 วุฒิการศึกษา คม.วิจัยและประเมินผลการศึกษา ศษ.ม.การบริหารการศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษา และการวิจัยและประเมินผลการศึกษา

5) นายทรงศิลป์ มาตรสร้อย ตำแหน่ง ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านหนองแวงสวนกล้วย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 วุฒิการศึกษา ค.ม.การบริหารการศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษา และการนิเทศการศึกษา

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

พหุบัน ปณุ ทิโต ชีเว

**แบบประเมินความสอดคล้องของแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์
สำหรับการวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอน
ภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3**

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ อยู่ในระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

2. แบบสอบถามฉบับนี้มุ่งตรวจสอบ เพื่อหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) โดยการวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง (Index of item Objective Congruence: IOC) ของแบบสอบถาม และข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำไปปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3. แบบสอบถามฉบับนี้มีทั้งหมด 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของ Likert 5 ระดับ จำนวน 28 ข้อ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เป็นแบบสอบถามปลายเปิดให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (เชิงรุก)

4. ขอความกรุณาผู้ทรงคุณวุฒิหรือท่านผู้เชี่ยวชาญ ช่วยพิจารณาร่างแบบสอบถามว่ามีความสอดคล้องกับตัวแปรของการวิจัยเรื่องนี้หรือไม่ ด้วยการใช้คะแนนในแต่ละข้อคำถามในระบบ IOC โดยการทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างเกณฑ์การให้คะแนนในระบบ IOC

ให้ -1 คะแนน เมื่อแน่ใจว่าข้อนั้นมีเนื้อหาไม่สอดคล้องกับตัวแปรและวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา

ให้ 0 คะแนน เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อนั้นมีเนื้อหาที่สอดคล้องตัวแปรและวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา

ให้ +1 คะแนน เมื่อแน่ใจว่าข้อนั้นมีเนื้อหาที่สอดคล้องกับตัวแปรและวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา

5. ผู้วิจัยขอความกรุณาท่านผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ ให้ข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็นเพิ่มเติมในประเด็นที่ยังไม่สมบูรณ์ โดยการเขียนข้อเสนอแนะไว้ท้ายข้อความนั้นๆ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณในความกรุณาของท่านมา ณ โอกาสนี้

นางสาวณมล อวบอ้วน

นิสิตระดับปริญญาโท สาขาการบริหารและพัฒนาศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พูน ปรณ ทิโต ชีเว

ข้อ	รายการ	ผลการพิจารณา			ข้อเสนอแนะ
		-1	0	+1	
ด้านการออกแบบการเรียนรู้					
1	ครูมีการกำหนดเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ ผ่านการวิเคราะห์ และสังเคราะห์				
2	ครูมีการประเมินของผู้เรียนเพื่อกำหนดเป้าหมายการจัดการเรียนรู้ และการประเมินความต้องการของผู้เรียน				
3	สาระการเรียนรู้เหมาะสมกับผู้เรียนเป็นรายบุคคล สามารถนำประมวลรายวิชามาจัดทำเป็นแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ				
4	ครูสามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียน				
5	ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถของผู้เรียนโดยมีการจำแนกระดับการเรียนรู้ของผู้เรียน				
6	ครูใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน				
7	เนื้อหาสาระ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และกิจกรรมการเรียนรู้ต้องมีความสอดคล้องกันผ่านการประเมินผล				
8	มีการสะท้อนกลับข้อมูลเพื่อการปรับปรุงเพื่อ ออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน				
ด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติโดยใช้กระบวนการทางความคิด					
9	ครูจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ				
10	ครูจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้คิดแก้ปัญหา				
11	ครูจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์				
12	ครูจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้สะท้อนความคิดผ่านการตั้งคำถาม				
13	ครูจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้กำหนดแนวคิด วางแผน ประเมินผล และนำเสนอผลงาน				
14	ครูจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดขั้นสูง				
15	ครูจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้อภิปรายอย่างกว้างขวาง				
ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้					
16	ครูใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้และเหมาะสมกับเนื้อหา				
17	ครูสืบค้นข้อมูล สารสนเทศ เพื่อพัฒนาและปรับปรุง การจัดการเรียนรู้				
18	ครูใช้เทคโนโลยีในการพัฒนา ออกแบบ สร้างสรรค์นวัตกรรม เพื่อการเรียนรู้				
19	ครูสร้างสรรค์สื่อ อุปกรณ์ ที่มีความเหมาะสมกับเนื้อหาในการจัดการเรียนรู้				

ข้อ	รายการ	ผลการพิจารณา			ข้อเสนอแนะ
		-1	0	+1	
20	ครูสามารถออกแบบ สร้างสรรค์ ปรับปรุง นวัตกรรมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้				
21	ครูใช้คอมพิวเตอร์ ในการสร้างและพัฒนาสื่อ นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้				
22	ครูใช้สื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม ทางการศึกษาเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดองค์ความรู้				
ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง					
23	ครูมีความรู้และความเข้าใจในหลักการของการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง				
24	ครูสามารถวัดและประเมินผลการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และจุดประสงค์การเรียนรู้ตามที่หลักสูตรกำหนด				
25	ครูสามารถออกแบบเครื่องมือในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ อย่างหลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหาและวิธีการจัดการเรียนรู้				
26	ครูนำเครื่องมือวัดและประเมินผลที่สร้างขึ้นไปใช้อย่างถูกต้องและเหมาะสม				
27	ครูให้ผู้เรียนได้ประเมินตนเองและประเมินผลจากการลงมือปฏิบัติจริง				
28	ครูนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการจัดการเรียนรู้				

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

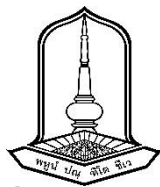
.....

ลงชื่อ

(.....)

ผู้เชี่ยวชาญ

พูน ปรณ ทิโต ชีเว

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

คำชี้แจง

ในการตอบคำถามแบบสอบถามนี้ มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (เชิงรุก) ของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 เพื่อนำมาประกอบการสร้างและประเมินโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ผู้วิจัยจึงขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจากท่านเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์และเป็นข้อมูลสำคัญที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (เชิงรุก) ของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ จำนวน 28 ข้อ แบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่

5 หมายถึง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน / สภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ อยู่ในระดับ มากที่สุด

4 หมายถึง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน / สภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ อยู่ในระดับ มาก

3 หมายถึง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน / สภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ อยู่ในระดับ ปานกลาง

2 หมายถึง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน / สภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ อยู่ในระดับ น้อย

1 หมายถึง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน / สภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ผู้วิจัยขอรับรองว่าข้อมูลที่ได้รับจากท่านในการตอบแบบสอบถามนี้ จะถือว่าเป็นความลับและไม่มี การนำข้อมูลไปทำให้ท่านได้รับความเสียหายโดยเด็ดขาด จึงขอความกรุณาได้ตอบแบบสอบถามทุกข้อให้ ตรงกับสภาพความเป็นจริง

ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

นางสาวนฤมล อวบอ้วน

นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่างที่กำหนดให้

1. ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารงานวิชาการ
 ครูผู้สอน

2. เพศ ชาย หญิง

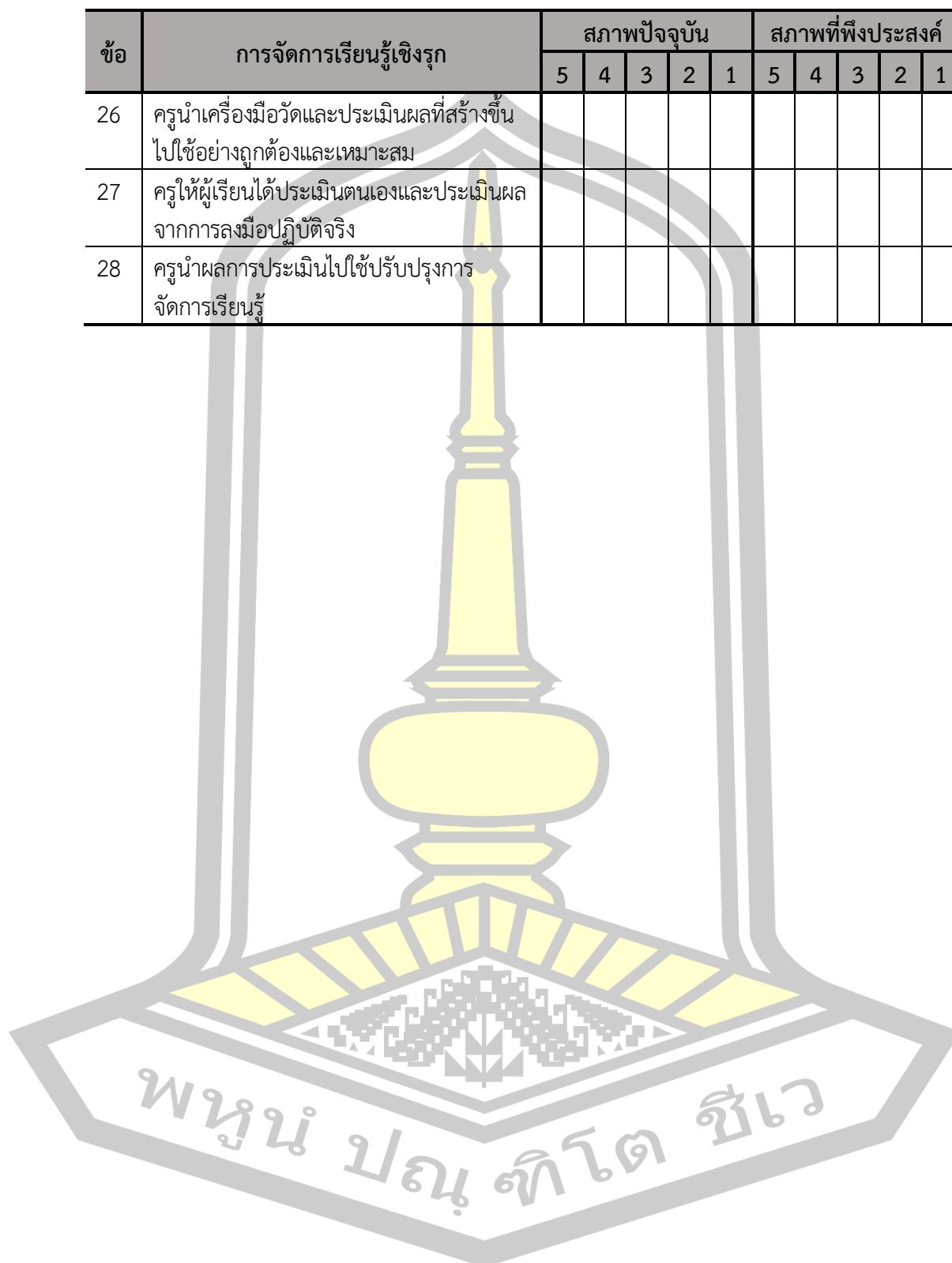
3. อายุ
 ต่ำกว่า 30 ปี
 30 - 40 ปี
 41 - 50 ปี
 50 ปีขึ้นไป

4. ระดับการศึกษา
 ปริญญาตรี
 ปริญญาโท
 ปริญญาเอก
 อื่นๆ

5. ประสบการณ์การทำงาน
 1-5 ปี
 6-10 ปี
 11-15 ปี
 16 ปีขึ้นไป

6. ขนาดสถานศึกษา
 โรงเรียนขนาดเล็ก (มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1-499 คน)
 โรงเรียนขนาดกลาง (มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 500 - 1,499 คน)
 โรงเรียนขนาดใหญ่ (มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1,500 - 2,499 คน)
 โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ (มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 2,500 คนขึ้นไป)

ข้อ	การจัดการเรียนรู้เชิงรุก	สภาพปัจจุบัน					สภาพที่พึงประสงค์				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
26	ครูนำเครื่องมือวัดและประเมินผลที่สร้างขึ้น ไปใช้อย่างถูกต้องและเหมาะสม										
27	ครูให้ผู้เรียนได้ประเมินตนเองและประเมินผล จากการลงมือปฏิบัติจริง										
28	ครูนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการ จัดการเรียนรู้										

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

คำชี้แจง ขอให้ท่านแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (เชิงรุก) ของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

1. ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก(เชิงรุก) ของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ

.....

.....

.....

2. ด้านการวางแผนในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (เชิงรุก) ของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ

.....

.....

.....

3. ด้านการนิเทศในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (เชิงรุก) ของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ

.....

.....

.....

4. ด้านการประเมินผลติดตามและปรับปรุงตรวจสอบการนิเทศในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (เชิงรุก) ของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ

.....

.....

.....

5. ด้านการสะท้อนผล รายงาน และเผยแพร่ผลการนิเทศในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (เชิงรุก) ของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ

.....

.....

.....

*** ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม ***

แบบสัมภาษณ์สถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practices)

สำหรับการวิจัย

เรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัย เรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 มีจุดมุ่งหมายเพื่อสัมภาษณ์ ครูหรือครูผู้สอน ที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (เชิงรุก)

2. แบบสัมภาษณ์มีทั้งหมดเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ประเด็นการสัมภาษณ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (เชิงรุก) ของครูผู้สอน

ภาษาอังกฤษ ซึ่งครอบคลุมองค์ประกอบการดำเนินงาน ดังนี้

2.1 การออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (เชิงรุก)

2.2 การจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติโดยใช้กระบวนการทางความคิด

2.3 การใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้

2.4 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

3. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้เป็นการศึกษาที่มุ่งเน้นประโยชน์เพื่อการวิจัยเท่านั้น ไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ และสถานศึกษา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์ครั้งนี้ ผู้วิจัยหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านในการสัมภาษณ์เป็นอย่างดี ขอขอบพระคุณท่านอย่างยิ่งที่ให้ความอนุเคราะห์มา ณ โอกาสนี้

นางสาวนฤมล อวบน้ำวน

นิสิตระดับปริญญาโท สาขาการบริหารและพัฒนาศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พูน ปณ ภิโต ชีเว

แบบสัมภาษณ์สถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practices)

สำหรับการวิจัย

เรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้น

1. ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....
2. ตำแหน่ง.....
3. สถานศึกษา
สังกัด.....
4. วันที่สัมภาษณ์ เดือน พ.ศ. เวลา.....

ตอนที่ 2 ประเด็นการสัมภาษณ์ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (เชิงรุก) ของครู

ในฐานะที่ท่านเป็นครูจัดการเรียนรู้เชิงรุก (เชิงรุก) มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการขับเคลื่อนงานในโรงเรียนจนประสบความสำเร็จเป็นที่ประจักษ์ มีความเชี่ยวชาญ มีความรู้ความสามารถและอุดมด้วยประสบการณ์ ท่านมีวิธีการพัฒนาและเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (เชิงรุก) ของครูแต่ละกระบวนการอย่างไร

1. สถานศึกษาของท่านมีแนวปฏิบัติในด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (เชิงรุก) ของครูอย่างไร

.....

.....

2. สถานศึกษาของท่านมีแนวปฏิบัติในด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติโดยใช้กระบวนการทางความคิดอย่างไร

.....

.....

3. สถานศึกษาของท่านมีแนวปฏิบัติในด้านการใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

4. สถานศึกษาของท่านมีแนวปฏิบัติในด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง
อย่างไร

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณในความอนุเคราะห์อย่างสูงยิ่ง

นางสาวนฤมล อวบอ้วน
นิสิตระดับปริญญาโท สาขาการบริหารและพัฒนการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

แบบประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้
ในการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุก(เชิงรุก)ของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในการสร้างและพัฒนาโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (เชิงรุก) ของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3
2. แบบประเมินต่อไปนี้เป็นคำถามเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (เชิงรุก) ของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ หลังจากที่ท่านได้ศึกษาโปรแกรม ซึ่งผู้วิจัยได้แนบมาพร้อมแบบประเมินนี้
3. แบบประเมินนี้แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้
 ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ทรงคุณวุฒิ
 ตอนที่ 2 การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (เชิงรุก) ของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี และขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

หากท่านต้องการข้อมูลใด ๆ เพิ่มเติม สามารถติดต่อได้ที่ นางสาวนฤมล อวบอ้วน หมายเลขโทรศัพท์ 080 071 4002 อีเมล 65010581032@msu.com หรือ naruemolo@yahoo.com ขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงที่ให้ความกรุณาในการตอบแบบสอบถาม

ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

(นางสาวนฤมล อวบอ้วน)

นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา
 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พหุบัณฑิต

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ชื่อ – สกุล
2. ตำแหน่งปัจจุบัน
3. สังกัด
4. วุฒิการศึกษาสูงสุด
- สาขา.....
5. ประสบการณ์การทำงานปี

ตอนที่ 2 ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

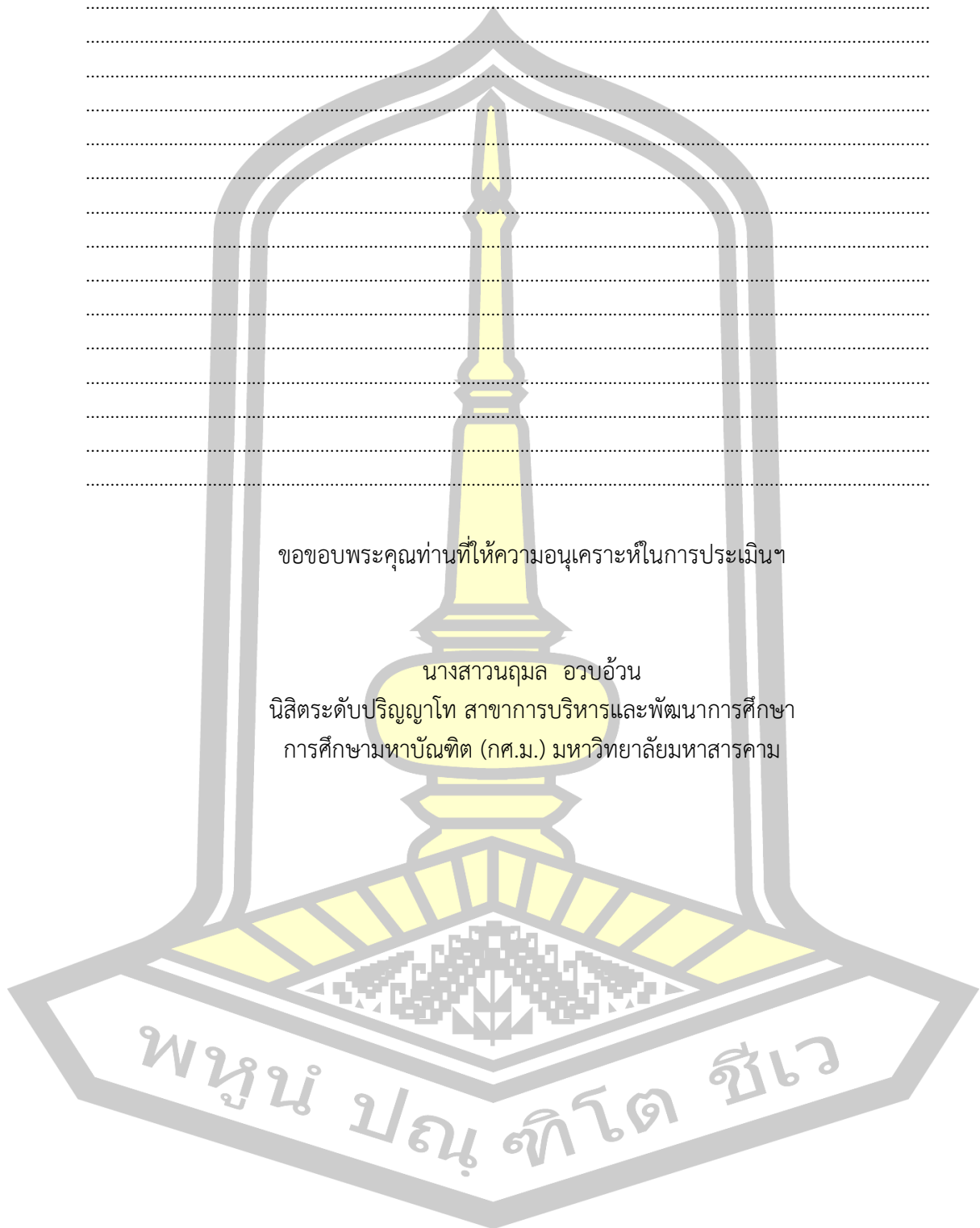
คำชี้แจง

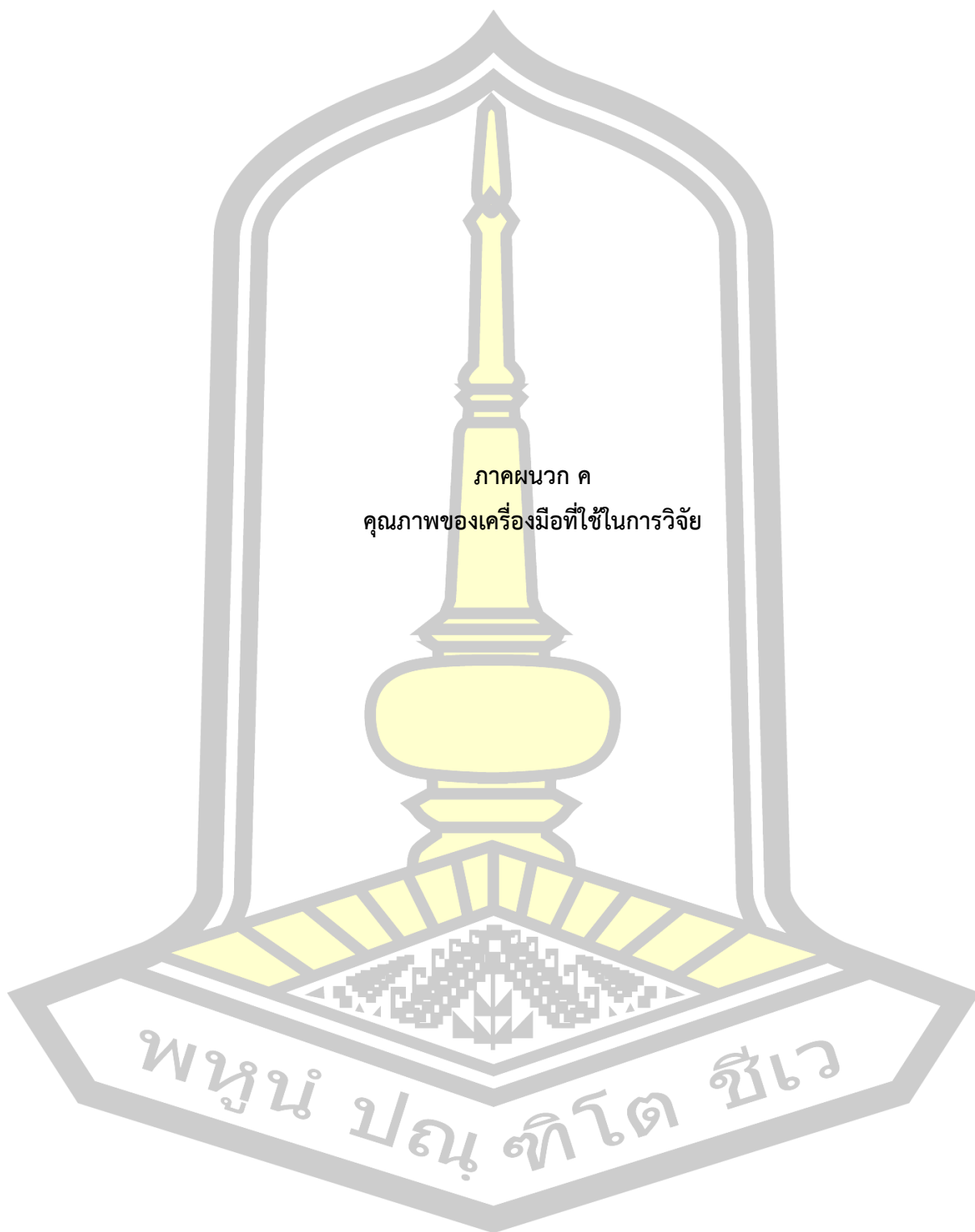
1. โปรดพิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (เชิงรุก) ของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3
2. โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องความคิดเห็นแต่ละข้อคำถาม โดยข้อความแต่ละช่องมีความหมาย ดังนี้
 - 5 หมายถึง แนวทางมีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ มากที่สุด
 - 4 หมายถึง แนวทางมีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ มาก
 - 3 หมายถึง แนวทางมีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ ปานกลาง
 - 2 หมายถึง แนวทางมีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ น้อย
 - 1 หมายถึง แนวทางมีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ น้อยที่สุด

พูน ปณ ทิโต ชีเว

ข้อ	การจัดการเรียนรู้เชิงรุก	ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
1	หลักการ										
2	เป้าหมายและวัตถุประสงค์										
3	โครงสร้างและเนื้อหา										
	3.1 หน่วยที่ 1 การออกแบบการเรียนรู้										
	3.2 หน่วยที่ 2 การจัดการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติผ่านกระบวนการทางความคิด										
	3.3 การใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้										
	3.4 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง										
4	รูปแบบวิธีการและแนวทางการจัดกิจกรรม										
	4.1 การพัฒนาตนเอง										
	4.2 การฝึกอบรมและสัมมนา										
	1) ทำแบบทดสอบก่อนการอบรม										
	2) ศึกษาเนื้อหาจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์										
	3) ศึกษาเนื้อหาเพิ่มเติมจากใบความรู้										
	4) สืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้										
	5) ท าใบงาน/กิจกรรมที่กำหนด										
	6) แสดงความคิดเห็นตามประเด็นที่สนใจ										
	7) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เข้ารับการอบรมกับวิทยากรประจำหลักสูตร										
	8) ทำแบบทดสอบหลังการอบรม										
5	เทคนิคและเครื่องมือ										
6	การประเมินผล										

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ภาคผนวก ค
คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

พหุบัณฑิตวิทยาลัย

ตาราง 25 ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เชิงเนื้อหาของแบบสอบถามการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้าง
การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC	ผลการพิจารณา
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง
4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง
5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง
6	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง
7	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง
8	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง
9	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง
10	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง
11	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง
12	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง
13	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง
14	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง
15	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง
16	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง
17	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง
18	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง
19	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง
20	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง
21	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง
22	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง
23	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง
24	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง
25	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง
26	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง
27	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง
28	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง

ตาราง 26 ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (r_{xy})		ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (r_{xy})	
	สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์		สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์
1	.690*	.781*	15	.702*	.576*
2	.758*	.564*	16	.505*	.788*
3	.474*	.545*	17	.452*	.411*
4	.407*	.439*	18	.490*	.373*
5	.560*	.330*	19	.506*	.296*
6	.468*	.498*	20	.610*	.599*
7	.757*	.569*	21	.374*	.757*
8	.550*	.453*	22	.329*	.472*
9	.754*	.568*	23	.407*	.357*
10	.668*	.548*	24	.347*	.574*
11	.717*	.275*	25	.425*	.573*
12	.784*	.436*	26	.459*	.248*
13	.696*	.471*	27	.683*	.472*
14	.463*	.576*	28	.377*	.357*

ตาราง 27 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน

Reliability Statistics	
Cronbach's Alpha	N of Items
.932	30

ตาราง 28 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์

Reliability Statistics	
Cronbach's Alpha	N of Items
.908	30

จากตารางพบว่า แบบสอบถามสภาพปัจจุบันจำนวน 28 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (วิธี Item Total Correlation) ตั้งแต่ 0.329 ถึง 0.784 แบบสอบถามมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.932 และแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์จำนวน 28 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (วิธี Item Total Correlation) ตั้งแต่ 0.248 ถึง 0.788 แบบสอบถามมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.908

ตาราง 29 ผลการประเมินความเหมาะสมของการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					x	S.D.	ระดับ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
1. หลักการ	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
2. เป้าหมายและวัตถุประสงค์	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
3. โครงสร้างและเนื้อหา	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
3.1 หน่วยที่ 1 การออกแบบการเรียนรู้	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
3.2 หน่วยที่ 2 การจัดการเรียนรู้	5	5	4	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
3.3 การใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
3.4 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้	5	5	4	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
4. รูปแบบวิธีการและแนวทางการกิจกรรม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
4.1 การพัฒนาตนเอง	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
4.2 การฝึกอบรมและสัมมนา								
1) ทำแบบทดสอบก่อนการอบรม								
2) ศึกษาเนื้อหาจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์								
3) ศึกษาเนื้อหาเพิ่มเติมจากใบความรู้								
4) สืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
5) ทำใบงาน/กิจกรรมที่กำหนด								
6) แสดงความคิดเห็นตามประเด็นที่สนใจ								
7) แลกเปลี่ยนเรียนรู้								
8) ทำแบบทดสอบหลังการอบรม								
5. เทคนิคและเครื่องมือ	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
6. การประเมินผล	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
รวม						4.96	0.09	มากที่สุด

ตาราง 30 ผลการประเมินความเป็นไปได้ของการพัฒนาโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของ
ครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต
3 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					— x	S.D.	ระดับ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
1. หลักการ	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
2. เป้าหมายและวัตถุประสงค์	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
3. โครงสร้างและเนื้อหา	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
3.1 หน่วยที่ 1 การออกแบบการเรียนรู้	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
3.2 หน่วยที่ 2 การจัดการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติผ่านกระบวนการทางความคิด	5	5	4	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
3.3 การใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
3.4 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง	5	5	4	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
4. รูปแบบวิธีการและแนวทางการจัดกิจกรรม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
4.1 การพัฒนาตนเอง	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
4.2 การฝึกอบรมและสัมมนา								
1) ทำแบบทดสอบก่อนการอบรม								
2) ศึกษาเนื้อหาจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์								
3) ศึกษาเนื้อหาเพิ่มเติมจากไปความรู้								
4) สืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
5) ทำใบงาน/กิจกรรมที่กำหนด								
6) แสดงความคิดเห็นตามประเด็นที่สนใจ								
7) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เข้ารับการอบรมกับวิทยากรประจำหลักสูตร								
8) ทำแบบทดสอบหลังการอบรม								
5. เทคนิคและเครื่องมือ	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
6. การประเมินผล	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
รวม						4.96	0.09	มากที่สุด

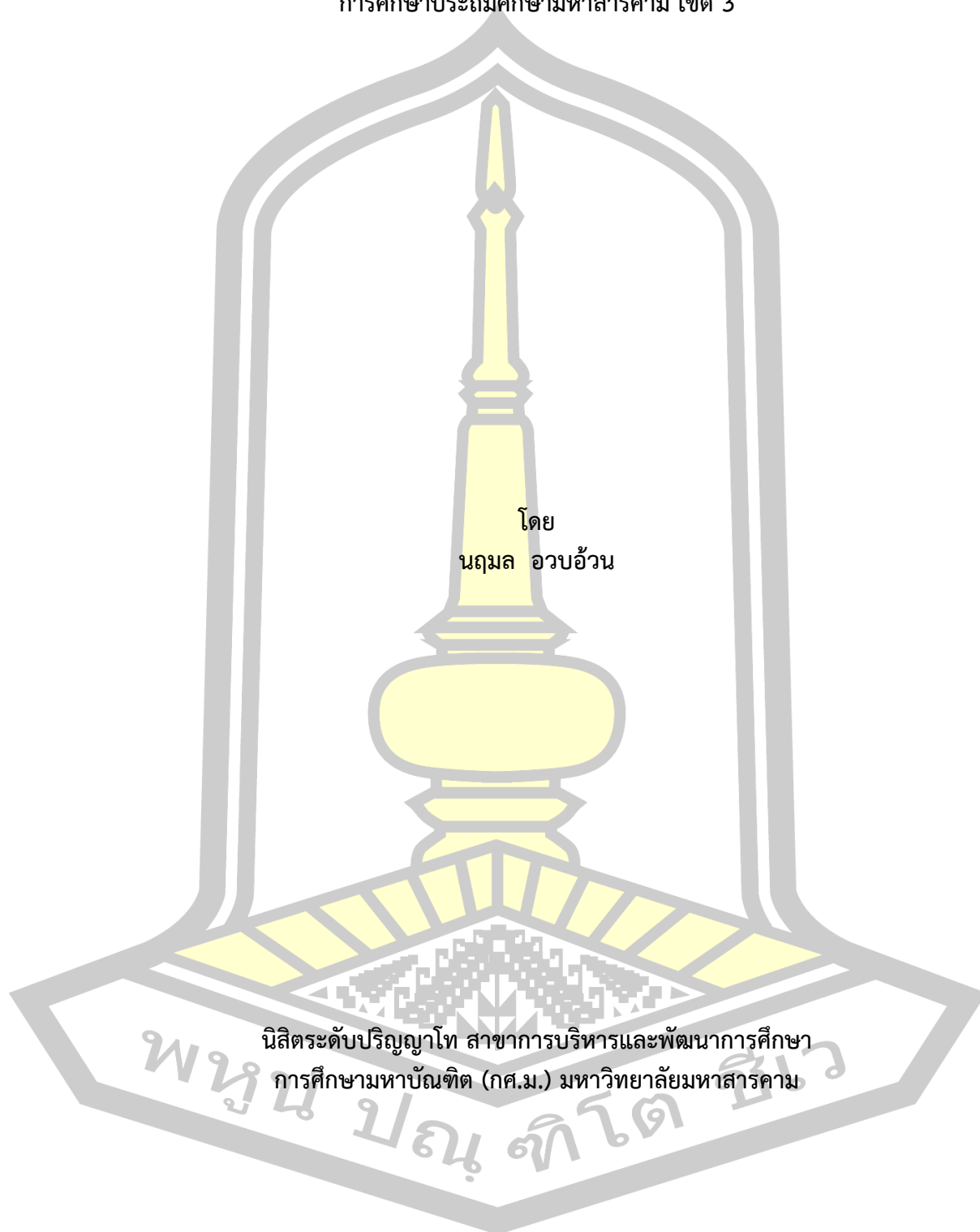

ภาคผนวก ง

โปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

พหุบัณฑิตวิทยาลัย

โปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

คำนำ

โปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ได้รับการพัฒนาขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษา ตนเอง และฝึกปฏิบัติเพื่อเกิดการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (เชิงรุก) ของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

เอกสารโปรแกรมชุดนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความอนุเคราะห์จาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักที่ให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะต่าง ๆ และผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ที่ได้กรุณาตรวจสอบให้ข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ไขปรับปรุงจนสำเร็จ ขอขอบพระคุณอย่างสูงยิ่งมา ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 เล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้ และการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

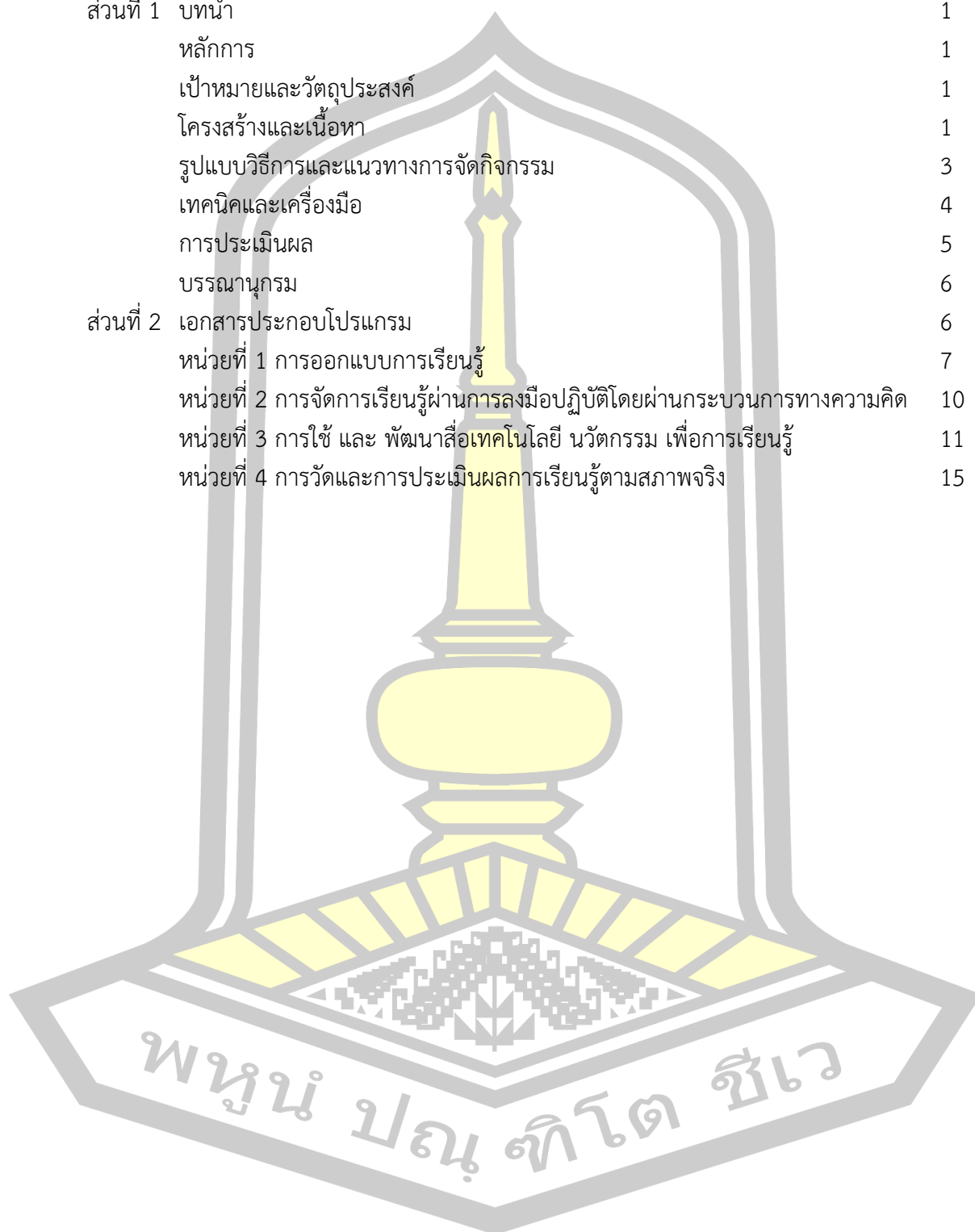
นฤมล อวบอ้วน

นิสิตระดับปริญญาโท สาขาการบริหารและพัฒนาศึกษา
การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พูน ปรณ ทิโต ชีเว

สารบัญ

ส่วนที่ 1	บทนำ	1
	หลักการ	1
	เป้าหมายและวัตถุประสงค์	1
	โครงสร้างและเนื้อหา	1
	รูปแบบวิธีการและแนวทางการจัดกิจกรรม	3
	เทคนิคและเครื่องมือ	4
	การประเมินผล	5
	บรรณานุกรม	6
ส่วนที่ 2	เอกสารประกอบโปรแกรม	6
	หน่วยที่ 1 การออกแบบการเรียนรู้	7
	หน่วยที่ 2 การจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติโดยผ่านกระบวนการทางความคิด	10
	หน่วยที่ 3 การใช้ และ พัฒนาสื่อเทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการเรียนรู้	11
	หน่วยที่ 4 การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง	15

โปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

บทนำ

ครูเป็นบุคลากรที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนรู้ในกระบวนการจัดการศึกษา ดังนั้น คุณภาพของครูจึงมีความสำคัญมาก เพราะครูที่มีคุณภาพจะส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ผู้เรียนก็จะมีคุณภาพตามไปด้วย ครูจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่ สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมจริยธรรม สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น ได้อย่างมีความสุข คุณภาพของครูผู้สอนจึงเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงด้านการเรียนรู้ของ ผู้เรียน การที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพได้ดีเพียงใด จึงขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพการจัดการเรียน การสอนของ ครูผู้สอนเป็นสำคัญ ทั้งนี้เพราะผู้เรียนต้องการการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ในสถานการณ์การเรียนรู้ที่ ครูผู้สอนเป็น ผู้จัดการเรียนรู้หรืออำนวย

นั่นคือ การจะพัฒนานักเรียนจึงต้องพัฒนาครูซึ่งเป็นบุคลากรหลักของ โรงเรียน เพื่อให้ สามารถปฏิบัติภารกิจหลักได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การพัฒนาบุคลากรเป็นการ ดำเนินการเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถและทักษะในการปฏิบัติงาน รวมถึงการเปลี่ยนแปลง ทักษะคิดและพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของบุคลากรให้ดีขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้บุคลากร สามารถปฏิบัติงาน ที่อยู่ในความรับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ต่อ งานที่รับผิดชอบใน ปัจจุบันและงานที่จะได้รับมอบหมายในอนาคตโดยตรง ซึ่งการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม สามารถสังเกตได้ จากการปฏิบัติงาน ผลงาน บรรยากาศของที่ทำงานตลอดจนวิธีปฏิบัติงานที่ เปลี่ยนไป เกิดความพึง พอใจในการทำงาน ซึ่งจำเป็นต้องมีหลักการพัฒนาบุคลากรอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่องและทั่วถึง คือ จะต้องมีการวางแผนการพัฒนาบุคลากรอย่างชัดเจน โดยสอดคล้องสัมพันธ์กับภารกิจหน้าที่ความ รับผิดชอบของบุคลากรนั้นๆ และต้องมีกระบวนการที่เป็นขั้นตอนมีระบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 นั้นในการปฏิบัติ จจริงในสถานศึกษา ยังมีปัญหาและไม่บรรลุผลเท่าที่ควร ทั้งนี้เพราะมีเหตุปัจจัยหลายประการ คือ การจัดการเรียนรู้อย่างเน้นที่ครูเป็นศูนย์กลาง ครูส่วนมากยังคงเชื่อมั่น และคุ้นเคยอยู่กับการถ่ายทอด ความเชี่ยวชาญของตนให้ลูกศิษย์ ครูคือผู้รู้ดีที่สุด และมีอำนาจที่สุด ในห้องเรียนสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน(2560:41) ได้ให้ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้โดย กระบวนการ โดยการส่งเสริมให้ครูจัดทำหน่วยการเรียนรู้ การคัดเลือกผลงานเพื่อเชิดชูเกียรติจำแนก เป็นระดับ ระดับดี ดีเด่น ดีเยี่ยม ทั้งมีกิจกรรมเสริมเติมเต็มความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ ให้แก่ครู ผู้ส่งผลงานที่ได้รับการคัดเลือกด้วย ซึ่งการส่งเสริมให้มีการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ดังกล่าวจะส่งผลให้ คุณครูได้นำหน่วยการเรียนรู้ที่ได้ออกแบบขึ้น นั้นไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ครอบคลุมทุกตัวชี้วัดของมาตรฐานการเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพ ในการ จัดการเรียนรู้นี้ ครูผู้สอนจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการ เปลี่ยนแปลงของสังคม เทคโนโลยี และการเรียนรู้ของผู้เรียน ต้องเปลี่ยนจากผู้สอน เป็นผู้ถ่ายทอด โดยปรับเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้ชี้แนะแนะนำวิธีการค้นคว้าหาความรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถ แสวงหาความรู้และประยุกต์ใช้ทักษะต่าง ๆ โดยการสร้างความเข้าใจด้วยตนเองจนเกิดเป็นการเรียนรู้

อย่างมีความหมาย ในการจัดการเรียนการสอนมีปัจจัยเกี่ยวข้องที่มีความสำคัญต่อการจัดการเรียน การสอนดังกล่าว ประกอบด้วย ผู้สอนและสภาพแวดล้อม โดยด้านผู้สอนต้องมีการเตรียมตัว ค่อนข้างมาก เกี่ยวกับการจัดสิ่งแวดล้อมและอุปกรณ์ให้เอื้อต่อการประกอบกิจกรรมของผู้เรียน เพื่อ ช่วยให้ผู้เรียนได้ความรู้จากสิ่งที่ผู้เรียนปฏิบัติ ส่วนผู้เรียนต้องร่วมคิดและแก้ปัญหาด้วยตัวเอง

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้ เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 เพื่อให้ครูสามารถพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้มีคุณภาพ และนำผลวิจัยที่ได้มาปรับปรุงเป็นข้อเสนอ เิงนโยบายเพื่อการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่องและมีคุณภาพต่อไป

1. หลักการ

หลักการโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้ อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้ครูสามารถนำความรู้ ความเข้าใจ ที่ได้จากการพัฒนา ไปดำเนินการ จัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพของนักเรียน และพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2. เป้าหมายและวัตถุประสงค์

สร้างโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

3. โครงสร้างและเนื้อหา

เนื้อหาของโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 แบ่งออกเป็น 4 หน่วย ได้แก่

หน่วยที่ 1 การออกแบบการเรียนรู้ (40 ชั่วโมง)

หลักการ

การออกแบบการเรียนรู้ คือกระบวนการในการวางแผนการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็น ระบบ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ที่ต้องการ และให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เป้าหมายและวัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนาเกิดความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการออกแบบการ เรียนรู้การกำหนดผลการเรียนรู้ที่เน้นการวิเคราะห์ สังเคราะห์ จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็น ระบบ การประเมิน สถานะและความต้องการของผู้เรียน นำข้อมูลย้อนกลับมาปรับปรุงการออกแบบ การเรียนรู้

โครงสร้างและเนื้อหา

- 1.1 การศึกษาหลักสูตร โครงสร้างรายวิชา มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด (5 ชั่วโมง)
- 1.2 การประเมินสถานะของผู้เรียนก่อนสอนเพื่อกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ (5 ชั่วโมง)
- 1.3 การประเมินความต้องการของผู้เรียนให้มีความเหมาะสมกับเนื้อหาสาระ (5 ชั่วโมง)
- 1.4 นำประมวลรายวิชามาจัดทำแผนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ (5 ชั่วโมง)
- 1.5 การกำหนดผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เน้นการวิเคราะห์ สังเคราะห์ (5 ชั่วโมง)
- 1.6 การจัดทำหน่วยการเรียนรู้โดยวิเคราะห์จากมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด (5 ชั่วโมง)

1.7 ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การเรียนรู้ที่หลากหลายน่าสนใจ ยืดหยุ่นและสามารถปรับใช้ให้เหมาะสมกับบทเรียนและผู้เรียน (5 ชั่วโมง)

1.8 ใช้กระบวนการ PLC เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเพื่อนครูด้วยกันและนำข้อมูลย้อนกลับมาปรับปรุงการออกแบบการเรียนรู้ (5 ชั่วโมง)

รูปแบบและแนวทางการจัดกิจกรรม

- 1) การพัฒนาตนเอง
- 2) การอบรม สัมมนา
- 3) การจัดทีมงานเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้

เทคนิคและเครื่องมือ

- 1) แบบทดสอบ
- 2) สื่อเล็กทรอนิกส์
- 3) ใบความรู้
- 4) แหล่งเรียนรู้
- 5) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เข้ารับการอบรมกับวิทยากรประจำหลักสูตร

การประเมินผล

- 1) การสังเกตจากการอภิปราย
- 2) ประเมินผลงานจากใบกิจกรรมระหว่างที่ปฏิบัติ
- 3) ทดสอบความรู้ความเข้าใจก่อน-หลัง การพัฒนา

หน่วยที่ 2 การจัดการเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติผ่านกระบวนการทางความคิด (30 ชั่วโมง)

หลักการ

การจัดการเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติผ่านกระบวนการทางความคิด เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีกิจกรรมให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ แลกเปลี่ยนประสบการณ์เรียนรู้ในเชิงทักษะต่างๆ เช่น กระบวนการคิดขั้นสูง การทดลอง การสำรวจตรวจสอบ ผู้เรียนต้องหาความหมายและทำความเข้าใจด้วยตนเอง ร่วมกันสืบค้นหาคำตอบ อภิปราย นำเสนอและสรุปกรอบความคิดร่วมกัน ประยุกต์ใช้หรือลงมือปฏิบัติ โดยครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนที่หลากหลายและจัดบรรยากาศที่เหมาะสม เพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียน

เป้าหมายและวัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนาก่อเกิดความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและการลงมือปฏิบัติ การพัฒนารูปแบบเทคนิคการจัดการเรียนการสอนที่มีกิจกรรมให้นักเรียนได้คิดและลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่หลากหลายให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียน

โครงสร้างและเนื้อหา

2.1 การจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียน มีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติจริง (5 ชั่วโมง)

2.2 การจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้คิดแก้ปัญหา พัฒนาระบบ การคิด ศึกษาค้นคว้า ทดลองและแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง (5 ชั่วโมง)

2.3 การจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์วิจารณ์และอภิปรายอย่างกว้างขวาง (5 ชั่วโมง)

2.4 การจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง สะท้อนความคิดเห็นด้วยการตั้งคำถาม (5 ชั่วโมง)

2.5 การจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้สะท้อนความคิดด้วยการตั้งคำถาม (5 ชั่วโมง)

2.6 การจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้กำหนดแนวคิด วางแผน ประเมินผลและนำเสนอผลงาน (5 ชั่วโมง)

รูปแบบและแนวทางการจัดกิจกรรม

- 1) การพัฒนาตนเอง
- 2) การอบรม สัมมนา

เทคนิคและเครื่องมือ

- 1) แบบทดสอบ
- 2) สื่อเล็กทรอนิกส์
- 3) ใบความรู้
- 4) แหล่งเรียนรู้
- 5) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เข้ารับการอบรมกับวิทยากรประจำหลักสูตร

การประเมินผล

- 1) การสังเกตจากการอภิปราย
- 2) ประเมินผลงานจากใบกิจกรรมระหว่างที่ปฏิบัติ
- 3) ทดสอบความรู้ความเข้าใจก่อน-หลัง การพัฒนา

หน่วยที่ 3 การใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้ (20 ชั่วโมง)

หลักการ

การใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้ คือความสามารถในการเลือกใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้อย่างเหมาะสม สามารถแสวงหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน สามารถออกแบบและสร้างนวัตกรรมทางการศึกษา การผลิตสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศส่งเสริมให้ผู้เรียน มีวิจรรย์ญาณในการเลือกใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างเหมาะสม มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ ใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เป้าหมายและวัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนาเกิดความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ การเลือกใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ การสืบค้นข้อมูลผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต การออกแบบและสร้างนวัตกรรมทางการศึกษา โครงสร้างและเนื้อหา

3.1 การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนรู้อย่างหลากหลายเหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ (4 ชั่วโมง)

3.2 สืบค้นข้อมูลผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ (4 ชั่วโมง)

3.3 การเลือกใช้ ออกแบบ สร้างและพัฒนาสื่อวัตกรรมการเพื่อนำมาใช้แก้ปัญหาและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน (4 ชั่วโมง)

3.4 การใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการผลิตสื่อวัตกรรมการที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ (4 ชั่วโมง)

3.5 การติดตามประเมินผลการใช้สื่อวัตกรรมการอย่างต่อเนื่อง (2 ชั่วโมง)

3.6 การพัฒนาเทคโนโลยีและสารสนเทศ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี (2 ชั่วโมง)

รูปแบบและแนวทางการจัดกิจกรรม

- 1) การพัฒนาตนเอง
- 2) การอบรม สัมมนา

เทคนิคและเครื่องมือ

- 1) แบบทดสอบ
- 2) สื่อเล็กทรอนิกส์
- 3) ใบความรู้
- 4) แหล่งเรียนรู้
- 5) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เข้ารับการอบรมกับวิทยากรประจำหลักสูตร

การประเมินผล

- 1) การสังเกตจากการอภิปราย
- 2) ประเมินผลงานจากใบกิจกรรมระหว่างที่ปฏิบัติ
- 3) ทดสอบความรู้ความเข้าใจก่อน-หลัง การพัฒนา

หน่วยที่ 4 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง (10 ชั่วโมง)

หลักการ

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง หมายถึง กระบวนการตรวจสอบผลการเรียนรู้ และพัฒนาการ ต่าง ๆ ของผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร ในสภาพที่สอดคล้องกับความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน เพื่อนำผลไปปรับปรุงการเรียนการสอนและใช้เป็นข้อมูลสำหรับการตัดสินใจผลการเรียน

เป้าหมายและวัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนาก่อเกิดความรู้ ความเข้าใจและความสามารถในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง สร้างเครื่องมือวัดผลประเมินผล นำผลการประเมินมาพัฒนาการจัดการเรียนรู้

โครงสร้างและเนื้อหา

4.1 ศึกษาคู่มือการวัดและประเมินผล รวมถึงมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดการเรียนรู้ และจุดประสงค์การเรียนรู้ (2 ชั่วโมง)

4.2 ออกแบบวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลายเหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ (2 ชั่วโมง)

4.3 สร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวัดและประเมินผล และนำเครื่องมือวัดและประเมินผลไปใช้อย่างถูกต้องเหมาะสม (2 ชั่วโมง)

4.4 วัดและประเมินผลจากการปฏิบัติจริงและผู้เรียนได้ประเมินตนเอง (2 ชั่วโมง)

4.5 วัดและประเมินผลได้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนตามที่หลักสูตรกำหนด (1 ชั่วโมง)

4.6 นำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ (1 ชั่วโมง)

รูปแบบและแนวทางการจัดกิจกรรม

- 1) การพัฒนาตนเอง
- 2) การอบรม สัมมนา

เทคนิคและเครื่องมือ

- 1) แบบทดสอบ
- 2) สื่อเล็กทรอนิกส์
- 3) ใบความรู้
- 4) แหล่งเรียนรู้
- 5) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เข้ารับการอบรมกับวิทยากรประจำหลักสูตร

การประเมินผล

- 1) การสังเกตจากการอภิปราย
- 2) ประเมินผลงานจากใบกิจกรรมระหว่างที่ปฏิบัติ
- 3) ทดสอบความรู้ความเข้าใจก่อน-หลัง การพัฒนา

4. รูปแบบวิธีการและแนวทางการจัดกิจกรรม

วิธีการและแนวทางการจัดกิจกรรม ใช้วิธีการที่หลากหลายเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจและความสามารถในการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งและยั่งยืน เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนาศาสนาสามารถนำไปเป็นหลักการในการพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง วิธีการที่จะนำมาใช้ในการดำเนินการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ได้แก่ 1) การพัฒนาตนเอง 2) การอบรม สัมมนา 3) การจัดทีมงานเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยอาศัยหลักการพัฒนา 70:20:10 70% คือ ประสบการณ์การทำงานจริง 20% คือ การทำงานร่วมกับผู้อื่นหรือการเรียนรู้จากบุคคลอื่น และ 10% คือ อาศัยหลักสูตร รูปแบบวิธีการที่ชัดเจน

5. เทคนิคและเครื่องมือ

- 1) แบบทดสอบ
- 2) สื่อเล็กทรอนิกส์
- 3) ใบความรู้
- 4) แหล่งเรียนรู้
- 5) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เข้ารับการอบรมกับวิทยากรประจำหลักสูตร

6. การประเมินผล

- 1) การประเมินความรู้ความเข้าใจ ก่อน-หลัง การพัฒนา
- 2) การประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กาญจนา จันทะโยธา. การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2560.
- กิดานันท์ มลิทอง. เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- ไท คำลั่น. การพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำทางสิ่งแวดล้อมศึกษา สำหรับ ผู้บริหารสถานศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2551.
- นนทลี พรธาดาวิทย์. การจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก. กรุงเทพฯ : ทริปป็ลเอ็ดดูเคชั่น. 2559.
- ยอดอนงค์ จอมหงส์พิพัฒน์. การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูผู้นำการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ ค.ด. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 2553.
- ยุทธนา ปฐมวรชาติ. หลักการและทฤษฎีทางจิตวิทยาการศึกษา: มโนทัศน์ที่ครูผู้สอนควรทบทวน. วารสารวิชาการ, 7(1), 23-30, มกราคม-มีนาคม, 2547.
- วิจารณ์ พานิช. วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์, 2555.
- สมคิด บางโม. เทคนิคการฝึกอบรมและการประชุม. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : วิทยพัฒน์, 2551.
- สมศักดิ์ ภูวิภาดาพรรณ. การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและการประเมินตามสภาพจริง. กรุงเทพฯ : เดอะโนว์เลจ, 2545.
- สุมิตรา พงศธร. สรุปรื่องของหลักสูตร. สภาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทย, 2(79), 15-23, กุมภาพันธ์-เมษายน. 2550.
- สุวัฒน์ จุลสุวรรณ. การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารสายสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2554.
- हररषषष सुषषषष. การพัฒนารูปแบบโปรแกรมการทำงานระหว่างเรียนเพื่อส่งเสริมจริยธรรมในการทำงานของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ค.ด. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

ส่วนที่ 2

เอกสารประกอบโปรแกรม

หน่วยที่1 การออกแบบการจัดการเรียนรู้ (40 ชั่วโมง)

หลักการ

การออกแบบการจัดการเรียนรู้ คือ กระบวนการในการวางแผนการจัดการเรียนการสอน อย่างเป็น ระบบ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ที่ต้องการ และให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มี ประสิทธิภาพ เป้าหมายและวัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนาเกิดความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการออกแบบการ เรียนรู้ การกำหนดผลการเรียนรู้ที่เน้นการวิเคราะห์ สังเคราะห์ จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็น ระบบ การประเมินสถานะและความต้องการของผู้เรียน นำข้อมูลย้อนกลับมาปรับปรุงการออกแบบ การเรียนรู้

โครงสร้างและเนื้อหา

1. การประเมินผู้เรียน เพื่อกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้
2. การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้โดยวิเคราะห์จากมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด
3. ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การเรียนรู้ที่หลากหลายน่าสนใจ ยืดหยุ่นและสามารถปรับใช้ ให้เหมาะสม กับบทเรียนและผู้เรียน
4. การจัด PLC เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้

รูปแบบวิธีการและแนวทางการจัดกิจกรรม

1. ศึกษาความรู้ในเครื่องมือการเรียนรู้ด้วยตนเองทำความเข้าใจในแต่ละเรื่องตามลำดับ
2. ปฏิบัติตามใบกิจกรรมที่ 1
3. ศึกษาความรู้เพิ่มเติมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนครู

เทคนิคและเครื่องมือ

1. ใบกิจกรรมที่ 1
2. เอกสารตามบรรณานุกรมใน หน่วยที่ 1
3. เครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้อง

การประเมินผล

1. การสังเกตจากการอภิปราย
2. ประเมินผลงานจากใบกิจกรรมที่ปฏิบัติ
3. ทดสอบความเข้าใจ

1. การออกแบบการเรียนรู้

- 1.1 ความหมายของการออกแบบการเรียนรู้
มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของการออกแบบการเรียนรู้ไว้ดังนี้

Seels and Glasgow (1990) ให้ความหมายของการออกแบบการเรียนรู้ว่า หมายถึง กระบวนการพัฒนาอย่างเป็นระบบที่นำเอาทฤษฎีการเรียนรู้และทฤษฎีการสอนมาทำให้การเรียนรู้มี คุณภาพ

Shambaugh and Magliaro (1997) ให้ความหมายของการออกแบบการเรียนรู้ว่า หมายถึง กระบวนการเชิงระบบที่ใช้ในการวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียน เพื่อจัดหาสิ่งที่จะช่วยให้นักออกแบบการเรียนรู้ สร้างสิ่งที่เป็นไปได้เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน

Smith and Ragan (1999) ให้ความหมายของการออกแบบการเรียนรู้ว่า หมายถึง กระบวนการที่เป็นระบบในการนำหลักการเรียนรู้และหลักการสอนไปวางแผนสื่อวัสดุ อุปกรณ์ การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้

Gagné and others (2005) ให้ความหมายของการออกแบบการเรียนรู้ว่า หมายถึง การนำหลักการเรียนรู้ไปออกแบบเหตุการณ์ที่ประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้น อย่าง มี เป้าประสงค์ชัดเจน หรือที่เรียกว่าการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตามที่คาดหวัง สรุปได้ว่า การออกแบบการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการในการวางแผนการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ที่ต้องการ และให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ความสำคัญของการออกแบบการเรียนรู้

การออกแบบการเรียนรู้เป็นภารกิจหลักของครู มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มี คุณภาพมาตรฐานในระดับการศึกษาที่รับผิดชอบ โดยพยายามจัดการเรียนรู้ที่ดีที่สุดและมีความหลากหลายที่สุดให้กับผู้เรียนทุกคน จึงจำเป็นต้องปรับพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ให้นำไปสู่ผลการเรียนรู้ได้จริง กระบวนการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาผู้เรียนไปสู่เป้าหมายและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ การจัดการ เรียนรู้ที่ตรงกับความถนัด ความสนใจและความต้องการของผู้เรียน การออกแบบการเรียนรู้ จึงควร คำนึง ถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้สัมผัสและสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ ให้ ผู้เรียนได้ค้นคว้า ทดลอง ฝึกฝนปฏิบัติ ฝึกคิดวิเคราะห์สร้างสรรค์จินตนาการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ รวมทั้ง การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม จนค้นพบองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง

1.3 วิธีการออกแบบการเรียนรู้

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงวิธีการออกแบบการเรียนรู้ไว้ดังนี้

Mager (1975) ได้ตั้งคำถามสำหรับนักออกแบบการเรียนรู้ที่จะต้องหาคำตอบ ดังนี้

1. เรากำลังจะไปไหน (อะไรคือเป้าหมายของการเรียนรู้)
2. เราจะบรรลุเป้าหมายได้อย่างไร (อะไรคือกลยุทธ์และสื่อกลาง)
3. เราจะรู้ได้อย่างไรว่าบรรลุเป้าหมายแล้ว (เครื่องมือการประเมินเป็น อย่างไร เราจะ

ประเมินและปรับปรุงวัสดุอุปกรณ์การสอนอย่างไร) จากคำถามข้างต้นสามารถนำมากำหนดเป็น กิจกรรมที่จะต้องปฏิบัติใน กระบวนการออกแบบการเรียนรู้เป็น 3 ขั้นตอน ที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันดังนี้

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์การเรียนรู้เพื่อกำหนดเป้าหมายที่จะไป สิ่งและผู้ประเมิน ควรวิเคราะห์ได้แก่สภาพแวดล้อมหรือบริบทในการเรียนรู้ (Learning Contexts) ตัวผู้เรียน (Learner) และภาระงาน (Learning Task) หรือสิ่งที่ผู้เรียนควรรู้และควรทำได้

ขั้นที่ 2 การออกแบบการเรียนรู้เพื่อตอบคำถามว่าเราจะไปถึงเป้าหมายได้ อย่างไร ขั้นนี้เป็นขั้นที่ผู้ออกแบบการเรียนรู้จะต้องพิจารณาถึงสื่อและกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ที่ใช้ สร้าง ประสบการณ์ให้กับผู้เรียน นอกจากนั้นยังต้องคำนึงถึงการจลลัมลำดับก่อนหลังของการนำเสนอ

กิจกรรม และการบริหารชั้นเรียน เช่น จะจัดให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างไร เช่น การเรียนเป็นกลุ่มใหญ่กลุ่มย่อย หรือการเรียนเป็นรายบุคคล เป็นต้น ขั้นนี้จึงเป็นขั้นที่ผู้ออกแบบต้องพิจารณาว่าจะดำเนินการเรียนรู้อย่างไร

ขั้นที่ 3 การประเมินผลการเรียนรู้เพื่อตอบคำถามว่าจะรู้ได้อย่างไรว่าไปถึง เป้าหมายแล้วขั้นนี้เป็นการประเมินทั้งการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น การประเมินผลสามารถ แบ่ง ได้เป็น 2 ระยะเวลาคือการประเมินระหว่างดำเนินการหรือการประเมินความก้าวหน้า (Formative Evaluation) และการประเมินผลสรุป (Summative Evaluation) คือ การประเมินหลังเสร็จสิ้น การดำเนินการ การประเมิน ความก้าวหน้ามีจุดมุ่งหมายเพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการพัฒนาปรับปรุงการเรียนรู้ส่วนการประเมินผลสรุป มีจุดมุ่งหมายเพื่อตัดสินผลการดำเนินการและตัดสินผลการเรียนรู้ว่า ได้บรรลุเป้าหมายอย่างไร

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2550) กล่าวว่า มีวิธีการออกแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญตามขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์หรือจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ซึ่งควรกำหนดให้ครบ ทั้งด้านความรู้ (K) กระบวนการ (P) และเจตคติ (A)
2. กำหนดเนื้อหา/สาระ ให้สอดคล้องหรือล้าไปกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ในแต่ละวัตถุประสงค์ สาระที่ระบุดาจเป็นข้อเท็จจริง (Fact) มโนทัศน์ (Concept) คำนิยาม/ คำจำกัดความ (Definition) หลักการ (Principle) กฎ (Law) และทฤษฎี (Theory)
3. กำหนดยุทธศาสตร์การสอนว่า ต้องการให้หรือเน้นทฤษฎีการเรียนรู้ หลักการเรียนรู้ หรือ แนวคิดใดๆ ที่พิจารณาแล้วเหมาะสมกับเนื้อหา เหมาะสมกับความสามารถของ ผู้เรียนรวมทั้งบริบทของแหล่งที่จัดการเรียนรู้ อาจจัดการเรียนรู้โดยเน้นครูเป็นศูนย์กลางบ้าง สื่อเป็นศูนย์กลางบ้าง และพยายามจัดเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ในการจัดการเรียนรู้นั้นให้เป็นประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญหรือเป็นหลัก จากนั้นจึงเลือกใช้รูปแบบการสอน วิธีสอนต่างๆ เทคนิคการสอนหรือ ใช้ แบบผสมผสานด้วยหลากหลายวิธีสอน และเทคนิคการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาและบริบท นอกจากนี้ ครูยังต้องเตรียม รวมทั้งระบุแหล่งข้อมูลที่เป็นแหล่งเรียนรู้ให้ผู้เรียนไปสืบค้นเพื่อตอบปัญหาที่สงสัยด้วย ตนเอง ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่เป็นการสร้างความรู้ใหม่
4. กำหนดวิธีวัดผลการเรียนรู้ด้วยหลากหลายวิธี กำหนดเครื่อง มือผู้วัด เป็น การวัดผลที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง สรุปได้ว่าวิธีการออกแบบการเรียนรู้เป็นการกำหนดขั้นตอนหรือกิจกรรมที่จะปฏิบัติ ใน การจัดการเรียนการสอนเพื่อที่จะทำให้เราทราบว่าเป้าหมายในการสอนคืออะไร มีกลยุทธ์และวิธีการ อย่างไรเพื่อให้ถึงเป้าหมาย และมีการประเมินอย่างไร

1.4 ตัวบ่งชี้ของการออกแบบการเรียนรู้

มีนักวิชาการกล่าวถึงตัวบ่งชี้ของการออกแบบการเรียนรู้ไว้ดังนี้

สังัด อุทรานันท์ (2529) กล่าวถึงตัวบ่งชี้ของการออกแบบการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. จุดประสงค์ของการเรียนรู้ ในการออกแบบการเรียนรู้ทุกครั้งจำเป็นจะต้องกำหนดจุดประสงค์ให้ชัดเจนเพื่อจะได้ช่วยให้สามารถกำหนดองค์ประกอบอื่น ๆ ที่ตามมาได้สะดวก
2. การประเมินสถานะของผู้เรียนก่อนสอน เป็นการตรวจสอบว่าผู้เรียน มีความรู้ความสามารถเพียงพอที่จะเรียนสิ่งใหม่ที่กำลังจะสอนหรือไม่ ถ้าพบว่าผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ

เพียงพอกั้ดำเนินการออกแบบการเรียนรู้ต่อไปได้แต่ถ้าหากพบว่าผู้เรียนยังมีพื้นฐาน ไม่เพียงพอ ก็จำเป็นต้องให้ความรู้พื้นฐานแก่ผู้เรียนเสียก่อน

3. การจัดกระบวนการออกแบบการเรียนรู้เป็นขั้นที่ผู้สอนจะต้องตัดสินใจ เลือก ดำเนินกิจกรรมการออกแบบการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ หรือเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ไปสู่จุดหมายปลายทางที่ตั้งไว้

4. การประเมินผล เป็นขั้นที่ดำเนินต่อจากกิจกรรมการออกแบบการเรียนรู้ เพื่อจะ ได้ทราบว่า ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่เพียงใด จุดประสงค์ของ การออกแบบ การ เรียนรู้ การประเมิน สถานะของ ผู้เรียนก่อนสอน การจัดกระบวนการจัดการเรียนรู้ การประเมินผล การจัดการเรียนรู้ คู่มือการจัดระบบการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้

5. ข้อมูลย้อนกลับ เป็นการนำเอาผลที่ได้จากการประเมินไปประกอบ พิจารณา แก้ไขการดำเนินงานในส่วนที่ 1, 2 และ 3 หากพบว่าส่วนไหนยังมีข้อบกพร่องก็จะต้องทำการ ปรับปรุง แก้ไขให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

กิดานันท์ มลิทอง (2540) กล่าวถึงตัวบ่งชี้ของระบบการเรียนการสอน มีดังนี้

1. ผู้เรียน ต้องมีการพิจารณาลักษณะของผู้เรียนเพื่อการออกแบบกิจกรรม หรือ โปรแกรม การเรียนการสอนที่เหมาะสม

2. วัตถุประสงค์ ต้องมีการตั้งวัตถุประสงค์ว่า ต้องการจะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ สิ่ง ใดบ้างในการ สอนนั้น หรือระบุผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

3. วิธีการและกิจกรรม ต้องมีการกำหนดวิธีการและกิจกรรมในการเรียนรู้ว่า ควร มี อะไรบ้าง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ที่ดีที่สุดได้

4. การประเมิน ต้องมีการกำหนดวิธีการประเมินเพื่อตัดสินว่าการเรียนรู้นั้น ประสบ ผล ตามที่ตั้งจุดมุ่งหมายไว้หรือไม่

ทิศนา แคมณี (2547) กล่าวถึงตัวบ่งชี้ของการออกแบบการเรียนรู้ มีดังนี้

1. หลักสูตร ปัญหาความต้องการของผู้เรียน ผู้สอน

2. เนื้อหา มโนทัศน์ วัตถุประสงค์

3. ยุทธศาสตร์หรือยุทธวิธีในการสอน

4. กิจกรรมการเรียนรู้และสื่อ

5. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

พจนัน ปณ กิโต ชเว

ใบกิจกรรมที่ 1

1. บอกแนวทางการออกแบบการเรียนรู้มาพอสังเขป

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับคุณครูท่านอื่น ร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับการออกแบบการเรียนรู้

.....

.....

.....

.....

.....

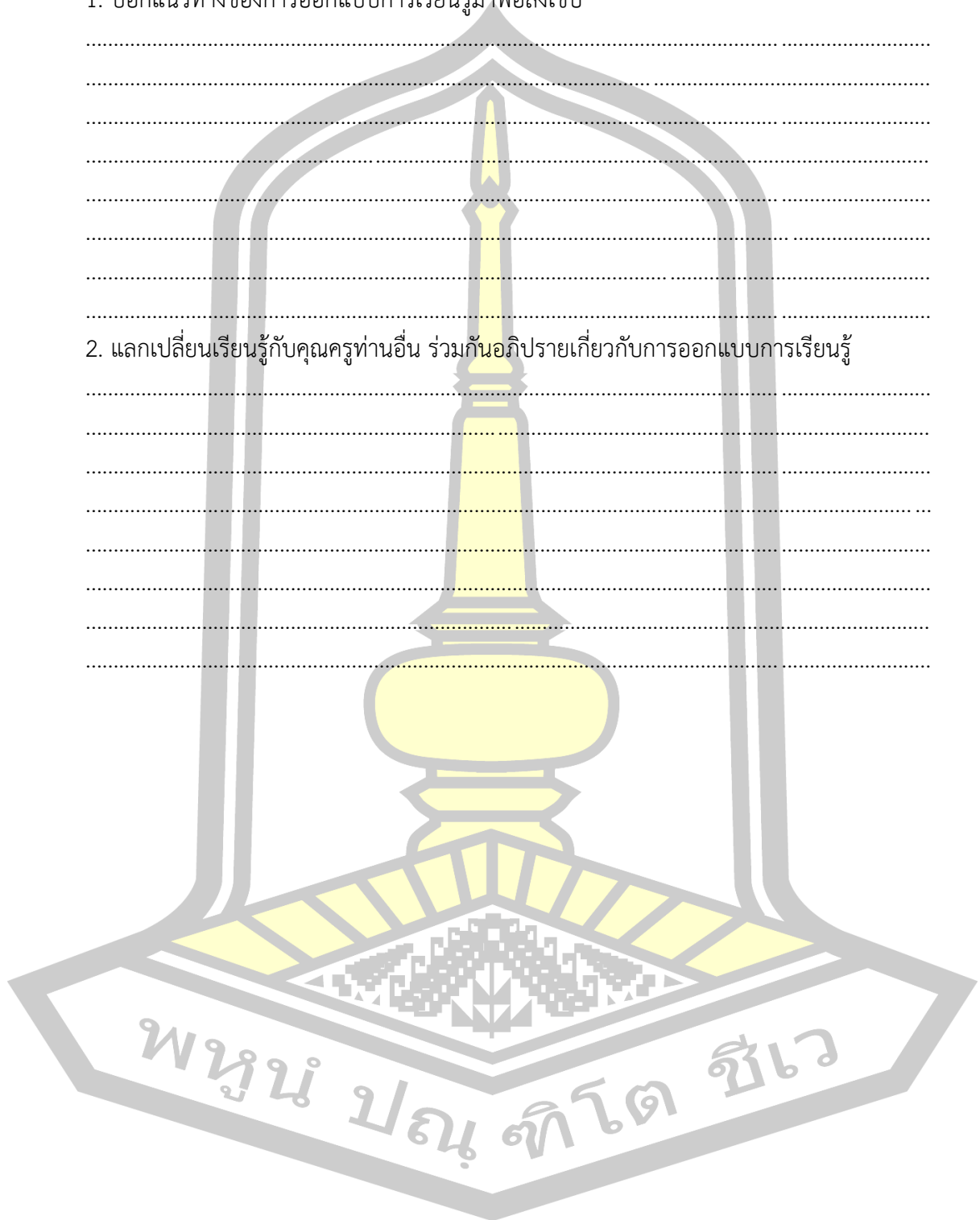
.....

.....

.....

.....

.....

ทดสอบความเข้าใจ

จากเนื้อหาใน หน่วยที่ 1 การออกแบบการเรียนรู้ ทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และเป็นสิ่งที่ครูต้องตระหนักถึงความสำคัญและต้องพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อสิ่งสำคัญที่เป็นเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้คือการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ นักเรียนได้รับการพัฒนาได้อย่างเต็มศักยภาพและเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข ดังนั้น จึงขอทบทวน วัดระดับความเข้าใจ ดังนี้

1. การออกแบบการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ควร มีลักษณะอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. องค์ประกอบของการออกแบบการเรียนรู้ ประกอบด้วยอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

หน่วยที่ 2

การจัดการเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติผ่านกระบวนการทางความคิด (30 ชั่วโมง)

หลักการ

การจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและการลงมือปฏิบัติ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีกิจกรรมให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ แลกเปลี่ยนประสบการณ์เรียนรู้ในเชิงทักษะต่าง ๆ เช่น กระบวนการคิดขั้นสูง การทดลอง การสำรวจตรวจสอบ ผู้เรียนต้องทำความเข้าใจและทำความเข้าใจด้วยตนเอง ร่วมกันสืบค้นหาคำตอบ อภิปราย นำเสนอและสรุปกรอบความคิดร่วมกัน ประยุกต์ใช้หรือลงมือปฏิบัติ โดยครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายและจัดบรรยากาศที่เหมาะสม เพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียน

เป้าหมายและวัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนาเกิดความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการจัดการเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติผ่านกระบวนการทางความคิด การพัฒนารูปแบบเทคนิคการจัดการเรียนการสอนที่มีกิจกรรมให้นักเรียนได้คิดและลงมือปฏิบัติ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียน

โครงสร้างและเนื้อหา

1. การจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียน มีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติจริง
2. การจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้คิดแก้ปัญหา พัฒนาการกระบวนการคิด
3. การจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้กำหนดแนวคิด วางแผน ประเมินผลและนำเสนอผลงาน

รูปแบบวิธีการและแนวทางการจัดกิจกรรม

1. ศึกษาความรู้ในเครื่องมือการเรียนรู้ด้วยตนเองทำความเข้าใจในแต่ละเรื่องตามลำดับ
2. ปฏิบัติตามใบกิจกรรมที่ 1
3. ศึกษาความรู้เพิ่มเติมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนครู

เทคนิคและเครื่องมือ

1. ใบกิจกรรมที่ 1
2. เอกสารตามบรรณานุกรมใน หน่วยที่ 2
3. เครื่องช่วยอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้อง

การประเมินผล

1. การสังเกตจากการอภิปราย
2. ประเมินผลงานจากใบกิจกรรมที่ปฏิบัติ
3. ทดสอบความเข้าใจ

1. การจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและการลงมือปฏิบัติ

1.1 ความหมายของการคิด

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2542 (ราชบัณฑิต, 2546) ให้ความหมายของคำว่า “คิด” ว่าหมายถึง ทำให้ปรากฏเป็นรูป หรือประกอบให้เป็นรูปหรือเป็นเรื่องขึ้นในใจ ใคร่ครวญ ไตร่ตรอง

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2546) ให้ความหมายของการคิดว่า หมายถึง กิจกรรมทางความคิดที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะเจาะจง เรา รู้ว่ากำลังคิดเพื่อวัตถุประสงค์บางอย่าง และสามารถควบคุมให้คิดจนบรรลุเป้าหมายได้ กล่าวคือ การคิดเป็นการจัดการข้อมูลที่ได้รับให้อยู่ในรูปแบบเหมาะสม โดยแปลงข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ สู่รูปแบบใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิม ซึ่งในขณะที่ใช้ความคิดสมองจะนำเอาข้อมูล ความรู้ อารมณ์ และความต้องการ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่ได้วางไว้ในสิ่งที่ปรารถนาจะได้รับ เช่น ตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ในการตอบคำถามหรือการแก้ปัญหา หรือช่วยนำไปสู่เป้าหมายที่วางไว้

ณรงค์ กาญจนะ (2553) ให้ความหมายของการคิดว่า หมายถึง การทำให้ปรากฏเป็นรูป หรือเป็นเรื่องขึ้นในใจ

สรุปได้ว่าการคิด หมายถึง กระบวนการที่เกิดขึ้นในสมองที่ใช้สัญลักษณ์หรือภาพแทนสิ่งของ เหตุการณ์หรือสถานการณ์ต่าง ๆ โดยมีการจัดระบบความรู้ ข้อมูล ข่าวสารซึ่งเป็นประสบการณ์เดิมกับประสบการณ์ใหม่หรือสิ่งเร้าใหม่ ที่ไปได้ ทั้งใน รูปแบบ ธรรมดาและสลับซับซ้อน ผลจากการจัดระบบสามารถ แสดงออกได้หลายลักษณะ เช่น การให้เหตุผลการแก้ปัญหาต่าง ๆ เพราะฉะนั้นการสอนแบบเน้นกระบวนการคิดจึงเป็นส่วนสำคัญที่สามารถให้นักเรียน เรียนรู้ความรู้ โดยผ่านกระบวนการคิดของตนเองเป็นสำคัญ

1.2 วัตถุประสงค์ของการสอนการคิด

ความนัยหนึ่งของการสอน คือ การพัฒนาทักษะกระบวนการของผู้เรียน หากคนเรา ถ้ารู้จักวิธีคิด หรือคิดเป็นก็จะแก้ไขปัญหาหรือดำเนินชีวิตได้อย่างมีคุณค่า มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะนักเรียนซึ่งเป็นเยาวชน เป็นกำลังของชาติ และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไปในอนาคต ต้องได้รับการฝึกฝนในการคิด จนก่อเป็นทักษะสำหรับการศึกษาค้นคว้าความรู้เพิ่มเติม และประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน สามารถประกอบอาชีพในอนาคตได้

ณรงค์ กาญจนะ (2553) กล่าวว่า วัตถุประสงค์ในการพัฒนาการคิดของนักเรียน ได้แก่

1. มุ่งให้นักเรียนรู้จักคิด และคิดเป็น คิดอย่างมีวิจารณญาณ (critical thinking)
2. มุ่งให้นักเรียนรู้จักฝึกหัดใช้การพิจารณาสังเกตเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ และประสบการณ์เบื้องต้น ซึ่งเป็นองค์ประกอบพื้นฐานของการสร้างความเข้าใจข้อเท็จจริง และการกำหนดข้อสมมติฐานในขั้นต่อไป
3. มุ่งให้นักเรียนรู้จักวิธีการจำแนกองค์ประกอบที่สำคัญ และรายละเอียดปลีกย่อยที่ไม่สำคัญของข้อเท็จจริง ความรู้ และประสบการณ์ซึ่งนำไปสู่การกำหนดความคิดได้อย่างถูกต้อง
4. มุ่งให้นักเรียนรู้จักความคิดอย่างมีระบบในรูปของการสร้างความคิดรวบยอด หรือ มโนทัศน์และหลักการ
5. มุ่งให้นักเรียนรู้จักวิธีการ และฝึกตัดสินใจอย่างมีระบบ โดยอาศัยแนวความคิด และหลักการที่ถูกต้องเหมาะสม
6. มุ่งให้นักเรียนมีความสามารถแก้ปัญหาที่สลับซับซ้อนโดยอาศัยหลักการที่ถูกต้อง
7. มุ่งให้นักเรียนสามารถแสดงออกซึ่งแนวความคิด และหลักการสิ่งต่าง ๆ ทั้งเป็นรูปธรรม และนามธรรมได้อย่างถูกต้อง มีเหตุผล

8. มุ่งให้นักเรียนรู้วิธีการวิเคราะห์ข้อเท็จจริงเพื่อสรุปแนวความคิดจำแนกความต่าง
9. มุ่งให้นักเรียนรู้จักวิธีการสังเคราะห์ข้อเท็จจริง เพื่อสรุปแนวความคิดหลักการ
10. มุ่งให้นักเรียนรู้จักวิธีการประเมินค่าข้อเท็จจริง เพื่อสรุปแนวความคิดหลักการ
11. มุ่งให้นักเรียนฝึกหัด และมีความคิดสร้างสรรค์
12. มุ่งให้นักเรียนฝึกหัด และค้นพบประสบการณ์ด้วยตนเอง

สรุปได้ว่าการสอนคิดมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนสามารถคิดเป็น แก้ไขปัญหาได้และดำเนินชีวิตได้อย่างมีคุณค่า มีประสิทธิภาพ นำประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน สามารถประกอบอาชีพในอนาคตได้

1.3 ประโยชน์ของการสอนการคิด

ณรงค์ กาญจนะ (2553) กล่าวถึง ประโยชน์ของการสอนเพื่อการพัฒนากระบวนการคิด หรืออีกนัยหนึ่งคือการสอนเพื่อการพัฒนากระบวนการคิด โดยแบ่งเป็น ประโยชน์ต่อนักเรียน และประโยชน์ต่อครูผู้สอน ดังนี้

ประโยชน์ต่อนักเรียน

1. นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ดีขึ้น
2. นักเรียนสามารถแก้ปัญหาของตนเองได้ดี
3. นักเรียนสามารถคิดได้ถูกต้องเหมาะสม ก่อประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเอง
4. นักเรียนคิดได้อย่างเป็นระบบ เข้าใจและจำเนื้อหาอย่างเป็นระบบ ทำให้

ความรู้คงทน และการเรียนเป็นสิ่งที่ไม่น่าเบื่ออีกต่อไป

ประโยชน์ต่อครู

1. เมื่อนักเรียนมีทักษะการคิด ครูสามารถสอนได้ง่ายขึ้น ใช้เวลาน้อยลงในการอธิบายให้นักเรียนเข้าใจ
2. ทำให้บรรยากาศการเรียนน่าสนใจ ปัญหาด้านการจัดชั้นเรียนน้อยลง
3. เมื่อนักเรียนคิดเป็น แก้ปัญหาเป็น ปัญหาด้านพฤติกรรมนักเรียนก็จะมีน้อยทำให้สอนได้อย่างสนุก
4. ครูเหนื่อยน้อยลง ทำให้มีพลังเหลือที่จะพัฒนาและออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ

1.4 องค์ประกอบของกระบวนการคิด

สุวิทย์ มูลคำ (2547) กล่าวว่า การดำเนินการด้านการจัดกระบวนการคิดมีองค์ประกอบที่สำคัญ 6 ประการได้แก่

1. สิ่งเร้า เป็นสื่อและองค์ประกอบแรกที่เป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลเกิดการรับรู้สิ่งเร้าทำให้เกิดปัญหา ความสงสัย หรือความขัดแย้ง อันอาจก่อให้เกิดการคิด ซึ่งอาจจะเป็นวัตถุสิ่งของ ภาพ เสียงข้อมูล สัญลักษณ์กิจกรรม หรือสถานการณ์ต่างๆ

2. การรับรู้ บุคคลสามารถรับรู้ได้โดยประสาททั้ง 5 คือ หู ตา จมูก ลิ้น และผิวหนัง ระดับการรับรู้จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับคุณภาพของสิ่งเร้าและความสามารถรับรู้ของแต่ละบุคคล เมื่อรับรู้แล้วเกิดปัญหา หรือข้อสงสัยจะกระตุ้นให้เกิดการคิด

3. จุดมุ่งหมายในการคิด ผู้คิดจะต้องมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนในการคิดแต่ละครั้งว่า ต้องการเหตุผลเพื่ออะไร เช่น เพื่อแก้ปัญหา ตัดสินใจ หรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ จะช่วยให้เลือกใช้วิธีคิด ได้ถูกต้อง และได้ตรงตามความต้องการ

4. วิธีคิด การคิดแต่ละครั้งจะต้องเลือกวิธีที่ตรงกับจุดมุ่งหมายในการคิดนั้น ๆ เช่น คิด เพื่อตัดสินใจ ควรใช้วิธีคิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดแก้ปัญหาควรใช้วิธีคิดแบบต่าง ๆ

5. ข้อมูลหรือเนื้อหาประกอบการคิด ประกอบด้วยข้อมูลตนเอง ข้อมูลสังคม และสิ่งแวดล้อม และข้อมูลวิชาการซึ่งเป็นความรู้ประสบการณ์เดิม ข้อมูลใหม่ที่มาจากการศึกษาค้นคว้า

6. ผลการคิด เป็นผลที่ได้จากการปฏิบัติงานทางสมองหรือกระบวนการคิดของสมอง การสอนคิดในชั้นเรียน ครูผู้สอนเป็นผู้คอยกระตุ้น สร้างบรรยากาศสถานการณ์เร้าใจ ตลอดจน อำนวยความสะดวกทุกอย่างแก่ผู้เรียน คอยชี้แนะชักนำให้ผู้เรียนเกิดความคิดขึ้น ครูช่วยทุกอย่างแต่ เด็กเป็นผู้ลงมือกระทำคิดเองทำเอง กระบวนการที่ครูต้องสร้างให้เกิดทุกครั้งที่เรียนการสอนคือ กระบวนการ จีพาส (G P A S) ได้แก่

6.1 การรวบรวมข้อมูล (Gathering: G) เป็นการกำหนดประเด็นใน

การรวบรวมข้อมูล กำหนดเป้าหมาย / วัตถุประสงค์การคิด การสังเกตด้วยประสาทสัมผัส

การรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตนั้นพร้อมการเลือกข้อมูลมาใช้ประกอบการคิด บันทึกข้อมูลเป็นประสบการณ์ของตนเอง แล้วดึงข้อมูลเดิมมาใช้เป็นความคิดรวบยอด

6.2 การจัดกระทำข้อมูล (Processing: P) เป็นการจำแนก เปรียบเทียบ จัดกลุ่ม จัดลำดับ สรุปเชื่อมโยงต่อความสัมพันธ์การไตร่ตรอง ด้วยเหตุผล วิเคราะห์และตรวจสอบข้อมูล

6.3 การนำไปประยุกต์ใช้ (Applying : A) เป็นการเลือกข้อมูลการประเมินทางเลือก เลือกทางเลือก การวิเคราะห์การสังเคราะห์งาน การนำความรู้ที่ค้นพบหรือที่ได้มาแล้วไปใช้อย่างสร้างสรรค์ ซึ่งนำไปปรับใช้ในสถานการณ์จริง เช่น การแก้ปัญหา การตัดสินใจ การวิเคราะห์วิจารณ์การคิด สร้างสรรค์งานใหม่

6.4 การกำกับตนเอง (Self – regulating: S) เป็นการจัดกระทำตนเองให้เกิดเป็นนิสัย พฤติกรรมที่ถาวรในด้านการตรวจสอบและควบคุมการคิด การรู้จักสร้างค่านิยมการคิดให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ การสร้างนิสัยการคิดให้เกิดขึ้นตามสถานการณ์และสภาวะจริง

ดังนั้น การสร้างทักษะกระบวนการคิดซึ่งเป็นนามธรรม และครูผู้สอนมองเห็นว่า เป็นสิ่งที่ดำเนินการอยู่แล้วนั้น การหลอมเนื้อหาและทักษะกระบวนการคิดสู่บทเรียนให้ผสมกลมกลืนกัน จนเป็นวัฒนธรรมของการสอนของครูยุคใหม่นั้น การออกแบบบทเรียน จึงเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญเนื่องจากบทเรียนที่พัฒนามาจากทักษะกระบวนการคิด จะเป็นตัวกำหนด รูปแบบการสอนคิด การจัดกระบวนการเรียนการสอนและการพัฒนาการคิดของนักเรียนได้ตรงตามความต้องการ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552) กล่าวว่า ทักษะการคิดสู่การพัฒนาผู้เรียน ให้สอดคล้องตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้ใช้กรอบด้านกระบวนการที่ใช้ในการคิด ซึ่งได้แก่ ความสามารถในการคิดขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย ทักษะการคิดที่ใช้ในการสื่อสาร และทักษะการคิดที่เป็นแกน และความสามารถในทักษะการคิดขั้นสูง

ประกอบด้วยทักษะการคิดซับซ้อน ทักษะพัฒนาทักษะการคิด และทักษะกระบวนการคิด ซึ่งประกอบไปด้วย ทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะกระบวนการคิดตัดสินใจ ทักษะกระบวนการคิดแก้ปัญหา ทักษะกระบวนการวิจัย และทักษะกระบวนการคิดสร้างสรรค์

สรุปได้ว่า การพัฒนาความคิดของนักเรียนนั้น มีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์หลายประการที่สำคัญ ได้แก่ มุ่งให้นักเรียนรู้จักคิด และคิดเป็น กล่าวคือ นักเรียนได้พัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดแก้ปัญหา คิดสร้างสรรค์ และรูปแบบการคิดแบบอื่น ๆ เพื่อใช้ในการตัดสินใจอย่างมีระบบ มีความถูกต้อง นำไปสู่การค้นพบที่เป็นประโยชน์ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อกระบวนการเรียนรู้ ดำเนินชีวิตประจำวัน และประกอบอาชีพต่อไปในอนาคต

1.5 การลงมือปฏิบัติ

วิจารณ์ พานิช (2555) กล่าวว่า การลงมือปฏิบัติ เป็นแนวคิดหรือความเชื่อที่สนับสนุนให้คนเราปฏิบัติสิ่งต่างๆ ด้วยตนเองตามความสนใจ ตามความถนัดและศักยภาพ ด้วยการศึกษาค้นคว้า ฝึกปฏิบัติ ฝึกทักษะจนถึงการเรียนรู้ด้วยตนเองเพราะเชื่อว่าหากคนเราได้กระทำ จะทำให้เกิดความเชื่อมั่นเป็นแรงจูงใจให้เกิดการเรียนรู้ ใฝ่เรียน ผู้เรียนจะสนุกสนานที่จะสืบค้นหาความรู้ต่อไป มีความสุขที่จะเรียน มีลักษณะดังนี้

1. การเรียนรู้ผ่านการทำงาน (Work-based Learning) การเรียนรู้แบบนี้เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมผู้เรียนให้เกิดพัฒนาการทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้เนื้อหาสาระ การฝึกปฏิบัติจริง ฝึกฝนทักษะทางสังคม ทักษะชีวิต ทักษะวิชาชีพการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง โดยสถาบันการศึกษามักร่วมมือกับแหล่งงานในชุมชน รับผิดชอบการจัดการเรียนการสอนร่วมกัน ตั้งแต่การกำหนดวัตถุประสงค์ การกำหนดเนื้อหากิจกรรม และวิธีการประเมิน

2. การเรียนรู้ผ่านโครงการ (Project-based Learning) การเรียนรู้ด้วยโครงการ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญรูปแบบหนึ่ง ที่เป็นการให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงในลักษณะของการศึกษา สำรวจ ค้นคว้า ทดลอง ประดิษฐ์คิดค้น โดยครูเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้ให้ความรู้ (teacher) เป็นผู้อำนวยความสะดวก (facilitator) หรือผู้ให้คำแนะนำ (guide) ทำหน้าที่ออกแบบกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนทำงานเป็นทีม กระตุ้น แนะนำ และให้คำปรึกษา เพื่อให้โครงการสำเร็จลุล่วง ประโยชน์ของการเรียนรู้ด้วยโครงการ สิ่งที่ผู้เรียนได้รับจากการเรียนรู้ด้วย PBL จึงมีใช้ตัวความรู้ (knowledge) หรือวิธีการหาความรู้ (searching) แต่เป็นทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม (learning and innovation skills) ทักษะชีวิตและประกอบอาชีพ (Life and Career skills) ทักษะด้านข้อมูลข่าวสาร การสื่อสารและเทคโนโลยี (Information Media and Technology Skills) การออกแบบโครงการที่ดีจะกระตุ้นให้เกิดการค้นคว้าอย่างกระตือรือร้น และผู้เรียนจะได้ฝึกการใช้ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และแก้ปัญหา (critical thinking & problem solving) ทักษะการสื่อสาร (communicating) และทักษะการสร้างความร่วมมือ (collaboration) ประโยชน์ที่ได้สำหรับครูนอกจากจะเป็นการพัฒนาคุณภาพด้านวิชาชีพแล้ว ยังช่วยให้เกิดการดำเนินงานแบบร่วมมือกับเพื่อนครูด้วยกัน รวมทั้งโอกาสที่จะได้สร้างสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียนด้วย

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ

ขั้นที่ 1 การเตรียมความพร้อม ครูเตรียมมอบหมายโครงการโดยระบุในแผนการสอน ในชั้นเรียนครูอาจกำหนดขอบเขตของโครงการอย่างกว้างๆ ให้สอดคล้องกับรายวิชา หรือความถนัด ของนักเรียน และเตรียมแหล่งเรียนรู้ ข้อมูลตัวอย่าง เพื่อเป็นแนวทางให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้า เพิ่มเติม สามารถใช้เว็บไซต์ หรือโปรแกรม moodle ในการ update ข้อมูลแหล่งเรียนรู้ และการ กำหนดนัดหมายต่างๆ เกี่ยวกับการดำเนินโครงการได้

ขั้นที่ 2 การคิดและเลือกหัวข้อ ให้นักเรียนเป็นผู้สร้างทางเลือกในการออกแบบ โครงการเอง เพื่อเปิดโอกาสให้รู้จักการค้นคว้าและสร้างสรรค์ความรู้เชิงนวัตกรรม ครูอาจให้ผู้เรียน ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องก่อน เพื่อเป็นแนวทางในการเลือกหัวข้อ การทำงานเป็นทีม กระตุ้นให้ เกิด brain storm จะทำให้เกิดทักษะ ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ทักษะการสื่อสาร และทักษะการ สร้างความร่วมมือ

ขั้นที่ 3 การเขียนเค้าโครง การเขียนเค้าโครงของโครงการ เป็นการสร้าง mind map แสดงแนวคิด แผน และขั้นตอนการทำโครงการ เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องมองเห็นภาระงาน บทบาท และระยะเวลาในการดำเนินงาน ทำให้สามารถปฏิบัติโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ขั้นที่ 4 การปฏิบัติโครงการ นักเรียนลงมือปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ในเค้าโครง ของโครงการ ถ้ามีการวางเค้าโครงเอาไว้แล้ว นักเรียนจะรู้ได้เองว่าจะต้องทำอะไรในขั้นตอนต่อไป โดยไม่ต้องรอถามครู ในระหว่างการดำเนินการครูผู้สอนอาจมีการให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิดหรือร่วม แก้ปัญหาไปพร้อมๆ กับนักเรียน

ขั้นที่ 5 การนำเสนอโครงการ นักเรียนสรุปรายงานผล โดยการเขียนรายงาน หรือการนำเสนอในรูปแบบอื่นๆ เช่น แผ่นพับ โปสเตอร์จัดนิทรรศการ รายงานหน้าชั้นส่งงานทาง เว็บไซต์หรืออีเมล ถ้ามีการประกวดหรือแข่งขันด้วยจะทำให้เด็กเกิดความกระตือรือร้นมากขึ้น

ขั้นที่ 6 การประเมินผลโครงการ การประเมินโครงการควรมีการประเมินผล การเรียนรู้โดยหลากหลาย เช่น นักเรียนประเมินตนเอง ประเมินซึ่งกันและกัน ประเมินจากบุคคล ภายนอก การประเมินจะไม่วัดเฉพาะความรู้หรือผลงานสุดท้ายเพียงอย่างเดียว แต่จะวัดกระบวนการ ที่ได้มาซึ่งผลงาน ด้วยการประเมินโดยครูหลายคนจะเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์และทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูด้วยกันอีกด้วย

3. การเรียนรู้ผ่านกิจกรรม (Activity-based Learning) ในการยึดหลักการให้ผู้เรียนสร้าง องค์ความรู้ด้วยตนเอง “Child Centered” การเรียนโดยการปฏิบัติจริง Learning by Doing และ ปฏิบัติเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และแก้ปัญหาได้ Doing by Learning จึงถูกนำมาใช้อย่างจริงจังในการ ปฏิรูปการศึกษาของไทย การเรียนรู้ชนิดนี้เอง ที่มีผู้ตั้งฉายาว่า “สอนแต่น้อย ให้เรียนมากๆ Teach less Learn More” การเรียนแบบ Learning by Doing นั้นใช้ “กิจกรรม Activity” เป็นหลักในการ เรียนการสอน โดยการ “ปฏิบัติจริง Doing” ในเนื้อหาทุกขั้นตอนของการเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้ด้วย ตนเอง ทุกคนในกลุ่มเป็นผู้ปฏิบัติ คุณครูเป็นพี่เลี้ยงและเทรนเนอร์ แต่กิจกรรมที่นำมาใช้นี้ต้องมี ประสิทธิภาพในการเรียนรู้เนื้อหาจริงๆ มีจุดมุ่งหมาย สนุก และน่าสนใจ ไม่ซ้ำซากจนก่อให้เกิดความ เบื่อหน่าย ดังนั้น คุณครูจึงเป็น “นักออกแบบกิจกรรม Activity Designer” มีอาชีพที่สามารถ “มองเห็นภาพกิจกรรม” ได้ทันที

4. การเรียนรู้ผ่านการแก้ปัญหา (Problem-based Learning) เป็นรูปแบบการเรียนรู้รูปแบบหนึ่งที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และรู้จักการทำงานร่วมกันเป็นทีมของผู้เรียน โดยผู้สอนมีส่วนร่วมแต่น้อยแต่ก็ท้าทายผู้สอนมากที่สุด กระบวนการการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน จะจัดผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อย ขนาดประมาณ 8-10 คน โดยมีครูหรือผู้สอนประจำกลุ่ม 1 คน ทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้ (facilitator) ประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

- 1) เมื่อผู้เรียนได้รับโจทย์ปัญหา ผู้เรียนจะทำความเข้าใจหรือทำความเข้าใจความกระจ่างในคำศัพท์ที่อยู่ในโจทย์ปัญหานั้น เพื่อให้เข้าใจตรงกัน
- 2) การจับประเด็นข้อมูลที่สำคัญหรือระบุปัญหาในโจทย์
- 3) ระดมสมองเพื่อวิเคราะห์ปัญหา อภิปรายหาคำอธิบาย แต่ละประเด็นปัญหาว่าเป็นอย่างไร เกิดขึ้นได้อย่างไร ความเป็นมาอย่างไร โดยอาศัยพื้นความรู้เดิมเท่าที่ผู้เรียนมีอยู่
- 4) ตั้งสมมติฐานเพื่อหาตอบปัญหาประเด็นต่างๆ พร้อมจัดลำดับความสำคัญของสมมติฐานที่เป็นไปได้อย่างมีเหตุผล
- 5) จากสมมติฐานที่ตั้งขึ้น ผู้เรียนจะประเมินว่าเรามีความรู้เรื่องอะไรบ้าง มีเรื่องอะไรที่ยังไม่รู้หรือขาดความรู้ และความรู้อะไรจำเป็นที่จะต้องใช้เพื่อพิสูจน์สมมติฐาน ซึ่งเชื่อมโยงกับโจทย์ปัญหาที่ได้ ขั้นตอนนี้กลุ่มจะกำหนดประเด็นการเรียนรู้ (learning issue) หรือวัตถุประสงค์การเรียนรู้ (learning objective) เพื่อจะไปค้นคว้าหาข้อมูลต่อไป
- 6) ค้นคว้าหาข้อมูลและศึกษาเพิ่มเติมจากทรัพยากรการเรียนรู้ต่างๆ เช่น หนังสือตำราวารสาร สื่อการเรียนสอนต่างๆ การศึกษาในห้องปฏิบัติการ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน อินเทอร์เน็ต หรือปรึกษาอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญในเนื้อหาสาขาเฉพาะ พร้อมทั้งประเมินความถูกต้อง
- 7) นำข้อมูลหรือความรู้ที่ได้มาสังเคราะห์ อธิบาย พิสูจน์สมมติฐานและประยุกต์ให้เหมาะสมกับโจทย์ปัญหา พร้อมสรุปเป็นแนวคิดหรือหลักการทั่วไป

พูน ปณ ทิโต ชีเว

ใบกิจกรรมที่ 1

1. บอกแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติผ่านกระบวนการทางความคิดมาพอสังเขป

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับคุณครูท่านอื่น ร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติผ่านกระบวนการทางความคิด

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ทดสอบความเข้าใจ

จากเนื้อหาใน หน่วยที่ 2 การจัดการเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติผ่านกระบวนการทางความคิดทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และเป็นสิ่งที่ครูต้องตระหนักถึงความสำคัญและต้องพัฒนาตนเองอย่าง

ต่อเนื่อง เพื่อสิ่งสำคัญที่เป็นเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้คือการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ นักเรียนได้รับการพัฒนาได้อย่างเต็มศักยภาพและเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข ดังนั้น จึงขอทบทวน วัดระดับความเข้าใจ ดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติผ่านกระบวนการทางความคิดที่มีประสิทธิภาพ ควรมีลักษณะอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติผ่านกระบวนการทางความคิดประกอบด้วยอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

พูน บุญเกิด ชีโว

หน่วยที่ 3

การใช้ และ พัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ (20 ชั่วโมง)

หลักการ

การใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ คือความสามารถในการเลือกใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม สามารถแสวงหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน สามารถออกแบบและสร้างนวัตกรรมทางการศึกษา การผลิตสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศส่งเสริมให้ผู้เรียน มีวิจารณญาณในการเลือกใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างเหมาะสม มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยี

เป้าหมายและวัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนาก่อเกิดความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยี เพื่อการเรียนรู้ การเลือกใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ การสืบค้นข้อมูลผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต การออกแบบและสร้างนวัตกรรมทางการศึกษา

โครงสร้างและเนื้อหา

1. สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนรู้
2. การออกแบบ สร้างและพัฒนาสื่อนวัตกรรมเพื่อนำมาใช้แก้ปัญหาและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน
3. การใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการผลิตสื่อนวัตกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้
4. การติดตามประเมินผลการใช้สื่อนวัตกรรม

รูปแบบวิธีการและแนวทางการจัดกิจกรรม

1. ศึกษาความรู้ในเครื่องมือการเรียนรู้ด้วยตนเองทำความเข้าใจในแต่ละเรื่องตามลำดับ
2. ปฏิบัติตามใบกิจกรรมที่ 1
3. ศึกษาความรู้เพิ่มเติมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนครู

เทคนิคและเครื่องมือ

1. ใบกิจกรรมที่ 1
2. เอกสารตามบรรณานุกรมใน หน่วยที่ 3
3. เครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้อง

การประเมินผล

1. การสังเกตจากการอภิปราย
2. ประเมินผลงานจากใบกิจกรรมที่ปฏิบัติ
3. ทดสอบความเข้าใจ

1. การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้

1.1 ความหมายของสื่อและนวัตกรรมการศึกษา

มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของสื่อและนวัตกรรมการศึกษา ไว้ดังนี้

พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์ (2531) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สื่อการสอน หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่ใช้เป็นเครื่องมือหรือช่องทางสำหรับการใช้ในการสอนของครูกับนักเรียนและให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ตามวัตถุประสงค์หรือจุดหมายที่ผู้สอนได้กำหนดไว้เป็นอย่างดี

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2537) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สื่อการสอน หมายถึง วัสดุอุปกรณ์วิธีการที่ใช้เป็นสื่อกลางให้ผู้สอนสามารถถ่ายทอดความรู้เจตคติและทักษะไปยังผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กิดานันท์ มลิทอง (2543) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สื่อการสอน หมายถึง สื่อชนิดใดก็ตาม ไม่ว่าจะเป็นเทปบันทึกเสียง สไลด์ วิชยู โทรทัศน์ วีดิทัศน์ แผนภูมิ ภาพนิ่ง ฯลฯ ซึ่งบรรจุเนื้อหาเกี่ยวกับ การเรียนการสอน สิ่งเหล่านี้เป็นวัสดุอุปกรณ์ทางกายภาพที่นำมาใช้ในเทคโนโลยีการศึกษา เป็นสิ่งที่ใช้เป็นเครื่องมือช่องทางสำหรับทำให้การสอนของผู้สอนส่งไปยังผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายที่ผู้สอนวางไว้ได้เป็นอย่างดี

อาจกล่าวได้ว่าสื่อการเรียนการสอน (Instructional Media) หมายถึง สื่อชนิดใดก็ตามที่บรรจุเนื้อหาสาระการเรียนรู้ซึ่งผู้สอนและผู้เรียนใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการเรียนรู้เนื้อหาหรือสาระนั้นๆ และ สื่อการเรียนรู้อาจหมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่มีอยู่รอบตัวไม่ว่าจะเป็นวัสดุ ของจริง บุคคล สถานที่ เหตุการณ์ หรือความคิดเห็นก็ตามถือเป็นสื่อการเรียนรู้ทั้งสิ้น ขึ้นอยู่กับว่าเราเรียนรู้จากสิ่งนั้นๆ หรือ นำสิ่งนั้นๆ เข้าสู่การเรียนรู้ของเราหรือไม่สื่อการเรียนรู้ไม่จำกัดอยู่เพียงเฉพาะหนังสือเรียนเท่านั้น ผู้เรียนและผู้สอนสามารถเรียนรู้จากสื่อทุกประเภท สามารถจำแนกตามลักษณะได้ 3 ประเภท ดังนี้

1. สื่อสิ่งพิมพ์ หมายถึง หนังสือและเอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่แสดงหรือเรียบเรียงสาระความรู้ต่างๆ โดยตัวหนังสือที่เป็นตัวเขียน และตัวพิมพ์ เป็นสื่อในการแสดงความรู้ สื่อสิ่งพิมพ์ มีหลายชนิด เช่น เอกสาร หนังสือเรียน หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร บันทึกรายงาน เป็นต้น

2. สื่อเทคโนโลยี หมายถึง สื่อการเรียนรู้ที่ผลิตขึ้นขึ้นใช้ควบคู่กับเครื่องมือไฮเทคทันสมัยหรือเครื่องมือที่เป็นเทคโนโลยีใหม่ๆ และยังหมายรวมถึงกระบวนการต่างๆ ที่เกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการเรียนรู้ เช่น อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนรู้ การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

3. สื่ออื่นๆ นอกเหนือจากสื่อ 2 ประเภทที่กล่าวมา ยังมีสื่ออื่นๆ ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนที่มีความสำคัญไม่น้อยกว่าสื่อที่กล่าวมาแล้ว ได้แก่

1) บุคคล หมายถึง บุคคลที่มีความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญในสาขาต่างๆ ซึ่งสามารถถ่ายทอดสาระความรู้ แนวคิดและประสบการณ์ไปสู่บุคคลอื่น เช่น บุคลากรในท้องถิ่น แพทย์ ตำรวจ นักธุรกิจ เป็นต้น

2) ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติและสภาพแวดล้อมตัวผู้เรียน เช่น พืชผัก ผลไม้ ปรากฏการณ์ ห้องปฏิบัติการ เป็นต้น

3) กิจกรรม/กระบวนการ หมายถึง กิจกรรมหรือกระบวนการที่ผู้สอนและผู้เรียนกำหนดขึ้นเพื่อสร้างเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ ใช้ในการฝึกทักษะซึ่งต้องใช้กระบวนการคิด การปฏิบัติ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้ของผู้เรียน เช่น บทบาทสมมติ การสาธิต การจัดนิทรรศการ การทำโครงงาน เกม เพลง เป็นต้น

4) วัสดุ เครื่องมือและอุปกรณ์ หมายถึง วัสดุที่ประดิษฐ์ขึ้นใช้เพื่อประกอบการเรียนรู้ เช่น หุ่นจำลอง แผนภูมิ แผนที่ ตาราง สถิติ รวมถึงสื่อประเภทเครื่องมือและอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงานต่างๆ เช่น อุปกรณ์ทดลองวิทยาศาสตร์ เครื่องมือช่าง เป็นต้น

นวัตกรรมการศึกษา (Educational Innovation) หมายถึง การนำเอาสิ่งใหม่ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปของความคิดหรือการกระทำ รวมทั้งสิ่งประดิษฐ์ก็ตามเข้ามาใช้ในระบบการศึกษา เพื่อมุ่งหวังที่จะเปลี่ยนแปลงสิ่งที่มีอยู่เดิมให้ระบบการจัดการศึกษามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทำให้ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วเกิดแรงจูงใจในการเรียน และช่วยให้ประหยัดเวลาในการเรียน เช่น การสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน การใช้วีดิทัศน์เชิงโต้ตอบ (Interactive Video) สื่อหลายมิติ (Hypermedia) และอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

สมบูรณ์ สงวนญาติ (2534) ได้ให้ความหมายไว้ว่า นวัตกรรมการศึกษา หมายถึง แนวความคิดหรือวิธีการหรือ เครื่องมือ ซึ่งเป็นสิ่งแปลกใหม่ยังไม่เคยนำมาใช้ในวงการศึกษามาก่อน แต่ได้ถูกนำมาทดลองใช้เพื่อดูผลว่าให้ผลดีเพียงใด ถ้าได้ผลดีก็จะได้รับการยอมรับและเผยแพร่ให้รู้จักและนำมาใช้กันอย่างกว้างขวางต่อไป

สรุปได้ว่าสื่อและนวัตกรรมการศึกษา หมายถึง วัสดุอุปกรณ์แนวความคิดหรือเทคนิควิธีการใหม่ๆ ที่ผู้สอนนำมาใช้เป็นตัวกลางในกระบวนการเรียนการสอน เพื่อทำให้ผู้เรียนเข้าใจสิ่งที่ถ่ายทอดได้ดีและรวดเร็วยิ่งขึ้น รวมทั้งได้ผลตามจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน

1.2 ความสำคัญของสื่อและนวัตกรรมการศึกษา

ยุพิน พิพิธกุล และอรพรรณ ต้นบรรจง (2531) กล่าวถึงความสำคัญของสื่อการเรียนการสอนไว้ดังนี้

1. สื่อการเรียนการสอนจะช่วยให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนได้แจ่มแจ้งยิ่งขึ้น
2. ช่วยในการสอนนักเรียนที่มีความสามารถแตกต่างกัน เช่น นักเรียนบางคนซึ่งเรียนอ่อน อาจจะต้องใช้รูปภาพ สื่อรูปธรรม หรือชุดการเรียนการสอนรายบุคคลช่วยให้เขาบรรลุจุดประสงค์ในการเรียน
3. ช่วยสร้างเสริมความสนใจของนักเรียน
4. ประหยัดเวลาในการสอน บางคนกล่าวว่าทำให้เสียเวลา ความจริงนั้นไม่เสียเวลาเลย คนที่ว่าเสียเวลาเพราะใช้สื่อการเรียนการสอนไม่เป็น
5. เพื่อช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้จากสิ่งที่เป็นรูปธรรม ซึ่งจะนำไปสู่นามธรรมและทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจและจำได้นาน
6. ใช้สื่อการเรียนการสอนนั้นเพื่อช่วยในการอธิบายขยายข้อความและสรุปข้อความได้
7. เพื่อเสริมสร้างเจตคติที่ดีแก่นักเรียน
8. เพื่อเสริมให้นักเรียนเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

สมคิด พรหมจ้อย (2547) กล่าวถึงความสำคัญของสื่อการเรียนการสอนไว้ดังนี้

1. เป็นเครื่องมือหรืออุปกรณ์ที่จะเอื้อให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้บรรลุเป้าหมายตามที่หลักสูตรต้องการได้ง่ายยิ่งขึ้น
2. การเรียนรู้ด้วยสื่อจะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายและมีความยั่งยืน

3. ผู้เรียนสามารถสัมผัส และต้องจากของจริงซึ่งหมายถึงการลงมือปฏิบัติกิจกรรม โดยมีสื่อ อุปกรณ์เป็นเครื่องมือช่วย

4. สื่อการเรียนการสอนเร้าความสนใจ อยากรู้ อยากเรียน อยากดู อยากเห็น
5. ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์
6. สื่อ สามารถย่อขนาด ย่นระยะทาง และเวลา
7. สื่อสามารถเปลี่ยนนามธรรมเป็นรูปธรรม ง่ายแก่การเข้าใจ
8. ทำสิ่งยากเป็นสิ่งง่าย

สรุปได้ว่าสื่อและนวัตกรรมการศึกษามีความสำคัญต่อทั้งผู้เรียนและผู้สอน เพราะเป็นเครื่องมือที่เอื้อให้ครูผู้สอนสามารถจัดการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมายตามที่หลักสูตรต้องการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมายและมีความยั่งยืน เสริมสร้างเจตคติที่ดีแก่ผู้เรียน

1.3 การพัฒนาจัดทำสื่อและนวัตกรรมการศึกษา

การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและหลักสูตรสถานศึกษามุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตและใช้เวลาอย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งมีความยืดหยุ่น สนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สังคมและประเทศชาติ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ เรียนรู้จากสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ทุกประเภท รวมทั้งจากเครือข่ายการเรียนรู้ต่างๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่น ชุมชนและแหล่งอื่นๆ สื่อที่จะนำมาใช้ เพื่อจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรควรมีลักษณะดังนี้

1. เน้นสื่อเพื่อการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองทั้งของผู้เรียนและผู้สอน
2. ผู้เรียนและผู้สอนสามารถจัดทำ หรือพัฒนาสื่อการเรียนรู้ขึ้นเอง รวมทั้งนำสื่อที่มีอยู่รอบตัวมาใช้ในการเรียนรู้

3. รูปแบบของสื่อการเรียนรู้ควรมีความหลากหลาย เพื่อส่งเสริมให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีคุณค่า กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการแสวงหาความรู้ เกิดการเรียนรู้อย่างกว้างขวางและต่อเนื่องตลอดเวลาอย่างไรก็ตาม สื่อที่จะนำมาใช้จัดการเรียนรู้ควรมีความสอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ ธรรมชาติของสาระการเรียนรู้และศักยภาพผู้เรียน

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2548) กำหนดให้ครูมีการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา ดังนี้

1. สามารถเลือกใช้ออกแบบสร้างและปรับปรุงนวัตกรรมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี

2. สามารถพัฒนาเทคโนโลยีและสารสนเทศเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้
3. สามารถแสวงหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน
4. สามารถใช้คอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐานได้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552) กำหนดขั้นตอนการดำเนินงานในการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ดังนี้

1. ศึกษา สำรวจ วิเคราะห์สภาพปัญหา การจัดการ การเลือก การใช้และการประเมินคุณภาพสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อใช้จัดการเรียนการสอนและการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ สำหรับเด็กปกติและเด็กพิการเรียนร่วม

2. จัดหาสื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยอย่างหลากหลายเพื่อใช้ในการเรียนการสอน และการพัฒนางานด้านวิชาการ

3. เลือกใช้สื่อและเทคโนโลยีที่ผ่านการประเมินคุณภาพทางวิชาการจาก คณะกรรมการของสถานศึกษา คณะกรรมการของเขตพื้นที่และ/หรือ กระทรวงศึกษาธิการแล้ว โดย ดำเนินการคัดเลือกในรูปแบบของคณะกรรมการและประเมินการใช้สื่ออย่างสม่ำเสมอ

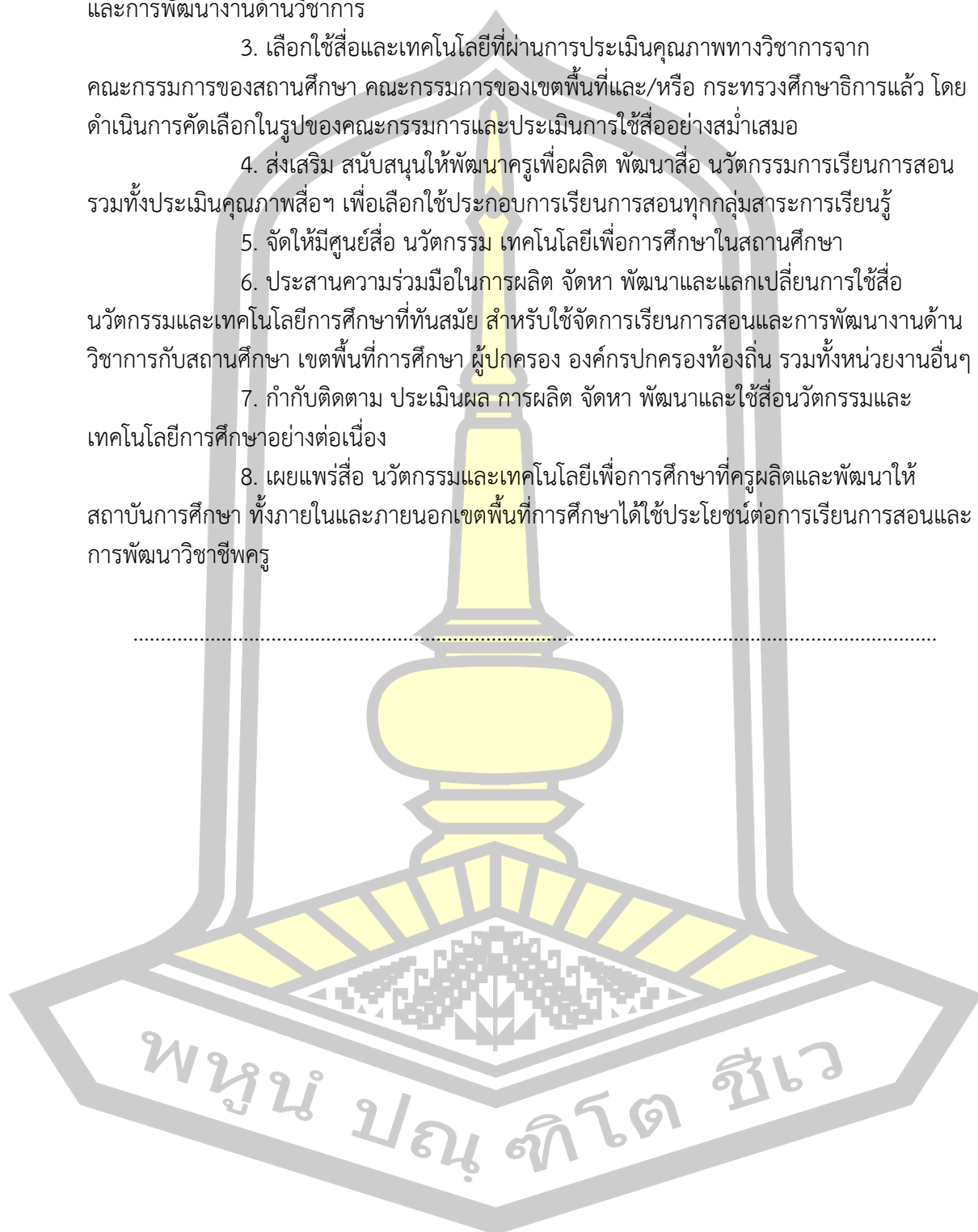
4. ส่งเสริม สนับสนุนให้พัฒนาครูเพื่อผลิต พัฒนาสื่อ นวัตกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งประเมินคุณภาพสื่อฯ เพื่อเลือกใช้ประกอบการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

5. จัดให้มีศูนย์สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในสถานศึกษา

6. ประสานความร่วมมือในการผลิต จัดหา พัฒนาและแลกเปลี่ยนการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาที่ทันสมัย สำหรับใช้จัดการเรียนการสอนและการพัฒนางานด้าน วิชาการกับสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา ผู้ปกครอง องค์กรปกครองท้องถิ่น รวมทั้งหน่วยงานอื่นๆ

7. กำกับติดตาม ประเมินผล การผลิต จัดหา พัฒนาและใช้สื่อนวัตกรรมและ เทคโนโลยีการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

8. เผยแพร่สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาที่ครูผลิตและพัฒนาให้ สถาบันการศึกษา ทั้งภายในและภายนอกเขตพื้นที่การศึกษาได้ใช้ประโยชน์ต่อการเรียนการสอนและ การพัฒนาวิชาชีพครู

ใบกิจกรรมที่ 1

1. บอกแนวทางการใช้และพัฒนาสื่อวัตกรรมการเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้มาพอสังเขป

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับคุณครูท่านอื่น ร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับการใช้และพัฒนาสื่อวัตกรรมการเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้

.....

.....

.....

.....

.....

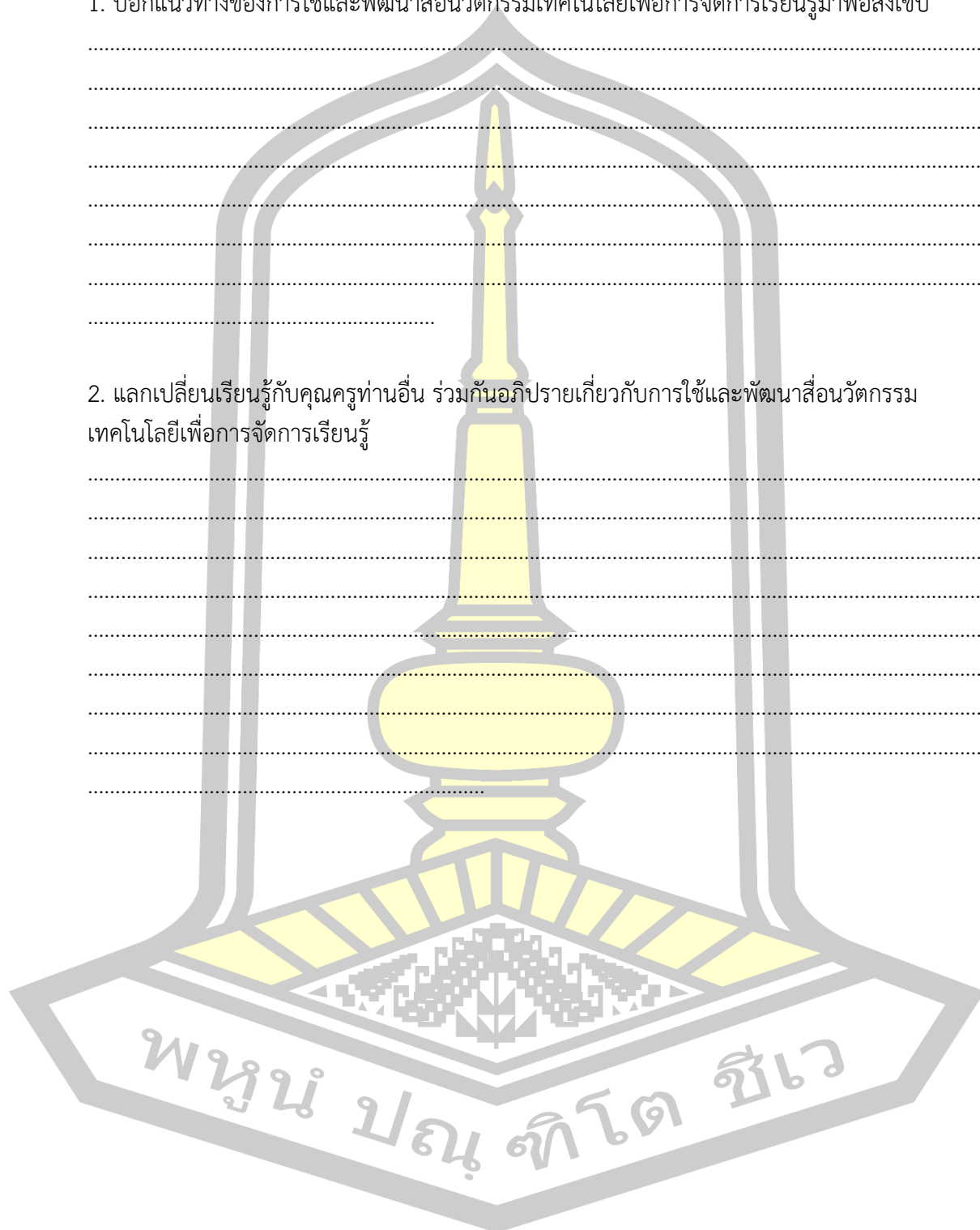
.....

.....

.....

.....

.....

ทดสอบความเข้าใจ

จากเนื้อหาใน หน่วยที่ 3 การใช้และพัฒนาสื่อวัตกรรมการเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ ทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และเป็นสิ่งที่ครูต้องตระหนักถึงความสำคัญและต้องพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อสิ่งสำคัญที่เป็นเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้คือการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ นักเรียนได้รับการพัฒนาได้อย่างเต็มศักยภาพและเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข ดังนั้น จึงขอทบทวน วัตถุประสงค์ความเข้าใจ ดังนี้

1. การใช้และพัฒนาสื่อวัตกรรมการเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ควรมีลักษณะอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. องค์ประกอบของการใช้และพัฒนาสื่อวัตกรรมการเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วยอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

หน่วยที่ 4

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง (10 ชั่วโมง)

หลักการ

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง หมายถึง กระบวนการตรวจสอบผลการเรียนรู้และพัฒนาการต่าง ๆ ของผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร ในสภาพที่สอดคล้องกับความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน เพื่อนำผลไปปรับปรุงการเรียนการสอนและใช้เป็นข้อมูลสำหรับการตัดสินใจผลการเรียน

เป้าหมายและวัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนาก่อเกิดความรู้ ความเข้าใจและความสามารถในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง สร้างเครื่องมือวัดผลประเมินผล นำผลการประเมินมาพัฒนาการจัดการเรียนรู้

โครงสร้างและเนื้อหา

1. การกำหนดจุดประสงค์ในการวัดและประเมินผล
2. การออกแบบและสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผล
3. การนำเครื่องมือไปทำการสอบวัดผู้เรียน
4. การตรวจและนำผลเปรียบเทียบกับเกณฑ์
5. การประเมินผล

รูปแบบวิธีการและแนวทางการจัดกิจกรรม

1. ศึกษาความรู้ในเครื่องมือการเรียนรู้ด้วยตนเองทำความเข้าใจในแต่ละเรื่องตามลำดับ
2. ปฏิบัติตามใบกิจกรรมที่ 1
3. ศึกษาความรู้เพิ่มเติมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนครู

เทคนิคและเครื่องมือ

1. ใบกิจกรรมที่ 1
2. เอกสารตามบรรณานุกรมใน หน่วยที่ 4
3. เครื่องข่ายอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้อง

การประเมินผล

1. การสังเกตจากการอภิปราย
2. ประเมินผลงานจากใบกิจกรรมที่ปฏิบัติ
3. ทดสอบความเข้าใจ

1. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

- 1.1 แนวคิดของการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

มีนักวิชาการได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงไว้ดังนี้

สมศักดิ์ ภูวิภาดาวรรณ (2545) ได้ให้ความคิดเห็นว่า แนวคิดและหลักการประเมินผล

ตามสภาพจริง คือ การวัดและประเมินผลต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์ของการเรียนรู้ และการจัดกระบวนการเรียนการสอนตามสภาพจริงประกอบด้วยหลักการต่าง ๆ ดังนี้

1. มุ่งเน้นความรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่มีความหมายได้หลากหลาย มิได้มีความหมายเดียวสำหรับทุกคนในทุกโอกาส
 2. การเรียนรู้เป็นเรื่องของกระบวนการที่เป็นธรรมชาติ มีบูรณาการและเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต เป็นผลจากการปฏิบัติจริงมากกว่าการทำซ้ำหรือทำตามคำบอกกล่าวเท่านั้น
 3. มุ่งเน้นกระบวนการ และผลผลิตที่เกิดขึ้นโดยพิจารณาว่าผู้เรียนได้เรียนรู้อะไรเรียนรู้อย่างไร และทำไมจึงเรียนรู้เช่นนั้น
 4. มุ่งเน้นการสืบสวนสอบสวน กล่าวคือ เน้นการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาตามสภาพที่เป็นจริงในชีวิตประจำวัน
 5. มีจุดหมายเพื่อกระตุ้น และอำนวยความสะดวกต่อการเรียนของผู้เรียน
 6. เน้นการเชื่อมโยงระหว่างพุทธพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย เมื่อผู้เรียนให้ความสำคัญของกิจกรรมการเรียน ผู้เรียนย่อมเกิดความสนใจและเกิดความพยายามที่จะศึกษาซึ่งส่งผลให้สามารถเรียนรู้สิ่งนั้น ๆ ได้อย่างดี
 7. มีความเชื่อว่าการตัดสินใจในสิ่งที่จะสอนและสิ่งที่จะวัดเป็นเรื่องอัตนัยและเป็นเรื่องเกี่ยวกับคุณค่า
 8. เน้นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจโดยผู้สอนควรร่วมมือกับผู้เรียนในการตัดสินใจเกี่ยวกับสิ่งที่เรียน และใช้กระบวนการตัดสินใจเชิงประชาธิปไตย
 9. ผู้เรียนและผู้สอนต้องร่วมมือกัน มีอิสระที่จะแสดงออกมาทางความคิดและทดสอบความคิดซึ่งกันและกัน
- เอกรินทร์ สีมหาศาล (2546) ได้ให้ความคิดเห็นว่า แนวคิดและหลักการประเมินตามสภาพจริงประกอบด้วย
1. การแสดงความสามารถของผู้เรียนเป็นรายบุคคล โดยเน้นการใช้เครื่องมือวัดผลเพื่อสะท้อนให้เห็นพฤติกรรม ระดับความสามารถ และทักษะที่จำเป็นของผู้เรียนในสถานการณ์ที่เป็นจริงในการดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบัน และต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง
 2. การบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอย่างแท้จริง ซึ่งผู้สอนต้องสังเกตจดบันทึกและรวบรวมข้อมูลจากผลงาน และวิธีการเรียนรู้วิธีการปฏิบัติของผู้เรียนตลอดเวลาโดยยึดถือพฤติกรรมบ่งชี้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน และการประเมินการเรียนรู้ตามพฤติกรรมที่คาดหวัง จะต้องกระทำไปพร้อม ๆ กัน โดยไม่แยกการสอนและการประเมินออกจากกัน
 3. การบูรณาการวิธีการและเครื่องมือในการประเมินอย่างหลากหลายโดยเน้นผลการเรียนรู้ที่ผู้เรียนนำไปประยุกต์ใช้ และสามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ ได้ด้วยตนเองแทนการจดจำความรู้ตามที่ผู้สอนคอยป้อนให้
 4. การสะท้อนความสามารถด้านต่าง ๆ และการประเมินระดับความสามารถที่เป็นจริงซึ่งมุ่งการประเมินผลงานที่ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติ และเป็นงานที่มีความหมายที่แท้จริงสอดคล้องสัมพันธ์กับชีวิตประจำวันของผู้เรียน โดยอาศัยทักษะเชาว์ปัญญา และองค์ความรู้ถูกต้องสมบูรณ์
 5. ส่งเสริมการเรียนรู้จากสภาพจริง โดยประเมินทั้งจากการปฏิบัติและพฤติกรรมการทำงานของผู้เรียนในบริบทของความเป็นจริงในชีวิตประจำวันซึ่งเน้นการประเมินผลระหว่างเรียนของผู้เรียนแต่ละคน

สรุปได้ว่าแนวคิดการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง คือให้สถานศึกษาจัดการ ประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรม การเรียน การร่วมกิจกรรม และการทดสอบควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนรู้ ตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ

1.2 ความหมายของการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง เป็นการประเมินสรุปผลการเรียนรู้ (Summative Assessment) เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้ก้าวหน้าสูงสุดเป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุขได้เต็มตามศักยภาพ ซึ่งมีนักวิชาการและหน่วยงานต่าง ๆ ได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

สมศักดิ์ ภูวิภาดารวรรณ์ (2545) ได้ให้ความหมายว่า การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) เป็นการประเมินที่ออกแบบมาเพื่อสะท้อนให้เห็นพฤติกรรมและทักษะที่จำเป็นของนักเรียนในสถานการณ์ที่เป็นจริงแห่งโลกปัจจุบัน และวิธีการประเมินที่เน้นงานที่นักเรียน แสดงออกในภาคปฏิบัติเน้นกระบวนการเรียนรู้ ผลผลิตและแฟ้มสะสมงาน

สุวิทย์ มูลคำ และคณะ (2549) ได้ให้ความหมายว่า การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) เป็นการประเมินจากการปฏิบัติงานที่ใกล้เคียงกับชีวิตจริงประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือภาระงาน บริบท (สถานการณ์/เหตุการณ์จำลองใกล้เคียงกับลักษณะงานที่เป็นจริง) และเกณฑ์การประเมินผู้เรียน

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2549) ได้ให้ความหมายว่า การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) หมายถึง การประเมินที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนปฏิบัติงานในชีวิตจริง มีเวลาเพียงพอสำหรับวางแผนการลงมือทำงาน จนได้งานที่เสร็จสมบูรณ์ มีโอกาส ประเมินผลการทำงานด้วยตนเองและมีการปรึกษาร่วมกับผู้เรียน

สุนีย์ คล้ายนิล และคณะ (2550) ได้ให้ความหมายว่า การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) หมายถึง การประเมินความรู้ที่แท้จริงที่อยู่ในบริบทของโลกจริง (Real word) หรืออยู่ในบริบทของชีวิต

สรุปได้ว่า การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง (Authentic Assessment) หมายถึง กระบวนการตรวจสอบผลการเรียนรู้และพัฒนาการต่าง ๆ ของผู้เรียน ตามมาตรฐานการเรียนรู้ของ หลักสูตร ในสภาพที่สอดคล้องกับความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน เพื่อนำผลไปปรับปรุงการเรียน การสอน ให้ผู้เรียนบรรลุผลตามที่กำหนดไว้และใช้เป็นข้อมูลสำหรับตัดสินผลการเรียน

1.3 ความสำคัญของการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

สำนักงานนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา (2542) ได้สรุปว่า การประเมินตามสภาพที่แท้จริง เป็นอีกทางเลือกหนึ่งสำหรับการวัดและประเมินผล ซึ่งเข้ามามีบทบาททดแทนในส่วนที่แบบทดสอบมาตรฐาน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นแบบทดสอบเลือกตอบไม่สามารถวัดและประเมินผลได้ ลักษณะสำคัญของการประเมินตามสภาพที่แท้จริง คือ

1. งานที่ปฏิบัติเป็นงานที่มีความหมาย (Meaningful Task) เป็นงานที่ให้นักเรียนปฏิบัติ ต้องสอดคล้องกับชีวิตจริงในชีวิตประจำวัน เป็นเหตุการณ์จริงมากกว่ากิจกรรมที่จำลองขึ้น

2. เป็นการประเมินรอบด้านด้วยวิธีการที่หลากหลาย (Multiple Assessment) เป็นการประเมินนักเรียนทุกด้าน ทั้งความรู้ ความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะนิสัย โดยใช้ เครื่องมือที่เหมาะสม สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ และพัฒนาการของนักเรียน เน้นให้นักเรียน

ตอบสนองด้วยการแสดง สร้างสรรค์ ผลิตหรือทำงาน ในการประเมินต้องประเมินหลาย ๆ ครั้งด้วยวิธีการที่หลากหลายและเหมาะสม เน้นการลงมือปฏิบัติมากกว่าการประเมินความรู้

3. ผลผลิตที่มีคุณภาพ (Quality Products) นักเรียนมีการประเมินตนเองตลอดเวลา และพยายามแก้ไขจุดด้อยของตนเอง จนกระทั่งได้ผลงานที่ผลิตขึ้นอย่างมีคุณภาพนักเรียนเกิดความพึงพอใจในผลงานของตนเอง มีการแสดงผลงานของนักเรียนต่อสาธารณชน เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้เรียนรู้และชื่นชมจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

4. ใช้ความคิดระดับสูง (Higher – order Thinking) ต้องพยายามให้นักเรียนแสดงออก หรือผลิตผลงานชิ้นใหม่ ซึ่งเป็นผลงานที่เกิดจากการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินทางเลือก ลงมือกระทำตลอดจนการใช้ทักษะการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น

5. มีปฏิสัมพันธ์ทางบวก (Positive Interaction) นักเรียนต้องไม่รู้สึกเครียดหรือเบื่อหน่ายต่อการประเมิน ครู ผู้ปกครอง และนักเรียนต้องเกิดความร่วมมือที่ดีต่อกันในการประเมิน และการใช้ผลประเมินมาแก้ไข

6. งานและมาตรฐานต้องชัดเจน (Clear Tasks and Standard) งานและกิจกรรมที่จะให้นักเรียนปฏิบัติต้องมีขอบเขตที่ชัดเจน สอดคล้องจุดหมาย หรือสภาพที่คาดหวังที่ต้องการให้เกิดพฤติกรรมดังกล่าว

7. มีการสะท้อนตนเอง (Self Reflections) ต้องมีการเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความรู้สึก ความคิดเห็นหรือเหตุผลต่อการแสดงออก การกระทำ ๆ หรือผลงานของตนเองว่าทำไมถึงปฏิบัติ ไม่ปฏิบัติ ทำไมถึงชอบ ทำไมถึงไม่ชอบ

8. มีความสัมพันธ์กับชีวิตจริง (Transfer Into Life) ปัญหาที่เป็นสิ่งเร้าให้นักเรียนได้ตอบสนองต้องเป็นปัญหาที่สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน พฤติกรรมที่ประเมินต้องเป็นพฤติกรรมที่แท้จริง ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน ดังนั้น ผู้ปกครองนักเรียนจึงนับว่ามีบทบาทเป็นอย่างยิ่งในการประเมินตามสภาพที่แท้จริง

9. เป็นการประเมินอย่างต่อเนื่อง (Ongoing or Formative) ต้องประเมินนักเรียนตลอดเวลา และทุกสถานที่อย่างไม่เป็นทางการ ซึ่งจะทำให้เห็นพฤติกรรมที่แท้จริงเห็นพัฒนาการค้นพบจุดเด่นและจุดด้อยของนักเรียน

10. เป็นการบูรณาการความรู้ (Integration of Knowledge) งานที่นักเรียนลงมือปฏิบัตินั้นควรเป็นงานที่ต้องใช้ความรู้ความสามารถและทักษะที่เกิดจากการเรียนรู้ในสหสาขาวิชา ลักษณะสำคัญดังกล่าวจะช่วยแก้ไขจุดอ่อนของการวัดและประเมินผลแบบเดิมที่พยายามแยกย่อยจุดประสงค์ออกเป็นส่วน ๆ เรียนรู้ และประเมินเป็นเรื่อง ๆ ดังนั้น นักเรียนจึงขาดโอกาสการบูรณาการความรู้ และทักษะจากวิชาต่าง ๆ

เอกรินทร์ สีมหาศาล (2546) ได้ให้ความคิดเห็นว่า ลักษณะสำคัญของการประเมินตามสภาพจริง มีดังนี้

1. เป้าหมายและกระบวนการจัดการศึกษาของชาติ ที่มุ่งเสริมสร้างเยาวชนไทยให้เป็นคนเก่ง คือสามารถค้นพบจุดเด่นจุดด้อยของตนเองและพยายามพัฒนาตนเองให้จุดด้อยน้อยลง ส่งเสริมจุดเด่นให้พัฒนาสู่ศักยภาพสูงสุด

2. กระบวนการปฏิบัติในสภาพจริง (Performance in the Field) เนื่องจากการประเมินตามสภาพจริงเป็นการออกแบบเครื่องมือเพื่อประเมินการปฏิบัติในสภาพจริงของผู้เรียน งานที่มอบหมายให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติควรเป็นงานที่ทำหาย กระตุ้นให้ผู้เรียนได้ใช้ความสามารถสูงสุด และสัมพันธ์กับชีวิตจริง ใช้สติปัญญาสูงขึ้นเรื่อย ๆ ตามวัยและระดับชั้นเรียนเพื่อเพิ่มประสบการณ์ การเรียนรู้ที่มีความหมายแก่ผู้เรียนและที่สำคัญต้องคำนึงถึงทักษะทางปัญญาและความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านต่าง ๆ

3. กระบวนการวัดและประเมินผล ต้องสอดคล้องกับเป้าหมายและความคาดหวังของ หลักสูตรและสภาพการเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยระบบการวัดผลจะต้องเน้นกระบวนการ(Process) และผลการกระทำ (Product) เน้นความสามารถจริงที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต

4. เกณฑ์ที่ใช้สำหรับการประเมิน (Criteria) การประเมินตามสภาพจริงมีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ แก่จุดด้อย เสริมจุดเด่นของผู้เรียน และเป็นการประเมินสาระสำคัญของการ เรียนรู้ที่ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ให้ชัดเจนจากการปฏิบัติจริง จึงต้องมีการกำหนดเกณฑ์ที่จะใช้ในการ ประเมินผลการเรียนรู้ให้ชัดเจน และเป็นที่รับรู้ของผู้เรียน ผู้ปกครอง รวมทั้งผู้ที่มีส่วนร่วมเกี่ยวข้อง

5. การประเมินตนเอง เป็นหลักการสำคัญอย่างหนึ่งของกระบวนการประเมินตามสภาพจริง เพราะผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติภาระงานที่มอบหมายให้บรรลุตามเกณฑ์ที่กำหนดประเมินตนเอง ปฏิบัติระหว่างปฏิบัติภาระงานจึงเป็นการกิจจริงที่ผู้เรียนต้องรับผิดชอบต่อตนเองในการพัฒนา ความสามารถจนงานนั้นได้สำเร็จตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร

6. การนำเสนอผลงาน หลักสำคัญอีกอย่างหนึ่งของกระบวนการประเมินตามสภาพจริง คือ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ นำเสนอผลงานที่เป็นผลงานที่เป็นผลการเรียนรู้ของตนเองหรือของ กลุ่มส่วนใหญ่นิยมการนำเสนอด้วยปากเปล่า (Oral Presentation) ประกอบด้วยการจัดแสดงผล งานที่สำคัญ ๆ ให้ผู้ปกครอง เพื่อนนักเรียน ผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบผลการเรียนรู้สามารถ ตรวจสอบคุณภาพที่เกิดขึ้นจริง หรือเสนอแนวทางปรับปรุงสอดคล้องกับเกณฑ์ที่ใช้ประเมินคุณภาพที่เกิดขึ้นจริง หรือเสนอแนวทางปรับปรุงสอดคล้องกับเกณฑ์ที่ใช้ประเมินคุณภาพตามมาตรฐานผู้เรียน สรุปได้ว่า ความสำคัญของการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง เป็นการประเมินนักเรียนทุก ด้าน ทั้งความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ ด้วยวิธีการที่หลากหลายโดยใช้เครื่องมือที่เหมาะสม สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้และพัฒนาการของนักเรียน

1.4 วิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงไว้ดังนี้

อารีย์ วชิรวิภากร (2542) ได้กล่าวถึงวิธีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงไว้ว่า เป็นการประเมินผลสำเร็จจากการเรียนรู้ของนักเรียน (Learning Outcomes) ซึ่งสอดคล้องกับ กิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นการประเมินความก้าวหน้าและพัฒนาการของผู้เรียนด้วยวิธีการที่ หลากหลาย เป็นการประเมินที่เป็นระบบ เป็นกระบวนการ และสามารถดำเนินการได้หลายวิธี ดังนี้

1. การสังเกต ซึ่งสามารถทำได้ในทุกสถานการณ์อาจจะมีหรือไม่มีเครื่องมือในการ สังเกตก็ได้

2. การสัมภาษณ์ ด้วยวิธีการตั้งคำถามอย่างง่าย ๆ สามารถสัมภาษณ์ทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ

3. บันทึกจากผู้เกี่ยวข้อง ด้วยการรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับนักเรียนในด้านความรู้ ความสามารถ การแสดงออกในลักษณะต่าง ๆ

4. แบบทดสอบวัดความสามารถจริง (Authentic Test) ด้วยการสร้างคำถามเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ หรือสร้างความรู้ใหม่จากความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เดิมจากสถานการณ์จำลองที่คล้ายคลึง หรือเลียนแบบสภาพจริง

5. การรายงานตนเอง ด้วยการใช้นักเรียนสามารถพูดหรือเขียนบรรยายความรู้สึกนึกคิด ความเข้าใจ ความต้องการ วิธีการ และผลงานของนักเรียน

6. แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) เป็นตัวอย่างผลงานที่มีการเก็บรวบรวมไว้อย่างเป็นระบบในช่วงหนึ่งเพื่อเป็นหลักฐานที่แสดงถึงความรู้ความเข้าใจ ความสามารถทักษะ ความสนใจ ความถนัด ความพยายาม ความก้าวหน้า ความสำเร็จ

เอกรินทร์ สีมหาศาล (2546) ได้กล่าวว่า วิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงประกอบด้วย

1. การสังเกต เป็นวิธีการที่กระทำได้ทุกสถานการณ์และทุกสถานที่ผู้สอนอาจกำหนดเครื่องมือและเกณฑ์ในการสังเกตหรืออาจไม่มีเครื่องมือในการสังเกตก็ได้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับประเด็นที่ต้องการประเมินผู้เรียนว่า มีความจำเป็นต้องใช้การสังเกตระดับความสามารถหรือพฤติกรรมที่แสดงออกมาน้อยเพียงใด และวิธีการสังเกตสามารถใช้ประเมินผลการเรียนรู้ทั้งในด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านทักษะกระบวนการ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

2. การสัมภาษณ์ เป็นวิธีการประเมินโดยตั้งคำถามง่าย ๆ ไม่ซับซ้อนเกินไม่สามารถสัมภาษณ์ผู้เรียนแต่ละคนได้ทั้งรูปแบบที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ นิยมใช้ประเมินผลการเรียนรู้ด้านความรู้ความเข้าใจในระดับที่สูงกว่าความรู้ความจำ และด้านความรู้สึนึกคิดที่สะท้อนให้เห็นถึงการเรียนรู้รายวิชาต่าง ๆ เป็นต้น

3. บันทึกจากผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นวิธีการรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวผู้เรียนทั้งในด้านความรู้ ความคิด ความสามารถพิเศษ ความถนัด ความสนใจ และการแสดงออกของพฤติกรรมลักษณะต่าง ๆ ทั้งที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการเรียนรู้ และแนวทางพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรต่อไป

4. แบบทดสอบวัดความสามารถที่เป็นจริง (Authentic Test) เป็นวิธีการสร้างข้อสอบโดยใช้คำถามที่เกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ หรือการสร้างความรู้ใหม่จากความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เดิม หรือจากสถานการณ์จำลองที่กำหนดขึ้นให้คล้ายคลึงกับสถานการณ์ต่างๆ ข้อสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในสถานการณ์ที่กำหนด เป็นต้น เพื่อประเมินผลการเรียนรู้ด้านความรู้ความเข้าใจ การฝึกทักษะและกระบวนการ รวมทั้งเจตคติต่อการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ของผู้เรียนได้ดียิ่งขึ้น

5. การรายงานตนเอง เป็นวิธีการประเมินด้วยการให้ผู้เรียนเขียนบรรยายความรู้สึกหรือพูดแสดงความคิดเห็นออกมาโดยตรง เพื่อประเมินความรู้สึกนึกคิด ความเข้าใจ ความต้องการการใช้วิธีการต่าง ๆ และการสร้างผลงานของผู้เรียนจะช่วยให้ผู้สอนเข้าใจผู้เรียนแต่ละคนมากยิ่งขึ้นและสามารถประเมินผลการเรียนรู้ด้านความรู้ความเข้าใจ ทักษะกระบวนการ รวมทั้งเจตคติต่อการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ของผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

6. การใช้แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) เป็นการจัดเก็บตัวอย่างผลงานที่ต้องการรวบรวมไว้อย่างเป็นระบบ และกระทำอย่างต่อเนื่องตลอดช่วงชั้นของหลักสูตรเพื่อใช้เป็นหลักฐานแสดงให้เห็นถึงความสามารถของผู้เรียนในด้านความรู้ความเข้าใจ และทักษะต่าง ๆ ที่ผู้เรียนพัฒนาได้สำเร็จ รวมทั้งความถนัด ความสนใจ ความพยายาม แรงจูงใจและความก้าวหน้าทางการเรียนที่สามารถนำมาประกอบการประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนแต่ละคนให้ความเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

ใบกิจกรรมที่ 1

1. บอกแนวทางของการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงมาพอสังเขป

2. แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับคุณครูท่านอื่น ร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

พหุ ประถมศึกษา ชีวะ

ทดสอบความเข้าใจ

จากเนื้อหาใน หน่วยที่ 4 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และเป็นสิ่งที่ครูต้องตระหนักถึงความสำคัญและต้องพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อสิ่งสำคัญที่เป็นเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้คือการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ นักเรียนได้รับการพัฒนาได้อย่างเต็มศักยภาพและเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข ดังนั้น จึงขอทบทวน วัดระดับความเข้าใจ ดังนี้

1. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง ควรมีลักษณะอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. องค์ประกอบของการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง ประกอบด้วยอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตาราง 31 โครงสร้างโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

เนื้อหาของโปรแกรม	วิธีการพัฒนา	รูปแบบวิธีการและแนวทางการจัดกิจกรรม	เทคนิค/เครื่องมือ	เวลา	ตัวชี้วัด	การประเมินผล
หน่วยที่ 1 การออกแบบการเรียนรู้ (40 ชั่วโมง)						
1. การศึกษาหลักสูตรโครงสร้างรายวิชา มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด	1 การพัฒนาตนเอง	1. ศึกษาความรู้ในเครื่องมือการเรียนรู้ด้วยตนเองทำ	1 แบบทดสอบ 2 สื่อเล็กทรอนิกส์ 3 ใบความรู้	5 ชั่วโมง	1. ครูกำหนดเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ผ่านการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ได้	1 การสังเกตจากการอภิปราย
2. การประเมินสถานะของผู้เรียนก่อนสอนเพื่อกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้	2 การอบรมสัมมนา 3 การจัดทีมงานเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้	ตนเองทำ ความเข้าใจในแต่ละเรื่องตามลำดับ	4 แหล่งเรียนรู้ 5 แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เข้ารับการอบรมกับวิทยากรประจำหลักสูตร	5 ชั่วโมง	2. ครูประเมินของผู้เรียนเพื่อกำหนดเป้าหมายการจัดการเรียนรู้และการประเมินความต้องการของผู้เรียนได้	2 ประเมินผลงานจากใบกิจกรรมระหว่างที่ปฏิบัติ
3. การประเมินความต้องการของผู้เรียน ให้มีความเหมาะสมกับเนื้อหาสาระ		2. ปฏิบัติตามใบกิจกรรมที่ 1		5 ชั่วโมง	3. ครูออกแบบสาระการเรียนรู้เหมาะสมกับผู้เรียนเป็นรายบุคคลสามารถนำประมวลรายวิชามาจัดทำเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเป็นระบบได้	3 ทดสอบความรู้ความเข้าใจก่อน-หลัง การพัฒนา
4. นำประมวลรายวิชา มาจัดทำแผนการเรียนรู้ อย่างเป็นระบบ		3. ศึกษาความรู้เพิ่มเติมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนครู		5 ชั่วโมง	4. ครูสามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียนได้	
5. การกำหนดผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เน้นการวิเคราะห์ สังเคราะห์				5 ชั่วโมง	5. ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถของผู้เรียนโดยมีการจำแนกระดับการเรียนรู้ของผู้เรียนได้	
6. การจัดทำหน่วยการเรียนรู้โดยวิเคราะห์จากมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด				5 ชั่วโมง	6. ครูใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรม เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนได้	
7. ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การเรียนรู้ที่หลากหลายน่าสนใจ ยืดหยุ่นและสามารถปรับใช้ให้เหมาะสมกับบทเรียนและผู้เรียน				5 ชั่วโมง	7. ครูออกแบบเนื้อหาสาระ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และกิจกรรมการเรียนรู้มีความ	
8. ใช้กระบวนการ PLC เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเพื่อนครูด้วยกัน และนำข้อมูลย้อนกลับมาปรับปรุงการออกแบบการเรียนรู้				5 ชั่วโมง		

เนื้อหาของโปรแกรม	วิธีการพัฒนา	รูปแบบวิธีการและแนวทางการจัดกิจกรรม	เทคนิค/เครื่องมือ	เวลา	ตัวชี้วัด	การประเมินผล
					สอดคล้องกันผ่านการประเมินผล 8. ครูมีการสะท้อนกลับข้อมูลเพื่อการปรับปรุงเพื่อออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน	

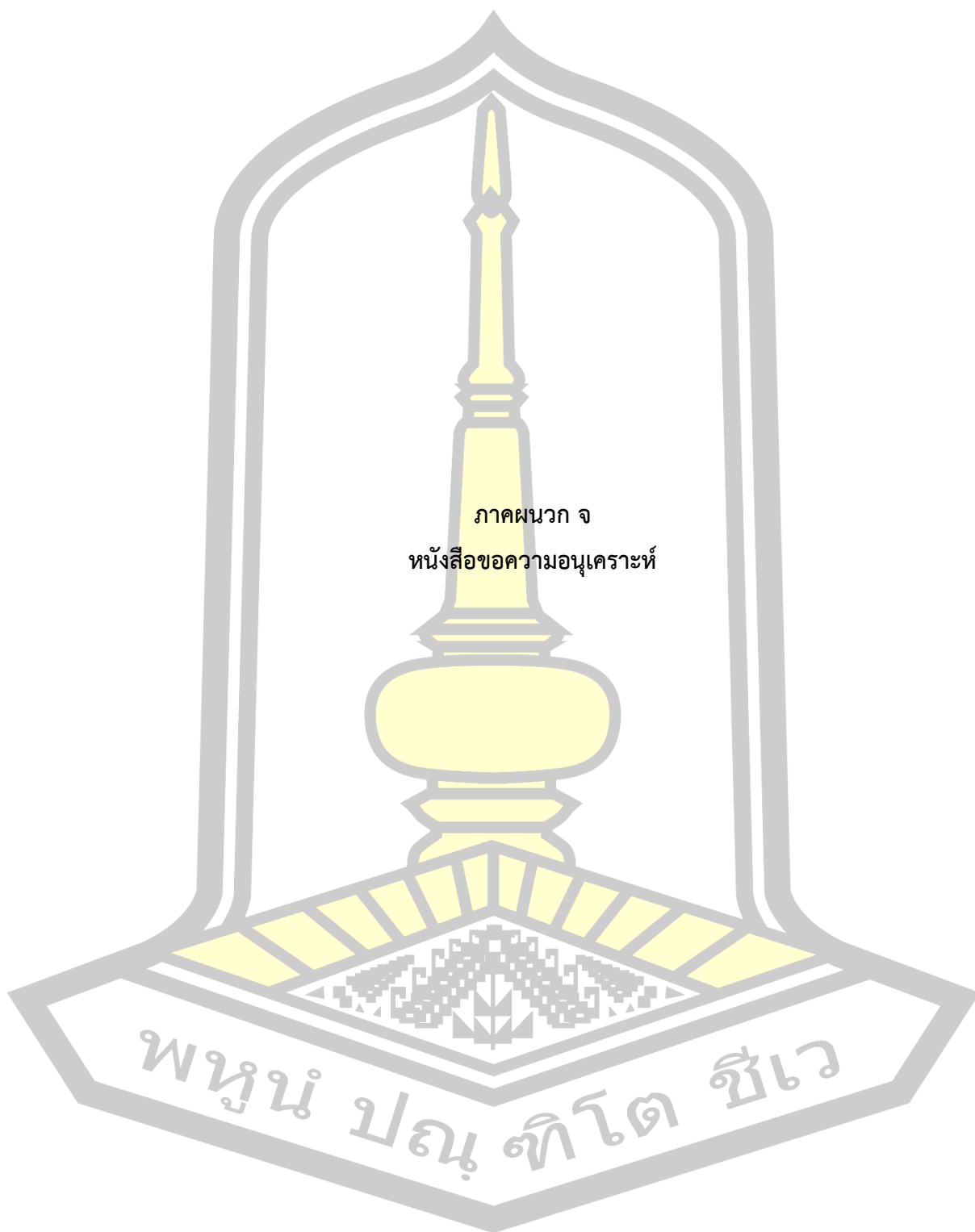
หน่วยที่ 2 การจัดการเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติผ่านกระบวนการทางความคิด (30 ชั่วโมง)

1. การจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้คิดแก้ปัญหาพัฒนากระบวนการคิดศึกษาค้นคว้าทดลองและแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง	1 การพัฒนาตนเอง 2 การอบรมสัมมนา 3 การจัดทีมงานเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้	1. ศึกษาความรู้ในเครื่องมือการเรียนรู้ด้วยตนเองทำความเข้าใจในแต่ละเรื่องตามลำดับ 2. ปฏิบัติตามใบกิจกรรมที่ 1 3. ศึกษาความรู้เพิ่มเติมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนครู	1 แบบทดสอบ 2 สื่ออิเล็กทรอนิกส์ 3 ใบความรู้ 4 แหล่งเรียนรู้ 5 แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เข้ารับการอบรมกับวิทยากรประจำหลักสูตร	5 ชั่วโมง	1. ครูจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ 2. ครูจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้คิดแก้ปัญหา 3. ครูจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ 4. ครูจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้สะท้อนความคิดผ่านการตั้งคำถาม 5. ครูจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้กำหนดแนวคิดวางแผน ประเมินผลและนำเสนอผลงาน 6. ครูจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดขั้นสูง	1การสังเกตจากการอภิปราย 2 ประเมินผลงานจากใบกิจกรรมระหว่างที่ปฏิบัติ 3 ทดสอบความรู้ความเข้าใจก่อน-หลัง การพัฒนา
2. การจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้คิดแก้ปัญหาพัฒนากระบวนการคิดศึกษาค้นคว้าทดลองและแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง				5 ชั่วโมง	จัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้	
3. การจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์วิจารณ์และอภิปรายอย่างกว้างขวาง				5 ชั่วโมง	จัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดขั้นสูง	
4. การจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง สะท้อนความคิดเห็นด้วยการตั้งคำถาม				5 ชั่วโมง	จัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้อภิปรายอย่างกว้างขวาง	
5. การจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้สะท้อนความคิดด้วยการตั้งคำถาม				5 ชั่วโมง		
6. การจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้กำหนดแนวคิดวางแผน ประเมินผลและนำเสนอผลงาน				5 ชั่วโมง		

เนื้อหาของโปรแกรม	วิธีการพัฒนา	รูปแบบวิธีการและแนวทางการจัดกิจกรรม	เทคนิค/เครื่องมือ	เวลา	ตัวชี้วัด	การประเมินผล
หน่วยที่ 3 การใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้ (20 ชั่วโมง)						
1. การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและ เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนรู้อย่าง หลากหลายเหมาะสมกับ เนื้อหาและกิจกรรมการ เรียนรู้	1 การ พัฒนา ตนเอง 2 การอบรม สัมมนา 3 การจัด ทิมงานเพื่อ แลกเปลี่ยน เรียนรู้	1. ศึกษา ความรู้ใน เครื่องมือการ เรียนรู้ด้วย ตนเองทำ ความเข้าใจใน แต่ละเรื่อง ตามลำดับ 2. ปฏิบัติตาม ไปกิจกรรมที่ 1 3. ศึกษา ความรู้ เพิ่มเติมและ แลกเปลี่ยน เรียนรู้กับ เพื่อนครู	1 แบบทดสอบ 2 สื่อเล็กทรอนิกส์ 3 ใบความรู้ 4 แหล่ง เรียนรู้ 5 แลกเปลี่ยน เรียนรู้ระหว่าง ผู้เข้ารับการ อบรมกับ วิทยากร ประจำ หลักสูตร	4 ชั่วโมง	1. ครูสามารถใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้และ เหมาะสมกับเนื้อหา 2. ครูสืบค้นข้อมูล สารสนเทศ เพื่อพัฒนา และปรับปรุง การ จัดการเรียนรู้ได้ 3. ครูใช้เทคโนโลยีในการพัฒนา ออกแบบ สร้างสรรค์นวัตกรรม เพื่อการเรียนรู้ 4. ครูสร้างสรรค์สื่อ อุปกรณ์ ที่มีความ เหมาะสมกับเนื้อหาในการจัดการเรียนรู้	1 การสังเกต จากการ อภิปราย 2 ประเมินผล งานจากใบ กิจกรรม ระหว่างที่ ปฏิบัติ 3 ทดสอบ ความรู้ความ เข้าใจก่อน- หลัง การ พัฒนา
2. สืบค้นข้อมูลผ่าน เครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อพัฒนาการจัดการ เรียนรู้				4 ชั่วโมง	3. ครูใช้เทคโนโลยีในการพัฒนา ออกแบบ สร้างสรรค์นวัตกรรม เพื่อการเรียนรู้	
3. การเลือกใช้ ออกแบบ สร้างและพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเพื่อนำมาใช้ แก้ปัญหาและส่งเสริม การเรียนรู้ของผู้เรียน				4 ชั่วโมง	4. ครูสร้างสรรค์สื่อ อุปกรณ์ ที่มีความ เหมาะสมกับเนื้อหาในการจัดการเรียนรู้	
4. การใช้เทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ในการผลิต สื่อนวัตกรรมที่ใช้ในการ จัดการเรียนรู้				4 ชั่วโมง	5. ครูสามารถออกแบบ สร้างสรรค์ ปรับปรุง นวัตกรรมเพื่อให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้	
5. การติดตาม ประเมินผลการใช้สื่อ นวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง				2 ชั่วโมง	ใช้คอมพิวเตอร์ ในการ สร้างและพัฒนาสื่อ นวัตกรรมในการจัดการ เรียนรู้	
6. การพัฒนาเทคโนโลยี และสารสนเทศ เพื่อให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี				2 ชั่วโมง	6. ครูใช้สื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม ทาง การศึกษาเป็นตัวกลาง ในการถ่ายทอดองค์ ความรู้	
หน่วยที่ 4 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง (10 ชั่วโมง)						
1. ศึกษาคู่มือการวัดและ ประเมินผล รวมถึง มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดการเรียนรู้ และ จุดประสงค์การเรียนรู้	1 การ พัฒนา ตนเอง 2 การอบรม สัมมนา		1 แบบทดสอบ 2 สื่อเล็กทรอนิกส์ 3 ใบความรู้ 4 แหล่ง เรียนรู้	2 ชั่วโมง	1. ครูมีความรู้และความ เข้าใจในหลักการของ การประเมินผลการ เรียนรู้ตามสภาพจริง 2. ครูสามารถวัดและ ประเมินผลการเรียนรู้ได้ สอดคล้องกับมาตรฐาน การเรียนรู้และ	1 การ สังเกตจาก การ อภิปราย 2 ประเมินผล งานจากใบ กิจกรรม
2. ออกแบบวิธีการวัด และประเมินผลการ เรียนรู้อย่างหลากหลาย	3 การจัด ทิมงานเพื่อ		5 แลกเปลี่ยน เรียนรู้ระหว่าง	2 ชั่วโมง		

เนื้อหาของโปรแกรม	วิธีการพัฒนา	รูปแบบวิธีการและแนวทางการจัดกิจกรรม	เทคนิค/เครื่องมือ	เวลา	ตัวชี้วัด	การประเมินผล
เหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้	แลกเปลี่ยนเรียนรู้		ผู้เข้ารับการอบรมกับวิทยากรประจำหลักสูตร		จุดประสงค์การเรียนรู้ตามที่หลักสูตรกำหนด	ระหว่างที่ปฏิบัติ 3 ทดสอบความรู้ความเข้าใจก่อน-หลัง การพัฒนา
3. สร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวัดและประเมินผล และนำเครื่องมือวัดและประเมินผลไปใช้อย่างถูกต้องเหมาะสม				2 ชั่วโมง	3. ครูสามารถออกแบบเครื่องมือในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ อย่างหลากหลายเหมาะสมกับเนื้อหาและวิธีการจัดการเรียนรู้	
4. วัดและประเมินผลจากการปฏิบัติจริงและผู้เรียนได้ประเมินตนเอง				2 ชั่วโมง	4. ครูนำเครื่องมือวัดและประเมินผลที่สร้างขึ้นไปใช้อย่างถูกต้องและเหมาะสม	
5. วัดและประเมินผลได้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนตามที่หลักสูตรกำหนด				1 ชั่วโมง	5. ผู้เรียนได้ประเมินตนเองและประเมินผลจากการลงมือปฏิบัติจริง	
6. นำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้				1 ชั่วโมง	6. ครูนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการจัดการเรียนรู้	
	รวม			100 ชั่วโมง		

ภาคผนวก จ
หนังสือขอความอนุเคราะห์

พูน ปณ ทิโต ชีเว

ที่ อว 0605.5(2)/ว1957

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

15 กรกฎาคม 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

ด้วย นางสาวนฤมล อวบอ้วน นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้อนุญาตให้ นางสาวนฤมล อวบอ้วน เก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้นำไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ กุสี่ออน)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

สำนักงานเลขาธิการคณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์ 0-4375-4322-40 ต่อ 6216
โทรสาร 0-4371-3147

ที่ อว 0605.5(2)/ว1955

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

15 กรกฎาคม 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

เรียน นายศักดิ์สิทธิ์ สีหลวงเพชร

ด้วย นางสาวนฤมล อวบอ้วน นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดมศึกษา มหาสารคาม เขต 3 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

สำนักงานเลขาธิการคณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์ 0-4375-4322-40 ต่อ 6216

โทรสาร 0-4371-3147

ที่ อว 0605.5(2)/ว1955

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

15 กรกฎาคม 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

เรียน นายไชยยา อะการะวัง

ด้วย นางสาวนฤมล อวบอ้วน นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดมศึกษา มหาสารคาม เขต 3 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

สำนักงานเลขาธิการคณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์ 0-4375-4322-40 ต่อ 6216

โทรสาร 0-4371-3147

ที่ อว 0605.5(2)/ว1955

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

15 กรกฎาคม 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

เรียน นายจเด็จ ทัตวงษา

ด้วย นางสาวนฤมล อวบอ้วน นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

สำนักงานเลขาธิการคณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์ 0-4375-4322-40 ต่อ 6216

โทรสาร 0-4371-3147

ที่ อว 0605.5(2)/ว1955

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

15 กรกฎาคม 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

เรียน นางสาวอุษณีย์ ดวงพรหม

ด้วย นางสาวนฤมล อวบอ้วน นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

สำนักงานเลขาธิการคณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์ 0-4375-4322-40 ต่อ 6216

โทรสาร 0-4371-3147

ที่ อว 0605.5(2)/ว1955

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

15 กรกฎาคม 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

เรียน นางสาวสุมาลี มาลาหอม

ด้วย นางสาวนฤมล อวบอ้วน นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษา มหาสารคาม เขต 3 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คง ได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

สำนักงานเลขาธิการคณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์ 0-4375-4322-40 ต่อ 6216

โทรสาร 0-4371-3147

ที่ อว 0605.5(2)/ว2043

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

25 กรกฎาคม 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน นายวัชรินทร์ พงศ์พันธ์อัคร

ด้วย นางสาวนฤมล อวออ่อน นิสิตระดับระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

สำนักงานเลขานุการคณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์ 0-4375-4322-40 ต่อ 6216
โทรสาร 0-4371-3147

ที่ อว 0605.5(2)/ว2043

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

25 กรกฎาคม 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน นางเพ็ญศรี กองเกิด

ด้วย นางสาวนฤมล อวบอ้วน นิสิตระดับระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

สำนักงานเลขาธิการคณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์ 0-4375-4322-40 ต่อ 6216
โทรสาร 0-4371-3147

ที่ อว 0605.5(2)/ว2043

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

25 กรกฎาคม 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน ดร.กมลนันทน์ นระวางค์

ด้วย นางสาวนฤมล อวออ่อน นิสิตระดับระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

สำนักงานเลขานุการคณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์ 0-4375-4322-40 ต่อ 6216
โทรสาร 0-4371-3147

ที่ อว 0605.5(2)/ว2043

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

25 กรกฎาคม 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน นางมันทนา บุรัมย์นิธิโชติ

ด้วย นางสาวนฤมล อวออ่อน นิสิตระดับระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

สำนักงานเลขานุการคณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์ 0-4375-4322-40 ต่อ 6216
โทรสาร 0-4371-3147

ที่ อว 0605.5(2)/ว2043

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

25 กรกฎาคม 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน นายทรงศิลป์ มาตรสร้อย

ด้วย นางสาวนฤมล อวออ่อน นิสิตระดับระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

สำนักงานเลขานุการคณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์ 0-4375-4322-40 ต่อ 6216
โทรสาร 0-4371-3147

อว 0605.5(2)/ ว2057

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

26 กรกฎาคม 2567

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์

เรียน ดร.สันติ หัตถ์

ด้วย นางสาวนฤมล อวออ่อน นิสิตระดับปริญญาโท สาขาการบริหารและพัฒนาศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การพัฒนา โปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3 " ซึ่งเป็นงานวิจัยในรายวิชา (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ในครั้งนี เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขออนุญาตสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนและครูผู้สอน โรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นที่ยอมรับและเป็นวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

สำนักงานเลขาธิการคณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์ 0-4375-4322-40 ต่อ 6216
โทรสาร 0-4371-3147

อว 0605.5(2)/ ว2057

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

26 กรกฎาคม 2567

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์

เรียน นายนิคม ไบรบรเทา

ด้วย นางสาวนฤมล อวออ่อน นิสิตระดับปริญญาโท สาขาการบริหารและพัฒนาศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การพัฒนา โปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3 " ซึ่งเป็นงานวิจัยในรายวิชา (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ในครั้งนี เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขออนุญาตสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนและครูผู้สอน โรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นที่ยอมรับและเป็นวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

สำนักงานเลขาธิการคณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์ 0-4375-4322-40 ต่อ 6216
โทรสาร 0-4371-3147

อว 0605.5(2)/ ว2057

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

26 กรกฎาคม 2567

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์

เรียน นายพิทักษ์พงษ์ โสเพ็ง

ด้วย นางสาวนฤมล อวออ่อน นิสิตระดับปริญญาโท สาขาการบริหารและพัฒนาศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การพัฒนา โปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3 " ซึ่งเป็นงานวิจัยในรายวิชา (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

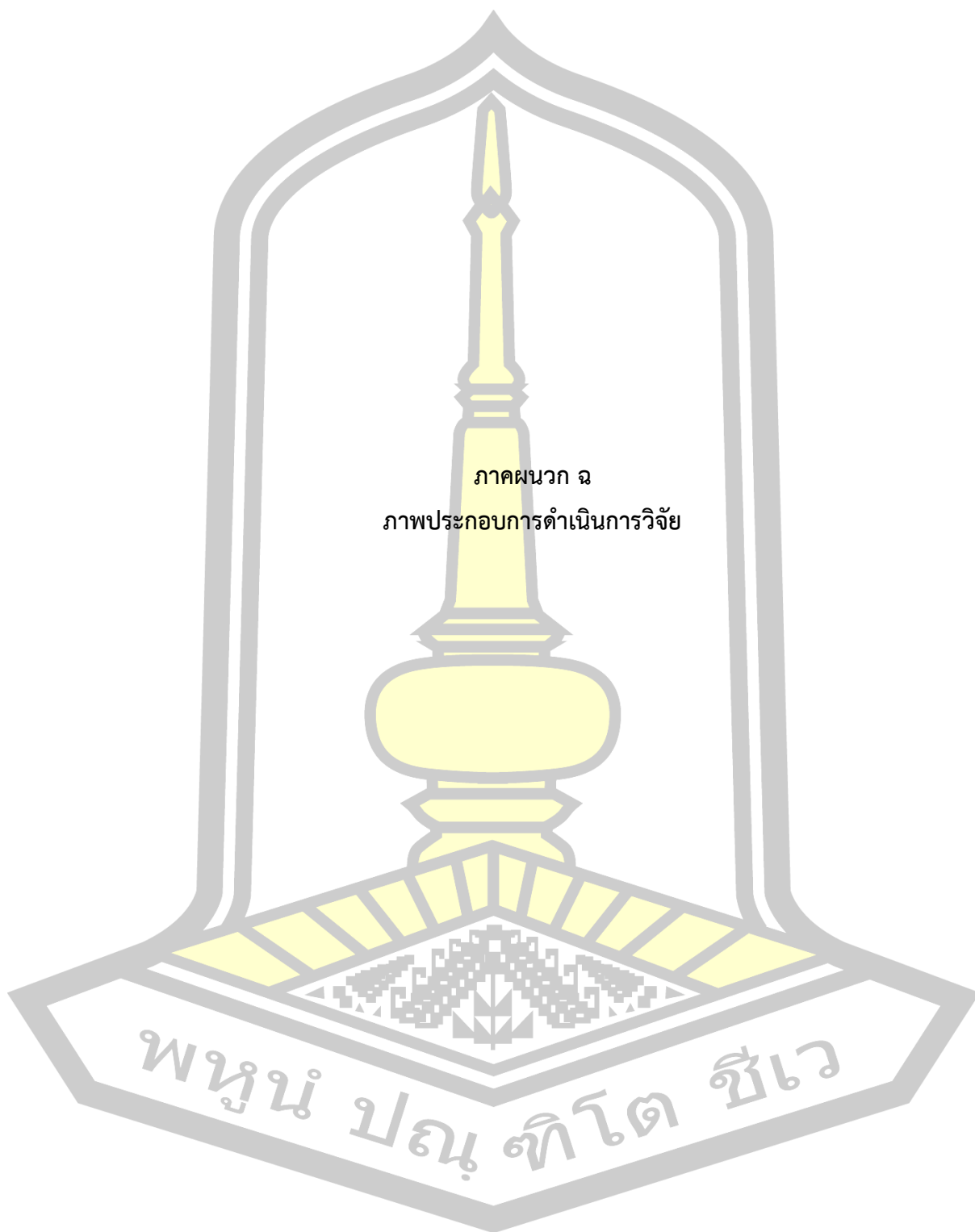
ในครั้งนี เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขออนุญาตสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนและครูผู้สอน โรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นที่ยอมรับและเป็นวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

สำนักงานเลขาธิการคณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์ 0-4375-4322-40 ต่อ 6216
โทรสาร 0-4371-3147

ภาคผนวก ฉ
ภาพประกอบการดำเนินการวิจัย

พหุบัณฑิตวิทยาลัย

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยของ

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรม

ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรม

สัมภาษณ์โรงเรียนต้นแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก/ โรงเรียนที่มีผลงานเชิงประจักษ์ Best Practices

สัมภาษณ์โรงเรียนต้นแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก/ โรงเรียนที่มีผลงานเชิงประจักษ์ Best Practices
ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรม

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นางสาวนฤมล อวบอ้วน
วันเกิด	วันที่ 17 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2518
สถานที่เกิด	อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	เลขที่ 133 ม.1 ตำบลแพ่ง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม 44140
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ครู วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนบ้านแพ่งหนองเหนือ เลขที่ 55 หมู่ 14 ตำบลแพ่ง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม 44140
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2529 ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองเหล็ก อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. 2532 มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนเขว้าไร่ศึกษา ตำบลเขว้าไร่ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. 2535 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนโกสุมวิทยาสรรค์ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. 2546 ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต (คบ.) เกียรตินิยมอันดับ 2 สาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม พ.ศ. 2568 ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พูนุ์ ปณุ์ ทิโต ชีเว